



**PKK TERÖR ÖRGÜTÜ: KURULUŞUNDAN 2000'Lİ YILLARA TEMEL
UNSURLARINDA YAŞANAN DEĞİŞİM**

Orhan SARAÇ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET VE SOSYAL BİLİMLER BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

EKİM 2015

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.



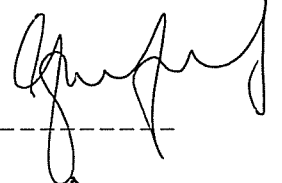
Orhan SARAÇ
23 Ekim 2015

Yüksek Lisans Tezi kabul ve onay sayfası

Orhan SARAÇ tarafından hazırlanan PKK Terör Örgütü: Kuruluşundan 2000'li Yıllara Temel Unsurlarında Yaşanan Değişim adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalında Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

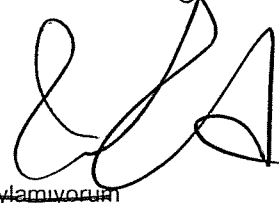
Danışman: Prof. Dr. Gonca Bayraktar DURGUN
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ _____



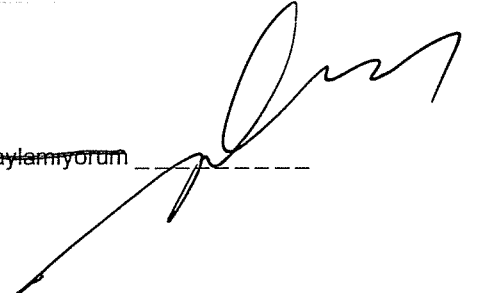
Başkan: Prof. Dr. Tefik ERDEM
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ _____



Üye : Yrd. Doç. Dr. Alper MUMYAKMAZ
Sosyoloji Anabilim Dalı, Bozok Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ _____



Tez Savunma Tarihi: 23 / 10 / 2015

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.


Prof. Dr. Suna BAŞAK
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

PKK Terör Örgütü: Kuruluşundan 2000’li Yıllara Temel Unsurlarında Yaşanan Değişim
(Yüksek Lisans Tezi)

Orhan SARAÇ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Ekim 2015

ÖZET

Terör, eylemdir. Terörizm, terör eyleminin herhangi bir siyasal amaç için kullanılmasıdır. Anlaşılması tanımlaması kadar basit olmayan terör ve terörizm, sosyolojik, psikolojik, siyasal ve tarihsel yönleri bulunan, günümüz insanının öncelikle çözmesi gereken sorunların başında gelmektedir. PKK terör örgütü de Türkiye özelinde çözülmesi gereken bir sorundur. Terör ve terörizm kavramlarının genel anlamda anlaşılması, dünya terör ve terörizm hareketlerinden bağımsız olmayan PKK terörünün de anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu çalışmada terör ve terörizm kavramsal çerçeve olarak belirlenerek, PKK terör örgütünün 1978 yılından 2000’li yıllara geline sürede geçirdiği stratejik, örgütsel, ideolojik değişimi ele alınmıştır. Yaygın kabul gören, PKK terör örgütünün isim, örgütsel yapı, ideolojik düşünce ve stratejik anlamda değiştiği düşüncesinin aksine, nihai amacında, öz ideolojisinde, kullandığı şiddet stratejisinde değişiklik olmadığı, değişikliklerin şekilsel olduğu tartışılmaktadır.

BilimKodu : 1171
AnahtarKelimeler : Terör, Terörizm, PKK, KCK
SayfaAdedi : 223
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Gonca Bayraktar DURGUN

PKK Terrorist Organization: Change of Experienced Basic Elements from Establishment to
2000's
(M.S. Thesis)

Orhan SARAÇ

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
October 2015

ABSTRACT

Terror is an act. Terrorism is the use of terrorist acts for any political purpose. Understanding not as simple as defining terror and terrorism that have sociological, psychological, political and historical aspects, is one of the priority problem of the today's people must solve. The PKK is a problem that must be solved in particular for Turkey. The study will clarify broadly the concepts of terror and terrorism and the PKK terrorist movement which is not independent of the world terror and terrorist movement. In this study terror and terrorism are the main conceptual frameworks, in this vein within the PKK terrorist organization the strategic, organizational, ideological changes are discussed from 1978 to 2000s. As a result, on the contrary to general assumption that PKK terrorist organization has gone through changes in terms of name, organizational structure, ideological thought and strategy, it is argued that changes are conformational and there is no change in the ultimate goal, mainline ideology and violent strategy.

Science Code : 1171
Key Words : Terror, Terrorism, PKK, KCK
Page Number : 223
Supervisor : Ph.D. Gonca Bayraktar DURGUN

TEŞEKKÜR

Çalışma boyunca, bana destek olan, moral ve motivasyon kaynağım sevgili eşim Hatice Kübra hanıma, maddi ve manevi desteklerini her zaman hissettiren sevgili aileme, çalışma arkadaşlarıma, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumuna, çalışmamın konusunun belirlenmesinden, tezimin tamamlanmasına kadar olan her aşamada desteğini esirgemeyen, tez danışmanım, değerli hocam Prof.Dr. Gonca Bayraktar DURGUN'a, dolaylı desteği bulunan adlarını yazamadığım tüm kişi ve kurumlara teşekkür ederim.



İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
TEŞEKKÜR.....	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
KISALTMALAR	X
1.....	1
2.TERÖR VE TERÖRİZM	7
2.1.Terör ve Terörizm Kavramları	8
2.1.1.Terörizmin tanımlanması Sorunu	13
2.1.2.Terörizm, şiddet, şiddette aşırıcılık ve anarşizm	24
2.2. Terörizmin Bileşenleri.....	27
2.3. Terörizmin Amacı, Motivasyonu, Nedeni, Sonuçları ve Mücadelesi.....	29
2.3.1. Terörizmin amacı.....	29
2.3.2.Terörizmin motivasyonu.....	31
2.3.3.Terörün ortaya çıkış ve bireylerin yöntem olarak seçme nedenleri.....	34
2.3.4.Terörizmin çıktıları.....	40
2.3.5.Terörizmle mücadele.....	44
2.4. Terörizmin Teorisyenleri, Tarihi ve Tarihini Etkileyen Kırılma Noktaları.....	48
2.4.1.Terörizmin teorisyenleri.....	52
2.4.2. Fransız ihtilali öncesi terör dönemi.....	53
2.4.3. Modern terör dönemi.....	54
2.4.3.1. Devlet terörü.....	54
2.4.3.2. Barış dönemi klasik terör.....	60
2.4.3.3. Çatışma bağlantılı terör.....	64
2.4.4. Küresel terör dönemi ve küresel terör.....	67

3. PKK'DAN KCK'YA TERÖR	75
3.1.Tarihsel Olarak PKK/KCK 'Sorunu'	76
3.2. PKK/KCK Terör Örgütünün Kuruluş Süreci.....	89
3.2.1. PKK terör örgütünün kuruluşu öncesi.....	89
3.2.1.1.PKK terör örgütünün kuruluşunu etkileyen iç faktörler.....	90
3.2.1.2.PKK terör örgütünün kuruluşunu etkileyen dış faktörler.....	95
3.2.2. PKK terörünün kurucusu: Abdullah Öcalan.....	102
3.2.3. PKK terör örgütünün kuruluşu.....	112
3.3. PKK'dan KCK'ya "Parti" Yapılanması.....	116
3.4. PKK/KCK Terör Örgütünün İdeolojisi ve Hedefi.....	137
3.4.1. PKK ve KCK'da hedefin gerçekleştirme aracı: "cephe" yapılanması.....	147
3.4.2. "Cephe" faaliyetleri bağlamında PKK/KCK'nın araçsallaştırmaları.....	152
3.5. PKK'dan KCK'ya "Ordu Yapılanması" ve "Şiddet Anlayışı"	169
4.SONUÇ	193
KAYNAKLAR	201
ÖZGEÇMİŞ	211

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ADYÖD	Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
ARGK	Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu
BDP	Barış ve Demokrasi Partisi
CIA	Amerikan Merkezi Haber Alma Teşkilatı
DDKO	Doğu Devrimci Kültür Ocakları
DDKD	Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri
DEHAP	Demokratik Halk Partisi
DEP	Demokrasi Partisi
DHKPC	Devrimci Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
DTK	Demokratik Toplum Kongresi
DTP	Demokratik Toplum Partisi
DEV GENÇ	Devrimci Gençlik Federasyonu
DEV YOL	Devrimci Yol
ERNK	Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi
ETA	Bask Vatanı ve Özgürlük
FK	Fikir Kulüpleri
FKBDC	Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi
FKÖ	Filistin Kurtuluş Örgütü
GKK	Geçici Köy Korucusu
HADEP	Halkın Demokrasi Partisi
HDP	Halkların Demokratik Partisi
HEP	Halkın Emek Partisi
HPG	Halk Savunma Güçleri
HRK	Kürdistan Kurtuluş Birliği
IRA	İrlanda Cumhuriyet Ordusu
İŞİD	Irak Şam İslam Devleti Terör Örgütü
KADEK	Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi
KCK	Kürdistan Halklar Topluluğu
KCK/TM	Kürdistan Halklar Topluluğu/Türkiye Meclisi
KDP	Kürdistan Demokrasi Partisi
KJA	Özgür Kadınlar Kongresi
KJB	Yüce Kadınlar Topluluğu

KKK	Kürdistan Demokratik Konfederalizmi
KKK/TK	Kürdistan Demokratik K./Türkiye Koordinasyonu
KKK/TM	Kürdistan Demokratik K./Türkiye Meclisi
KONGRA GEL	Halk Kongresi
KSP	Kürdistan Sosyalist Partisi
KUK	Kürdistan Ulusal Kongresi
KYB	Kürdistan Yurtseverler Birliği Partisi
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
ÖSG	Öz Savunma Güçleri
PÇDK	Kürt Demokratik Çözüm Partisi
PJAK	Kürdistan Özgür Yaşam Partisi
PKK	Kürdistan İşçi Partisi
PKK Vejin	Kürdistan İşçi Partisi/Uyanış
PYD	Demokratik Birlik Partisi
SHP	Sosyal Demokrat Halkçı Parti
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TAK	Kürdistan Özgürlük Şahinleri
THKPC	Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
TKDP	Türkiye Kürdistan Demokratik Partisi
TÜDEK	Türkiye Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonu
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YDGH	Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi
YJA Star	Özgür Kadın Birliği
YY	Yüzyıl

1. GİRİŞ

Terör ve terörizm konuları daha çok milli güvenliği ve güvenlik bürokrasisini ilgilendirdiği düşüncesiyle devletin tekelinde araştırılan, çözüm getirilmeye çalışılan bir alan olmuştur. Üniversitelerin fazlaca ilgisini çekmemiştir. Ancak terörizm sosyolojik, psikolojik, siyasal, tarihsel, sosyal yönleri bulunan, salt güvenlik çalışmalarını içermeyen bir olgudur. Terör ve terörizmin, güvenlik çalışmaları dışında incelenmesi gereken yönlerinin araştırılmaya muhtaç olduğu gerçeği anlaşıldıktan sonra, terörizm çalışmaları farklı bir boyut kazanmıştır. Terörizm çalışmaları, terörizmle mücadele edebilmek için kritik seviyede rol oynamaktadır. Bu bağlamda ülkemiz açısından durum farklı değildir. Ülkemizde terör dendiğinde akla PKK terör örgütü gelmektedir. Çünkü ülkemizi maddi, manevi en fazla zarara uğratan terörist yapılanma PKK'dır. Türkiye terör ve terörizmden fazlaca etkilenmiş, eğitimden, ekonomiye, sağlıktan turizme kadar birçok alanda terör konsepti içerisinde siyaset geliştirmek durumunda kalmıştır. Ancak ülkemizde terör ve terörizm çalışmalarına gereken önem verildiği söylenememektedir. Ülke gündemini derinden etkileyen bir olgu hakkında bilimsel olarak yayınlanan eser sayısına bakıldığında, genel olarak terör, terörizm özelde PKK konusunun yeterince işlenmediği göze çarpmaktadır. Ülkemizde PKK ile ilgili ilk doktora tezi örgütün faaliyete başlamasından yaklaşık yirmi yıl sonra kaleme alınmıştır. Son dönemlerde çalışmaların artış gösterdiği görülse de takriben kırk bin kişinin yaşamını kaybettiği bir konu için yeterli görülmemelidir. Türkiye terörün ve terörizmin sonuçları itibarıyla çok yıprattığı ülkelerin başında gelmesine rağmen, terörizm çalışmalarının toplum ve devlet nezdinde ciddi bir yerinin olmadığını, araştırma ve arşiv çalışmalarının yetersiz olduğunu, kayıpların dahi net olarak hesaplanamadığı, analiz çalışmalarında eksiklik olduğu görülmektedir. Terörizm çalışmaları nitelik ve nicelik olarak geliştirilmelidir. Uzman sayısı arttıkça, terör ve terörizm konularında bilinç seviyesi de artırılabilir. PKK terör örgütü genel anlamda terör ve terörizm kavramlarıyla birlikte tartışılarak anlaşılmalı çalışılmalıdır.

Terör ve terörizm kavramları son yüzyılda fazlaca tartışılan konuların başında gelmektedir. Bilim ve siyasetin ortak uğraş alanı olan terörizmin tüm boyutlarıyla

analiz edilmesi, dünya barışı için önem arz etmektedir. Terörizm ideoloji midir?, araç olarak kullanılan bir strateji midir?, terörizmle amaçlanan hedef nedir?, terör eylemine maruz kalanların üzerinde oluşan etkinin sonuçları nelerdir?, terörü yöntem olarak seçen bireylerin psikolojik ve sosyolojik durumları benzerlik taşımakta mıdır?, terörizmle mücadelede ortak bir mücadele çerçevesi belirlenebilir mi? gibi daha niceleri halihazırda terörizmi sorun olarak kabul edip, çözüm ve açıklama getirmeye çalışan bilim adamları ve siyasetçilerin tartışma sorularıdır. Adına terörizm denilebilecek uygulamaların 19.YY öncesi dönemde kullanıldığı bilinmekle birlikte, yoğun olarak dünya siyasetini ve insan yaşamını etkilediği dönem, geleneksel savaşlardan maliyet, insan kaybı, tahrip büyüklüğü vb. nedenlerle yöntem olarak vazgeçildiği 1950 sonrasıdır. Soğuk savaş döneminde yaygınlaşan terör hareketleri, dünya siyasetinde yaşanan gelişmelerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Soğuk savaş boyunca terör faaliyetlerinde devletlerin payı oldukça büyüktür. 2000'li yıllarda da terör faaliyetlerinin tamamen devlet desteksiz bağımsız örgütler tarafından yürütülebilmesi mümkün görünmemektedir. Çünkü her örgütün faaliyet alanı içinde olduğu ülkenin dışından barınma, lojistik ve stratejik olarak destek aldığı aşikârdır. Türkiye özelinde örneklendirilecek olursak PKK terör örgütü dış destek olmadan, barınacak, silah temin edebilecek, basın faaliyetlerini ve lobi çalışmalarını yürütebilecek imkân ve kapasiteye sahip değildir. Terörizmin siyaset malzemesi olarak devletlerin menfaatleri doğrultusunda kullanılması sonucu terör örgütleri dünya coğrafyasında üreyebilmekte, adlarından söz ettirebilmekte ve varlıklarını devam ettirebilmektedir. Terörün menfaatlerin çakışma noktasında ortaya çıkması, terörizmin tanımlanmasından, terörizme karşı yürütülmesi gereken mücadeleye kadar birçok çalışmayı engellemektedir. Yıllar geçtikçe geleneksel savaşılar kadar tahrip, tehdit seviyesi artan terör örgütlerinin faaliyetleri, gelecek nesiller adına üzerinde bilimsel olarak çalışılması, ortak bir konsept geliştirilmesi gereken konulardandır.

Terör ve terörizm hangi amaçla ve nerede uygulanırsa uygulansın, sonuçları itibariyle aynı çıktıları vermektedir. Terör ve terörizm kavramlarının genel anlamda anlaşılması, ülkemizde yaşanan terör faaliyetlerinin de özünün anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu anlamda çalışmamızda genel olarak terör ve terörizmin ne

olduğunu hakkında bakış açısı verilmeye çalışılmıştır. Genel anlamda terör ve terörizmin anlaşılması Türkiye'deki PKK terörünü anlayabilmek adına giriş hüviyetindedir. Genel kavramsal çerçeve çizildikten sonra Türkiye özelinde PKK konusu daha iyi anlaşılabilir. Türkiye küreselleşen dünyada, stratejik konumu, sosyolojik yapısı, ekonomik büyüklüğü ve askeri kapasitesiyle gelecek vadeden ülkeler arasında bulunmaktadır. Bu özellikleri yanında, terör faaliyetlerinin de sıklıkla yaşandığı bir coğrafyada bulunması Türkiye'yi terör örgütlerinin tercih ettiği bir ülke haline getirmiştir. Ülkemizde birçok terör örgütü faaliyet halinde bulunmaktadır. Ancak gerek tarihi geçmişi, gerekse de eylem kapasitesi ve verdiği zararlar itibarıyla en etkili terör örgütü Kürdistan İşçi Partisi(Partiya Karkaren Kurdistan-PKK)'dir. PKK, dünya terör ve terörizm hareketlerini taklit ederek kurulmuş, kendine özgü bir modeli olmayan terör örgütüdür. Dünya üzerindeki terör örgütlerinin Türkiye'deki prototipi hüviyetinde olan örgüt, yapısı, ideolojisi, dış bağlantıları, kullandığı teçhizatı ve saldırı yöntemleriyle terör ve terörizm çalışmalarında örnek olarak incelenebilecek örgütler arasındadır. PKK terör örgütünün kuruluşundan, 2000'li yıllara gelinen süreçte geçirdiği yapısal, ideolojik, stratejik değişimin ele alındığı çalışmamızda, terör-terörizm kavramlarının genel olarak anlatılması, dünya terörü ile PKK terörü arasındaki organik ilişkinin anlaşılabilmesini sağlamaktadır. Çalışmamızda PKK terörünün başlangıcı ile 2000'li yıllar arası süreç içerisinde amaçsal, ideolojik, yapısal, söylemsel, sorunsal, nitelik ve nicelik olarak değişimi incelenmiştir.

PKK terör örgütünün etnik bir sorunun neticesinde ortaya çıktığı, birçok bilim adamı, yazar ve araştırmacı tarafından varsayım olarak kabul edilmekte, PKK terörü etnik milliyetçiliğe bağlı bölücü terör olarak ele alınmaktadır. Ancak çalışmada bu varsayımın sorunlu olduğu tartışılmaktadır. PKK terörünün gerek tarihsel gerekse de sosyolojik olarak incelemeye tabi tutulduğunda, terörizmin amaca ulaşmadaki araçsal değerinden kaynaklı bir 'sorun' olduğu görülmektedir. Etnik milliyetçilik kavramının PKK terörünün gelişmesinde etkisiz olduğu söylenemez ancak, Türkiye özelinde terörün ve PKK'nın tarihi ve gelişimi incelendiğinde PKK terörünün etnik milliyetçilikten daha çok salt terörizm yönünün ağır bastığı görülür. Çünkü PKK terörü Marksist Leninist hareketlerle birlikte, Türk sol terör örgütleri içerisinde çıkmış, uzun süre Marksist anlayışla hareket etmiş,

Sovyet Rusya'nın çökmesiyle Kürt Milliyetçiliğine daha çok sarılmaya başlamış, sayısız Kürt vatandaşı katletmiş, bölgeden hiçbir zaman tam onay alamamış bir terör örgütüdür. PKK aynı zamanda belirli bir ideolojisi ve değer yargısı bulunmaması, terörü Makyavelist bir bakış açısıyla ele alması dolayısıyla, etnik kaygı taşıyarak mücadele verdiği söylenemeyecek bir yapıdadır. Örgütün liderinin yakalanması sonrası "annesinin Türk olduğunu", "Türkiye'ye hizmet etmeye hazır olduğunu" söylemesi savunduğu değerler açısından düşüncesini göstermektedir. Bu sebeple çalışmamızda genel anlamda terör ve terörizm olgusu anlatılarak, PKK terörünün terörizm bağlamında yaşadığı değişim izah edilmeye çalışılmıştır. PKK terör örgütünün var olmasındaki ana neden, terörizmin temelindeki acımasız şiddeti kullanmasıdır. Bölge insanının talebi sonucu oluşmuş bir örgüt değildir. Çalışmamızda bu sebeple ana kuramsal çerçeve terör ve terörizm olmuş, etnisite, etnik milliyetçilik, ulus devlet, milliyetçilik kavramları kuramsal çerçevenin dışında bırakılmıştır. Çünkü terörizmin dini, milliyeti, etnik bir bağlılığının olduğukabul edilmemektedir.

PKK'nın uyguladığı ve savunduğu yegâne araç şiddettir, terördür. Kesinlikle herhangi bir ırka, dine, dile, ideolojiye, kültüre, etnik gruba hasredilerek değerlendirilmemelidir. PKK terörünün yoğun olduğu bölgelerdeki kitlelerin (tüm ülkede yaşayan insanlarla birlikte), çözülmesi gereken, geçmişten gelen sorunları bulunmaktadır. Ancak terörün oluşumuna sebep olacak düzeyde sorun bulunmamaktadır. Bölgenin stratejik konumu ve değeri dolayısıyla sorun oluşturulmaya çalışılmaktadır. Çünkü bölge insanının yaşadığı ekonomik veya demokratik sıkıntılar farklı birçok bölgede de bulunmaktadır. Ancak tarihsel olarak mücadele alanı olan Ortadoğu bölgesinde bulunan topraklarımızda sorun çıkarılmaya çalışılması, menfaatlerin kesişmesinden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple etnik sorunun varlığının kabulü PKK'nın meşrulaşmasının zeminini oluşturacaktır. Birinci bölümde özellikle terörün ve terörizmin araçsal kullanılmasının nedenleri ve örnekleri açıklanmakta, bu sayede PKK'nın araçsallığı ortaya çıkmaktadır. Zira PKK desteğini sömürü altında olduğu iddia ettiği halktan değil, daha çok bölgede menfaati olan dış güçlerden alması bu durumu teyit etmektedir. Şu an terör olan bölgemize komşu sayılabilecek diğer tüm ülkelerin Suriye, Irak, Yemen, Filistin, Mısır içine düştüğü durum düşünüldüğünde PKK

terörünün olmaması durumunda dahi farklı bir şekilde terör ve anarşi ortamının olacağını kestirmek güç görünmemektedir.

PKK, yurt içi ve yurt dışı etkilere açık bir terör örgütüdür. Örgüt zor ve şiddetle meşruiyet kazanmaya çalışması ve halkta taban bulamaması dolayısıyla kurulduğu yıldan 2000'li yılların başına kadar, ulusal, bölgesel ve uluslararası gelişmelere bağlı olarak hayatta kalma stratejilerini belirlemiştir. Ancak 2000'li yıllardan itibaren taktik değiştirmiş ve halkta taban bulmaya çalışmıştır. Ancak örgütün özellikle Öcalan ve eski kadrosunun silahlı mücadeleyi bırakmaması teröristlerin varlığını ve dış destek zorunluluğunu devam ettirmiştir. Dış destek olmadan silahlı mücadele olamayacağından, örgüt çeşitli devletlerden yardım almak zorunda olduğundan, Türkiye aleyhine faaliyetlerine devam etmiştir. Dolayısıyla silahlı militan ve mücadele var oldukça PKK dış devletlerce kullanılan bir yapı olmaktan çıkmayacaktır.

PKK, değişen koşullara göre çabuk adapte olabilen bir terör örgütüdür. Örgütsel uyum ve öğrenme sürecini iyi yönetebilen bir örgüttür. Örgütsel yapısını, söylemini, stratejisini etkin olarak değiştirebilmektedir. İlk yıllarda finansal olarak haraç, yardım alırken, ilerleyen yıllarda insan kaçakçılığından, uyuşturucu ticaretine kadar değişen finansman kaynakları bulmuştur. İlk yıllarda aşiretleri düşman olarak belirlemesine rağmen, aşiretleri yanına alarak menfaati doğrultusunda kullanabilmiştir. Ortadoğu'da birbirine düşman olan ülkelerden ortak menfaat elde edebilmiştir. Türkiye'nin Avrupa birliği sürecinde on binlerce insanın katili olmasına rağmen Türkiye'yi insan hakları noktasında köşeye sıkıştırabilmiştir. Eylemsel açıdan, kırsalda sıkıştığı zaman, eylemselliğini batıya taşıyabilmiştir. Kurulduğu günden bu yana kendini geliştirerek gelmiş, son aşamada KCK(Koma Civaken Kurdistan- Kürdistan Halklar Topluluğu) sistemini kurmuştur.

PKK/KCK terör örgütü kurulduğu yıllardan bugüne devlete nispeten gücü çok sınırlı olmasına rağmen "inisiyatifin" kendinde kalması mücadelesi vermiştir. KCK sistemi de Öcalan'ın yakalanarak inisiyatifini kaybettiği bir süreçte, salt şiddetle bir yere varılamadığı bir aşamada ortaya çıkmıştır. KCK sistemi, PKK'nın örgütsel, stratejik ve ideolojik olarak geldiği son aşamanın adıdır. Örgüt yapılanma modeli olarak coğrafi alan kazanmadan vazgeçip, psikolojik alan kazanma modeline geçiş

yapmıştır. Ancak silahı belirtilen araçsal değeri dolayısıyla ikinci plana atmamıştır. KCK sistemiyle, halkı her alanda kendi düşünce perspektifine uygun olarak hazırlamayı amaç edinmiştir. KCK her anlamda PKK'nın kuruluş metninde yer bulan bağımsız, birleşik Kürdistan hayalinin, 2000'li yıllara uyarlanmış şeklidir. KCK, PKK'dan ayrı değil PKK'nın devamı niteliğinde PKK'yı da içine alan yapılanmadır. Paralel bir devlet modeli içermesiyle geçmiş PKK yapısından farklılaşmakta, şiddeti odak noktasında bulundurması, bağımsızlık idealinden vazgeçmemesi yönleriyle PKK ile geri birleşmektedir.

Çalışmamızı iki bölüm halinde tasarlanmıştır. İlk bölümde genel olarak terör ve terörizm kavramlarının neyi ifade ettiği, terörizmle karıştırılan kavramların terörizmle ilişkisi, terörizm kavramını ortaya çıkaran bileşenler, terör ile amaçlanan hedefler, terörün oluşturduğu sonuçlar, genel anlamda terörizmin teorisyenleri ve terörizmin sınıflandırılması tarihi dönemler kıstas alınarak izah edilmiştir.

İkinci bölümde, ülkemize birçok açıdan derin izler bırakmış olan PKK terör örgütünün kurulduğu güne nispeten geçirmiş olduğu 'değişim' ele alınmıştır. PKK/KCK terör örgütü belli bir tarihsel sorun üzerine ortaya çıktığı iddiası başlangıç olarak tartışılmıştır. PKK'nın kuruluşu öncesi yaşanan gelişmeler, kuruluş süreci, PKK üzerinde etkisi yadsınamayacak ölçüde olan kurucusu Abdullah Öcalan ve PKK'nın KCK ismini alırken yaşandığı iddia edilen yapısal, ideolojik, stratejik 'değişim', örgütün geleneksel "parti", "cephe", "ordu" yapılanması kıstas alınarak tartışılmıştır.

2. TERÖR VE TERÖRİZM

Terör ve terörizm günümüz insanının gündemini meşgul eden, neredeyse tüm dünyanın etkilendiği kavramlardır. Tüm insanlığı ilgilendirmesi dolayısıyla terörizm, üzerinde objektif olarak çalışılması gereken konuların başında gelmektedir. Ancak aynı zamanda objektif olarak çalışılmayan konularında başında gelmektedir. Bu tezat durum terörizm üzerinde çalışan araştırmacılar açısından bazı sınırlamalar oluşturmaktadır. Var olan sınırlamalardan başta kabul edilebilir ortak bir tanımlamanın yapılmasını engellemektedir. Tanım sorunu ile başlayan sınırlılıklar, etkin mücadele edilememesine kadar birçok sorunu içermektedir.

Terörizm çalışmalarında sınırlılıkların ortaya çıkmasının nedenlerinden birincisi, araştırmaların birçoğunun, devlet destekli kuruluş veya araştırmacılarca yapılıyor olması nedeniyle, devlet politikası ve ideolojisinden etkilenmesi durumudur. İkincisi ise, bağımsız araştırmacıların elde ettikleri verinin bilimsel amacının dışında politik malzeme veya meşrulaştırma aracı olarak kullanılacağı kaygısıdır. Üçüncü bir sınırlılık ise yapılan araştırmaların genelde devlet kontrolünden geçtikten sonra yayınlanabilmesidir(Candansayar,2002). Terörizm çalışmalarında karşılaşılan diğer sınırlılıklar, birincil kaynak analizi eksikliği, uzman araştırmacı sayısının azlığı, var olan uzmanların saha tecrübesi olmaması ve teröristlerle tanışmaması, sınırlı sayıda metodolojik ve analizlere güven duyulabilmesi(tarafli değerlendirmelere müsait olması), terör ve şiddette aşırıcılık çalışmalarına az önem verilmesi olarak sıralanabilir(Agostino ve diğerleri, 2011).

Terörizm çalışmaları bilimsel kaygı içermeyen, devletlerin meşrulaştırma aracı olarak kullanılabilir. 12 Eylül 1980 darbesi sonrası cezaevindeki teröristlerin akıl hastası olduğunu iddia eden çalışmalar, Türkiye özelinde terör çalışmalarının yanlış kullanımına örnek olarak gösterilebilir.Dünya’da da durum farklı değildir. Terörizm çalışmaları ABD hükümetleri tarafından ciddi olarak desteklenmektedir. ABD’de, 1997 yılında yapılan bir araştırmaya göre, terörizm üzerine yapılan çalışmaların yüzde 32’si doğrudan hükümetçe, yüzde 41’i hükümet veya CIA tarafından doğrudan destek gören özel araştırma şirketlerince, sadece yüzde 12’sinin üniversitelerce yapıldığı görülmüştür. Bu durum hükümetçe, devlet görüşünü yansıtmayan uzmanların çalışmalarının yok hükmünde sayıldığını

göstermektedir. Bu duruma ABD’de Amerikan Kongresi veri tabanında Noam Chomsky’nin çalışmalarının terörizm çalışması olarak sayılmaması örneği verilebilir(Candansayar,2002).Objektifliği sağlamak ve sağlıklı bir veri ortaya koyabilmek için ulusal veya uluslararası menfaatlerin tartışma konusu olmadığı, devlet müdahalesinden yalıtılmış bir ortamda, insan hakları baz alınarak, bilimsel bir çalışmanın yapılması gerekmektedir.

2.1. Terör ve Terörizm Kavramları

Konfüçyus, uygarlığın çöküşünü engellemenin yolunun, her şeyin bir tanımının yapılmasıyla mümkün olabileceğini belirtmiştir. Günümüzde terörizmin tanımlanması, Konfüçyus’un ifade ettiği gibi kritik bir önem kazanmıştır. İsimler somut/maddi bir olguyu zihinde canlandırırken, kavramlar soyut bir olguyu zihinde somutlaştırmaya, anlamlandırmaya yaramaktadır. Soyut bir kavram olan terörizmi,zihinlerde somutlaştıramadan anlamakve sonrasında çözüm üretmekte zor olacağından tanımının yapılması zaruridir(İsen, 2000). Kapitan’a göre ise tanımlama konusunda maksat retorikse, tarif hususunda konsensüse ihtiyaç yoktur. Ancak siyasetin, bilimin ve hukukun konusu ise tarif zorunluluğu bulunmaktadır. Zira siyaset yapma, kanun çıkarma, teröre karşı mücadele verme gibi konularda karşımızda olanın ne olduğunu tanımladıktan sonra gereken adımlar atılabilir (Kapitan, 2004).

Etimolojik olarak terör kelimesi Latince “terrere” sözcüğünden gelmektedir. Latince “korkudan titreme” veya “titremeye sebep olma” anlamlarına gelmektedir. Dilimize Fransızca “terreur” kelimesinden geçmiştir. Türk Dil Kurumunun sözlüğüne göre terör “Yıldıрма, korkutma, tedhiş” anlamlarına gelmektedir. Fransızcada “derin acı”(angoisse profonde), “aşırı korku”(peur extreme) anlamında kullanılmaktadır. İngilizce de ise “aşırı korku”(extreme fear) anlamına gelmektedir. Terör kelimesi genel olarak ise toplumda korku oluşturan durumlar için kullanılmaktadır(Aydın,2009:32, Wilkinson, 2008).

Terörizm kelimesinin orijiniFransızca’dan gelen “terrorisme”den dilimize geçmiştir. 1789 yılında Fransız İhtilalinin modern terörizmi icat ettiği düşünülmektedir(Yamaç,

2006a). Terör ve terörizm bu yönüyle modern çağın kelimeleridir. Fransız devrimine kadarkullanılmamıştır(Wilkinson, 2008).

Terörizm ve terörist kavramları literatüre 1798’de ilk kez Dictionnaire of the Academic Française’da “*as systeme, regime de la terreur*” yani “terör rejimisistemi” olarak olumlu manada girmiştir(Laqueur, 2002:6). Bu döneme Makyavelist düşünce hâkim olduğundan, zafere giden yol nasıl olursa olsun, meşru sayılmış, terör kullanımının olumlu bir anlam kazanmasına sebep olmuştur(Yamaç, 2006a).

Terör kavramı, 1789 yılında pozitif anlamda gündeme gelmesinin nedeni, Fransa’da yönetimi ele geçiren Jakobenlerin, devrimin kendi lehlerine hızlı bir şekilde sonuçlanması için, muhaliflere iktidar gücüyle yıldırma, korkutma ve infaz yöntemlerini uygulayarak terörü yüceltmeleriydi. Terörün iktidarda bulunanların ve iktidar taraftarlarının huzuru adına “kutsal bir amaç” kisvesi altında kullanılmasıydı(Hoffman, 2006: 5). 1793 yılında Fransa’da iktidarı ele geçiren Robespierre yönetimi devrime karşı çıkanları ve muhalifleri Devrim Mahkemeleri vasıtasıyla yargıladı ve giyotinle cezalandırdı. Bu nedenle, 1794 yılının ortalarında bitecek olan bu döneme terör dönemi(*reign de terreur*) adı verildi. Kullanılan terör sadece bir araçtı. Bu dönemde adaleti, demokrasiyi, devrimin getirdiği özgürlük ortamının muhafazasını sağlamak için terör iktidar tarafından adaletin kılıcı olarak kullanılmıştı. Terör kullanılarak, muhalifler üzerinde baskı kurulup, aykırı seslersindirilebildi(Güzel,2002).

Fransız devriminde Robespierre döneminin “Terör Dönemi” olarak tanımlanması, Edmund Burke’nin literatüre kazandırdığı bir terim olsa da, terörizmin ortaya çıkışı çok daha gerilere, ilk insanların yaşadığı döneme kadar götürmek mümkündür. Uzmanlar M.Ö. 66 yılında Romalılarla, kendini Zealotslar olarak niteleyen grup arasındaki yaşanan çatışmayiterör faaliyetlerinin başlangıcı olarak almaktadır. Genel olarak terörizme, özel bir amaç için, hükümet kararlarını etkilemek veya değiştirmek, sembolik hedeflere, sivillere karşı kullanılan siyasal şiddet stratejisidir denilebilir. Terörizm, bir siyasal parti, ideoloji veya amaçlanan bir düzen değil, sadece bir araçtır(Robertson, 2007:5-6).

Ancak, terörizmin kabul edilmiş ortak bir tanımı yoktur(Agostino ve diğerleri, 2011:5-7). Ortak bir tanımının yapılamıyor olması, farklı uzmanların terör ve terörizm tanımlamalarına bakarak kapsayıcı bir tanım yapma zorunluluğunu da birlikte getirmektedir. Terörizmi sadece şiddet temelinde tanımlayanlar bulunduğu gibi, ortaya çıkış sebeplerine, yöneldiği hedefe, kullandığı metotlara bağlı olarak çok daha kapsamlı tanımlamalar da yapılmıştır. Genel bir çerçeve çizmesi açısından seçme tanımlara çalışmamızda yer verilmiştir.

Terör, insanlar üzerinde uygulanan, insanların fiziksel ve ruhsal varlığına yönelen şiddet eylemidir. Terörizm ise siyasal amaçlara ulaşabilmek için, terörün sistemli ve devamlı kullanılmasıdır(Daver,1986;Ergil,1980:1-3).

Terör, dehşet demektir, dehşet uyandıran her şeye terör denilebilir. Terörün bilinçli, örgütlü, planlı ve siyasal amaç güdülerek yapılmasına ise terörizm denir. Bu yönüyle terörizm radikal bir duyuru yöntemidir. Terör örgütleri, terörizmi başkaca yollarla anlatamadıkları amaç, hedef ve ilkeleri acımasızca ifade etmek için, “gözdağı vermek” maksadıyla kullanmaktadırlar(Ergil,1991;Baharçiçek ve Tuncel,2011;Çitlioğlu,2005:60). Terörizm herhangi bir amaca(çoğunlukla siyasi) ulaşmak için, hedeflerin(sivillerin veya güvenlik güçlerinin), propagandaya yönelik, ses getirici eylemlerle öldürülmesidir. Terörizm bu yönüyle bir propaganda yöntemidir ve psikolojik savaşın en eski tekniği olarak görülebilir(Wilkinson,2002:142-163;Ward,2004).Terörizminpropagandasının yapılması için terör eylemleri, mümkün olduğunca insanlık dışı içerikte olması ve hedefin dikkatle seçilmesini gerektirmektedir(Bal,2006a:7-8).Terörizm, hedef alınan mağdur kişilerden daha fazla, seyirci kitlesinde oluşturduğu psikolojik tahribat önem arz etmektedir. Bu yönüyle terörizmin en yalın tanımı, politik amaçlarla sivillere yönelik her türlü şiddet eylemidir(Candansayar,2002).

Bal’a göre terör, toplumda dehşet, kaygı ve baskı hissettiren ruh hali, terörizm, terörü savunan doktrin, terörist ise terör uygulayan insana denmektedir(Bal,2006b:126). Terörve terörizm arasındaki fark; Terör, stratejik eylem; Terörizm, stratejik söylemdir(Bal,2006a:7-8). Bal’ın tanımlamasına göre,

terör fiziki olarak oluşan durum, terörizm ise terör hareketini oluşturmaya yönelik diğer bütün çalışmalardır.

Lutzterörizmi, tanımlama problemini aşamamasına rağmen, en az bir tarafı(eylemi gerçekleştiren, mağdur olan veya etkilenen) hükümet-dışı olan(her iki tarafta hükümet-dışı olabilir), geniş kitlelere sesini duyurma niyeti olan, sivil- resmi hedef ayırmayan, genelde güç olarak zayıf olan tarafın başvurduğu, siyasal amaçlarla, sistematik şiddet ve tehdit kullanımını içeren yöntemin adı olarak tanımlamıştır(Lutz, 2007:3-4).

Tavas'a göre, terörizm, politik, dini, veya ideolojik hedeflere ulaşmak için korku salma, zorlama, tehdit gibi usulleri içeren şiddetin planlı ve birikimli kullanımudur. Terörizm, geleneksel savaşlardaki can kayıplarına oranla daha az can kaybına neden olmaktadır. Ancak toplumda oluşturduğu, sembolik, siyasal ve sosyo-psikolojik etkiler açısından çok daha tahripkâr ve kalıcıdır (Tavas,2000).

Acar'ın ulusal ve uluslararası belgelerden süzerek yaptığı terörizm tanımı ise şu şekildedir; "Bir ideoloji etrafında örgütlenen ikiden fazla kişinin, halkın büyük bir kısmını korkutarak, baskı altına almak, reklam ve propagandasını yapmak, ülkelerdeki mevcut siyasal iktidarı, rejimi değiştirmek veya ülkeyi bölmek amacıyla, kendi ülkelerinde veya başka bir ülkede, çocuk, kadın, yaşlı ayrımı yapmadan gerçekleştirdikleri acımasız ve insanlık dışı şiddet eylemleridir." (Acar,2012:120).

Terörizm, birtakım siyasi hedeflere ulaşmak amacıyla, kasıtlı bir şekilde masumlara, sivil halka ve savaştan olmayan ahaliye, şiddet, kuvvet veya tehdit uygulamaya denir(Kapitan,2004;Pulat,1999:43). Tanımın dört unsuru bulunmaktadır: Siyasal amaç, kasıt, asker veya polis dışındakilere yönelik tehdit ve şiddettir. Bu tanımlamada Kapitan, üç unsurda diğer uzmanlara katılırken, güvenlik güçlerine karşı yapılan saldırıları terörizmin tanımlamasının dışında bırakmıştır. Birçok uzman aksini düşünmektedir.

Terörizm, elde edilmek istenen bir şeyi kabul ettirmek veya yaptırmak için, korkutma, yıldırma, dehşet salma durumlarını oluşturan, yoğun şiddet kullanımını içeren, baskı aracıdır. Bir araç olması dolayısıyla, belli bir ideolojinin kullanımına has değildir. Aksine her türlü ideoloji terörizmi bir yöntem olarak

kullanabilmektedir. Bu yönüyle terörizm, ideolojik grupların birbirlerine karşı, devletlerin birbirlerine karşı, kimi ideolojik grupların devlete karşı, devletlerin, ideolojik gruplara karşı kullanabildiği; amacın, çıkarların zorla kabul ettirilmesi, daha fazla hak edinimi, savunulan davanın duyurulması ve öç almak olabildiği araçtır (Kuçuradi, 2002).

Arıboğan'a göre ise terör, tarih kadar eski bir savaş formatıdır, dolayısıyla karşılığı olarak verilen mücadele de savaş niteliği taşımaktadır. Genel olarak bir kör dövüşüne benzeyen tarihin en acımasız, yıkıcı, yıpratıcı ölümlerinin gerçekleşmesine sebep olan bu mücadele "Kötülerle", kötülere karşı savaşılan "kötülerin" mücadelesidir (Arıboğan, 2003:13).

Terörizm, örgütlü bir grubun, psikolojik baskı yoluyla, siyasal/ideolojik isteklerini kabul ettirmek için; bu isteklerinin gerçekleşmesine engel oluşturduğunu düşündüğü kimseleri korkutmak, yıldırma ya da saf dışı etmek için, sistematik bir biçimde gerçekleştirdiği veya gerçekleştirmekle tehdit ettiği, bazı insan haklarını çiğneyen ya da kamu veya özel mülke önemli sayılabilecek zararlar veren şiddet eylemleridir (Kuçuradi, 2002).

Stepanova'ya göre, tanımsal tikanıklığı aşmak için kıstas olarak; Grubun devlet-dışı bir aktör olması, grubun kasti biçimde tehdit ve şiddet kullanması, bu şiddetin sivillere/savaşmayanlara/devlet dışı aktörlere yönelmesi, asimetrik bir çatışmanın var olması, grubun politik hedeflere sahip olmasının vurgulanması gerekmektedir (Stepanova, 2007:11-14). Bu kapsamda terörü şiddetin diğer formlarından ayırabilmek için üç kriter belirlenebilir. Birincisi, siyasal bir amaç bulunması, ikincisi, hedefin direk olarak sivillere yönelmesi, üçüncü olarak çatışmanın asimetrik olması, herhangi bir kurala tabi olmamasıdır. Bu kriterler tanımda yer aldığı anda tanımsal problemin giderilebileceği varsayılmıştır.

BM, terörizmi devlet-dışı ve devlet aleyhine örgütlenmiş grupların hükümeti zayıflatmak için giriştiği siyasal nitelikli şiddet eylemleri olarak tanımlamaktadır. Roberts'e göre terörizm, hedef kitle üzerinde, korku, endişe, şok halinin yaratılabilmesi amacıyla, sistematik şiddet ve tehdit kullanarak, yerinden etmek veya sindirmektir (Roberts, 2008).

Terör ve terörizm kavramları kullanım açısından genelde aynı anlamları içermekle birlikte, aralarında birkaç nüansın olduğu söylenmelidir. Terör yazınında, terör genel anlamda şiddet içeren eylemler olarak ifade edilirken, terörizmin özel anlamlı şiddet (siyasal amaçla) içeren eylemler olduğu söylenebilir. Korku ve dehşet duyulmasına neden olan, trafik kazaları(trafik terörü), seri katil cinayetleri, cinnet geçiren insanın çevreye vermiş olduğu zararlar, gıda alanında toplum sağlığını bozacak ürünlerin kasıtlı piyasaya sürülmesi(gıda terörü) vb. gibi anlık korku durumları oluşturan hadiseler etimolojik olarak terörizmin değil, terör kavramının içini doldurur. Bu gibi durumlarda dehşet veren hadiseden dolayı veya dolaysız etkilenen insanların yaşadıkları korku durumuna terör denilir. Terörizmden bahsedilebilmesi için yaşanan dehşetin, organize, sistematik ve siyasal bir amaca yönelmiş olması kriterlerine bakılır(Başeren, 2002).Siyasal bir amaca yönelmemiş, ancak toplumda korku uyandıran eylemler, bu yönüyle terörizm değil, terördür(Acar,2012:111).Örnek olarak 2015 yılının Şubat ayında, Özgecan Aslan isimli üniversite öğrencisinin belli şahıslar tarafından katledilmesi, kadına karşı işlenen terörün, PKK terör örgütünün katlettiği, herhangi bir sivil bir vatandaşımız ise terörizmin kurbanıdır.

Sonuç olarak, terör kavramı dehşet ve korku hissi uyandıran her türlü “fiili eylemi” kapsarken, terörizm, siyasal amaca ulaşmak için terörün araç olarak kullanılması yöntemidir. Terör kelimesi etimolojik anlamına yakın olarak dehşet uyandıran her türlü eylem olarak tanımlanmakta ve üzerinde görüş birliği bulunmaktadır. Ancak terörizmin tanımlanmasında sorunlar bulunmaktadır. Özellikle terörizmin taraflarının kimler olduğu veya kimler olabileceği noktasında görüş ayrılıkları bulunmaktadır.

2.1.1. Terörizmin tanımlanması sorunu

Ünlü filozof Kant’ın ifade ettiği gibi, “Ahlaki bir ilkeyi, evrensel düzeyde uygulamakta gösterilecek isteksizlik, ahlaksızlığın en açık işaretidir.” Terörizmin tanımlanması ve terörizme karşı ortak mücadele “ahlaki bir ilke” olarak görülmelidir.

Terörün ortak bir tanımı yapılamasa da şiddet, korku, tehdit, yasa dışılık kavramlarını çağrıştırdığını herkes kabul etmektedir (Özdağ ve Öztürk: 2000;VII-VIII). Bu sebeple terörizm devletlerce, STK'larca, düşünce kuruluşlarınca her toplantıda, konferansta tanımlanmaya çalışılmıştır. Uzmanların tanımları, yukarıda görüldüğü üzere benzer unsurlar etrafında şekillenmektedir. Tanımın unsurlarında büyük oranda mutabakat varken, resmi tanımında mutabakat yoktur. Tanımlamada en büyük problem, devletlerin baskı aygıtlarını kullanarak (ordu, polis, istihbarat vs.), halkının tamamına veya belli bir kesimine karşı haksız şiddet uygulamasını, veya bir başka ülkedeki terör örgütüne dolaylı-dolaysız yardımını terörizm tanımının dışında bırakmasından kaynaklanmaktadır (Roberts, 2008). Tanımlama sorunu tamamen uluslararası ilişkilerin baş aktörü olan devletleri ilgilendirmektedir. Çünkü akademik seviyede tanım üzerinde anlaşma sağlansa dahi, devletlerin bunu yaptırıma bağlayan ortak bir kararda birleştirmedikten sonra, akademik ortak kabulün hiçbir anlamı olmayacaktır. Devletlerin kendi ülkelerindeki insanlara karşı yapılan kötü muameleyi veya bir başka ülkede yaşanan terör hareketlerini desteklemesi, "barış operasyonu" olarak göstermesi terörizmin ikili kullanımının ortaya çıkmasına dolayısıyla tanımlama sorununa sebep olmaktadır.

Terör kavramının ikili kullanımına çok yakın bir tarihte şahit olunmuştur. 11 Eylül saldırılarının müsebbibi Taliban ve Afgan Mücahitler Afganistan'ın Sovyet işgali esnasında 'Kutsal Savaşçı' olarak Sovyetlere karşı desteklenirken, saldırılar ABD yönetimine yönelince 'teröristlere' dönüşmüştür. Hâlbuki ilk durumda aynı El-Kaide ABD'nin 'Kutsal Savaşçıları', Sovyetlerin 'teröristi' konumundadır (Civelek, 2001:288). Sovyetlere karşıda, ABD'ye karşıda "cihat" anlayışıyla saldırmıştır. İlk durumda menfaat gereği desteklenen sözde cihatçılar, ikinci durumda lanetlenmiştir. Sovyetler Birliği açısından tam tersi söz konusu olmuştur.

Terör örgütlerine göre kendileri terör üretmemektedir. Hatta kendilerine terörist dememekte, varlıklarına olumlu bir anlam yüklemektedirler. Terörizmi kullanan birey yada gruplar, kendilerini terörist olarak değil, özgürlük savaşçısı, gerilla, kutsal savaşçı gibi ifadelerle tanımlamaktadırlar (Robetson, 2007:7-25). Aynı şekilde örgütlenmelerine Kızıl ordu, intikam Tugayı, Hizbullah, kurtuluş ordusu gibi isimler koyarak meşruiyet zemini aramaktadırlar. Teröristlere göre terörist, düşman

güvenlik güçleridir. Teröriste bakış açısı da devletlerarasındafarklılık arz etmektedir. Terörizm ilk ortaya çıkışından bu yana ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılık gösterdiğinden genelleme yapmanın bir hayli zor olduğu bir kavramdır (Laqueur,2002:21-95).

Hizbullah'ın kurucusu Fadlallah şöyle demektedir. “Biz kendimizi terörist olarak görmüyoruz; çünkü biz terörizme inanmıyoruz. Yurdumuzu işgal edenlere karşı savaşmak terör değildir. Biz kendimizi kutsal bir dava için savaşan mücahitler olarak görüyoruz.”(Hoffman, 2006:23). Bir tarafın teröristi, diğer tarafın mücahidi, bir tarafın barışı tesis eden gücü, diğer tarafın işgal gücü olarak algılanmakta, kabul edilmektedir.Devletler açısından terörü lanetlemek mağduru pozisyonunda kolayken, terörizmi savunmak faili olduğu durumda da bir o kadar kolaydır(Arıboğan,2003:21).

Yukarıdaki iki örnekte görüldüğü gibi terör ve terörizm nereden ve nasıl bakıldığına göre değişen bir olgudur. Dolayısıyla tanımlanmasında ciddi sıkıntılar bulunmaktadır. Bizde çalışmamızda terörizmin neden tanımlanamadığına veya tanımın içini bazı örgütlerin doldurmasına rağmen, neden tanım dışında bırakılmak istendiğine ilişkin açıklamalarda bulunacağız.

Öncelikle Terörizmi Habil-Kabil kıssasına kadar götürebilmek olası olsa da, siyasal terör 18.-19. YY'da ortaya çıkmış sayılmaktadır. Modern anlamda terörün kullanılması Fransız İhtilaline dayanmaktadır. İhtilalin yapıldığı günden bu güne kavram birçok evrim geçirmiştir. 1789'da yaşanan terör ile 2001'de yaşanan terörün aynı tanım altında birleştirilmesi başlı başına karmaşıklığının bir nedenidir (Yayla, 1990). Alex Schmidt ve Albert Jongman'ın 1988'de yazdığı eserlerinde 1936-1981 yılları arasındaki terör yazınına ait, 109 farklı terörizm tanımı olduğundan bahsetmektedir (Demirer, 2001).Uluslararası ilişkilerin sujeleri olan devletlerarasında ortak tanım olmadığı gibi, bilim insanları arasında da ortak bir tanımlama bulunmamaktadır. Laqueur'e göre,terörizmin, şiddet içeren tehdit ve baskı aracı olduğu, bir ideoloji değil metot olduğu, amacın korku oluşturmak olduğu, acımasız ve insani ilkelerle bağdaşmadığı, propaganda ve dikkat çekmek amaçlı yapıldığı noktasında uzmanlar hemfikirdir. Ancak, terörizme ilişkin

yapılacak tüm spesifik tanımlar aynı zamanda kusur içerir, çünkü gerçek her zaman genellemelerden daha karmaşık yada daha zengindir(Laqueur, 2002).

İkinci olarak terörizm irrasyonel olarak değerlendirildiğinden, terörizm terörü uygulayanlar ve destekleyenler için “haklı güç kullanımı”, maruz kalanlar için ise “insanlık dışı şiddet” olarak ifade edilmesi, bu durumun “paradigmalar bunalımı” (Lubek 1995;108) olarak nitelenmesine sebep olmuştur (İsen, 2000). Terörizmin ikili kullanımı tüm dünyada paradigma bunalımına sebep olmuştur. Çünkü terör hakkaniyetle ortaya konulmaktansa irrasyonel bir değerlendirmeye tabi tutularak analiz edilmeye çalışılmaktadır.

Üçüncü olarak terörizmin tanımlanamamasının ve ikili kullanımının devam etmesinin en büyük nedeni terörizmin sebebine değil, oluşabilecek sonucuna göre tavır takınılmasıdır (Acar,2012:97-98). Tanımlamayı terörizm yazınında önemli hale getiren husus mücadelenin kime karşı ve nasıl yapılacağı sorunudur. Ortak tanım, ortak mücadeleyi getirebilecek olması dolayısıyla tanımlama sorunu ehemmiyetini artırmaya devam edecek gibi görünmektedir. Bal’a göre, terörizmle mücadelede çifte standart söz konusudur. Hangi devletlerin terörizmi kullandığı veya desteklediği uluslararası bir kurumca değil, küresel güç merkezleri tarafından belirlenmektedir(Bal,2006a:10-11). Tanım konusunda da, güç merkezlerinin etkisi olduğu söylenebilir. Çünkü teröristin kimliğini belirlemek bir anlamda terörizminde tanımını yapmak demektir. Menfaat ilişkisine dayalı uluslararası sistemde, güçlünün çıkarları doğrultusunda, yapılacak tanım ortak bir kabul görmeyeceği gibi gerçekleri de yansıtmaktan uzak olacaktır. Terörizmle mücadele açısından gerçek olan şudur ki; Herkesin üzerinde anlaşabileceği bir terörizm tanımı yapılmadan, terörizmin önlenmesi imkânsızdır.

Dördüncü olarak terörizmin uluslararası alanda tanımının yapılamıyor olması terörizmin bir özelliği haline gelmiştir. Bu özelliğine katkıda bulunan en büyük neden terörün uluslararası alanda dış politika aracı olarak kullanılmasıdır. Terörün veya terörizmin üzerinde anlaşılan noktalardan biri belki de birincisi ortak bir tanımının bu sebepten ötürü olamayacağıdır(Başeren,2002). Terörizmin tanımındaki muğlâklık ve boşluk güçlü devletlere uluslararası alanda boşluk ve daha rahat hareket etme imkânı sağlamaktadır.

Küresel güç olan ABD dahi, terörizmin resmi anlamda tanımlanmasında ulusal olarak ortak bir tanım geliştiremediği görülmektedir. FBI, ABD Savunma Bakanlığı, ABD Dışişleri Bakanlıkları terörü farklı tanımlamışlardır. Terörden en fazla etkilendiğini iddia eden ülkede dahi tanım meselesindeki devlet kurumları düzeyindeki karmaşa bir özellik olarak kendini göstermektedir(Kapitan, 2007).

Beşinci olarak terörizm, her ülkede kınanması gereken bir olgu olarak kabul edilmektedir, ancak terörist eylemlere maruz kalan tarafa göre tavır değişikliği içine girmektedir çok sık yaşanmaktadır. “Senin terörün”, “benim teröristim” anlayışı tanımsızlığı beraberinde getirmektedir(Kapitan, 2002). Görüldüğü üzere saydığımız 5 nedende terörün “menfaat” esasıyla düşünülmesi dolayısıyla tanımlanamayacağını göstermektedir.

Terörizmin tanımlanması neden önemli ve zaruridir? Dünya üzerinde sadece belli bir ülkenin ulusal sınırları içinde kalan terör faaliyetinin hemen hemen olmadığı (Başeren,2000) düşünüldüğünde tüm Dünya’yı ilgilendiren bu sorun net bir tanımlamaya muhtaçtır. Çünkü, terörizm bir ideoloji değildir. Savunucuları veya uygulayanları, dün Anarşist, aşırı solcu, Marksist-Leninist veya Mao’cu iken, bugün Milliyetçi, Dini Referanslarla hareket edenler olabilmektedir. Dolayısıyla terörizm bir metot, yol, yöntem veya araç olarak kullanılmaktadır. Terörist olarak nitelediklerimiz uyguladıkları her türlü şiddeti yukarıda sıraladığımız ideolojilerin kutsallığına atıfla, normal görmekte hatta kendilerini kurtuluş-özgürlük savaşçısı, dini uğruna canını veren veya can almaktan çekinmeyen mücahit olarak görmektedir. Ancak ne olursa olsun gerçekleşen ve şahit olmaya devam ettiğimiz saldırılar ve eylemler suçtur. Suçunda engellenebilmesi için kodifiye edilmesi şarttır. Şiddete varmayan herhangi bir ideoloji veya oluşum veya hareketin tanımlanması noktasında varılamayan görüş birliği sadece akademik veya aydın kesimin bir problemi iken, içerik olarak insanlara zarar veren bir uygulamanın tanımlanması tüm insanlığın problemidir. Terörizmin tanımlanması, mecburiyetten öte insanlığın görevidir. Aksi halde, teröristler A ülkesinin insanlarını öldürdükten sonra, B ülkesinde kırmızı halıyla karşılanmaya, insanlıkta sükûta devam edecektir. Terörizm konusunda, uluslararası ilişkilerde, reel politik ile söylem arasındaki fark şudur; terörizmin faillerinin veya açık-kapalı destekçilerinin

cezalandırılması gerekliliği tüm uluslararası ve ulusal mecralarda, devletlerce en önde savunulması, söylemin dünyanın birçok bölgesinde ölümlerine sessiz kalınan milyonlarca sivilin katledilişine sessiz kalınması reel politiğin gereği görülmektedir. Reel politik gereği devletler arka planda terörizmi alkışlarken görüntü olarak kınama yapmaktadırlar. Sonuç olarak Terörizm bir ideoloji değil, eylem türü olarak kabul edilmeli ve nedeni ne olursa olsun unsurları gerçekleşmişse terörist faaliyet olarak kabul edilmelidir.

Terörizm incelemeleri ve literatüründe uzmanlar arasında bakış açısı farkı bulunmaktadır. Tanımlama sorunundan başlayan bakış farklılığı, mücadele yöntemine kadar kendini göstermektedir. Demirel'e göre (2001) tarihi bir olgu olan terör ve terörizm kavramlarına ilişkin çalışmalarda iki tip görüş ortaya çıkmaktadır. Birincisi, konuyu tüm yönleri ile ele alan gerçekçi yaklaşım, diğeri ise terörizmi belli bir çıkarlar doğrultusunda ele alan belli ön yargılara sahip propagandacı yaklaşım. İkinci yaklaşım devletlerin çıkarları doğrultusunda hizmet etmesi dolayısıyla resmi ideolojinin yaklaşımı da denilebilir.

İkinci görüş Walter Laqueur, Paul Wilkinson, ve Claire Sterling gibi uzmanların çözümlemeleri sonucunda oluşan ve bu çözümlemelere katılan diğeri bir çok Batılı uzmanın görüşlerinden oluşur. Demirel'e göre (2001), temel hareket noktaları terörizm eylemlerinin 'Batı'yı hedef aldığı ve 'Batılı Demokratilere' karşı olduğu ön kabulüdür. Bunun karşısında gerçekçi görüşü savunan Edward S. Herman, Gerry O'Sullivan gibi düşünen uzmanlar ise; propagandacı yaklaşımın aksine Batı'nın da terörizme destek verdiğini ve azımsanmayacak ölçüde sorumluluğu olduğunu savunur. Çalışmamızda Demirel'in yapmış olduğu ikili ayrımı (propagandacı-gerçekçi) terörizm kavramının ikili kullanımına örnek olması açısından aynen kullanacağız. Birinci yaklaşıma göre sorun, devletin sebep olduğu terör ve ya devletlerin desteklediği terörist gruplarken, ikinci sava göre sorun, devletlerin sorumsuzluğunu ve terörün tek hedefinin "Batılı" devletler olduğunu savunan yaklaşımdır. Gerçekçi görüşe göre, propagandacı görüşü savunanlar baskın olarak bir terörizm endüstrisi oluşturmuş durumdadırlar. Yaptıkları ise terörizm konusunda devleti (Özellikle Batılı Devletleri) sıkıntıya sokacak terör araştırmalarından uzak durarak, tartışmanın çerçevesini değiştirmektir.

Gerçekçi görüşe göre, terör eylemlerinin daha çok gelişmemiş ve gelişmekte olan, stratejik-ekonomik değeri yüksek ülkelerde baş göstermesinin nedeni Batılı ülkelerin 'Stratejik Çıkarlarına' uygun düşmekte olduğundandır (Demirer,2001).

Gerçekçi görüş ile propagandacı görüş için Filistin Kuruluş Örgütü(FKÖ) birinciler için İsrail terörüne tepki, ikinciler içinse terörün tırmanmasında en önemli faktördür. Bir eylemin terör olup olmasının değerlendirilmesi sürecinde eylemin amacına, kişilere, topluluklara göre değişen ırksal, ideolojik, dinsel özelliklere bakıldığı sürece bu sonuç kaçınılmaz görülmektedir. Birinci görüş, yalnızca devletlerin eylemlerine suç bulurken, ikincisi yalnızca devletlere karşı yapılan terörü ele aldığından eksiktir (Güzel,2002:7-19).

Gerçekçi görüşü savunan uzmanlara göre terörizm etraflıca sebep-sonuç ilişkisi bağlamında ele alınmalı en başta da kavramsal olarak tanımlamanın yapılması gerekmektedir. Yaşanan terör hadiseleri sonrasında belli bir kesimi ön yargılarla mahkûm etmek, görünen mağdurun yaptıklarını ve yapacaklarını önemsiz varsaymak gerçeklikten uzak, propagandaya matuf ilişkilendirmelerden fazlası olamamaktadır.

Terörizm ve terör neden propagandacı anlayış ile açıklanamaz sorusuna gelince 'Batıya' yönelen siyasal şiddetin mevcut dünyamızda başarıya ulaşması imkân haricindedir. Bugün El Kaide terör örgütünün içinde barındığı ülkenin (Afganistan) 10 yıllık ihracatının toplamı ile ABD'nin bir adet B52 bombardıman savaş uçağı alınamamaktadır. Dolayısıyla yapılan eylemin küresel olarak sonuçları incelemeye tabi tutularak yaşanan terör hareketleri sonrası teröre sebep olanların tabir yerindeyse "banka hesapları" kontrol edilmelidir. Sonuç olarak "hiçbir şeyden haberi olmayan insanları" belli ön yargılarla terörist ilan etmek sorunu çözmeyecektir. Ezilen insanlığın temel sorunlarını etraflıca ele almadıkça da çözüm mümkün görünmemektedir(Demirer, 2001). Propagandacı sava göre terörün kaynağı Afganistan'a yerleşik El Kaide örgütü lideri ve potansiyel Afgan halkıdır. Ancak, suçun sübuta erebilmesi için Afganistan'ın imkânlarına bakıldığında ABD'ye zarar verebilecek bir pozisyona sahip olmadığı propagandacı uzmanlarca görülmelidir. El Kaide terör örgütü mensupları başta olmak üzere tüm

terör yapıları belli ülke, din, mezhep ve ideolojiye hasredilmeden düşünölmeli, genelleme yapılarak mücadele stratejisinden vazgeçilmelidir. Suçun kanuniliğı ilkesi ve kasıt unsurları dikkate alınmalıdır.

Küresel olarak yaşanan terör hareketleri toplumsal adaletsizlikten, ekonomik düzenden bağımsız düşünölemez. Gerçekçi görüş, bu unsurları dikkate alarak çözümleme yaptığını iddia etmektedir. Bu durum propagandacı olarak ifade edilen grubun tamamen yanlış olduğı anlamına gelmemektedir. Sadece belli başlı devletlere karşı önyargıları ve resmi ideolojiye sıkıntı verecek konulara girmemeleri dolayısıyla eleştiri almaktadırlar. Propagandacı görüşe itiraz, uzmanlarının belli başlı sıkıntılı konulara hiç değinmemesi, kafalarını kuma sokmalarındandır.

11 Eylül 2001 saldırılarından önce El kaide lideri Usame Bin Ladin'in fetvası yayınlanmış, bu fetva doğrultusunda aşırı gruplar harekete geçerek çeşitli hedefler, El Kaide militanlarınca vurulmuştur. Daha sonra ABD terör tanımını değıştirmiş ve küresel çapta terörle mücadelesini başlatmıştır. Yoğun medya ve halk desteğı ile düşmana haddi bildirilmek üzere yola çıkılmıştır. Aynı durum yarım asırdan fazla bir süredir İsrail ile Filistin'in Hamas yönetiminde olan Gazze bölgesinde de yaşanmaktadır.Yaygın kanaat odur ki; ABD ve BM güçlerinin Afganistan'da, İsrail'in Filistin'de gerçekleştirdiğı, terörizme karşı yapılan operasyonlarda insani değerler askıya alınarak, aşırılığa gidilmiş esas nokta gözden kaçırılmıştır. Terörizmin modern tanımında belirtildiğı gibi, terörizmde mağdur–maktul ilişkisi bulunmamaktadır. İsrail ve ABD'nin karşı operasyonlarında da mağdur-maktul ilişkisi kurulamadığından, gerçekçi görüşe göre yapılan operasyonlar terörizm olarak nitelenmektedir.Özellikle 11 Eylül saldırıları sonrası cezalandırılmak istenen El Kaide ve Hamas iken ölenler siviller, kadınlar ve çocuklardır. ABD ve dünya kamuoyunda oluşan negatif duygular 'kuru'nun yanında yanan milyonlarca 'yaş'ı görmemektedir. Gerçekçi görüşü savunan uzmanların itirazı tam bu noktadır. Terörizm devlet tarafından belli bir propaganda arkasına sığınılarak, yaşanan sivil ölümlerin önemsiz göröldüğü bir şekilde normalleştirilmektedir. Devletler mağdur-maktul ilişkisini göz önünde bulundurmak zorunluluğına sahiptir. Önyargılarla cezalandırma yapmamalıdır.

Budurum ön yargıları oluşturmakta özellikle 2001 sonrası Müslüman'ın potansiyel terörist, İslam'ın terör ideolojisi algısını tavan yaptırmıştır. Dahası yeni mağduriyetlere yol açmaktadır.

Filistin-İsrail, ABD-Irak veya ABD-Afganistan arasında yaşanan olaylar, Samuel Huntington'un Medeniyetlerin Çatışması tezini haklı çıkarmaktadır. Batının bu tutumu Doğu toplumunda Batıya karşı nefret söylemini ve terörist saldırıları artırmaktadır. Her sene yapılan ABD düşmanlığı anketleri(Vatan,17 Temmuz 2014) bu durumu teyit etmektedir. Sonuç olarak gerçekçi görüşe ABD ve Batı dünya genelinde neo-emperyalizm denilebilecek şekilde yayılmakta ve stratejik noktalarda hâkim olarak kalabilmekte, dünyayı istediği şekilde dizayn edebilmektedir. ABD ve Batı sonuçları itibariyle bu durumdan hoşnut olduğu söylenebilir. Bu da nefretten ve terörün devamlılığından nemalandığını (gerçekçi açıdan bakıldığında)göstermektedir denilebilir.

Noam Chomsky'de gerçekçi görüşü savunan uzmanlardandır. Chomsky'e göre gerçekçi görüş, terörü tanımlarken, neyin terörizm olduğunu belirlemekle işe başlar, daha sonra sonuçlar üzerinde ciddi çalışmalar yaparak yoğunlaşır, araştırır, nedenler, çareler saptamaya çalışır. Karşıt görüş ise (Propagandacı Görüş), terörizmin sorumlusunun belli olduğu savıyla hareket eder, terör eylemleri istenen suçluya yüklenebiliyorsa terörist ilan edilir, edilemiyorsa yadsınır, görmezden gelinir. Yâdsıma ve gözden gelinme sonucu yapılan operasyonel mücadeleler “misilleme” ve “kendini koruma hakkı” denilerek geçirtilir. Güçlü devletlerin zor kullanması bu anlamda baskıcı bir diplomasi olarak isimlendirilir. Chomsky, propagandacı görüşün temel ön kabulleri şu şekilde belirtir. “Terörizm, Sovyet temelli (veya İslami temelli) batı liberal demokrasisinin istikrarını bozma amacıyla sadece demokratik toplumlarda ortaya çıkmaktadır.” (Chomsky, 2001). Günümüzde Sovyet tehdidinin yerini Radikal İslam almıştır. Bugün batıyı temsil eden ABD, terörizmle ilgili mücadele ettiği iddiasındadır. Ancak 1986 yılında Uluslararası Adalet Divanının Hukuk Dışı Güç kullanmaktan dolayı ABD'yi suçlu bulan kararı tanımamıştır ve ABD medyası aracılığı ile mahkemeyi düşman olarak nitelemiştir. BM güvenlik konseyinin tüm dünyayı uluslararası hukuka uymaya davet ettiği kararlara ise (1986'da İsrail ve El Salvadorla 1987'de İsrail'le birlikte)

karşı oy kullanmış ve hiçbir batılı(propagandacı terör uzmanlarından) uzmandan tepki almamıştır(Chomsky,1999). Gerçekçi görüşü destekleyen yakın zamanda yaşanan diğer bir veriyi, ABD'nin Ebu Gureyb hapishanesinde yapmış olduğu işkence uygulamalarını, 2004 yılında kitaplaştıran Seymour M. Hersh yayınlanmıştır. Hersh'e göre, hapishanelerde yaşanan birçok uygulamadan ABD yönetiminin bilgisi bulunmaktadır ve işkencelere göz yumulmuştur(Özkan ve Kotan,2006a). Ancak propagandacı görüş bu iddiaları kıymete değer bulmamıştır.

Dünyaca tanınan Amerikan karşıtlarının kahramanı olarak bilinen Usame Bin Ladin, zamanında ABD dış politika aracı olarak kullanılmış olması ayrı bir konudur. Ladin Sovyetlerin Afganistan işgali sırasında kahraman olarak ABD'nin adına savaşırken, ABD'ye sorun olmazken, şimdi tüm sorunun kaynağı olarak göstermek çok tutarlı görünmemektedir(Arıboğan,2003:58-59). ABD'yi savunan devletçi uzmanlara göre, Medeniyet Çatışması tezi haklı nedenlerle Batıyı hedef alan ülkelerin artmasıyla ortaya çıkmıştır.Liberal uzmanlara göre ise ABD'nin varlığı Medeniyetleri Çatıştırmak için yeterli sebeptir.

Sonuç olarak gerçekçi görüşe göre 11 Eylül saldırıları sonrası yaşanan trajedi tüm dünyada lanetlenirken, ABD, çokta yabancı olmadığı karşı ayaklanma veya çeki düzen verme operasyonlarını yapabilmek için uygun ortamı yakalamış oldu. Çünkü 11 Eylül öncesi, 12 Eylül sabahı ile aynı olamayacaktı. ABD'nin sinir noktası olan güvenlik ve ekonominin kalbi vurulmuştu. Dolayısıyla acil olarak hukuk sistemi, mücadele için değiştirildi, savunma harcamaları artırıldı, Ortadoğu dâhil belli bir kesim müdahale edilmesi gereken yerler kapsamına alınarak, halkın onaylaması sağlandı. Afganistan bombalandı vs. sonuç olarak bakıldığında George W. Bush yönetimi süreç sonunda güçlendi, muhalif sesler kesildi. Usame Bin Ladin'in ortaya çıkan sonuçlar itibariyle Afganistan halkını ve Müslüman imajını kurtarmakta başarısı ise hiç mi ama hiç tartışılmadı. Ancak Bush yönetiminin sonuçlarına bakarak tebrik etmesi gereken kişide yine Ladin'in kendisiydi(Arıboğan,2003:31). Arıboğan'ın ifade ettiği durumu sorgulamakta çekinen propagandacı görüşe, zıt olarak gerçekçi görüş sonuçları itibariyle yaşanan terörizmi sorgulamaktadır.

Propagandacı görüşe göre, Soğuk Savaş döneminde Sovyetlerce, müttefiklerine yapılan yardımlar o ülkeleri potansiyel düşman haline getirirken, bu durum ABD'ye

doğrudan olmasa da kontra faaliyetleri ile SSCB'nin yardım yaptığı devletlere müdahale etme hakkını verdiği iddia edilmekteydi. Ancak propagandacı görüş ABD'nin yardım ettiği kendi müttefiki ülkelere sadece insani olarak yardım ettiği iddiasındaydı. Bu yargılar propagandacı görüşteki uzmanlar için bir gerçeklik olarak kabul edilmekteydi(Chomsky,1999).

ABD'nin yürüttüğü kontra savaşı, eski CIA yöneticisi Stansfield Turner'ın 1985 Nisanında Kongrede verdiği ifadesinde, açıkça devlet destekli terörizmin itirafı sayılabilirdi. Chomsky'e göre basın ve propagandacı görüşe sahip uzmanlar bu gibi ifadeleri görmezlikten gelmişti. Filistin İsrail arasında yaşanan gerilimde de aynı medya İsrail saldırılarına yer vermezken, Filistin'in görece ufak saldırılarını günlerce manşetlerden indirmemektedir. Başka bir örnek, 1985 yılında Air İndia uçağı teröristlerce düşürülmüş, teröristlerin CIA bağlantısı olduğu iddiasını, dönemin ABD Adalet Bakanı yarım ağızla kabul etmiştir. Ancak herhangi bir yaptırım yapılmamıştır. Buna karşılık eğer o günlerde tek bir teröristin Libya ile bağlantısının tespiti yapılabilseydi, Kaddafi'nin ortadan kaldırılmasına yeter bir sebepti. Zira 1986 yılında Berlin'de meydana gelen bir patlamanın cezası canlı yayında Libya'nın bombalanması olarak sunulmuştur. ABD'ye ve propagandacı yazarlara göre eylemleri gerçekleştirenler ABD ile müttefikleriyse bu eylemler demokrasiye insan haklarına hizmet eden karşı operasyonlar ve öz savunmalardır. Böylelikle meşruiyet sağlanmış olur(Chomsky,1999).

Gerçekçi görüşü savunan Herman ve O'Sullivan'ın terör karşısında ABD'nin tutumuna yönelik eleştirileri de şu şekildedir. Terörizmin bir piyasa düzeninde olduğunu, uzmanların piyasayı elinde bulunduranlara onları memnun edecek şekilde fikirlerini beyan ettiğini, bir nevi düşüncelerin parayla satın alındığını iddia etmektedir. Batı kendi eylemlerini ve suçlarını örtebilmek için terörizm endüstrisinden çok fazla yararlanmıştır. Bu uzmanlara göre terörizm şu öğelerden oluşmaktadır: 1) Batı terörizmin suçsuz bir hedefi ve kurbanıdır. 2) Batı sadece diğer insanların zor kullanmalarına karşılık vermektedir. 3) Teröristler isteklerini zor kullanarak elde etmeye çalışırlar. 4) Batı zor kullanan isyancılara destek vermişse, bu durum baskıcı rejimlere karşı demokrasi adına yapılır. 5) Teröristler demokrasilerden nefret ederler. Demokrasiler teröristler karşısında savunmasızdır.

6) Demokrasileri güçten düşürmeye yönelik girişimler, Batı harici kaynaklıdır. Erdemler Batıya hasredilirken, kötülüklerin kaynağı hariçtedir. Batı'nın savının aksine, terörizmin esas yaşandığı yer Batı dışında kalan yerlerdir. Terörizm endüstrisi, "terörizm" konusunda çalışmalar yapar, işler, çözümler, paketleyip hazır hale getirir. Sempozyumlarda, raporlarda, kitle iletişim araçlarında bu görüşlerin servisi yapılır. Endüstriyi destekleyen sütunlar, devlet sektörü, özel sektör, düşünce kuruluşları, uzmanlar, amiral gemisi ise kitle iletişim araçlarıdır. Bu çark içerisinde üretilen yukarıda özelliklerini anlattığımız 'terörizm' hızla 'sağduyunun' sesi olurken, çarkın dışındakilerin sesi yabansı ve anlamsız olmaktadır(Herman ve O'Sullivan,1999). 1980'li yıllardan bu yana 70.000 El Salvadorlunun hayatını kaybetmesi, ABD ve İsrail yapımı napalm ve fosfor bombalarının temini ve Honduras'tan kalkan ABD uçaklarının vermiş olduğu istihbarat ile mümkün olmuştur. El Salvador halkına kitle terörizmi uygulamakta iken Batı buna destek vermektedir. Aynı şekilde Doğu Timor'da 100000 ile 200000 arası insan Endonezya hükümeti tarafından öldürülmüştür. George'a göre Batının uygulamış olduğu bu terör yanlısı tutum, endüstrinin propagandacı uzmanlarınca hiç dile getirilmemiştir. Sadece tek pencereden yanlı tutum sergilenmiştir. George'un Terörizm Endüstrisinin uzmanı olarak nitelediği Paul Wilkinson'un, terörizmle alakalı kitabında Doğu Timor'dan hiç bahsedilmiyor olması durumu özetler niteliktedir(George,1999).

Sonuç olarak, terörizmin çıkar endeksli olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Tanımlama ve ortak mücadele belirlenememesinin nedeni çıkarlar etrafında toplanan iki kutuplu terör anlayışının gelişme eğilimidir. Terörizm konusunda iki kutupluluk giderilmedikçe ortak bir tanım ve mücadelede gelişemeyecektir.

2.1.2. Terörizm, şiddet, şiddette aşırıcılık ve anarşizm

Terörde kullanılan şiddet, nitelik olarak adi şiddet ve şiddette aşırıcılıktan ayrılmaktadır. İkinci olarak terörizm bir ideoloji değil, bir yöntemdir. Terörizmle en çok karıştırılan Anarşizm ise terörizmin eş anlamlısı değil, belli bir görüşü savunan bir ideolojidir.

Şiddet, maddi veya manevi(duygusal, zihinsel) zarar verici saldırdır(Ergil,1980:3). Şiddet sadece fiziki değil, ruh sağlığına zarar verici nitelikte her türlü fiili kapsamaktadır. Fiziki olmayan yöntemlerle de uygulanabilen, insanın acı hissetme duygusunu harekete geçiren hakaret, mobbing gibi psikolojik işkence türevleri dâhil, her türlü eylem şiddet olarak nitelenebilir(Kocacık,2001).

Terörizm şiddettir, ancak adi şiddetten, sivil savaştan, eşkıyalık/haydutluktan veya gerilla savaşından çok farklı, belirli hatları, kuralları bulunmayan şiddettir (Laqueur, 1999:8). Terörizmi diğer şiddet olaylarından ayıran en önemli farklardan biri eylemcinin gözünde kutsal olmasıdır (İsen, 2000). Terörizmde kullanılan şiddet adi şiddetten ayrılır, çünkü şiddet adileşirse, terörizm mantığını kaybeder. Bu yönüyle terörizmde kullanılan şiddet; kuralsız, acımasız, dramatik ve uygulayıcısının gözünde kutsal olmalıdır (Wilkinson, 2008). Adi şiddet ise çoğu zaman kasıtlı fakat sistematik olmayan, anlık gelişebilen, uygulandıktan sonra uygulayıcısı tarafından rahatsız olunan tek zamanlı fiillerdir. Adi şiddette mağdur-maktül ilişkisi görülebilirken, terörizmi ilgilendiren şiddette mağdur-maktül ilişkisi genellikle kurulamaz. Adi şiddetin uygulayıcısı, hedefini belirli bir nedene bağlı seçerken, terörizmde hedefler rastgele belirlenir.

Tüm terör hareketlerinin olmazsa olmazı şiddettir, şiddette insanlık tarihiyle özdeş olduğu düşünüldüğünde terörü ilk insanın yaşadığı döneme götürenlerde olmuştur. Fakat terörizme konu olan şiddet adi nitelikteki şiddetten ayrılan politik/siyasal şiddettir. Adi şiddet anlık gerçekleşen ve siyasi amaç içermezken, siyasi şiddet belli amaca yöneliktir. Savaş esnasında uygulanan şiddet dahi belli kurallara tabidir. Fakat terörizm için kuralsızlık kuraldır. Çünkü terörist için kuralları kabul etmek daha baştan kaybetmek demektir(Yayla, 1990).

Terör olayları ile adi şiddet olayları birbirinden ayrılırlar. Terör kişiler arasında değil örgütler arasında olması, amaçlarının siyasi olması, kasıtlı hedeflerden ziyade, zarar görenlerin genelde rastlantısal olması, baskı yapılmak istenen ile şiddete maruz bırakılanın genelde farklı olması, tek eylem değil, sistematik eylemler zincirinden oluşmasıyla, terörizm ile adi şiddet birbirinden ayrılır(Kuçuradi,2002).

Şiddetin kullanılmasını siyasal, sosyal, ideolojik motivasyonlarla destekleme veya bizzat kullanmaya şiddette aşırıcılık (Extreme Violence) denilmektedir. Terör hareketlerinin tamamı şiddette aşırıcılığa girerken, şiddette aşırılık içeren eylemler her zaman terör eylemi olarak adlandırılmamaktadır. Aralarındaki fark amaç bakımındandır, şiddette aşırıcılıkta amaç, güvenlik güçlerinin, orantısız olarak karşılık vermesini sağlayarak belli bir kesimi provake etmek, toplumdaki normal insanları belli bir süre ve amaç için radikalleşmesini sağlamak, uzun dönemde amaçlarına ulaşmak için hazır destek gücü/grubu oluşturmaktır. Şiddette aşırılığın unsurları terörizmin tanımında vardır, fakat terörizm şiddette aşırıcılık değildir (Agostino ve diğerleri, 2011:9). Terörizm şiddet aşırıcılığı kapsayan bir kavramdır. Ülkemizde son dönemlerde yaşanan “Gezi Olayları” şiddette aşırıcılık olarak nitelenebilirken, terörizm olarak nitelenmemelidir. Terörizm olarak niteleyebilmek için siyasal bir amaç için sistematik eylemlerin varlığı aranmalıdır.

Anarşizm bir ideoloji olarak, temelde şiddeti savunmamakla birlikte, insanların devletsiz olarak özgürce bir arada yaşamasını öngörerek, her türlü otoriteyi reddetmektir (Benlisoy, 2010). Anarşizm ideolojisini gerçekleştirmek isteyen grupların terörü araç olarak kullanmaları, anarşizmle terörizmin/terörün eş anlamlı kullanılması sonucunu doğurmuştur. Ancak anarşizmde kendine göre değerler bütünlüğü bulunurken, terörizmin belirli bir değerler kümesi bulunmamaktadır.

Terörizm genel anlamda bir ideoloji değil, bir hareket tarzı, eylem biçimi, metottur. Terörizmin ideolojisi de yoktur. Sol, sağ, dini saikli (tek bir görüşün amacı için değil) amaçlara ulaşabilmek için kullanılabilir. Anarşizm bir ideolojidir, anarşizmin belirlediği hedeflere ulaşabilmek için terörizm bir araç olarak kullanılabilir (Yayla, 1990).

Ayrıca terörizm isyan hareketleri ve gerilla savaşıyla da aynı değildir. Silahlı mücadelenin kendine münhasır unsurlarıyla özel bir şeklidir (Wilkinson, 2010:10). Terörizm organize bir suç faaliyetidir. Ancak her organize suç örgütü terörist örgütlenme değildir. Terörist örgütler organize örgütler gibi, tehditle para toplama, uyuşturucu ticareti, adam kaçırma, fidye isteme gibi suçların tamamını işlerler. Örnek olarak PKK gibi ETA terör örgütü de Bask bölgesinde yaşayanlardan haraç almaktadır. Özellikle dış devlet desteği bulunmayan terör

örgütleri, fon oluşturabilmek için organize suç işlemek zorundadırlar (Wilkinson,2010:35-36).Sonuç olarak terörizm, ne bir felsefe ne de bir siyasal harekettir. Siyasal şiddetin eş anlamlısı da değildir. Kendine özgü bir yöntemdir. Sistematik şiddet uygulayarak, korku ve terör ortamı oluşturmaktan başka bir ideolojisi de bulunmamaktadır (Wilkinson, 2008).

2.2. Terörizmin Bileşenleri

Bileşen, bir olgunun var olabilmesi, varlığını devam ettirebilmesi, tanımlanabilmesi için gerekli olan unsurlara denmektedir. Terörizm kavramının var olabilmesi için belli bileşenlere sahip olması gerekmektedir.

Terörizmin bileşenlerini belirlemek kolayken, yasal tanımlama yapmak bir hayli zordur(Robetson, 2007:7-25). Ergil'e göre terörizmin bileşenleri; 1-şiddet ve zor kullanma, 2-siyasal amaca ulaşabilmek için dehşet ve korku oluşturma, tehdit ve toplumda oluşan psikolojik etki, 3- üçüncü kişilerden beklenen yaygın tepkidir (Ergil,1991).

Aydın'a göre terör ve terörizmin bileşenlerini dört başlıkta toplayabiliriz; Eleman, Örgüt, İdeoloji ve Şiddettir. Eleman, yasal veya yasal olmayan bütün örgütsel yapıların kaynağıdır. Yeterli insan gücünüz yoksa başarı şansınızda bulunmamaktadır. Örgüt, iki veya daha fazla kişiden oluşan, aynı amaçla bir araya gelmiş bulunan topluluktur. Örgüt sayılabilmek için en az iki mensuba sahip olmak gerekmektedir. İdeoloji, örgütsel hedeflerin icrasında, örgüt mensubunun aklına takılabilecek,“neden, niçin bu işi yapıyoruz/yapmalıyız?” gibi amaca yönelmiş sorulara cevap veren rehber düşüncedir. Marksist-Leninist, Etnik veya Dini olabilir. Şiddet, ise terörizmin olmazsa olmazıdır(Aydın:2009;43-47).

Robertson'a göre terörizmin üç belirgin bileşeni; 1-şiddet uygulama, 2-masum hedefler üzerinden korku, dehşet yayma ve dikkat çekme, 3-maksimum propaganda faaliyetlerinde bulunmaktır. Şiddeti uygulamada kullandıkları silahlar teknoloji ile birlikte, bıçak, tabanca, el bombası, uçak kaçırmadan nükleer, kimyasal, biyolojik silahlara doğru değişim göstermektedir. Eylem tarzları da

teknoloji ile birlikte gelişim göstermektedir. Adam ve çocuk kaçırmaya, fidye isteme, kitle imha silahları kullanma, narkoterör ve siber terör¹ gibi yasa dışı eylemlerle korku ortamı oluşturmak istemektedir. Üçüncü bileşen olarak terörist yapılanmalar ciddi anlamda medyayı² propaganda aracı olarak kullanmaktadırlar (Robetson, 2007:7-25).

Kavram bileşenleri, bütün terörizm tanımlarından yola çıkılarak elde edilebilir. Terörizmin bileşenleri için tanımında olmayan birliktelik, bileşenlerinde makul bir düzeyde sağlanmıştır. Sonuç olarak terörizmin olmazsa olmaz bileşenleri, eleman(terörist, sempatizan vs.), insan bütün sosyal yapıların yapı taşı olarak en hayati bileşendir, sistematik, asimetrik ve sıra dışı şiddet³, ideolojik meşrulaştırma⁴, propaganda faaliyetleri, siyasal bir amaca yönelme ve örgütsel yapıdır.

¹Siber terör, bilgi çağında olmamız ve gücün bilgi ile kazanıldığıнын, teröristlerce fark edilmesinin tezahürüdür. Terör, her alanda korku faktörü ile yaşamımıza girdiği gibi, sanal alemde de korkuyu kullanarak beslenmektedir. Siber terörün, internet ve bilişim endeksli yaşadığımız bugünlerde, vereceği zarar hesap edilemez seviyelere ulaşabilir. Siber bir saldırı sonucu, baraj kapakları açılabilir, güvenlik güçlerinin ve istihbarat birimlerinin arşivlerine sızılabilir, ulaşım(uçak, tren, metro vb) sinyalizasyonları bozulabilir, finans sektörü çökertilebilir. Kısaca siber terör, bilgisayar ve sistemlerini terör yaratabilecek amaçlar için kullanılması olarak özetlenebilir. Tüm bu yıkıcı faaliyetleri gerçekleştiren terörist açısından bakıldığında, klasik teröre göre, daha risksiz, araç olarak değil amaç olarak terörün kullanımı, doğrudan zarar görme açısından etki alanı tüm ülkeyi kapsayabilir, ölüm riski az olduğundan insanlar üzerinde psikolojik etkisi azdır ve son olarak eylemlerde kullanılan eleman için yaş sınırı yoktur (Özcan, Web, 05 Mart 2015). Ayrıca Teröristler interneti terör faaliyetlerinde kullanmaktadırlar. Teröristler, psikolojik savaş taktiklerini geniş kitlelere duyurma, propaganda çalışmaları yapmak, finans kaynağı olarak kullanma (online bağış toplama vs), görevlendirme ve organize etme ve bilgi paylaşmak için kullanmaktadırlar (Woods, 2007).

² Terörizm ve medya arasında hayati bir ilişki vardır, terör eylemleri hiç şüphesiz birincil derecede haber değeri taşımaktadır. Bu durumda terörizmi bir endüstri haline getirmiştir. Terör, medya vasıtasıyla ölü üzerinden propagandasını yürüterek, aşırı korku ortamını oluşturmaktadır. Amacı kendi medya organları veya merkez medya aracılığıyla, davasındaki haklılığının ve kazanacağı zaferin kaçınılmaz olduğunun propagandasını yapabilmek, ulusal ve uluslararası alanda haklılığını duyurabilmektir. Medya aracılığı ile hükümet ve güvenlik güçlerinin karşı saldırılarını zorba ve zalimce olarak aksettirebilmektir. Hali hazırdaki ve muhtemel destekçilerini diri tutmak, harekete geçirmek ve devamlılığını sağlamaktır. Bu yönleriyle propaganda en önemli bileşendir(Wilkinson,2010:154).

³Terörist eylemin hedefi(masum insanlar veya belli siyasi ve bürokratik figürler) belirlenir, eylem sonucu oluşabilecek mesaj hazırlanır, esas hedef olan kitleleri ikna edebilmektir, bu noktada başarı sağlanırsa mesaj ulaştırılmış olur. Bu anlamda terör şiddetinin özellikleri: 1- Terör şiddeti rastgele uygulanır, 2- Önceden tahmin edilmesi güçtür, 3- Her anlamda (Ahlaken, siyaseten, savaş kurallarına riayet anlamında vb.) kuralsızdır, 4- Faillerince kutsaldır ve ciddi meşruiyeti, altyapısı vardır (Wilkinson, 2002: 142-163).

⁴ İdeolojinin Fonksiyonu: Asimetrik çatışma sergileyen grupları ayakta tutan, organizasyonlarını faal kılan unsur ideolojidir. Terörizmi doğuran ideoloji seviyesi şiddet kullanımını meşrulaştıracak

2.3. Terörizmin Amacı, Motivasyonu, Nedeni, Sonuçları ve Mücadelesi

2.3.1. Terörizmin amacı

Terörizm, siyasi amaca ulaşmak için hareketlenen bir örgütün askeri olarak kullandığı bir araç, yöntem konumundadır. Bu sebeple terörizmamaçları bakımından genelleme yapmayı zorlaştırmaktadır. Terörizmin deneyseelliği imkânsız kılan kendine özgü yapısı nedeniyle,her örgütün kendine has amaçları olmakla birlikte, genel anlamda bir perspektif verilebilmektedir(Laqueur, 2002).

Terörizmle amaçlanan hedefler çatı bir amaç etrafında şekillenmekte ve çatının yükselerek yerleşmesini sağlayan, yan duvarlar mahiyetindeki yan amaçlardan oluşmaktadır. Çalışmamızda çatı amaç birinci sırada, yan amaçlar devamı şeklinde verilmiştir.

Terör örgütlerinin, terörizmi kullanarak ulaşmak istedikleri çatı amaç; bölgesel veya ulusal güç olma, iktidara sahip olmaktır. Diğer tüm amaçlar iktidarın ele geçirilmesine yönelik faaliyetlerden oluşmaktadır.Dolayısıyla faaliyet yürüttükleri bölgede halkı korkutmak ve sindirmek sureti ile taraf olmasını sağlamak, otoriteyi tahrip ederek olduğundan güçlü ve etkili görünmek, baskı yöntemlerine başvurulması için otoriteyi zorlamak(sansasyonel ve dramatik eylemler yapmak suretiyle), kamuoyunu kendi lehine ve otorite aleyhine yönlendirerek mevcut iktidara olan sosyal desteği azaltmak,hükümeti sert tedbirler almaya zorlayarak daha fazla dehşet ortamı oluşturmak, iktidar mücadelesi için çatı amaçlarını oluşturmaktadır(Ergil,1991;Laqueur,2002;Kapitan,2002).Güney Amerika, Lübnan, Sri Lanka, Afganistan örnekleri incelendiğinde terörizm istikrarı bozucu etkisiyle, örgütlerin amaçlarına ulaştıkları söylenebilir.

boyutta ve yerel/devlet ideolojisinden daha radikal ve marjinal olmalıdır. Bu açıdan terörizm bazı devlet kodifikasyonlarının aksine bir ideoloji değildir. Keza terörizm ideolojinin araçsallaştırıldığı, net bir ideoloğa sahip olmayan, kompleks bileşenlerden oluşan bir uygulamadır. İdeoloji ise bireyin veya grubun politik ve sosyal sisteme dönüştürmek istediği düşünceler, inançlar ve doktrinler bütünüdür.

Terörizmle ikinci amaçlanan, dava olarak niteledikleri ülkülerinin duyurusunun yapılarak,halkın dikkatini bu alana çekmektir. Daha ileri boyutta ulusal ve uluslararası bir kamuoyuna sahip olarak, hedef olarak görülen kitle üzerinde taban oluşturma ve söz sahibi konumuna gelebilmektir. Zira tabansız hareket tavana çıkamaz(Wilkinson,2002;Kapitan,2002). Terörizmle, kısa bir anda gerçekleştirilen eylemler teröristlerce geniş kamuoyuna ulaştırılmak istenir, terörizm psikolojik savaşın bir parçası olarak kullanılmaktadır(Wilkinson, 2008). Bu amaca ulaşabilmek için propaganda faaliyetinde bulunmak zorunda olan terörist örgütler için propaganda faaliyetleri hayati önem arz etmektedir. Propaganda faaliyetiyle amaçlanan eleman, sempatizan ve yandaş temin edebilmektir.

Terörizmle hedeflenen üçüncü amaç, devlet ile hedef kitle arasındaki bağı kopartarak, belirlenen hedeflere ulaşmak için, korku iklimi oluşturulması, toplumda var olan güven ortamının sarsılması ve toplumsal düzenin bozulmasıdır(Baharçiçek ve Tuncel,2011;Tavas,2000;Yayla, 1990;Kapitan, 2002). Bu sebeple terörizmin hedefleri rastgele ancak sembolik değer taşımaktadır. Nefret ortamının oluşması ve korku hissinin artması için, eylemler beklenmedik bir şekilde ve acımasızca yapılmaktadır(Wilkinson, 2008;Yayla, 1990).Her yıl trafik kazalarında terör olaylarına oranla 20 kat daha fazla insan yaşamını yitirirken, insanlar trafiğe çıkmaktan korkmazken, terör olayları sonrası tedirginlik üst seviyelere çıkmaktadır. Teröristlerin amacı da insanlar üzerinde bu korkuyu oluşturmaktır (Acar:2012;138).

Terörizmin dördüncü amacı, elde ettiği siyasi ve askeri gücü politik pazarlık gücü haline getirerek, bir hükümetinhâkimiyetini etkisizleştirerek bir bölgeden çekilmeye veya siyasi suçluları serbest bıraktırmak için af talep etmeye varan isteklerde bulunabilecek güce ulaşabilmektir(Kapitan,2002).

Terörizmin beşinci amacı, çatı hedefe ulaşmaya çalışırken grup motivasyonunun sağlanması, ideolojik olarak verilen mücadelenin kutsallığına teröristlerin ve hedef kitlenin inandırılmasıdır.Terörist öğretinin duayenlerinden Rus Nikolai Morozov'a göre teröristlerin birinci amacı, terörizme kuramsal çerçeve oluşturarak meşruiyetinin devamının sağlanması olmalıdır(Laqueur, 2002). Teröristler grup motivasyonu açısından terörizmi intikam alma aracı olarak ta kullanmaktadırlar.

Türkiye’de DHKP/C terör örgütü gibi örgütler intikam için birçok kez saldırılarda bulunmuşlardır. Grup motivasyonu açısından intikam alınması çok önemlidir(Tavas,2000).Altıncı olarak terörizm yöntemini kullanan devletler için amaçbelli bir grubu maddi ve manevi zorlamalarla sindirip itaate zorlamaktır(Kapitan,2002).

Son olarak terörizme destek veren bireylerin amaçları, yukarıda saydığımız örgütsel amaçlardan farklılaşmaktadır. Terörizmi yöntem olarak benimseyen bireylerin amaçları benimsedikleri ideolojiyi gerçekleştirmek için silahlı mücadeleye inanmaları, aidiyet duygusu hissetme ihtiyacını terörist örgütlerin karşılaması, sosyal hayatta yakalayamadığı başarıyı terörizm ile başarmak istemeleri olarak sıralanabilir(Acar:2012;152).

2.3.2. Terörizmin motivasyonu

Terör örgütleri veya terörizmi araç olarak kullanan devletlerin neden terörizme başvurduğu sorusu terörizmin doğasını açıklamamıza yardımcı olmaktadır. Zira terörizmin doğasında araç olarak her türlü grup tarafından kullanılmak vardır. Bugün dini örgütlerinde, Marksist örgütlerinde aynı yöntemle mücadele ediyor olması, terörizmi bir idea değil, bir araç konumunda değerlendirmemiz için yeterlidir. Terörizmin motivasyon edici özellikleri tüm örgüt tipleri için geçerlidir.

İlk ve en önemli motivasyon unsuru terörizmle kısa zamanda ve az maliyetle görece büyük bir başarı kazanılmasıdır. Teknolojinin gelişmesi ile bu durum daha ileri boyutta motivasyon unsuru durumundadır. Çünkü küreselleşen dünyada teröristler, iletişim araçlarının yaygınlaşması ve propaganda faaliyetlerinin anında tepki görebilmesi sayesinde daha çok destekçi bulabilmekte ve normal yollarla elde edilemeyecek siyasi amaçlara hızlı bir şekilde ulaşabilme imkânına sahip olabilmektedirler (Cronin,2008;Yayla, 1990).Terör örgütleri küçük bir eylemle dahi ülke gündeminde konu olabildikleri(medyanın yoğun ilgisi) müddetçe motivasyonları devam edecek ve görece üstün pozisyonlarını sürdüreceklerdir(Bal,2012:30-33).

Wilkinson, bazı uzmanların terörizmin, amaca ulaştırmadığını iddia etmesine mukabil, terörizmin etkisiz olduğu halde neden kullanılıyor ve kullanımı artıyor sorusuna cevabı, terörizmin teröriste katkılarını açıklayarak cevap vermektedir. Wilkinson'a göre, terörizm, yıpratıcı etkisiyle, düşmanı zayıflatmaktadır. İntikam almanın ve nefreti artırmanın basit yolu olarak kullanılmaktadır. İsyan edenlerin ve destekçilerin sayısının artmasına, güvenlik güçlerinin aşırı zorlanmasına ve aşırı güç kullanmasına, dramatik eylemler sonucu, terör örgütünün reklamının yapılmasını sağlamaktadır. Uyguladığı şiddet eylemlerini devletlere karşı pazarlık unsuru yapabilmekte(suçlu tahliyesi, genel af veya özel af yasaları, fidye vs), amacına ulaşması için düşük maliyet ve zayıfla yüksek verim alabilmektedir(Wilkinson,2010: 9-10).

Ticari firmalar reklamlarının sadece bir televizyon kanalında yayınlanabilmesi için devasa bütçeler ayırmaktayken, terör örgütleri küçük bir eylemle reklamını tüm televizyonlarda aynı anda etkili ve sansasyonel bir biçimde yapabilmektedirler. Bu yönüyle terörün beklentisi ve ön gördüğü sonuç psikolojik ağırlıklıdır. Bu ortamın oluşmasında medya, terör örgütleri için oksijen tüpü vazifesini görmektedir. Propaganda ve sürekli sansasyonel eylemler sonucu oluşan trajedi terörün ana motivasyon kaynağıdır(Yılmaz: 2007;334-336).

İkinci motivasyon unsuru terörist bir grup için yaptığına kutsallığına inanması veya inandırılmasıdır. Teröristler her türlü eylem aracını kullanarak muhalefetlerini sürdürecekleri açıktır. Eylem eşittir meşruiyettir. Ufak bir bıçaktan, nükleer silaha kadar kullanabilecekleri silahlar değişebilecektir. Amaca ulaşmak için her şey mubahtır anlayışı, savaşta kural olmaz, yumruk sayılmaz anlayışıyla birleşmiştir (Arıboğan,2003:179). Yaptığı eylemin kutsallığına inanmayan, kendince meşruiyetini kaybeden örgütler çabucak dağılmaktadırlar.

Kutsallaştırma, belli bir ideoloji altında yapılmaktadır. Terörist örgütler şiddette aşırılığa, radikalleşmeye ve terörizme, dini içerikli, radikal sağ-sol ideolojileri veya etno-dinsel/dilsel nedenlerle gruplarını motive etmektedirler (Agostino ve diğerleri, 2011:22-40).

Üçüncü motivasyon unsuru teröristlerin, kurallara uymak durumunda olan devletlere karşı, eylem yeri, zamanı ve hedefini seçmeleriyle, hiçbir kurala tabi olmamalarıdır(Bal,2012:30-33). Kuralsızlığı, asimetrik savaş olarak tanımlayabiliriz. Çünkü terörizm, geleneksel savaş yöntemlerinin dışında, asimetrik şiddeti güçlü bir şekilde kullanarak, özellikle dramatik sivil ölümlerine sebep olması dolayısıyla etkili olmaktadır (Stepanova,2007:23). Etkili olunmasının görülmesi motivasyonu ve terörizmi bir “hak alma aracı” görenlerin sayısını artırmakta, radikalleşen tüm grupların terörizme başvurmasını kolaylaştırmaktadır.

Dördüncü motivasyon unsuru ise, terörizmi doğrudan veya dolaylı olarak kullanan devletlerin, terörizmi geleneksel savaşın ikame aracı olarak görmesidir. Terörizmdevletleri de fazlasıyla cezpt etmektedir (Acar:2012;195). Örnek olarak, Radikal eğilimlerin ve terör hareketlerinin ortaya çıkışında, batılı sömürge sahibi devletlerin, bağımsızlık hareketleri karşısında aldığı tutum gösterilmelidir. Bu tutum milliyetçi bir ideolojinin gelişmesine neden olarak sömürge ülkelerinde Batılı emperyalistlere karşı şiddet boyutuna varan çatışmalara ve terörize edilmiş insanların artmasına sebep olmuştur. Sömürge ülkelerindeki insanların haklı talepleri terörist olarak nitelenmeleri ile sonuçlanmıştır(Baharçiçek:2010). Bilinçli olarak seçilen bu yöntemle savaşımaya gerek kalmadan sömürge ülkelerinde istenen sonuç elde edilmiştir. Batılı devletler savaş gibi ağır bir yükün altına girmek istememektedir. Dolaylı yoldan müdahaleleri tercih etmektedirler. Çünkü dünyamızda yaşanan bazı hadiseler mümkün görünmeyen, varsayılmayan hadiselere sebep olmuştur. II. Dünya Savaşında Japonya’ya atılan atom bombaları savaşmanın maliyetini azaltmakla birlikte, sonuçlarını çok daha katlanılamaz hale getirmiştir. Bombalar günümüzde üretilenlere kıyasla çok ufak tahrip gücüne sahip olmasına rağmen, yaklaşık 210.000 insanın ölümüne sebep olmuştur(Arıboğan,2003:192-193). Bugün metre kare başına düşen insan sayısı yetmiş yıl öncesine göre daha fazladır. Tüm bunlar düşünüldüğünde, bugün bir nükleer bombanın sonuçlarını düşünmek bile ürkütücü hale gelmiştir. Bu ürkütücü tablo, günümüzde doğrudan savaşmak yerine, arka planda araçlarla savaşma stratejilerini ve örtülü operasyonları ön plana çıkarmıştır. Dolayısıyla terörizm, devletlerin kullandığı bir argüman haline gelmiştir. Terörizm geleneksel savaşın, sonucudur veya geleneksel savaşın acı sonuçları, terörizmin sebebidir.

2.3.3. Terörün ortaya çıkış ve bireylerin terörizmi yöntem olarak seçme nedenleri

Sosyal bilimlerde tam doğrusallık yoktur. Fen bilimlerinde olduğu gibi, her zaman aynı olan laboratuvar şartlarını yakalamak bir yana, yakalanabilse dahi, aynı sonuçları almak hemen hemen imkânsızdır. Ancak benzer durumların varlığı sosyal olaylarda yaşanabilir ve belli genellemeler yapılabilir. Terörizmin nedenlerini veya sonuçlarını kategorize etmek, kimlerin terör örgütüne üye olduğunu tespit edebilmek bu sebeplerden dolayı çok zordur. Yoğun terör ortamında bulunan birinin terörizmi bir yöntem olarak seçmediği/kabul etmediği durumlar olduğu gibi, hiçbir bakımdan sıkıntısı olmayan birinin terör örgütüne katılım sağladığı bilinmektedir. Dolayısıyla terör çalışmalarında deneysel olarak bir doğrusallık kullanılamamakta, ancak genel değerlendirmelerde bulunulabilmektedir.

Terörizm çalışmaları, disiplinler arasıdır. Siyaset, uluslararası ilişkiler, psikoloji, kriminoloji, sosyoloji ve tarih terörizmi ilgilendiren başlıca alanlardır. Bu sebeple terörizmin oluşmasına neden olan faktörler geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Teröre sebep olan faktörler, hızlı modernleşme ve kentleşme neticesi örgütlenme ve ideolojilerin ortaya çıkışı, ideolojilerin gerçekleştirilebilmesi için etkili bir yöntem, araç olarak görülmesi, tarihsel olarak süregelen nedenlerin varlığı, siyaseten temsil niteliği ve meşruiyeti olmayan hükümetlerin varlığı veya siyaseten katılımcılığın olmaması, dış ülkelerin müdahaleleri, etnik ve dini farklılıkların veya ayrımcılığın varlığı, Sosyo-kültürel ve ekonomik nedenler, idari yapılanmadan kaynaklı nedenler, eğitim sisteminden kaynaklı nedenler, medyanın etkisinden kaynaklı nedenler, göç ve teknolojinin etkileri son olarak kişisel ve çevresel nedenler(psikolojik) olarak sıralanabilir(Europhian Comission Report, 2008;Acar:2012;170-190;Baharçiçek,2010;Borum,2004).

Terörist eylemlerin oluşmasında sosyal adaletsizlikler, yoksulluk, hak ve özgürlük gaspları, zulüm ve baskılar, tarihten gelen haksızlıklar gibi olguların muhakkak etkisi olmakla birlikte terörizmle tam olarak doğrudan ilişkisi bulunmamaktadır. Zira müreffeh bir yaşamın olduğu bir ülkede terör olabilirken, yukarıda sayılan eşitsizliklerin olduğu ülkelerde de terör bir araç olmayabilmektedir(Demirer, 2001).

Cadansayar'a göre terörizm çalışmalarında aşırı genellemeci ve indirgemeci bir üslup kullanılmamalıdır. Terörizm çok çeşitli ve karmaşık bir olgudur. Tüm teröristlerin motivasyon, amaç ve davranış biçimleri aynı değildir. Bu durumda terörizmin amaç değil araç olarak kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Çeçenistan'ın bağımsızlığı için savaştığını iddia eden bir grubun Karadeniz'de bir yolcu gemisini kaçırmaması, Rus medyasına göre terörist, Türk Medyasına veya kamuoyuna göre direniş eylemi olarak değerlendirilmiştir. Teröre başvuran kişilerin neden terörü seçtiklerinin indirgemeci ve genellemeci açıdan bakanların en tipik örneği, tüm teröristleri ruh hastası, deli olarak düşünmektir. Adaletsizlik, baskı, zulüm görmek, egemenlik hakkının olmadığı, sömürü düzeni altında yaşadığını iddia eden kişi, grup ya da toplulukların neden tümünün birden değil de, bir bölümünün terörizme başvurduğunu, sadece ruhsal, sadece politik, dinsel, mezhepsel, ırksal veya kültürel etmenlerle açıklayamayız. Örnek olarak, İtalyan kriminolog Lombroso, suç ve suçlu davranışının kalıtsal olduğunu anlattığı çalışmasında, suç'u bir hastalık olarak kabul etmiştir. Freud ise klasik psikanalitik kuramında saldırganlık içgüdüsel bir istenç olarak kabul edilir. Freud başlangıçtan bu yana var olan insan doğasındaki saldırganlığı, şiddetin ve savaşların temel etkeni görmüştür. Bu tanımlama ile tüm insanlar belli şartlarda saldırganlığı bir araç olarak kullanma potansiyeline sahiptir. Ancak uygar toplumlarda bu durum kontrol altına alınabilir (Laqueur, 2002; Candansayar, 2002). Freud ve Lombroso'nun yaklaşımları terörizmi açıklamada kullanılmaya çalışılsa da genellemeci olduğundan kabul görmemiştir. Çünkü tüm insanlar teröre/suçla bulaşma isteğinde olmadığı gibi, tüm uygar toplumlarda da suç/terör sıfırlanabilmiş değildir. Bu sebeple, terör ile ilgili deneysel verilere ulaşmak zordur. Fakat terörizmin belli bir ideolojisi olmadığı muhakkaktır. İdeolojilerin gerçekleşme imkânı bulamadığı durumlarda terörizm bir yöntem olarak kullanılmıştır. Terörizmin belli koşullarda daha fazla gerçekleşebileceğini veya belli koşullarda kök salamayacağını söylemek doğru olacakken, kesin bir yargıya varmak zordur.

Modern terörün ortaya çıktığı 18. YY sonları Fransa'sı örnek alınacak olursa terör olumlu anlamda kullanılmış ve suç dahi sayılmamıştır. O dönem insanları teröre iten faktör geçmiş yönetimin uyguladığı baskı rejiminin kalıntılarından kurtulabilmektir. Terörizmin kullanılma sebepleri dönemlere, terörün ortaya çıktığı

dönemdeki ideolojik düşünce sistemi başta olmak üzere, terörün yaşandığı bölgenin toplumsal, siyasal, kültürel niteliğine, iç ve dış faktörlere göre değişkenlik göstermektedir.

1977-83 yılları arasında terörizmin varoluş nedenleri Batı Almanya tarafından çevre ülkelerle de kıyaslanarak yapılmıştır. Terörizmin tek bir nedene bağlanmadan hukuksal, psikolojik, kültürel, siyasal, kriminolojik olarak incelenmesi sonucu genelleme yapılamayacağına kanaat getirilmiştir (Laqueur, 2002:95-142).

Terör olayları 1930'lu yıllarda sınırlı sayıdayken, 1960'lı yıllarda artış göstermeye başlamıştır(Laqueur,2002:111-114). 1960'lı yıllarda sağ-sol terör olayları başlamış, 1980'lerde bölücü terör olayları artış göstermiş, 1990'lı yıllardan itibaren ise dini içerikli terör hareketleri artmıştır(Alkan,2011).Tarih aralığı bazında genelleme yapılabilmekle beraber, kesin bir hüküm çıkarılamamaktadır. Çünkü günümüzde yukarıda sıraladığımız her terör hareketinin örnekleri bulunmaktadır. Terörün var olup, varlığını sona erdirmesi belli bir döneme ait değildir.

1950'li ve 60'lı yıllarda yapılan araştırmalar, terör olayları ile siyasal meşruiyetin sorgulanması arasında da bir korelasyon olmadığını saptadı. Çünkü terör olayları meşruiyeti yüksek olan ülkelerde de meydana gelmekteydi. Bir ülkede öz yönetim ne kadar fazla ise terör olaylarına kapı o derece açıktır. Baskı araçlarını etkili kullanan sıkıyönetim ülkelerinde ise genellikle terörizm filizlenememektedir(Laqueur, 2002).

Yönetim baskısı ve şiddete başvurma arasındaki bağ araştırılmıştır ancak, doğrudan bir korelasyonyine saptanamamıştır(Laqueur,2002:111-114). Kuzey Kore'de dünyanın en baskıcı rejimi bulunmakta ancak terör olayları olmamaktadır. Demokratik olmayan krallık Almanya'sında olmayan terör eylemleri, görece çok daha özgür ülkede olabilmektedir. Terörizmin, DNA yapısı gibi özgül bir karakteri vardır denilebilir. Araştırmalarda tarihsellik göz ardı edilebilmektedir. Etnik açıdan heterojen ve homojen toplumlarda, sağ veya sol örgütlenmelerce terör olayları gerçekleştirilebilmektedir. İstikrar ile terör arasındaki bağın nasıl olduğu kesinlik kazanmamış, hangisinden yoksun olduğunda terör ortaya çıktığı bilinmemektedir. Latin Amerika'da terör kişi başına gelirin en yüksek olduğu,

Küba ve Venezüella'da çıkması da ayrıca araştırılmalıdır(Laqueur, 2002:95-142;Arıboğan,2003:19-20).

Yukarıda sıraladığımız örneklerden ortaya çıkan sonuç, terörizmin ortaya çıkış nedenleri belli bir doğrusallık arz etmemektedir. Her olayın kendine münhasır karakteristiği bulunmaktadır. Ancak genelleme yapılacak olursa belli bir profil elde edilebilecektir. Terörizme ve şiddette aşırılığa gidilmesinin nedenlerini açıklayan teoriler⁵ bulunmaktadır. Terörizmi bir yöntem olarak kabul eden bireyler açısından, çatı kavram “hayal kırıklığı” sonucunda oluşan şiddete/teröre meyiletme durumudur. Çünkü terörün nedenlerini açıklayan teorilerin başlangıç noktası insanların herhangi bir konudan ötürü “hayal kırıklığı” yaşaması sonrası, duygularının terör örgütlerince istismar edilmesidir.Neden insanlar terörizmi, sosyal, siyasal, kültürel, dinsel, dilsel problemlerin çözümünde başat çözüm yolu olarak görmektedir?sorusu terörizm çalışmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Terörizmin yöntem olarak seçilmesinde bir önceki bölümde belirttiğimiz motivasyon unsurlarının yanında en büyük pay, sosyal hayatta bireylerin veya grupların çeşitli nedenlerle “hayal kırıklığına” uğramasıdır. Çatı bir neden olan “hayal kırıklığı”, insanların moral ve etik değerlerinin yüksekliği nispetinde terörizme meyil oluşturabilmektedir. Bireylerin ve toplumların sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, dilsel ve dinsel anlamda “hayal kırıklığı” yaşadığı ortamlarda, terörizmi çıkış yolu olarak gösteren terörist organizasyonlar hızlı bir şekilde türemekte ve terörü araç olarak kullanmaktadırlar.

Şiddet olaylarına meyiletme insanların ilk planda düşündüğü eylem değildir. Özeren ve Güneş makalesinde incelediği bu durumu insanın sosyal sermayesinin yüksek ve düşük olmasıyla ve yaşadığı sosyal, kültürel ve ekonomik sıkıntılara

⁵Bu teoriler, rasyonel seçim teorisi(Bireyin kar/zarar hesabı yaparak terörü mantıklı görmesi), toplumsal yapı/yapısal teori(toplumun yöntem olarak terörü seçmesi), göreceli yoksunluk teorisi(ekonomik, sosyal, siyasal olarak toplumun büyük kesiminin faydalandığı vatandaşlık bağından, yoksunluk hissetme, aidiyet duygusunun azalması), sosyal hareket teorisi(yaşanan olaylar sonucu hayal kırıklığı yaşanması ve sonucunda şiddete yönelme) (Agostino ve diğerleri, 2011:9-12), özgüven eksikliği ve kendi kimliğini güçlendirilmesini isteyen gruplar için Kimlik Teorisi, Narsist duygulara sahip kişilerce gerçekleştirilen Narsist teori, Paranoya teorisi, Kavramsal Teori, Heyecan ve farklılık Teorisi, İntikam Teorisi, Grup Baskısı Teorileridir (Moghadam, 2006:21-45).

göre değişmekte olduğunu, bu alanda çalışma yapan uzmanların elde ettikleri çıktıları birleştirerek sonuca ulaşmaya çalışmışlardır. Özeren ve Güneş'e göre, şiddete meyil ettiren olgu toplumda yaşanan hayal kırıklığı, bekleneni bulamama, inkisar yaşama halidir. Sosyal, kültürel ve ekonomik hayal kırıklığına uğrayan birey/bireyler, sosyal sermayesinin düşük ve yüksekliğine bağlı olarak, beş farklı şekilde davranış gösterirler.

İlk grup davranışını, “hayal kırıklığı” oluşturan şartları tamamen kabullenip normal yaşantısına devam edenler oluşmaktadır(Uyumlular). İkinci grup davranışını, hayal kırıklığı oluşturan şartların kamçılmasıyla, normal yollardan çözüme gayret göstererek, olumsuzluğun şiddet olmadan nasıl daha iyi halledilebileceğini araştıranlar oluşmaktadır (yenilikçiler). Üçüncü grup davranışını hayal kırıklığı yaşatan durumu “kader” olarak görüp, duruma razı olunması gerektiğini düşünenler oluşturmaktadır(ritüalistler). Dördüncü grup davranışını ise, hayal kırıklığı yaşatan olaylar karşısında içine kapanan ve sitemden uzaklaşan ancak şiddete başvurmayan küskünler oluşturmaktadır(yalnızlar). Son olarak ise yaşanan hayal kırıklığına karşı çözüm olarak saldırı ve şiddeti tercih edenler gelmektedir(Özeren ve Güneş, 2007:31). Görüldüğü üzere hayal kırıklığı veya toplumsal yaşamdaki rahatsızlıklar sonucu sadece bir grup insan şiddeti seçmektedir. Aksi halde toplumlar en ufak bir rahatsızlık veya haksızlık yaşanması durumunda şiddet temelli hak arayışına yönelirdi. Terörizm dâhil şiddete meylettiren çatı neden hayal kırıklığıdır. Hayal kırıklığına sebep olan durumlar ise ekonomik, sosyal, psikolojik, etnik veya dini/ideolojik tabanlı olabilmektedir.

Terörizm belli bir ideolojiye ait olgu değildir, tipoloji olarak terör ve şiddet olaylarının temelinde, psikolojik/kişisel faktörlerin dışında, ulusal baskı ve sosyal adaletsizlik, ekonomik düzen sonucu oluşan dengesiz gelir dağılımının sebep olduğu yoksulluk, düşük gelirle çalışanların yoğunluğu, kötü barınma koşulları, yetersiz eğitim, küresel kültür farklılığının fazla olması görülmektedir(Agostino ve diğerleri, 2011:22-40;Yayla, 1990;Laqueur, 2002:95-142). Uzmanların belirttiği nedenlerin neredeyse tamamı insanları hayal kırıklığına uğratarak, terör örgütlerinin istismarına açık hale getirmektedir.Radikal eğilimlerin artmasıyla terörize olan grupların çoğalmasının en büyük nedeni gelir adaletsizliğinin derinleşmesine bağlı

hayal kırıklığının sebep olduğu durumlardır. Dünyada bir milyar insan açlıkla mücadele ederken, gelişmiş ülkelerin gündemi yaygınlaşan obezite ile mücadele etmektedir (Baharçipek,2010). Ekonomik gelişmelerin dolaylı veya dolaysız olarak, dünya tarihinin kırılma anlarında etkisi bulunmaktadır. Güçlü ekonomi, güçlü savunma mekanizmalarını ve yüksek refahı getirmekte, dolayısıyla uluslararası ilişkilerin lokomotifi olan gücü getirmektedir. Dolayısıyla ekonominin kötü olması, terörün oluşumundaki sebeplerdendir. Sosyal adaletsizliklerin, insani yaşam standartlarından yoksunluğun fazlalaşması, terörün araç olarak kullanımına sebep olabilmektedir. Güçlü ekonominin olmaması ayrıca dış etkenlerle kırılmalarında daha fazla olabileceği anlamını taşır. Terör örgütleri bu anlamda hedef kitle olarak gördükleri kesimlerin ekonomik olarak gelişmesini istemezler. Ekonomik mağduriyet yaşanması eleman ve sempatizan kazanmayı kolaylaştırmaktadır. Refahın artması bir anlamda önleyici bir tedbirdir.

Son dönemlerde daha sık duyduğumuz, küresel terör, asimetrik savaş yönteminin kendine has örneklerinden biridir. Küresel terörün oluşmasına etki eden faktörlerde insanlara hayal kırıklığı yaşatan durumlardır; son zamanlarda yaşanan dini aşırıcılık(cihat ve kutsal savaş söylemleri ile haklılaştırma yapan, motivasyon sağlayan gruplarca), devletlerin dış politikasında temel aldığı saldırgan veya aşırı pasif durum(İsrail'in Filistin İşgali tüm dünyanın tepkisini çekmektedir), küreselleşme ile yaşanan farkındalık ve gittikçe artan gelir adaletsizliği, devletlerin hizmet sağlamada yetersizliği, adaletsizlik ve eşitsizlik duygusu (Ors ve Çetin, 2007 ve Kayaoğlu, 2007) insanlarda küresel sistemin acımasızlığına karşı inkisar hali yaşatmıştır. Inkisar hali belli terörist gruplarca kullanılarak, insanların sonuçları itibariyle ikinci kez hayal kırıklığına uğramalarına yol açmıştır.

Globalleşmede denilen küreselleşme, modernite ve ticari ilişkiler terörizme sebep olabilmektedir. Bu kavramlar birçok faydasının yanında, insanların kırılğan bir hal almasına sebep olmuş ve terörizme dolaylı katkı sağlamıştır. Küreselleşme zengin ve fakir arasındaki uçurumun görülmesinde, kimlik bunalımının yaşanmasında etkili olmuş bu da teröristlerin kullandığı bir meta haline gelmiştir(Moghadam, 2006:83-84).

Türkiye özelinde yapılan araştırmaya göre (Köseli, 2007), Türkiye’de terörizme neden unsurlar arasında, hızlı şehirleşme ve bölgesel farklılıklardan dolayı yaşanan göç(Şimşek, 2007), terörün yaşandığı yerde genç nüfusun oranının yüksek olması, devlet imkânlarından toplumun bir kesimine nispeten yararlanamama (sağlık, eğitim), terörün yaygın olduğu bölgelerde altyapının eksikliği(yol, havalimanı, elektrik, temiz içme suyu, kanalizasyon vs.) terörün gelişmesinde faktör olarak görülmektedir. Bu sebeplerin neredeyse tamamı insanların mutlu olamaması, hayal kırıklığı durumunun yaşanmasından kaynaklanmaktadır. Genç nüfusun çok olmasının terörle alakası ilk planda kurulamayabilir ancak işsiz bir genç nüfusun varlığı, genel anlamda insanlarda hoşnutsuzluk oluşturan, çıkış yolu aratan bir durumdur.

Terörizmin sıklıkla ifade edilen ikilemli yapısı terörü uygulayan ve maruz kalanların karşılıklı sert tavırları terörizmi beslemekte ve insanların terör örgütlerine katılmasını sağlamaktadır. Hedef olan toplum arasında korkuyu artırmakta, teröristleri olduğundan tehlikeli göstererek, terör örgütlerine katkı sağlamaktadır. Terörizmle mücadele esnasında terörün yoğun eleman temin ettiği bölgedeki insanlara uygulanan şiddet ve baskı terör örgütüne katılımı artırmaktadır. Aynı şekilde yoğun şiddet teröristlerin daha da sertleşmesine ve radikalleşmesine sebep olmaktadır. Son olarak hükümetlerde daha baskıcı rejimler kurabilmekte, bu durumda terörü artırmaktadır (Kapitan, 2004).

Sonuç olarak, toplumlarda terörizme neden olan durumların oluşması veya hükümetçe veya bir organıncameşru görülüp onaylanması teröre haklı gerekçe sağlamaz. Eylem ahlaki ve insani değerleri açıkça ihlal ediyorsa, bunun yasadışı şiddet olarak ele alınması gereklidir(Wilkinson,2002:142-163).Bu sebeple teröristlerin, terörizme başvurma gerekçeleri, kısmen veya büyük oranda haklı olabilir, ancak ne kadar haklı olursa olsun, kutsal bir hak olan yaşama hakkına yönelmiş bir hareket en yüce ideali dahi haksızlaştırır (Ergil, 1992).

2.3.4. Terörizmin çıktıları

Terörizm bir araç/yöntem olarak günümüzde kullanım alanını genişletmektedir. Menfaat, ekonomik çıkar ve siyasal güç elde edilebilecek her alanda terörizm bir

alternatif olarak kullanılmaya çalışılmaktadır. Narkoterör, siberterör, gıda terörü, etnik terörle normal yollarla mücadele edilerek elde edilemeyen değerler, terörizmin araçsallığı kullanılarak temin edilmeye çalışılmaktadır. Terörizm belli sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Yaşanan ölümler terörizmin en acı çıktılarının başında gelmektedir. Ancak ölümden daha öte toplumda genel bir ölüm korkusu hissi meydana getirmektedir.

Nye ve Welch'e göre terör eylemleri sonucu oluşan korku, ani ölüm endişesinden kaynaklanıyorsa bu durum diğer ani ölümlere nazaran sıralamada sonlarda yer almaktadır. Son 15 yılda 5000 kişinin öldüğü varsayılarak hesaplanan bu sıralamada, sağlıksız içme suları, enfeksiyon, trafik kazaları daha ön sıralarda yer almaktadır(Nye ve Welch:2010:413). Ancak atlanılan husus terörle mücadele kapsamında başlatılan barış operasyonları neticesindeölen masum sivil insanların sayısının hesaba katılmamasıdır. Terörizmin siyasi sistemde değişiklik talebinde bulunması halinde uygulayacağı şiddet sınırlı olabilirken, etnik veya dinsel motifli olduğunda şiddetin boyutlarını kestirmek oldukça zordur. 1994 yılında Raunda'da etnik sebeple birkaç hafta içerisinde öldürülen insan sayısı yarım milyonun üzerindedir (Arıboğan,2003:143).

Terörizm sonucu hayatını kaybeden insan sayısı geleneksel savaşlarda veya günümüzde trafik kazalarında veya salgın hastalıklarda hayatını kaybeden insanların sayısına nispeten azdır. Ancak terörizmin yukarıda bahsedilen ikinci dramatik sonucu, günümüzde insan uygarlığını ayakta tutan tüm manevi, ahlaki ve siyasi değerleri hedef alarak erozyona uğratmasıdır (Ergil,1992). Terörün geride bıraktığı hasar yalnızca eylem esnasında oluşan maddi hasarla ve can kayıplarıyla sınırlı kalmamaktadır. Daha ötesinde o andaki maddi hasar azımsanacak kadar küçük kalabilmektedir. 11 Eylül sonrası örneğinde olduğu gibi, saldırı sonrası yaşanan psikolojik yıkım, gösterinin esas bölümünü oluşturmuştur. Panik, dehşet, depresif hal önce halka, ardından devlet kurumlarına yayılarak ruhsal bir sıkıntı oluşturmuş, saldırı ihtimaline karşı, evlere kapananlar, uçağa binilmek istenmemesinden dolayı iflasa sürüklenen şirketler, Müslüman görüntüsü olanlar hakkında oluşan yaygın endişe ve nefret duygusu, eylem sonrası yaşanan hadiselerden bir kaçıdır(Arıboğan,2003:72).

Terörün tüm manevi zararlarının yanında, devletlere faturalandırdığı maddi bir külfeti de bulunmaktadır. Çok ciddi maddi miktarlara ulaşabilen bu kayıplar buz dağının görünen yüzüdür, esas zarar ise ülkenin gelecek potansiyelinde yaşanan kayıpların oluşturduğu maliyettir. Terörden kaynaklanan maddi kayıpları, doğrudan ve dolaylı kayıplar olarak ikiye ayrılabiliriz. Doğrudan kayıplara örnek olarak, yaşanan can kayıpları ve yaralı olanlar, çevreye verilen zararlar örnek verilebilirken, ülkede terör sebebiyle, yatırımların azalması, kamu ve güvenlik harcamalarının artması, yaşanan göçler dolayısıyla terör bölgesindeki kaynakların kullanılamaması, zedelenen güven ortamının dış ticarete yansımalarıyla ihracatın azalması, turist sayısında azalma, ülke borsalarında yaşanan güvensizlik ortamına bağlı gerilemeler dolaylı kayıplar olarak sıralanabilir. Terör ekonomi ilişkisi ters orantı oluşturmakta terör artarsa, ekonomi düşüşe geçmekte veya yerinde saymaktadır. Küresel dünyada olan biten her şey anında ekonomik verilere yansıdığı düşünüldüğünde, kısa vadede doğrudan kayıpların yanında, orta ve uzun vadede dolaylı kayıplar daha büyük bir maliyet oluşturmaktadır (Alp, 2013).

Son olarak terörizm devletlere, başka ülkelerin iç işlerine müdahale hakkı doğuran sonuçlar doğurmaktadır. Küresel dünyada dış ülkelere bağımsız hareket etmek neredeyse imkânsızdır. Terörizm, son yirmi yılda dünya dengelerini değiştirecek nitelikte, devletlere dış müdahaleleri çabuklaştıran bir sonuç doğurmuştur.

Bugünde terör olayları üzerinden dünyada rant sahası (yeniden dizayn etme, silah satma vs.) oluşturularak, kartların yeniden karılması sağlanmaktadır. Bazı ülkelere müdahale etme imkânı doğmakta, terörizm krizi, fırsata dönüştürülmektedir. Bu yüzden, terör, sadece yerel bazlı düşünülmemeli, küresel olarak dengelerin yenilenmesi aşamasında katalizör görevi gördüğü, şiddet kullanımını meşrulaştırarak, siyasal operasyonlara uygun ortamı hazırladığı unutulmamalıdır (Arıboğan, 2003:192-193).

ABD'nin ve diğer teröre maruz kalan ülkelerin korkusu, teröristlerin basit bir bıçakla, bir uçağı kitle imha silahı haline getirmesinden daha da fazla ellerine nükleer biyolojik silahların geçme ihtimalidir. Bu sebeple ABD-Bush yönetimi, 11 Eylül saldırıları sonrası, 20 Eylül'de "teröre karşı savaş" ilan ederek, yeni bir dönemi başlatmıştır. Nye ve Welch'a göre El Kaide ABD'yi kızdırmayı başarmıştır.

Dolayısıyla Afganistan'a düzenlenen Sürekli Özgürlük Operasyonu ve Irak'a düzenlenen Özgürlük Operasyonu haklı gerekçelerle yapılmıştır(Nye ve Welch:2010:414-415).

ABD yaklaşık yirmi yıl boyunca Vietnam'da terörizm olarak gördüğü komünizmin yayılmasını engelleme ve çevre ülkelere domino etkisi yapmasını bertaraf etmek için uğraşmıştır.Müdahale sonucu 58.000 ABD askeri, 1.000.000 dan fazla Vietnamlı hayatını kaybetmiştir (Nye ve Welch:2010:213).

Sonuç olarak, terörizm ortaya koyduğu çıktılarıyla gündemimizi derinden etkilemeye devam edecektir. Yaşattığı ölümler, oluşturduğu korku ortamı, maddi zararlar ve manevi erozyon etkili mücadele edilmezse devam edecektir. Terörizmi sonuçları itibariyle değerlendirirsek, teröristlerinde kazandığı bir şey olmadığını görebiliriz. Dünyanın en etkili terör örgütü sayılan El Kaide, 23 Şubat 1998'de Usame Bin Ladin'inde aralarında bulunduğu liderlerin yayınlamış olduğu fetvada özetle, "cihat (savaş) farzdır(zorunlu), düşman ABD'dir, ABD ve destekçilerinin nerede olursa olsun yok edilmelidir" kararını almışlardır. Bu fetvaya uyularak dünya çapında yapılan saldırılar sonucunda, El Kaide terör örgütünün sözde savunduğu İslam dünyasına ve Müslüman coğrafyasına yapmış olduğu katkı(!) ortadadır. Bugün sonuçları itibariyle düşünüldüğünde, aklı başında olan bir insanın, savaş açılan ABD ve Batı'ya karşı maddi bir başarı sağlayabilmek için, sebeplere riayet etmeden, başarı elde edemeyeceğini, ortalama zekâsı varsa bilmesi gerekirken(kaldı ki bu insanlar ciddi insan kitlelerini harekete geçirebilmeleri dolayısıyla ortalama zekâ seviyesinin üstünde olduklarında şüphe bulunmamaktadır) tam tersine hamasi nutuklarla ve dini değerlerin kullanılması suretiyle Müslüman coğrafyasında yaşayan insanlara ve kendi memleketlerine çok büyük zarar vermişlerdir. ABD'ye karşı gerçekleşen "cihat" sonucu yaşanan küresel savaşın sonuçları hiç kimseyi şaşırtmamış, o güne kadar maddi, manevi zarar gören insan sayısının katlanmasından ve ABD'nin "cihada" karşılık "teröre karşı savaş" ilan etmesinden başka sonuç doğurmamıştır.

2.3.5. Terörizmle mücadele

11 Eylül 2001’de dünya gündeminin bir numaralı maddesi haline gelen terörizmi, tüm dünya lanetlemektedir. Terör eylemlerinin, failleri ve öldürücü eylemleriyle mücadele etmek için, aynı anda lanetlemek yeterli değildir(Özeren ve Güneş, 2007:1). Terörizmi lanetleyerek mücadele yetersiz olduğu gibi, salt güçle yapılan mücadele de etkili olmamaktadır. Çünkü terörizm kendine has asimetrik savaş stratejisini kullanmaktadır. Terör örgütleri hiçbir zaman tüm güçleriyle birlikte düşman olarak gördüğü yapıların karşısına çıkmamaktadır. Dolayısıyla mücadele yöntemi de geleneksel savaş stratejilerinden farklı ele alınmak zorundadır. Bu doğrultuda terörizmle mücadelede prensip olarak belli yaklaşımları benimsemek şarttır.

İlk iş olarak, terörizmi ortaya çıkardığı sonuçlar üzerinden değerlendirmek daha doğru bir yaklaşımdır. Sonuçtan, sebebe ulaşmak ve sebebi veya sebepleri ortadan kaldırmak gereklidir. Sosyolojik araştırma sonuçlarından hareket edilerek çok boyutlu sorun analizi sonrası, çok boyutlu bir mücadele sergilenmelidir.

Terörizmi ne sadece salt güvenlik tedbirleri, nede sadece siyasal, sosyal, ekonomik, çözümler bitirebilir(Baharçiçek:2010;Esposito,2002). Teröre karşı mücadele ederken ilk prensip, terörizmin makro ve mikro düzeyde tüm unsurları, sebepleri ve sonuçlarıyla birlikte göz önüne alınarak bütüncül bir yaklaşım ve işbirliği sergilemek olmalıdır.

Benzer bir görüş sunan Bal’a göre terör ve terörizm kavramları arasındaki nüans gibi, mücadele yöntemleri de farklı olmalıdır. Terörle mücadele, maddi güç ve kuvvetle başa çıkılabilecek bir olgu iken, terörizmle mücadele teröre konu olan bataklığın(sosyal, siyasal, toplumsal, psikolojik, ekonomik etmenlerin iç içe olduğu) kurutulması çalışmalarını kapsamalıdır. Bu kapsamda salt olarak suç işlediği sabit olan teröristle sonuna kadar amansız mücadele edilmeli, ancak terörizmin etkisi altında olduğu düşünülen yerel bölgelerdeki insanlar terörist ilan edilmemelidir. Terörizm bölgesi sayılan mahaller, sosyolojik ve psikolojik çalışmalar sonucunda değerlendirilerek, terörizm çok boyutlu çalışmalarla önlenmeye çalışılmalıdır(Bal,2006a: 1-3).

Terörizmle mücadelede ikinci prensip devletlerin ortak hareket etmesinin sağlanmasıdır. Ancak yakın gelecekte terörizm konusunda işbirliğine gidilebileceği noktasında endişeler bulunmakta, aksi istikamette destek veren ülkelerin sayısı artmaktadır. Uluslararası işbirliğine dünden daha fazla ihtiyaç olduğu da ortada bulunan bir gerçektir(Tavas,2000). Ancak ortak hareket edilememektedir.Terör ve terörizm her zaman ortak mücadele çağrısı yapılan fakat, yapıldığı mekanla sınırlı kalan bir olgudur. Bu durumun nedenleri, ülkelerin ellerindeki bilgileri paylaşmada kıskanç olmaları, terör örgütlerinin dış politikada taşeron olarak kullanılmaları, mevcut terörizmle mücadele stratejilerinde yenilemeye gitmek istememeleri, ortak operasyonel faaliyetlere yanaşmak istememeleri olarak sıralanabilir(Bal,2006a: 1-3).

Küresel teröre karşı neden birliktelik/mücadele sağlanamıyor sorusu terörizm çalışmalarında sıkça karşımıza çıkmaktadır. Küresel terör tanımına göre, hemen hemen yerel kalmış bir terör örgütü bulmak imkânsızdır. Dolayısıyla yürütülecek mücadele küresel ortaklıklarla olmalıdır. Ancak işbirliğinin olmaması, klasik devlet anlayışı ve ideolojisi olan realizm akımının⁶ uluslararası ilişkilerde ilk planda olması, uluslararası kurumların(BM, NATO, UAD, AB) etkisizliği, güvenlik ikilemi yaşanması sonucu ülkelerin veya ulus altı grupların silahlanması ve şiddete meyletmeleri, bir diğer ifadeyle karşılıklı güvensizlik duyulması, ortak bir terör tanımın yapılamaması birlikte hareketi engellemektedir. “Düşmanımın düşmanı dostumdur” veya “Bir ülkenin teröristi bir ülkenin özgürlük savaşçısıdır” mantığı değişmedikçe, dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşanan insanlık dramına ortak bir çözüm bulunamayacak gibi görünmektedir.

Üçüncü prensip terörizmle mücadele esnasında teröristlere karşı dahi haddinden fazla güç kullanılmamasıdır. Küresel dünya terörizmin faturasını ağır bir şekilde ödemeye devam etmektedir. Ancak terörist eylemler sonucunda verilen tepkiler aşırıya kaçmaması için gücü elinde bulunduranların gayreti gerekmektedir. Terörizme karşı terörizmvari yöntemlerle karşılık vermek, terörün çözümü adına

⁶ Şahin'e göre(2014), realizm günümüzde yaşanan terörle mücadelede, ülkeler arasındaki işbirliğini en iyi açıklayan teoridir. Yapısalcılık ve liberal teoriler günümüzde yaşanan terörle mücadeleyi açıklayamamaktadır.

hiçbir katkı sunmamaktadır. Aksine terörizme karşı terörizmle verilen karşılık sonucu radikalleşme artmakta yumurta-tavuk ikilemini(Arıboğan:2003;30) ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla hukuk içinde kalınarak mücadele esas olmalıdır.

11 Eylül sonrası ABD'nin terörle mücadelesi örneğinde, ABD tüm gücü ile küresel teröre karşı (yalnız El Kaide değil) savaş açmıştır. Bu küresel savaş, yoğun şiddet içermesi, yoğun şiddetin istenen sonucu vermeyecek olması, dünyada yeni bir emperyalizm akımı başlattığı iddiaları dolayısıyla ciddi eleştiriler almış ve almaktadır. ABD'nin öncüsü olduğu terör savaşı, dünyadaki tüm terör faaliyetlerini bitiremeyecektir, teröre müdahale edilmelidir, ancak yapılan müdahale hassas ölçülerle yapılmalıdır. Aksi takdirde 19. ve 20. YY'da Avrupa ülkelerinin yapmış olduğu emperyalist uygulamalardan bir farkı olmayacaktır. Teröristlerin planladıkları veya deklare ettikleri eylemler yapılmış gibi cezalandırılmamalıdır (Nükleere sahip oldukları, tüm ABD'yi kana bulayacaklarını ifade etmeleri gibi). Terör örgütlerinin niyetleri üzerinden yargılama yapılarak cezalandırılmaya çalışılmaktadır. Hukukun askıya alınması, toplumda güven kaybı, yeni bir mağdur kesimin oluşarak radikalizme yol açma gibi sıkıntılar doğmaktadır. İşkence ve kötü muamele sıradanlaşmaktadır(Ebu Gureyb ve Guantanamo gibi). Duygular, gerçekçi ve mantıklı düşünmenin önüne geçmektedir(Roberts,2008).

Ancak Kapitan'ın makalesinde değindiği terörizme karşılık terörizme başvurmadan meşru müdahale yolları bulunmaktadır. Karşılık vermeye yetkin devletler, terörist fiillerden sorumlu kişi ve teşkilatları saptayarak failerin adalet huzuruna çıkmasını sağlamalı, tazminat talebi dâhil olmak üzere, hukuki alternatifleri araştırmalıdır. Zor kullanma tüm hukuki yollar tükendiğinde devreye girmelidir; böyle bir durumda da esas olan sadece terörist eyleme konu olan kişilerin cezalandırılması olmalıdır. Bunun ötesinde terörizme neden olan sebepler araştırılmalı devamlı teröre maruz kalmanın altında, haksızlık oluşturan konuların üzerine gidilerek tabanın desteğinin kesilmesine gayret edilmelidir(Kapitan, 2002).

Dördüncü prensip terörizmin önlenmesinde görünmeyen “erken teşhis” yollarını araştırmaktır. Terörizmle mücadelenin zor olduğu bir gerçektir. En önemli sebeplerden biri terörizmin kullanıcılarının çok çeşitli amaçlarla hareket ederek farklı motivasyonlara sahip olmasıdır(Arıboğan,2003:219). Etnik, dini, mezhepsel

veya çok farklı bir ideoloji ile terörizm kullanılabilir. Terörizm bir bakıma ortaya çıktıktan sonra farkına varılabilmektedir. Tabii ki önceden sinyallerini vermektedir, hiçbir sosyal problem aniden ortaya çıkmamaktadır, ancak suç hali hazırda oluşmadan terör örgütü denemeyeceğinden mücadelesi de olamayacaktır. Bu sebeple toplumda oluşmuş hâlihazırdaki herhangi bir sosyal problem terörizmin doğuşuna sebep olabilir mantığıyla hareket edilmelidir. Bu yüzden mücadele etmek, önünü almak zordur denilebilir. Ancak toplumda hayal kırıklığı oluşturan, toplumsal problemler zaman geçmeden tedavi edilirse terörizmin oluşması da engellenebilir. Nasıl ki, koruyucu hekimlik yöntemleriyle, hastalıklar başlamadan müdahale edilerek vücut bütünlüğü ve sağlığı korunmuş olursa, toplum sağlığı ve bütünlüğü için sosyal hastalıklar oluşmadan koruyucu, tadil edici önlemler alınmalıdır.

Terörizmle mücadelede ele alınması gereken son prensip, mücadele esnasında çoğunluğu oluşturan masum insanların sivil hak ve özgürlüklerini kısıtlamamaktır. ABD’de 11 Eylül saldırılarından sonra başta ABD olmak üzere birçok liberal demokrat ülkelerde, ulusal güvenliğin sağlanması amacıyla birçok kanun değiştirilirken, terörizmin önlenmesine yönelik yeni kanunlarda ihdas edildi. Liberal demokrasilerle yönetilen devletlerin iki asli görevi, ülkede huzur ve güvenliğin temini ve sivil hak ve özgürlüklerin korunmasıdır. Çıkarılan kanunlarda terörizme karşı mücadele adına sivil hak ve özgürlüklerde gerileme yaşatılmaması ana kıtas olmalıdır(Çelik,2007). Matthew ve Shambaugh’a (2005)göre 11 Eylül saldırılarından sonra ABD ve liberal devletlerin, demokrasiyi koruma altına alması gerekliliği doğmuştur. Terör, liberal anlayıştaki insanların kişisel güvenliğine, birbirine karşı olan hoşgörüsüne (din, dil, ırk ayrımı yapılmayan yönetim anlayışı olmasına rağmen geçicide olsa algı değişmiştir) ve ekonomiye zarar vermiştir. Yaşanan acı olaylar sonrası alınan sıkı tedbirler liberal bir demokraside yaşayan insanları kısa süreliğine birlikte hareket ettirebilmiştir. Ancak orta ve uzun vadede, bireysel girişimin ve hareket etmenin asıl olduğu liberal bir düzende, insanlar kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmek isteyecek ve hükümetlerin almış olduğu sıkı tedbirlerin normalleşmesine izin vermeden, orta yolun bulunmasını baskılayacaklardır. Liberal bir demokraside terör olayları sonrası alınan sıkı tedbirler, ilerleyen dönemde halktan gelen baskılama sonucu gevşeyerek merkeze

kayacaktır. Sert politikaların, baskı sonucu gevşemesine “sarkaç etkisi” denir. ABD örneğinde terör sonrası mücadelede birlik olan ABD kamuoyu, Irak ve Afganistan başta olmak üzere yaşanan demokrasi dışı hareketler (Ebu Gureyb Hapishanesi ve Guantanamo Üssünde yaşanan insanlık dışı muameleler) başta olmak üzere, ülke içinde yaşanan sıkı güvenlik politikalarının günlük hayata iyiden iyiye yansması sonucu, sarkacı merkeze kaydırabilmiştir. Ancak demokrasinin olmadığı veya tam işlemediği ülkelerde sarkaç sürekli merkezden uzakta tutulmakta, bu durumda radikalleşme daha da artmasına mücadelenin zorlaşmasına sebep olmaktadır.

Sarkaç dengesinin korunması gibi, liberal demokrasilerde olduğu gibi özgürlük ve güvenlik dengesinin korunmasına dikkat edilmelidir. Terörizmle mücadele esnasında demokrasi, korunmaya ve geliştirilmeye muhtaçtır. Lord Acton’un ifadesiyle “Güç Yozlaştırır, Mutlak Güç Mutlaka Yozlaştır.” Siyasi erkin terörle mücadelede, özgürlük-güvenlik dengesini gözetmeden yapacağı güç ve yetki devrinin sonucunu Lord Acton veciz sözüyle ifade etmiştir. Ancak Arslan’ın (2007) ifade ettiği özgürlük-güvenlik dengesinin bulunmasında kavramsal sıkıntılar bulunmaktadır. En önemlisi, dengemetaforunun tanımının olmaması ve denge adına küçük bir azınlık için tedbir alınırken, çoğunluğun özgürlüğünün yok sayılabilmesidir. Terörizm sadece güvenliği değil özgürlüğü de tehdit etmektedir. Sonuç olarak, terörle mücadele adına daha fazla terör kıskacında kıvrınma durumundan kaçınmak dengeyi bulmayı gerektirmektedir.

2.4. Terörizmin Teorisyenleri, Tarihi ve Tarihini Etkileyen Kırılma Noktaları

Terörün tarihsel olarak aktörleri devletler, devrimciler, etnik milliyetçiler, dini istismar edenler ve bireyler olarak değişkenlik arz etmektedir. Devletler, mevcut rejimin devamı veya başka ülkelerdeki çıkarı için doğrudan devlet terörüne veya menfaati gerektirdiğinden başka ülkedeki terör hareketinidolaylı destekleyerek devlet destekli teröre sebep olurlar. Devlet terörünün genel amacı muhaliflerin, içerde veya dışarıda baskı altına alınmasıdır. Devrimciler ve etnik milliyetçiler, alt etnik grupların veya devletin ideolojik karşıtlarıdır. Yeni rejim için eskisini yıkmak, devlet içinde bağımsız/özerk devlet kurmak veya radikal değişiklikler yapmak isteyen gruplardır. Bireysel teröristler ise herhangi bir desteği olmayan, otonom hareket eden, ancak uluslararası işleve sahip, eylemcilerdir. Hayvan haklarını

savunmak için tek başına teröre başvuranlar bu duruma örnek verilebilir(Anderson, 2009:LXXXII). Terörün tarihsel aktörleri terörizmin tarihi seyrinin oluşumunu etkilemişlerdir. Kimi zaman devletler, kimi zaman devrimciler, kimi zamanda bireyler terör yazınında ön plana çıkmıştır.

Çalışmamızda terörizmin çeşitlerini gelişim tarihini seyir içinde ele almadan evveldaha önce yapılan sınıflandırmalar ve dönemlendirmeler hakkında bilgi vermek literatür açısından uygun görülmektedir. Çalışmamızda terörizmin çeşitleri, belirlediğimiz dönemler içinde baskınlık durumuna göre ele alınmıştır.

Terörizmi dönemlere ayırmada her uzman farklı kırılma noktalarını, çalışma tarihindeki son gelişmeleri esas alarak yapmıştır. Altun'a göre terörün tarihi seyri 4 kısımda incelenmelidir. İlk çağlar terörizmi, Fransız İhtilali Dönemi, Soğuk Savaş Dönemi, 11 Eylül Sonrasıdır (Altun:2011;61).Bozkurt ve Kanat terörizmi Fransız ihtilali öncesi, İhtilal ile Soğuk Savaş arası, Soğuk savaş sonrası dönem olmak üzere 3 kısımda incelemişlerdir (Kanat ve Bozkurt:2007;21-54). Acar'a göre terör tarihi 5 döneme ayrılmıştır. Bunlar; Fransız Devrimi- Devlet Terörü Dönemi(1789-1850), Anarşist Dönem(1850-1917), 1.ve 2. Dünya Savaşı ve Rus Devrimi Dönemi(1917-1945), Soğuk Savaş Dönemi-Marksist- Leninist Terör Dönem(1945-1990), Dini Motifli terör dönemidir(1990-günümüze) (Acar,2012:100).Bal'a göre terörizm daha çok sanayileşme insanının keşfettiği mücadele tarzının fikri kısmı olduğundan günümüzdeki formuna benzer terör ve terörizm hareketleri için üç dalga söz konusudur. Birinci dalga, 19.yy işçi hareketleri ve anarşistleri içerisinde teröre sapanlar, ikinci dalga, 20.yy'da bağımsızlık mücadeleleri ve Soğuk Savaş döneminde terörü kullananlar, üçüncü dalga ise günümüzde tüm formları ile gelişen teknolojinin de hızlandırıcı etkisiyle oluşan küresel terördür (Bal,2006a:7-8).

4 farklı uzmanın yapmış olduğu tarihsel çalışmalardan da faydalananarak, çalışmamızda terörizmi 1789 Fransız ihtilalını terörizmin miladı olarak kabul ederek, Fransız İhtilali öncesi terör dönemi, terör ve terörizm kelimelerinin bugünkü anlamına yakın olarak kullanılmaya başlanması ve teorisyenlerinin fikirlerinin hala kullanımda olması dolayısıyla, Fransız İhtilali ile 11 Eylül 2001

tarihine kadar olan dönemi, modern terör dönemi, son olarak 11 Eylül'den günümüze kadar yaşanan dönemi küresel terör dönemi olarak adlandıracağız.

Tarihsel dönemlendirme içinde anlatmayı uygun gördüğümüz terörizm çeşitlerinin debirçok ayrımıyapıla gelmiştir. Fakat sürekliliği olan bir kavram olduğu için kesin sınırları olan bir tasnifi imkânsız kılmaktadır. Her uzman çeşitli unsurları baz alarak sınıflandırmaya gitmiştir.Yayla'ya göre terörizm/terör, yukarıdan terör, aşağıdan terör, kır-şehir terörü, ulusal-uluslararası terör, devlet terörü-devlete karşı terör, seçici-rastgele terör, bireysel-kitle terörü, baskıcı- savunmacı-saldırı terörü olarak ayrılmıştır (Yayla, 1990).Wilkinson'a göre terörizmi 5 kategoride incelemek mümkündür. Belli bir bölgede bağımsızlık veya özerklik amacıyla faaliyet gösteren, Etnik-Milliyetçi terör(PKK,ETA,IRA), siyasal, ekonomik veya sosyal düzeni değiştirmeyi amaç edinmiş, aşırı sağ-sol görüşlü ideolojik terör(DHKPC, Alman RAF, İtalyan Red Brigades), Dini alet eden terör(El Kaide, İŞİD), Bireysel/Tekli terör, devlet tarafından destekli veya devlet terörüdür(Kuzey Kore'nin, Güney Kore Liderine Suikastı, Sovyet Rusya'nın terörizme verdiği destek)(Wilkinson, 2008).Yine Wilkinson'a göre terörizmin üç ana çeşidi vardır. 1- belli grup yada bireyleri baskı altına almak, sindirmek yada engellemek amacıyla, devletler tarafından kullanılan bastırıcı terörizm, 2- zorlama ya da yıldırma, öç yada cezalandırma gibi devlet içinde etkin olabilmek için yapılan devrimci denebilecek terörizm, 3- uzun vadede siyasal devrim, sosyo-ekonomik yapıda temel bir değişiklik yapmayı amaç edinen devrimci terörizmdir(Wilkinson, 2002: 142-163).

AB'nin en temel veönemli sorunlarından birinin terörizm olduğu görülmektedir. 11 Eylül'ün ardından Avrupa Parlamentosuna iletilecek raporları hazırlayan, TE-SAT, terörizm çalışma grubunca kurulmuştur. TE-SAT'a göre terörizm, dini temalı, sağ kanat, sol kanat, bireysel/tekli, etnik milliyetçi ve ayrılıkçı terör olarak sınıflandırılır. Tekli terörizm çevrecilerin ve hayvan haklarını savunan grupların, kürk fabrikalarına, genetiği ile oynanmış yiyeceklerin üretildiği tarım sahalarına zarar vermek gibi şiddet eylemlerini içeren terörizmdir. 2008 yılından bu yana görülmeye başlanmıştır (Yaldız,2012).Bozkurt ve Kanat terörizmi, devlete karşı terör ve devlet terörü olmak üzere iki ana başlığa ayırmışlardır(Kanat ve Bozkurt:2007;21-54).

Terörizm sınıflandırmasında büyük oranda baz aldığımız, Stepanova'ya göre ise, Geleneksel, baskın motivasyona göre ve fonksiyonel olmak üzere üç tip ayrım vardır. Geleneksel sınıflandırmaya göre terörizm, iç ve dış terör olarak ayrılır. Dış terör, eylemin, bir ülkeden fazla toprakta işlenmesi veya fail-mağdur, birden farklı ülkenin vatandaşı olması durumundameydana gelmektedir, tamamen yerli ise iç terörizm denmektedir. Ancak günümüzde bu ayrımın yapılması sınıflandırmaya engeldir. Çünkü günümüzde terör örgütleri, amaçları yerel bazlı dahi olsa, çeşitli sebeplerle dış kaynaklardan beslenmektedirler. Tamamen yerli bir terör örgütü yoktur denilebilir (Stepanova, 2008:5-7). İkinci olarak terörizm, grubun baskın motivasyonuna göre ayrıma tabi tutulur. İdeolojik (Seküler, devrimci, solcu, anarşist), dini-sözde dini, Etnik-Milliyetçi olarak sınıflandırılabilir (Stepanova, 2008:8). Sol ve komünizmi savunan terör anlayışı 1990'dan sonra gerilemiş, dini ve milliyetçi terör yükselişe geçmiştir. Sovyetlerin çöküşü bu duruma etkindir. Sovyetler Birliği, birçok ulusu bünyesinde barındırırken, birliğin ideolojisi komünizmle beraber yıkılmış, kopan uluslar, aynı 20.yy başlarında yaşanan milliyetçilik dalgasının yeni bir tezahürünü oluşturmuştur. Stepanova'ya göre, terör örgütlerinin motivasyonlarına bakarak yapılan ayrımın problemi, örgütlerin birden fazla ideolojiyi aynı anda kullanmalarıdır. Hangisinin baskın olduğu tespit edilemez. Zamana ve şartlara göre değişir. Sağ-dini, sol-milliyetçi, sağ-milliyetçi olabilir (Stepanova, 2008:9). Bu sebeple günümüze uygun bir sınıflandırma fonksiyonel olmalıdır. Bunun için sıralayacağımız iki kritere bakılmalıdır. a) grubun nihai amacı, ajandası ve eylem planları arasındaki tutarlılık, b) silahlı şiddete başvurma oranına göre yapılmalıdır. Bu şekilde yeni sınıflandırma; a) Barış zamanı klasik terörizm (1970-80'lerde Batı Avrupa'da sol ve sağ terör), b) Çatışma bağlantılı terörizm (Politik nedenlere bağlı sağlam bir ajandaya sahip, devlete ve güce dair hırsları olan, sınırlı hedefleri bulunan ve yerel destekler gören gruplar: Filistin, Çeçenistan ve Tamil grupları gibi), c) küresel terörizm'dir (Süperterörizm, Sınırlara bağlı olmayan, global hedefler güden, sınırsız amaçları nedeniyle müzakereye kapalı bulunan, dünya düzenini değiştirmeyi arzulayan el-Kaide benzeri gruplar) (Stepanova, 2008:9-10).

Terörizmin sınıflandırılmasını nihai olarak, devlet terörü, klasik terör, çatışma bağlantılı terör, küresel terör olarak 4'e ayırmak mümkündür. Çalışmamızda

terörizmin tarihi teorisyenlerinden bahsettikten sonra, 3 döneme ayırdığımız terörizm tarihi içinde 4'e ayırdığımız terörizm çeşitlerine temas edeceğiz.

2.4.1. Terörizmin teorisyenleri

Bir problemin tam manasıyla anlaşılmasında tarihi seyri ve felsefi temellerini kavramak önem arz etmektedir(Agostino ve diğerleri, 2011:7). Terör, Fransız devrimi sonrasında iktidarın orta-üst sınıf tarafından ele geçirilmesini müteakip, yeni iktidarın, muhaliflerini baskı ve tehdit unsurlarıyla, yıldırarak düzeni sağlamasının adı olmuştur. Robespierre yönetimi, ulvi amaçlar adına bazı insanların ölümüne göz yumulacağı savıyla hareket ederek modern terörizmin ilk uygulamasını gerçekleştirmiştir. Bu dönem terörizm teorisyenlerine ilham kaynağı olmuştur. Güçlünün, karşısında zayıfın normal şartlarda başarı şansı ancak otoritesinin zayıflatabileceği, ölü üzerinden siyaset yapmakla mümkün olabilir düşüncesi felsefenin temelini oluşturur(Bal,2006b:124-125;Laqueur,1999:13). Sistematik ve yoğun şiddet kullanarak siyasal sistemin değiştirilebileceğini öne süren, terörizmin araç olarak kullanılmasının felsefi öncüleri, Alman Radikaller Karl Heinzen, Johann Most ve Michael Bakunin'dir(Laqueur,1999:13).Üç düşünürde cinayetin siyasal hedefe ulaşmada gereklilik olduğuna inanmış ve ülkelerinden ABD'ye göç etmiştir. Heinzen silah ve şiddet olmadan özgürlüğün önünün açılmayacağına inanmıştır. Most, Heinzen'e göre daha gençtir, ABD'ye 1880'lerde gelmiş, Anarşistlerin en etkili yayınlarından olan Freiheit gazetesini çıkarmıştır. Most'a göre sanayileşme sonrası oluşan sistem barbarcadı ve ancak barbarlıkla yıkılabilirdi. Kitlelerin özgürlüğü için, yönetenler öldürülmeliydi. Bıçak, zehir, bomba veya silah binlerce hamaset dolu devrimci konuşmadan çok daha etkiliydi. 19. YY'da yaşamış bir diğer terör teorisyeni Michael Bakunin'dir. 1850'li yıllarda Rusya, Almanya, İsviçre ve Fransa'da etkili olmuş, 1869'da "Devrimin Prensipleri"ni kaleme almıştır. Eserinde bıçak, silah, bomba veya zehirden başka yoldaşı kabullenmemiş ve şeytan olarak nitelediği otoritenin ancak şiddetle devrilebileceğine inanmıştır. Devrimci Catechism'de teröristlerin yol haritasını yazmış, yaptığı terörist tanımı gelecek teröristlere ilham kaynağı olmuştur. Kitabındaki halen geçerliliğini koruyan tanıma göre terörist, "kayıp bir ruhtur, terörist ilgi alanları, arkadaşlık, aile gibi herhangi bir bağlılığı olmayan, tek ve

yegane hedefi devrim olan isimsizdir.” demiştir(Laqueur,1999:14-16).Daha sonralarda dünyaya gelen, Che Guevera, Usame Bin Ladin gibi terörizmin uygulayıcıları da, şiddeti aynı felsefe üzerine bina etmişleridir(Bal,2006b:124-125).Satre gibi bazı felsefeciler, terörü kutsamışlardır. Satre’a göre terör bir kardeşlik birliğidir. Karl Marx ise şiddeti kendine bir amaç olarak değil, proleterayanın nihai zaferine ulaşması için gerekli bir araç olarak düşünmüştür. Çünkü burjuva çatışmasız elindeki gücü bırakmayacaktır(Wilkinson,2002:142-163).

Terörizmin teorisyenlerinden sonra, terörü, bir araç haline getiren en önemli devlet adamlarından üçü Lenin, Hitler ve Kaddafi’dir. Terörizmle ilgili ifadelerine bakacak olursak, Lenin, “Terörün amacı, dehşet salmak, insanları arzulan davranış biçimine yöneltmektir.”, Hitler, “İnsan aklına karşı, terör ve zordan başka daha kolay zafer kazanan ikinci bir şey yoktur.”, Kaddafi’ye göre, “ Tek bir Arap’ın 300 ABD’liyi öldürerek, ABD’nin Lübnan’dan kovuluşunu hazırlayışının, sunduğu ders şudur: Muazzam ordulara her zaman güvenilemeyebilir ama silahlı bir halk her zaman yenilemeyebilir” demiştir(Ergil,1992).

2.4.2. Fransız ihtilali öncesi terör dönemi

Terörizm şiddet uygulamak olarak düşünüldüğünde, ilk terörizm hareketlerini insanlığın varlığı ile bir tutan uzmanlarda bulunmaktadır. Ancak genel kabul bu yönde değildir.

Terörizmin kökeni miladi ilk yıllarda Zealots öncülüğünde Yahudi isyancıların Filistin’deki Roma yönetimine başkaldırması ile başlar. M.S.68 yılında Sicari örgütü Roma’ya karşı Yahudi ayaklanmasını teşvik amacıyla ortaya çıkmıştır(Aydın:2009;29-30).

Bir diğer adı Sicariler(Zealotlar), olan bu yapının elemanları, sica adında, elbiselerin altında taşıdıkları kama türü bıçakla gündüz vakti tüm insanların ortak kullandığı çarşı ve pazar gibi yerlerde siyasal cinayetler işleyerek terörizmin kabul edilen ilk örneklerini vermişlerdir. Bugünkü Filistin topraklarında yaşanan bu terör hadisesi, ezilen Yahudiler tarafından Roma yönetimine karşı gerçekleşmiştir (Laqueur, 2002:7-8, Laqueur,1999:10).

Terörün tarihinde bilinen ikinci terörist yapılanma 11. YY'da Hasan Sabbah önderliğindeki örgüt tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde sıkı itaate ve hiyerarşiye sahip örgüt üyeleri onlarca politik suikast gerçekleştirmişlerdir. Uyuşturucu etkisi veren haşhaş bitkisini yoğun kullandıkları için, Haşhaşinler adı verilmiştir. Latince "Assasin", "suikast" kelimesi bu örgütün adından gelmektedir. Bu yönüyle de Haşhaşin örgütü adını nesiller boyunca telaffuz ettiren, tek olarak sayılabilecek terör örgütüdür (Anderson, 2009: VLI; Laqueur, 1999: 8-14).

2.4.3. Modern terör dönemi

Modern terör dönemi, tarih aralığı olarak, Fransız İhtilali Öncesi döneme nazaran kısa bir dönemi kapsamakta ise de, terörizm yazınında en fazla yeri işgal etmektedir. 1789–2001 arasındaki dönemi kapsayan modern terör döneminde 1789-1945 yılları arasında ağırlıklı olarak devlet terörünün, 1945-1980 yılları arasında barış dönemi klasik terör hareketlerinin, 1980-2001 yılları arasında çatışma bağlantılı terör hareketlerinin baskın olduğunu görmekteyiz. Tarih aralıkları içerisinde baskın yaşanan terör hareketleri diğer terör hareketlerinin hiç yaşanmadığı anlamına gelmemektedir. Zira devlet terörü veya devlet destekli terör hareketleri hiçbir dönemde varlığını kaybetmemiştir.

2.4.3.1. Devlet terörü

Devlet terörünün tanımlanması yapılmaktadır fakat bakış açısına göre tanımlanışları değişebilmektedir. Gerçekçi bakış açısından bakan uzmanlara göre, Batı'nın çeşitli ülkelerde BM aracılığıyla, barışı ve demokrasiyi koruma çalışmaları bizzat devlet terörüken, propagandacı görüşe sahip uzmanlara göresadece barışı koruma operasyonlarıdır. Bu yönüyle bugün El Kaide başta olmak üzere küresel terör örgütlerine karşı müdahale adına yapılan operasyonlar, gerçekçi görüş uzmanlarına göre devlet terörü kapsamında değerlendirilmektedir. Çalışmamızda iki görüşe de yer verilmiştir.

Devlet terörizmini tanımlayacak olursak devletin bizzat kendi vatandaşlarına veya bir başka ülke vatandaşlarına karşı (Başeren, 2002), sistematik yıldırma, tutuklama, öldürme ve diğer baskı araçlarıyla, doğrudan veya dolaylı şiddet uygulamasıdır (Laqueur, 2002: 21-95). Aydın'a göre devlet terörü dört durumda

meydana gelmektedir, bir devletin doğrudan terör uygulaması; bir devletin başka bir devlete karşı terör uygulayan gruba maddi veya siyasi destek olması; bir devletin bir takım terörist örgütleri başka bir devlete karşı istihdam etmesi; bir devlet kendi sınırlarında halkının belli bir kesimine terör uygulayan bir gruba destek olması hallerinde oluşur. Örnekleri ise, İhtilal sonrası Fransa yönetiminin muhalifleri sindirmesi, Kızılderili ve Afrikalı yerlilere karşı ABD ve İngiltere; Vietnam, Küba, Sırbistan'da ABD, Orta ve Güney Amerika'da İspanya; Doğu Türkistan ve Tibet'te Çin tarafından uygulanmıştır. Gerçekçi görüşe sahip yazarlara göre ABD tarafından uygulanan terör hareketleri, 1959,1960,1967-1969 arasında Guatemala, 1959-1961 Küba, 1964-1973 Vietnam, 1983-1984 Lübnan, 1980 El Salvador ve Nikaragua, 1986 Libya, 2002 Afganistan ve 2003 Irakta gerçekleşmiştir(Aydın:2009;61-64). Ayrıca Byman'a göre, İran, Lübnan Hizbullah'ına, Hindistan Tamil Kaplanlarına, Suriye ve Yunanistan PKK'ya destekleri devlet terörüne en net örneklerdir(Byman,2005:1). Byman kitabında yukarıda bahsedilen ABD'nin dünyanın değişik yerlerindeki uygulamalarını barış operasyonu olarak görmektedir.Devlet terörü olarak adlandırılan, siyasi otoritelerce muhaliflere uygulanan şiddete örnek vermek gerekirse; Suharto'nun 1966 yılında Endonezya'da gerçekleştirdiği askeri darbe sonrası, Komünist Parti üyesi 1 milyon kişinin vatan haini olarak öldürülmesini, Stalin dönemi Sovyetler Birliğinin de yaşanan 10 milyon can kaybını verebiliriz. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının (UNDP) açıkladığı rapora göre 20.yy'da kendi hükümetlerince öldürülen kişi sayısı 169 milyon olarak belirtilmiştir. Bunların 138 milyonu totaliter, 29 milyonu otoriter, 2 milyonu demokratik yönetimler tarafından gerçekleştirilmiştir(Arıboğan,2003:141-142).

Devletler çeşitli sebeplerle terörizme başvurur veya terör örgütleri ile ilişki içerisine girerler. Aslında çift yönlü bir ilişki olan bu iletişim, terörist örgütler açısından, serbest hareket edebileceği, insan kaynağı bol olan, güvenli yerlere ihtiyaç duymasından; devletler açısından ise, normal şartlarda uluslararası güç dengeleri açısından bizzat yapamadıkları operasyonları örgütler aracılığıyla yaptırabilmek, hedef ülkede etki alanını genişletmek ve hedef devleti yıpratmayı amaç edinmesinden ortaya çıkmaktadır (Yılmaz,2007:382;Byman,2005:59-79).

Devletler dört şekilde teröre destek verirler; terörizmekarşı devlet himayesi, devlet desteği,devlet hoşgörüsü ve devlet hareketsizliğidir (Yılmaz: 2007:382).Doğrudan yardımların yanında pasif kalarak, terör örgütü faaliyetlerine sessiz kalmakta ölümcül sonuçlara sebep olur, bu durumda devlet desteği olarak adlandırılabilir (Byman,2005:219). Ayrıca devletler, terör örgütlerine, eğitim, para, silah ve her türlü lojistik yardım, diplomatik destek, organizasyonel yardım, ideolojik yönlendirme ve barınak yardımı sağlayarak devlet terörüne sebep olurlar (Byman,2005:59-79).

Bugünkü anlamıyla terör, 1792-1794 yılları arasında, Fransa'da bizzat devlet tarafından kullanılmıştır. Devlet terörünün miladıbu İhtilalle anılmaktadır. Bu dönemde İhtilale muhalif 300.000 kişi tutuklanmış, 17.000 kişi giyotinle idam edilmiştir. Fransız Devriminde yaşanan terör başlangıçta, olumlu ve doğal karşılanmış, ancak devamında bürokratik ve sistematik bir hal aldığından, uygulayıcıları nezdinde meşruiyetini kaybetmiş ve aynı yöntemle son bulmuştur(Laqueur, 2002,21-95).

Birinci Dünya Savaşı sonrası Rusya'da Stalin, Almanya'da Hitler, İtalya'da Mussolini devlet erkinin gücüyle muhalifleri sindirmenin yolu olarak 1793-4 yılları Fransa'sında olduğu gibi terörü araçsallaştırmışlardır. Sırasıyla birbirinin düşmanı iki ideolojiye sahip faşist ve komünist yönetimler halkına ve muhaliflerine karşı aynı aracı(terörizmi) kullanmışlardır(Güzel, 2002).

1920 ve 1930'lu yıllarda Sosyalist Rusya'da Stalin tarafından soykırıma varacak şekilde halka karşı terör kullanılmıştır. Devlet terörü, Fransız Devriminden sonra, Rusya'da oluşturulan toplama kampları ve ölü yakma alanlarındaki infazlarla ikinci zirvesini yapmıştır. Teknolojinin ve kutuplaşmanın getirdiği ideolojik organizasyonlar sonucunda yukarıdan(devlet ve hükümetlerce yapılan) terör tanımı iyice olgunlaşmıştır(Anderson, 2009:VIX).

Devlet terörünün Faşist ve Komünist yönetimlerce zirve yaptığı bu dönem, ülkeler arasında gerilimin artmasına sebep olmuş, müstemlekeci anlayışın pazar ve hammadde savaşının zirve yapmasının da etkisiyle, ikinci dünya savaşı patlak vermiştir. İkinci dünya savaşının, nükleer gücün kullanılması sonucu sona

ermesiyle birlikte dünya çok farklı bir döneme girmiştir. Zira savaşların yok edici etkisi görülmüş, mecburi örtülü operasyonlar dönemi başlamıştır. 1789-1945 yılları arasında terörizmi kullanan ana yapıların bizzat devletler olduğunu söylemek mümkündür. 1945-1990 yılları arasında yaşanan soğuk savaş boyunca devletler bizzat veya arka planda devrimci, etnik milliyetçi vd. terör örgütlerine destek vermiş, devlet terörü veya devlet destekli terör devam etmiştir. Ancak 1945 sonrası baskın terör uygulayıcıları, devletler değil, radikal örgütler olmuştur.

Soğuk savaş dönemi radikalleşmelerin artmasıyla, dünya iki kutba ayrılmış, terörde bu radikalleşmenin sonucunda araç olarak kullanılmıştır. Savaşı göze alamayan iki cenah, radikal terör örgütlerine destek vermişlerdir (Baharçiçek:2010).

İkinci Dünya Savaşından sonra oluşan iki kutuplu dünyada terör, devletler tarafından kendi çıkarları için diğer devletlere karşı kullanılmaya başlamış, bu durumda “devlet destekli terörizm” kavramının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. 1960’lı yıllarda ABD Başkan John F. Kennedy ile birlikte “karşı ayaklanma” metodu geliştirilmiştir. “Karşı Ayaklanma” anlayışıyla batının savunduğu demokrasi ve liberal düzen koruma altına alınırken, devrimci yani Sovyet yanlısı devrimleri engellemek amaçlanmıştır. Bunun için ilgili devlet içerisindeki hükümetlere ve muhalif terör örgütlerine yardım edilmiştir. Kongo’da Patrice Lumumba’nın öldürülmesi, Küba’ya yapılan Domuzlar Körfezi çıkartması bu yönde müdahalelerdir. Amaç devrimci halkı terör ile korkutup devrimden vazgeçirmektir (Güzel, 2002). 1960-1990 arası devletler değişik sebeplerle terörist grupları araç olarak kullandılar. ABD, Rusya, Irak, İran, Suriye, Kuzey Kore ve diğer hükümetler terörü, ekonomik, lojistik, taktiksel ve ideolojik olarak, devlet menfaatleri gereğince desteklediler (Anderson, 2009: LX). Verilen bu örtülü destek devlet terörünün modern versiyonu Devlet-Destekli Terörizmin uluslararası ilişkilerde araç olmasını sağladı.

Demirer’e göre devlet yetkin bir terör örgütlenmesidir. Durmadan terörü üretir ve uygular. Ancak uyguladığı terörü hep masum gösterme gayretindedir. Sınıflı toplumlarda devlete karşı, şiddet eylemlerine bu yüzden terör denemez, denilirse bazı toplumsal, ekonomik nedenler atlanılmış olur. İnsanı şiddet sarmalına iten

sınıflı toplum yapılanmasıdır. En basitinden kanunlar insanları ikinci üçüncü sınıf vatandaş formuna sokuyorsa veya adalet kişiden kişiye değişiyorsa problem büyük demektir. Thomas Hobbes'un 'Kılıç olmadan sözleşmeler sözcükten ibarettir.' sözüne ayna tutan durum böylelikle oluşabilmektedir.

Devletlerin terör uygulamaları, "kontra-gerilla", "karşı ayaklanma", "düşük yoğunluklu çatışma" tabirleri ile de ifade edilmiştir. Bu tabirler İlk kez, 1961'de J. F.Kennedy ile saygınlık ve etki kazanmıştır. ABD ordusu 2. Dünya Savaşı sonrası soğuk savaş döneminde, belli bölgelere direkt olarak operasyon yapmak yerine, bölgelerde yeniden dizayn ve politik, stratejik hedeflerine ulaşabilmek için, maliyeti daha az olan karşı ayaklanma faaliyetlerini yapması için "gizli eylem uzmanlarına" yetki devri yapmıştır. Bu karar dünyanın yönetilmesi açısından geleneksel savaş stratejisinden vazgeçilmese de ciddi oranda geleneksel olmayan bir stratejinin benimsenmesi anlamına gelmiştir. Son elli yılda yaşananlar, ciddi veriler içermektedir. Silah atmadan kazanılan askeri bir girişim olarak görülen "karşı ayaklanma"stratejisinin uygulandığı bölgelerde, ciddi çatışmalar, ayrışmalar, radikaller ortaya çıkmıştır. Ancak çıkar esaslı düşünülen uluslararası ilişkilerde, oluşan bu zarar görülmek istenmemiştir. Bu minvalde soğuk savaşın ilk silahlı çatışması Yunanistan'da daha sonra Filipinlerde kontrol dışına çıkmış direnişin bastırılmasında kullanılmıştır. Kore savaşı sırasında ABD'ce daha profesyonel olarak Psikolojik Savaş Merkezi kurulması kararı alınarak, Kuzey Carolina'da faaliyete geçirilmiştir. Mevcut düzende Sovyetlerin uyguladığı geleneksel olmayan yöntemlere karşılık verilmesi için kapasitenin artırılması gerekliliğinden bu adım atıldığı iddia edilmiştir. Karşı ayaklanma faaliyetleri ilgili ülkeleri zamanın tehdidinden⁷ korumak için yapılan faaliyetler dizisi, ilgili ülkelerde ciddi şiddet kullanımını da beraberinde getirmiştir. İşkence, kitlesel kıyımlar, kaybolan insanlar, siyasi tutuklamalar bu ülkelerde görülen sık uygulamalar olmuştur⁸ (Mcclintock,2002).

⁷ Tehdit, ABD için Sovyet uygulamaları ve etkinliği, Sovyetler içinde tam tersi olabileceği gibi, zamanın geçmesiyle karşı ayaklanma faaliyetleri (bu savı ortaya atan uzmanlarca "devlet terörü" kastedilmektedir) dini, milliyetçi aşırılıkları da kapsayan geniş bir yelpazede değerlendirilebilir.

⁸ Abu gureyb hapishanesi ve Guantanamo üssündeki tutsaklara ABD tarafından yapılan işkenceler bu konuda dünyanın dikkatini çekmiştir.

Richard Falk'a göre devlet terörizmi, ABD tarafından uygulama olarak 1945'ten yani soğuk savaştan çok önceleri benimsenmiştir. Kıtaya ilk gelen ABD'nin kurucuları, yerlilere yaptıkları şiddet ve yıldırma hareketleri terörizmle eşdeğerdir. Modern zamanlarda ise yeni bir dünya savaşını(Sovyetler Birliğinin elinde bulunan tahrip gücü yüksek silahların yıkıcı etkisinden dolayı), önlemek adına ABD dış politikası karşı ayaklanmacı hareketlere destek vererek devam ettirmiştir. ABD'nin ulusal güvenliği adına uyguladığı sistemin unsurları arasında, soğuk savaş zihniyetindeki gibi mücadele mantığı, kamuoyundan gizli yapılması ve medya aracılığıyla gerçeklerin saptırılması, hükümetin ardında bulunan güvenlik bürokrasisinin karar almada ve yönetimdeki etkisi, son olarak ise her türlü ırkçılık sayılmaktadır. Irkçılık siyah-beyaz ayrımı olabildiği gibi, Müslüman-Hıristiyan, Demokrat-Komünist şeklinde de olabilir. Ulusal güvenlik hedeflerinin ifası adına dünya sathına yayılmış açık-örtülü faaliyetlerin amacı, ABD dış politikasının çıkarları doğrultusunda, hedef ülkelerde yönetimlerin dizaynını yapmaktır. Ancak Falk bu durumun meşruiyetini kaybetmeye başladığını, yapılan uygulamaların kamuoyunda memnuniyetsizliği arttırdığını ifade etmektedir. Çünkü Sovyet tehdidinin ortadan kalkmasına rağmen operasyonların farklı düşmanlara karşı bir şekilde devam etmesi, bazı hedef ülkelerde(Vietnam, Afganistan, Irak gibi) açığa çıkan kısmi başarısızlıklar, kamu kaynaklarının fazlaca harcanması ve ulusal güvenliğin sadece askeri yönden değil, çevre, eğitim ve enerji politikaları ile yeniden tanımlanması gerekliliğinin görülmesi nedeniylehâlihazırdaki uygulamalara gösterilen tepkinin arttığı görülmektedir (Falk,2002).

İnsan haklarını temel alan yaklaşıma göre “devlet terörüne”, “yasal terörizm” de denilebilir. Yasal terörizm, çeşitli şekillere bürünmüş olarak karşımıza çıkabilir. İlk olarak kolluk kuvvetlerinin, haksız veya orantısız güç kullanımı, terörizmin tanımında bulunan korkutarak sindirme amacını taşıyorsa; ikinci olarak devlet tarafından uygulanan kitlesel bir işkence ve öldürme şeklini almışsa; üçüncü olarak yargı gücünün tanımdan ileri gelen haksız şiddete göz yumması, baskı ve tehdit unsurunu oluşturması halinde; son olarak tüm devlet kurumları aracılığı ile psikolojik ve toplumsal işkence biçiminde ise buna yasal terörizm denir. Devlet terörü ile arasındaki fark yasal kılıfına uydurulması, meşru gösterilme çabasıdır.

Yasal terörizm devlet himayesinde yaşayan bir gruba veya topyekûn halka karşı, hukuk siteminin amaçlı olarak kötüye kullanılmasıdır(Pulat,1999:45;Oruka,2002).

2.4.3.2. Barış dönemi klasik terör

Devlet terörünün yoğun olarak yaşandığı yıllar sonrasında, BM ve NATO gibi barışı koruma ve dayanışma kurumları faaliyete geçmiş, devletlerin birbiri arasındaki ilişkileri düzenlemeye çalışmıştır. Soğuk savaş yılları, görünürde barışın hüküm sürdüğü yıllar olmasına rağmen, açıktan yapılamayan savaşlar, terörizm kullanılarak örtülü bir şekilde yaşanmıştır. Barışın hüküm sürdüğü bu yıllarda(1945-1980) barış dönemi klasik terör hareketleri baskın olmuştur. Bu durum devletlerin tamamen terörizmi araç olarak kullanmaktan vazgeçtiklerini göstermemektedir. Çünkü devletler olmadığı durumda terörizmden de bahsedilemez. Terör devletlerin varlığına karşı olan bir uygulamadır, dolayısıyla birbiri ile rakip iki devletin teröre dolaylı veya dolaysız desteğinin yok edilmesi imkânsızdır. Hiçbir ülke teröre maruz kalmak istememekte ancak, menfaati gereği kullanmaktan veya dolaylı desteklemekten de kaçınmamaktadır.

Barış dönemi klasik terörizm dendiğinde 1968 yılında başlayan öğrenci olayları sonrasında gelişen, düzen karşıtı sol ideolojilerin terörize edilmesi akla gelmektedir(Türküne,2008b).Terörizmin tarihi seyrine göre, bu dönemin diğer adı devrimci/radikal terörizmdir. 3 ana unsuru ise, anarşizm ve nihilizm ideolojilerini realize etme düşüncesi, üçüncü dünya devrimciliği ve yeni sol şiddet ideolojileridir. Zamanla bu ideolojilere, Marksçı, Leninci ve milliyetçi ideolojiler kaynaşmıştır(Wilkinson,2002:176-180).Devrimci terörizm, vatandaş ile varlığını kabul etmedikleri devlet arasındaki ilişkilerin kopartılarak, yeni bir düzen için düzensizliğin amaç edinilmesidir(Başeren, 2002).

Terörizm ve şiddette aşırıcılık olaylarının ivme ve yoğunluk kazanması, sanayileşme ile beraber dünya gündemine girmiş, küreselleşmeyle daha da hız kazanmıştır(Agostino ve diğerleri, 2011:1). Sanayileşme ile birlikte ideolojiler çağı başlamıştır. Terörist faaliyetlerin artmasına başta Anarşizm ideolojisi olmak üzere radikal sol ideolojiler sebep olmuştur. Anarşizm, kurulu düzenin olmaması için mücadele eden bir düşünce olduğundan ideolojinin savunucuları, kurulu devlet

düzenin silahlı gücünü ve despotik yönetim anlayışını ancak silahla etkisiz hale getirebileceklerine inanarak terörizmi araç olarak kullanmaya başlamışlardır. 20. YY'da Anarşizmden sonra Marksizm ideolojisi, terörü yoğun olarak kendi ideolojisini gerçekleştirme aracı olarak kullanmış, bu dönemde silahlı mücadele ile Marksizm eşdeğerlik kazanmıştır (Yayla, 1990).

Fransız ihtilalinden sonra modern terörizmin ve devrimci terörün örneği, 1870-1914 arasında Çarlık Rusya'sında görülen, devrimci halk hareketi olmuştur (Aydın:2009;29-30). Bu dönemde, 1869'da "Catechism" eserini yazan Sergey Nechayev'in terörist/devrimci tanımı sonradan gelen devrimcilere de rehber olmuştur. Naradyona Volya(Halkın İradesi) hareketiyle birlikte emperyal Çarlık Rusya'sına karşı, halkı örgütlemek için propaganda ve özel iletişim teknikleri, suikastlarda bomba ve dinamit kullanılmaya başlanmıştır (Anderson, 2009:VIX).Bu terör hareketi devlet tarafından değil, halk tarafından devlete karşı yapılmış ve terörizm yazınında yeni bir sayfa açılmasına sebep olmuştur. Genel anlamda barış ortamlarının hâkim olduğu evrede, yönetimin devrilerek terör örgütünün kendi ideolojisi doğrultusunda yeni bir yönetimin kurulmasını hedeflediği 1945-1980 yılları arasındaki modern terörizm dönemine, 1870-1914 yılları arasında yaşanan, barış dönemi klasik terörizm hareketleri öncü olmuştur. Çarlık Rusya'nın devrilmesine sebep olan bu akım, soğuk savaş döneminin güçlü Sovyet Rusya'sının oluşmasıyla sonuçlanmıştır. Sovyet Rusya'nın ideolojisi olan Marksizm'in sol terör örgütlerince kullanılmaya başlamasıyla barış dönemi klasik terörizmin ana ideolojisi oluşmuştur.

Bu dönemde Avrupa ve Çarlık Rusya'sında 19. YY'dan I. Dünya Savaşına kadar yoğun bir şekilde görülen terörün, sebebi anarşist ve milliyetçi akımların (her ikisi de mevcut yönetimi istemiyor) hedefi devlet yönetiminde veya bürokrasisinde bulunan yöneticiler olmuştur (Yılmaz:2007;333). 19.yy'ın ikinci yarısından itibaren faaliyetlerine başlayan Narodnaya Volya örgütü, belli kesimin sözcüsü olarak, haksızlıkların giderilmesi için, 1878'de St. Petersburg valisini öldürmüştür. Narodnaya Volya, ideolojisini gerçekleştirmek, istedikleri "düzensizliğe" kavuşabilmeyi terörizmin araçsallaştırılmasında görmüştür. 1881 yılında Londra'da toplanan Anarşist kongresinde "Kurulu düzenin kral, bakan, papaz, polis, sanayici

kim olursa olsun herhangi bir temsilcisini öldürmek meşrudur.” kararını almış. Bunun üzerine 1881 Mart ayının ilk günü Çar II. Aleksander, Çarlık Rusya rejimi muhalifi Narodya Volya örgütünce öldürülmüştür(Güzel, 2002). Dünya genelinde, Sosyalist Devrimci terör örgütleri çeşitli ülkelerde sahneye çıkmış, kötü yönetsel ortamların oluşmasında sorumlu görülen yöneticilere yönelik eylemlere devam edilmiştir. Bu yöntemin kök olarak, 11. YY’da Hasan Sabbah önderliğindeki, Haşhaşiler’in uygulamış olduğu strateji ile aynı olduğu görülmektedir(Arıboğan,2003:19-20).1894’te Fransa Cumhurbaşkanı, 1897’de İspanya Başbakanı, 1898’de Avusturya İmparatoriçesi, 1900’de İtalya Kralı, 1901’de ABD Başkanı McKinley öldürülmüştür(Güzel, 2002).Modern terörün başlangıç yıllarında sadece siyasi figürlere yönelen şiddet hareketleri, 20.yy ortalarından itibaren, küreselleşme ve teknoloji ile birlikte hedeflerde seçici olmamaya başlamıştır(Arıboğan,2003:19-20). Siyasi hedeflerin yerini masum/ilgisiz hedefler almıştır.

Sanayileşme öncesi dönemde, tarımsal ağırlıklı geçim sağlayan insanlar, yerleşim yerlerinden çıkmadan hayatlarını idame ederken, merkez yönetimin uygulamalarından haberdar olmaları veya ilgili olmaları teknik ve yaşam şartları itibariyle mümkün olmamaktaydı. Dolayısıyla iletişim araçlarının ve sanayinin kısmi gelişmemiş olduğu toplumlarda verilmek istenen mesaj sadece siyasilere veriliyordu. Ancak gelişen haberleşme imkânı ve artan sanayileşme ile birlikte insanların dar mekânlarda birlikte yaşamaları, terörizmin eylem yöntemini de değiştirdi. Önceden verilen mesajın alınması için sadece yönetici kesim hedef iken, yeni düzende yönetimden ayrıcalıklar alabilmek veya siyasal hedeflerini gerçekleştirebilmek için, masum/ilgisiz insanlar hedef haline gelmeye başlamıştır. Çünkü monarşilerde iktidarı devlet başı belirlerken, günümüz demokrasilerinde iktidarı halk belirlemektedir. Halkını güvende hissettiremeyen yönetimin iktidarı kısa sürmektedir. Demokrasilerde devletin esas sahibi “Halk” tır. Yönetenler sadece “Vekildir ve geçicidir. Bu yüzden çıkar amaçlayan teröristler daha çok asıl olan halka yönelik eylem gerçekleştirmektedir.

Yukarıda izah ettiğimiz iki sebepten dolayı, 20.YY öncesi terör ile sonrasında yaşanan terör anlayışı farklılık arz eder. Erken dönem modern terörizmde,

maktul-mağdur ilişkisi kurulabilirken, günümüzde daha çok propaganda ön plandadır ve mağdur-maktul ilişkisi bulunmamaktadır (Bozkurt, Kanat, 2007: 44). Terörizmin baskın İdeolojik seyrine bakıldığında, 1850'li yıllara kadar terör eylemlerinde hedef olarak, yüksek derecedeki politikacılar(bakan, kral, başkan) görülürken, terör örgütlerinin 1900'li yılların başından itibaren (küreselleşme ile bağlantılı) daha az seçici olmaya ve ayırım gözetmeden siviller üzerinde yoğunlaştığı görülür. Saldırıları sonrası sonuçlar açısından terör analizleri yapıldığında, teröristler için ne kadar çok ölüm, acı, ajitasyon o kadar çok istenilen hedefe yaklaşma anlayışı gelişmiştir (Stepanova,2007:30).

1960-1970'li yıllarda devlete karşı oluşan antipatinin de etkisiyle aşağıdan (devlete karşı) terör kavramı devrimci hareketler sonucunda ortaya çıktı. Küba devrimi, kır terörü ile ulaşılan başarının simgesi oldu, benzer hareketler Bolivya'da Che Guevera tarafından denendi, fakat başarısızlıkla sonuçlandı. Başarısız olunmasına rağmen özgürlüğün ve devrimcinin sembolü olmayı başardı(Anderson, 2009: VIX).

1968-1997 yılları arasında, dönemin hakim terörizm anlayışı olan sol bağlantılı terör, 1869 olaya sebebiyet verirken, olaylar sonucu 829 kişi ölmüştür. Milliyetçi ayrılıkçı teröristler, 1723 olayda, 3015 ölüme sebep olurken, dini terör örgütleri, 497 olayda 1640 ölüme sebep olmuşlardır(Stepanova,2007:30).

1960-1970 arasında yaşanan devrimci terörizme sebep olan faktörler daha da farklılaşmıştır. Ulusların kaderini tayin hakkının olduğu savunan etnik-milliyetçiliğin artması, Sovyet rejiminin nispeten güçlü görünmesi dolayısıyla, Sovyet ideolojisinin, (azınlıkların sömürü ve baskı altında yaşadığının Marksist ve Leninist temellere dayandırılması) devrimci hareketlerin başat ideolojisi haline gelmesi, Küba'da gerçekleşen kır devriminin Venezuela, Arjantin ve Bolivya'da denenmesi fakat gerçekleşmemesi sonucu terör örgütlerinin şehirlere yönelmesi, gelişen teknoloji ile ülke güvenliği anlamında kırılganlığın artması(havacılık sektörü, nükleer, biyolojik ve kimyasal silah kullanımının artması), basının olayları naklen tüm dünyaya duyurması dolayısıyla terörün reklam ve propaganda kabiliyetinin artması farklılaşmanın ana sebepleri olarak sıralanabilir (Wilkinson,2010:26-28).

1960 ve 1970'ler Milliyetçi, sol ideolojilerle gerçekleşen terör hareketleri, 1980'lerde dini temalı terör örgütlerinin çoğalması ile devam etmiştir (Hizbullah ve El Kaide) (Wilkinson,2010:31).

1960-1970'li yıllarda yaşanan terörizm klasik terörizmi temsil ederken, günümüzde de aynı amaçla hareket eden terörist yapılanmalar faal olarak bulunmakla birlikte, sempatzan sayısı ve etkisi kontrol edilebilecek seviyededir.

Klasik terörizmin, bir diğer ayağında sol örgütlenmelere karşı tepkiyle, sağ fraksiyon akımların terörize edilmesi sonucu oluşan gruplar yer almaktadır. Sağ fraksiyondaki terör örgütleri daha çok sol akımın faaliyetlerine oluşan tepkinin örgütlü hali olarak ortaya çıkmıştır. Çünkü ülkemizin geçmişte yaşadığı sağ-sol olaylarında olduğu gibi, sol terör örgütleri, yönetime karşı devrim için silahlanırken, sağ terör örgütleri mevcut yönetimin devamını istemişler, sol terör örgütleriyle mücadele etmişlerdir.

Sol radikal terör hareketleri, siyasal sistemin tamamen değişmesini ve yerine genelde Marksist Leninist ideolojik temelinde bir yapılanma kurulmasını amaçlarken, (Europhian Comission Report, 2008) Sağ radikal terör hareketleri ise siyasal sistemi, neo-nazi ve neo-faşist tarzı bir düzen almasını amaçlarlar. Dini terör örgütleri ise dinin referans alındığı bir düzen kurulmasını amaçlarlar, kendi dininden olamayan herkes hedeflerindedir (Europhian Comission Report, 2008).

2.4.3.3. Çatışma bağlantılı terör

Çatışma bağlantılı terörizm, düzeni yıkma amacından daha çok, etnik, dinsel, dilssel, kültürel olarak farklı olduğunu düşündüğü mevcut yönetimden ayrı bağımsızlık, özerklik gibi taleplerle yola çıkan, başarı şansını da yalnızca çatışma ortamının oluşmasında gören terör örgütlerinin yoğun olarak hareketlendikleri dönemdir.

Çatışma bağlantılı terörizm, politik nedenlere bağlı sağlam bir ajandaya sahip, devlete ve güce dair hırsları olan, sınırlı hedefleri bulunan ve yerel destekler gören grupların uyguladığı terörizmdir. Etnik milliyetçi ve ayrılıkçı terör örgütleri çatışma bağlantılı terörizmi oluşturan ana gruptur.

Etnik-Milliyetçi şiddet olaylarında kullanılan yöntem, terörizm olabileceği gibi, geleneksel anlamda savaş, gerilla mücadelesi de olabilmektedir (Wilkinson,2010:15-19). Etnik-Milliyetçi terör örgütlerinin amacı, siyasal kaderini tayin etme hakkının kazanılması ve sonucunda uluslararası tanınma sağlayacak şekilde bağımsız veya özerk bir yapıya kavuşmaktır. Motivasyonları etnik-milliyetçilik veya din referanslı olabileceği gibi ikisinin karışımı da olabilir. (Europhian Comission Report, 2008)Etnik gruplar, kendi ulusal kimliklerini ön plana çıkararak bağımsızlık talepleri, terörizmi kullanarak bağımsızlık mücadelesine dönüşür. Özerklik tanımak terörizmi kısa süreli durdurur fakat çatışmaların duracağını söylemek oldukça zordur(Laqueur, 2002).

Etnik milliyetçilik, radikal sol ve devrimci sol terör hareketlerine göre çok daha yıkıcı ve tehlikelidir. Aynı zamanda birkaç nesil devam edebilen uzun soluklu örgütlerdir. Çünkü sistemin değişmesini değil sistemden bağımsız olabilmek için mücadele ederler. Sri Lanka'da Etnik Milliyetçi terör örgütü Tamil Kaplanları, 100.000'den fazla insanın ölümüne sebep olmuştur (Townshend, 2002:74-95). Wilkinson'a göre etnik-milliyetçi terör, diğer terör hareketlerine göre, ortak tarih, dil, kültür değerlerini dayanak noktası yapmasıyla ayaklanmalarda başat rol oynamaktadır. 19. ve 20. YY Avrupa'sında yaşanan hareketler bu başat rolün kanıtıdır. İkinci olarak, ülkeler arasında sınırlar belirlenirken etnik-kültürel farklılıklar göz önüne alınmadan belirlenmesine verilen uzun dönemli tepkilerin örgütlemelere konu edinilmesi, terörü araç haline getirmiştir. Üçüncüsü, bir etnik grubun bir bölgede hareketlenip bağımsızlık iddiasıyla, silahlanması bölgedeki diğer unsurları güvenlik ikilemi bağlamında harekete geçirmesi terörü bir yöntem olarak tetiklemiştir. Bu duruma örnek olarak Arnavut Kosovalılar ile Sırp, Hırvat, Sırp ve Bosnalılar, Ermeni ve Azeriler arasında yaşanan çatışmalar gösterilebilir. Dördüncü ve son olarak, etnik-milliyetçi hareketin liderinin karizmatik etkisiyle halkını terör eylemlerine ikna etmesindeki başarısı terörü etkilemiştir (Wilkinson,2010:10-14).

Sovyetlerin dağılmasıyla, soğuk savaş boyunca baskı altında olan, etnik-milliyetçilik ve dini radikalizm yeniden canlanmıştır(Anderson, 2009:LXI).

1960-1980 arası sol eğilimli terörün ikinci zirvesi olmuştur. İlk zirvesini 1890-1920 yılları arasında yapmıştır. 20.YY sonunda milliyetçi kimliğe bürünemeyen örgütler ise, 1990'lardan sonra ciddi çöküşe geçmiştir. Çünkü ideolojinin amiral gemisi Sovyetler çökmüş, örgütlerde de maddi manevi çöküşü beraberinde getirmiştir. İki kutuplu sistem ve Doğu-Batı ayrışması sona ermiştir. Bu ortamda radikal milliyetçiliğe ve etnik ayrılıkçılığa evrilebilen örgütler yoluna devam etmiştir. Terörizm 1870'lerden itibaren, sol ideolojilerin içinde vücut bulmuştur. 1950'lerde anti-emperyalist hareketler yoğun olarak görülmüş, 1968-1977 arası dönemde ise Avrupa'da, 49 Etnik-Ayrılıkçı, 58 Sol-Radikal örgüt bulunurken, 1951-2005 yılları arasında, tüm dünyada 40'ı Avrupa'da olmak üzere, 79 Etnik-Ayrılıkçı hareket bağımsızlık için harekete geçmiştir(Stepanova,2007:40). Anti-emperyalist akımların yerini etnik-ayrılıkçı teröre bıraktığı görülmüştür. Etnik-ayrılıkçı terör hareketleri çatışma bağlantılı terör hareketlerinin ana omurgasını oluşturmuştur.Amaç mevcut yönetiminde bulunduğu ülkeden, kültürel ayrıcalık (kendi dilinde eğitim, dini özgürlük vs.) talebinden, bağımsızlık talebine kadar farklılık arz etmektedir. Etnik ayrılıkçı faaliyetlerin nihai hedefi baskın unsurun kendi etnik kökeninden insanlardan oluşan, bağımsız devlet kurabilmektir (Stepanova,2007:38-39).

Soğuk savaşın bitmesine yakın ve devamında, etnik ayrılıkçı hareketler ve milliyetçilik, terör örgütlerinin lokomotif ideolojisi haline gelmiştir. Ancak çatışmayı ülke içinde yaşanan bu akımlar açıklamamaktadır. 2005 yılına kadar ki 79 etnik ayrılıkçı hareketin 23'ü silahlı çatışmaya dönüşmüştür. Aynı şekilde Afrika'da 1979'da yapılan araştırmada farklılıklardan dolayı çatışma oranı yüzde 0.28'dir. Genel durumda etnik grupların esasen bir arada yaşamayı seçtiği görülmektedir. Ayrıca silahlı çatışmaya dönüşen etnik milliyetçilikte, tek sorunu kimlik değil, esas sorunu sosyal, ekonomik, kültürel yoksunluk oluşturmaktadır (Stepanova,2007:40-43).

1951-2005 yılları arasında, CIDCM verilerine göre şiddete başvuran 71 etnik ayrılıkçı hareketten, 5'i kendi kaderini tayin edebilmiştir. 1971'de Pakistan-Bengay, 1991-92'de Yugoslavya-Slovenya ve Hırvatistan, 1993'de Etiyopya-Eritra, 2002'de Endonezya-Doğu Timor'dur. Dünyaca tanınmayan de facto ülkeler ise, Güney

Osetya-Gürcistan, Sırbistan-Kosova, Azerbaycan-Karabağ, Somali-Somaliland, Moldova-Transdınister ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'dir. Verilere göre, bağımsızlık her ayrılıkçı hareketin sonucu olmaktan çok uzaktır. Terörizme sarılan örgütlerin, amaç edindikleri ideal ne kadar gerçekçi ve makul ise şiddet bir o kadar az kullanılır, amaç ne kadar inandırıcılıktan uzaksa şiddete sarılarak kaos ortamından yardım beklenilir. Amacınızın haklılığı, dış destekçileri de beraberinde getirerek hızlı sonuç alınmasını kolaylaştırır. Kosova örnek olarak verilebilir. Tam ters örnek ise destekçilerin gücünün önemli olması gerekliliğini ispat eder o örnek ise Filistin'in durumudur(Stepanova,2007:49).

Hal böyle iken neden etnik saikle yola çıkan terör örgütleri silaha sarılmaktadır. Sözde-etnik şiddet, sıklıkla siyasal-kar amaçlı, organize veya organize olmayan, direk ve yapısal şiddetin tamamlayıcı unsuru olmaktadır. Bu yan amaçlarla birleşince, normalde çoğu zaman şiddete yönelmeyecek olan bu akımlar teröristlerce şiddete yönlendirilmektedir.

2.4.4. Küresel terör dönemi ve küresel terör

Küreselleşme kavramı iki zıt anlayışı ihtiva etmiştir. Tıpkı 19.yy'ın sonundan başlayan ve 20.yy tamamında yaşanan kutuplaşmalarda olduğu gibi bu kavramda iki zıt görüşü bünyesinde barındırmıştır.

Küreselleşme kimilerine göre, dünyanın küresel köy haline geldiğini, insanların aynı duygu ve düşünceleri -kitle iletişim araçları vasıtasıyla- paylaşacakları, aynı giyim tarzına sahip olacakları, aynı yiyeceklerle beslenecekleri, aynı müzikleri dinlenecekleri, kültürlerin arasındaki farklılıkların azalıp, dünya insanı kavramının yaygınlaşacağı, nihai olarak herkesin ortak dil olarak İngilizceyi öğreneceği, insanlar arasında dilsel olarak ta engel kalmayacağı bir dünyayı temsil etmekteydi. Tüm bu güzel gelişmelerin sonucunda, evrensel barış olacak, savaşlar son bulacak, tarihin sonu gelecekti(Arıboğan,2003:184).

Aynı küreselleşme kavramına, bir ikinci bakış açısına göre, küreselleşen dünya insanları yaklaştıracığına, farklılıklarının farkına vardırması, yoksullar, zenginlerin yaşamına karşı kinlenmiş, yerel kültürler keskin hatlarla küreselleşmeyi ret etmiş, nefret duyguları artmış, İngilizce sömürü düzeni dili olarak algılanmış, bilen

insanlar dahi konuşmamayı tercih etmiş, Batının dayattığı sosyal ve ahlaki değerler ret edilerek köktencilik ve aşırılığın önü açılmış, ulusal kimlikler dahi kendi içinde parçalanmaya yüz tutmuştu. Sonuç olarak, oluşan baskı çatışmalara dönüştü, post-modern terörizmle beslenen uygarlıklar çatışması başladı, ve tarih kaldığı yerden yazılmaya devam etti(Arıboğan,2003.184-185).

Küresel Dünyada Afrika'da yaşayan insanın Sibiry'a'da yaşanan olaydan haberinin olması duyarsızlığın azalmasını iktiza ederken, günümüzde haberdar olma artarken, duyarlılık ters orantılı bir şekilde azalmaktadır. Gelir adaletsizliğinin tavan yaparak devam ettiği bir dönemde, ABD obezlikten yakınırken, Afrika açlıktan kırılmaktadır.

Küreselleşme dalgasıyla yaşanan gelişmelerle, dünya barışının tesis edileceği düşüncesiyle, küreselleşmenin küresel terör ortamını oluşturduğu düşüncesi, küreselleşme kavramının tam zıt iki fonksiyonunun olduğunu göstermektedir. İkinci düşünceye göre dünyada küresel bir terörizm yaşanmaktadır.

Küresel terörizmin farklı tanımlamaları mevcuttur. Terör olayının birden fazla ülkenin topraklarında işlenmesi veya birden fazla ülkenin insanını hedef alması durumunda oluşan duruma küresel terörizm denilebilir. Bu tanımla tamamen yerel bir terör örgütünden bahsedilmesi güçtür⁹(Ergil,1991). Özellikle soğuk savaşın başlamasıyla beraber, terörizm bu anlamda küresel bir boyut kazanmıştır. Ancak esas küresel terör çatışma bağlantılı veya klasik terörden farklı, anlaşma kabul etmeyen, yerel, bölgesel, ulusal bir hedefi olmayan tüm dünya üzerinde hakimiyet arayan, dünya düzeninin isteği doğrultusunda değişimini isteyen, istekleri sınırsız olan terör hareketidir. Literatürde El Kaide terör örgütü tek örnek

⁹ Neden sadece yerel bir terörden bahsedilemez sorusuna en güzel örnek PKK terör örgütünün tarihinde saklıdır. PKK kurulduğu yıllarda, İran ve Suriye aracılığı ile Barzani ile görüştürülerek, basit bir alış verişle, İran PKK'nın Kuzey Irak'a yerleşmesini sağlayacak, Suriye'de İran adına Lübnan'da Hizbullah'ı himaye edeceği pazarlığı yapılarak anlaşmaya varıldı. Neden uluslararası terörizm oluşmaması imkansız sorusuna en güzel cevabı uygulamalarıyla İran, Suriye, Yerel Kuzey Irak güçleri 1980'li yıllarda vermişlerdir. Aynı minvalde Rusya, Sovyetler Birliği iken, Doğu-Batı ekseninde Ortadoğu'daki kalesi Suriye'de Batı müttefiki Türkiye'ye karşı PKK'ya yardım etmiş, Rusya olduğunda durum değişmemiş, Kafkasya politikası için desteğini devam ettirmiştir. Aynı şekilde İran, Irak savaşı boyunca Türkiye'nin Kuzey Irak'a girmemesi için PKK'yı himaye etmiştir(Özcan,2000).

olarak gösterilmektedir(Stepanova,2007:10). 2001 öncesi etnik, sol, sağ veya klasik terör örgütleri küresel terör örgütleri kapsamına girmemektedir(Stepanova,2007:10).

Terörizm, 1980'li yıllardan itibaren uluslararası bir sorun olarak kendisini daha fazla hissettirmeye başlamıştır. Dönemin ABD Başkanı Reagan'ın özellikle "uygarlığın baştan çıkmış karşıtları" olarak nitelediği, terörizme destek verdiğini iddia ettiği ülkelere karşı açmış olduğu had bildirme, dizayn etme mücadelesini, kendisine destek verecek bölgesel güçlerle(Tayvan, Güney Kore, İsrail, Suudi Arabistan ve diğerleri) anlaşarak kendi bloğunu oluşturması(Chomsky,1999), bu dönemden sonra terörizmin küreselleşmesi olgusu hızlandırmıştır. ABD'nin bu tavrına karşılık, özellikle radikal sözde dini örgütler küresel çapta mücadele içine girmişlerdir.

Küresel terörün gelişmesinde iki kutuplu dönem sonrası, ABD gibi gelişmiş Batı ülkelerinin kendilerini dış ülkelerin siyasetleri dâhil, daha rahat hareket etmede beis görmemeleri, 3. Dünya ülkelerinin görece kendilerinden gelişmiş ülkelere karşı ucuz maliyetli mücadele aracı olarak terörü kullanmak istemeleri 1990'lardan sonra küresel terörü dünya gündemine daha fazla sokmuştur(Özdağ ve Öztürk: 2000;VII-VIII)

Ancak esas küresel terör dönemi veküresel terörizm anlamını 11 Eylül'den sonra kazanmıştır. 11 Eylül 2001 tarihi, tıpkı 1789 Fransız İhtilali gibi terörizm tarihinin en büyük kırılma noktalarındandır. 11 Eylül'den sonra insanlar daha şovenist, daha ırkçı, daha dinlerine sahip, daha yerel, daha kapalı toplumlar olmuş, küreselleşen dünya ile ters orantılı olarak insanlar/toplumlar arasındaki faylar derinleşmiş ve kırılgan hale gelmiştir (Demirer, 2001). 11 Eylül, terörizmin ve terörün yeniden tanımlanması ihtiyacını ortaya çıkaran bir olaydır. Bu olayın failleri açısından savunulacak hiçbir geçerli mazeret bulunmamaktadır. Özellikle kuralsız şiddetin olduğu noktada tüm dünyanın tavrının net olması gerekmektedir. Çünkü terörist şiddet hiçbir şekilde meşrulaştırılamaz.

Terörizm, ilk dönemlerinde siyasal suikastlarla, 1900-1990'lı yıllar arasında, sırasıyla Anarşizm, Komünizm, Devrimci, Etnik-Ayrılıkçı ideolojilerle anılırken, 11

Eylül sonrasında El Kaide terör örgütü ile özdeşleştirilmiş ve İslamiyet'le bağdaştırılmaya başlanmıştır. Küresel terör döneminin ideolojisi "İslamiyet" olarak gösterilmeye çalışılmıştır.

Bu sebeple 11 Eylül'ün hemen ardından "İslami terör" kavramı kullanılsa da ilerleyen zamanda, bu iddia geri planda kalarak, "küresel terör" adını almıştır. Küresel terör, daha öncede tanımını yaptığımız gibi, uluslararası terörle eş anlamlıdır. ABD tarafından ortaya atılarak, mücadele stratejileri de ABD'li uzmanlarca yürütülmektedir (Bal, 2006a: 7-8).

ABD 11 Eylül sonrası terörle mücadele stratejisi bağlamında daha saldırgan olacağını deklare etmiş ve günümüze kadar uzanan önlemler dizisi hayata sokularak birçok bölgede önlemler almıştır. Bu durum 1970'li yıllarda devamlı olarak tırmanan, Reagan ABD'sinde dış politika aracı haline gelen müdahaleci politikanın devamı niteliğindedir (Kapitan, 2002).

ABD kendini, küresel terörün baş mağduru pozisyonunda görmektedir. Pillar'a göre bu durumun üç ana nedeni vardır. Birincisi, terörizmin zayıf insanlar tarafından güçlüler üzerinde kullanılma doğasından, ikincisi ABD'nin her anlamda (askeri, ekonomik, sosyal, bilimsel açıdan) dünyada bir numara olmasından, son olarak ise ABD aleyhine uluslararası rahatsızlıklar bulunmasındandır (Pillar, 2001: 57). Küresel terörü başlatan Usame Bin Ladin'e göre ise; ABD emperyalist düzenin başıdır, zulmün temsilcisidir. Sebep her ne olursa olsun, teröristlerin mazeret olarak ileri sürdükleri nedenler, küresel terörizmin ortaya çıkışında çok açıklayıcı bulunmamaktadır. Çünkü anlaşılamayan bir nokta var ki o da şudur; teröristlerin geri zekâlı olmadığını varsaydığımızda, düşman olarak belirledikleri hegemonya sahibi güçleri, ellerindeki sınırlı imkan (sızlık) larla yenebileceklerine olan inançlarıdır. Yapmaya çalıştıkları çılgınlıkla kaleyi delme girişiminden öte bir şey olmamıştır ve olamamaktadır (Bal, 2006a: 12). Bu durum küresel terörün olması gerekliliğini açıklayamamaktadır.

Soğuk savaş sonrasında ortaya çıkan El Kaide benzeri örgütlerin yaptıkları kime hizmet ediyor. Saldırı konusu hedefleri (Kurulu ve güçlü Batı medeniyeti), yok edip kendilerinin o ülkelerde yönetime geçemeyeceği belli iken, amaçlarının ne olduğu

ciddi araştırma konusudur. Saldırı konusu olan ülkeler başta 11 Eylül saldırılarının hedefi ABD olmak üzere, şu andaki konumlarını terörizmle ele geçirmemişlerdir. Dolayısıyla terörizmle de mağup olmayacaktır (Arıboğan,2003:28).

Burada sorulması gereken bir soruda Usame Bin Ladin ve El Zawahiri gibi küresel teröristlerin ispatlamaya çalıştıkları şeyin ne olduğudur. Bu teröristlerce de çok iyi bilindiği üzere ABD'nin gücü küresel siyasetteki etkisi dünyanın en uzak ucuna kadar uzanabilmektedir.Yaptıkları eylemler sonucu, sadece sembolik olarak verilen/verilecek olan zararlar uğruna, sözde savunulan kutsal değerleri, tüm dünyaya çığnetmekten başka bir anlam taşımış mıdır?,Aksine Afganistan'da, Irak'ta Dünya kamuoyunca onanan kötü muamelenin oluşmasına, bu duruma tepki olarak ABD'ye karşı intikam duygularının ve radikalleşmenin daha da artarak milyonlarca insanın ölümüne sebep olmuştur. Sonuç itibariyle küresel cihadı başlatanlar Don Kişot'un yel değirmeni ile olan savaşının bile çok gerçekçi kaldığı, asılsız bir mücadeleden, terör mağdurları retoriği üretmiş, karşılık olarak ABD'nin sert müdahaleleri ile sonuçlanan süreçte, insanlar terörize edilmiştir. Bunun sonucunu en basitinden nüfus cüzdanında ismi Arapça yazan veya dini İslam olan insanların havalimanlarında suçlu muamelesi görmesi olmuştur. Küresel cihatçıların bu duruma olan katkısı yadsınamaz.

Bu durumun oluşmasında katkı olarak geçmişte El Kaide tarzı örgütlerin başta ABD olmak üzere küresel güçler tarafından çıkar amaçlı kullanılarak desteklendiği de unutulmamalıdır. Daha sonra bu yapılar büyüyerek ve kontrolden çıkarak bumerang etkisi yapmıştır. Mücahit Usame'den terörist Usame'ye dönüşmüştür. Bugün yaşanan küresel terörün mağduru olan ABD, küresel terörün sebebi olarak da görülebilir(Acar,2012:72-73). Çünkü terör amacı her ne olursa olsun desteklenmemelidir. ABD müşteki-şüpheli sıfatıyla hem mağdur olan hem de sebep olan durumundadır.

Küresel terör sonucu asıl mağdur olan ise masum insanlardır.Sınırların kalktığı bir köy haline gelen dünyamızdaki şiddet sarmalının, herkesi aynı ölçüde olmasa da farklı büyüklükteki oranlarla etkisi altına almasıdır. Yaşanan hadiseler, ilgimiz olsun olmasın, yaşantımızda çeşitli yansımalar oluşturmaktadır. Terörün ve teröre karşı verilen mücadelenin küreselleştiği günümüzde, terörün eylemleri, sonuçları,

etkileri de küresel sonuçlar oluşturmaktadır. Medyanın olağanüstü gücü, binlerce kilometre ötedeki terör eylemini evimize getirmekte, korkunun genele yayılmasına sebep olmaktadır. Bizimle ilgisi olmasa bile terör olaylarından etkilenmekteyiz. Ülkemizde uçaklar patlayarak binalar yıkılmamasına rağmen, vurulan insanlık olmaktadır. Terörizm insanların uçağa binerken, yüksek binalarda otururken dahitereddüt etmesine, ekonomik olarak kriz ortamının oluşmasına, savunma harcamalarının artmasına, belli bir dine sahip olmaktan dolayı yurt dışına çıktığında aşağılanmasına sebep olabilmektedir. Tüm bunlar küresel terörün sonuçlarından bir kısmını oluşturmaktadır (Arıboğan,2003:190-191). Arıboğan, tüm bu yaşananları küresel bir kahraman ve düşman yaratabilmek için planlı yapıldığı düşüncesindedir. Çünkü küresel terörün, küresel onayının yapılabilmesi için iyi ve kötünün varlığı gereklidir. Kahraman ve söz sahibi olabilmek için kabul gören bir kötünün varlığı şarttır. Usame için kötü, Bush iken Bush için tam tersidir. Potansiyel bir kahramanın hayali, kötüler tarafından kuşatılma durumu ile karşı karşıya kalmaktır. Çünkü zor durum oluşmalı ki kahramanlar da oluşabilsin. İnsanlarda her zaman böyle bir kurtarıcıyı hayal etmektedirler. Talebin arzı karşıladığı bir ortamda, kötü ve kahraman buluşmakta ve savaşın adı konulmuş olmaktadır: Kutsal Savaşçı George, İblis Usame'ye karşı ya da mücahit Usame, şeytan George'a karşı...(Arıboğan,2003:55).

Ancak Usame ile George arasında, ABD tarafından kullanılan şiddetin asimetrik olmasından söz dahi edilemez. Çünkü güç farkı karşılaştırıldığında güçsüz tarafın gücü eser miktarda kalmaktadır. Yani karşı tarafın gücü yanında sıfır kabul edilebilir. En net örnek ise ABD'nin Afganistan'ı işgali sırasında kullandığı, B-2 adı verilen ağır bombardıman uçağının her biri 2.2 milyar dolar iken, Afganistan'ın 20 Yıllık ihracatının toplamı 1.6 milyar dolar ve Afganistan'ın işgali için harcanan para 500 milyar dolar olduğu düşünülünce şiddet kullanımının orantısızlığını, ilk olarak rakamların ele verdiği görülür, bu durumda savaşın adı: "Açlara karşı, fazlasıyla tokların savaşı" olarak konulmalıdır(Arıboğan,2003:194). Bu bakış açısındaki birçok uzmana göre ABD'nin uyguladığı barışı koruma operasyonları şiddet kullanımında aşırılığa ve terörizme, dolayısıyla devlet terörizmine yol açmıştır. Arıboğan, ABD ile Afganistan arasındaki ilişkiyi analogi kurarak ve iyi ile kötümetaforuyla özetlemektedir.

Küresel kötülere karşı, küresel kahramanlar meydana gelmiştir. Küresel kahramanlarda reel politik düşünerek, kendi menfaatlerini geliştirmekte olan ülkelerin menfaati olarak gösterebilmişlerdir. Küresel kötülerin ülkelerinde barışın tesisi için operasyonlar başlatmışlardır. Uymak isteyenleri renkli devrimlerle yapılandırırken, uymak istemeyenleri terörist ilan edip, cezalandırarak işgal etmişlerdir. Amerikalı stratejist Fukuyama 11 Eylül sonrası Devlet İnşası adlı kitabında, terörü engellemenin yolunu zayıf devletlerin işgal edilerek yeniden yapılandırılması ile olabileceğini iddia ederek, üç aşamada ulusların yeniden inşa edilebileceğini, bunun da yetkesinin ancak demokrasinin savunucusu ABD ile müttefikleri aracılığı ile olabileceğini anlatmıştır(Acar,2012:79-80). Ancak, geçen zaman ulus inşasının devlet terörizmine sebep olabileceğini göstermiştir. 11 Eylül sonrası ulus inşası adına, orantısız bir şekilde önce Afganistan'a saldırıların gerçekleşmesi, daha sonra tüm Ortadoğu ülkelerine aynı suçlamalarla yönelinmesi, durumun göstergesidir. Saldırı New York'ta gerçekleşmiş, fatura ABD'nin yetiştirdiğine dair deliller bulunan Usame Bin Ladin'in El Kaidesi'nin merkezi sayılan Afganistan'a kesilmiştir. Bu amaçla yapılan saldırılar tüm dünyaya naklen izlettirilmiştir. Müdahalelerde en fazla masum insanlar, kadın ve çocuklar ölmüştür öldürülmüştür(Anıboğan,2003:198).

Küresel terör dönemi halen tartışmalar ve eleştiriler eşliğinde devam etmekte olan bir süreçtir. Bu süreçte diğer bölgesel terör olayları da devam etmektedir. Ancak küresel terörizm sonuçları çok daha vahim bir hale gelebilecek potansiyele sahiptir. 2001 yılında tavan yapan saldırılar sonucunda, gelecek adına nükleer, biyolojik, kimyasal saldırıların kullanılabilecek olması terörizmin önlenmesi için verilmesi gereken önemi daha da artırmıştır. 1995 yılında Tokyo metrosuna Aum Shinrikyo tarafından yapılan sarin gazı saldırısı ve 2005 yılında Londra Metrosuna düzenlenen terör saldırısı hala hafızalarda ve küresel terörün küçük bir örneği olarak unutulamamaktadır(Anderson, 2009:LXI). Küresel teröristlerden El Zevahiri'ye göre El Kaide'nin stratejisi ve amaçları şu şekilde olmalıdır. Batılı hedeflere saldırılarda maksimum zayıat hedeflenmeli, intihar saldırıları ön planda olmalı, her türlü bilgi/teknoloji sistemini terörist eylem için kullanma yolları araştırılmalı, kitle imha silahlarına ulaşılabilmelidir (Yılmaz: 2007;337). Bu düşünceler küresel terörün ne kadar yıkıcı olabileceğini ifade etmektedir.

Sonuç olarak, Doğu-Batı ekseninde yaşanan, kutuplu dünyanın yıkılmasının akabinde dünya kendini yeni bir mecrada buldu: medeniyetler atışması. Aslında yaşatılmak istenen veya gerçekten yaşanan bu kutuplu yaşam, dünyanın insan tarafından kullanılmaya başlamasından bu yana süregelen çatışmanın adıydı. İyi ve kötünün savaşı... Günümüzde bu süreç her iki kutup içinde iyi ve kötünün savaşı olarak devam etmektedir. Küresel terörde bu savaşın yeni bir sahnesi olarak oynanmaktadır.



3. PKK'DAN KCK'YA TERÖR

PKK terör örgütü Türkiye'nin maddi ve manevi birçok değerinin kaybolmasına, tahrip edilmesine sebep olmuştur. Ancak PKK'yı geçen 30 yılda tam olarak çözümleyebilen bir karşı yapı oluşmamıştır. PKK, halen en aktif ve etkili terör örgütü olarak hayatını devam ettirmektedir.

PKK terör örgütü, tek başına bölgede hâkimiyet kurmak için çabalamaktadır, amacı Kürtlerin refahı, huzuru değildir. Çünkü kendi düşüncesinde olmayan binlerce Kürt vatandaşımızı gözünü kırpmadan öldürmüş, göçe zorlamıştır. Etnik temelde milliyetçi bir bakış açısı veya insani bir amacı olmadığına en net kanıt hafızalarda tazeliğini koruyan görüntülerdir.

PKK sürekli olarak yöntem, ideoloji, amaç, strateji değişikliği yapmak zorundadır. Çünkü taban olarak gördüğü kitleden bir şekilde destek almak mecburiyetindedir. Sosyal bir problem sonucu ortaya çıkmış bir örgüt olmadığından, halkı, öldürmekle, yakınlarına zarar vermekle tehdit etmek, kitlesel eylemlere zorlamak ve ideolojisini, hedefini günceltmek durumundadır.

PKK'nın, belli dönemlerde yakaladığı başarı kendi emeği değil, dış etmenlerin ve devletin hatalarının sonucu olarak görülmesi gereken bir yapıdadır(Bal,2006b:228;Zürcher,2010:456). PKK, ülkemizde bir başarı elde etmişse, bu durumda tüm yönetim unsurlarının, medya ve STK'ların payına düşen sorumluluğu yerine getirmemesi yatmaktadır. Çünkü bölge halkı kırk yıla yaklaşan PKK tarihinde zorunda kalmadıkça örgüte destek vermemiştir.

PKK, 1970'li yıllarda ortaya çıkan tek Kürt örgüt değildi, aksine PKK haricindeki diğer örgütler, çok daha profesyonel ve eğitimliydi. Ancak PKK basit bir anlayışla(silahla), eğitimsiz ve korunmasız insanları hedef alan tek örgüttü(Zürcher,2010:453). 40 yıla yaklaşan PKK terörünü devlet ve vatandaşlar açısından önemli bir sorun haline getiren kavramda silahın başat unsur olarak kullanılması olmuştur. PKK tarihi boyunca belli odaklar tarafından kullanılmış, kullanılmaya devam etmektedir. Kullanılış amacına göre pozisyon belirleyebilen örgüt ve lideri, bu konuda dünya üzerindeki terör örgütleri arasında üst

sıralardadır. Örgüt ilk gününden bugüne ideolojik, amaçsal, stratejik değişimler yaşamış, yaşamaya da devam etmektedir.

3.1. Tarihsel Olarak PKK/KCK ‘Sorunu’

Güneydoğu Anadolu Sorunu, Kürt Sorunu, Kürt İsyanlarının devamı(Wilkinson,2010:24-25), terör sorunu, demokrasi sorunu adına ne dersek diyelim, ülkemizin güneydoğusundan nasıl tanımlandığının öneminin olmadığı gerçek bir olay yaşanmaya devam etmektedir. Yaşanan olay sosyolojik, tarihsel, ekonomik, kültürel, dilsel, dinsel yönleri bulunan toplumsal bir içerik taşımaktadır. Dünden bugüne sorunun isimlendirilmesinde yapılan değişikliklerle “nitelik” açısından farklılaşma yaşanmamıştır. Adına her ne dersek diyelim yaşanan gerçeğin dünden bugüne nasıl geliştiğini bilmekte konunun ilgilileri açısından zorunluluk arz etmektedir.

Batılı devletlerin “şark sorunu” olarak niteledikleri, Osmanlı döneminden bu yana süregelen sorun halen devam etmektedir. Sorun sadece, Talabani, Barzani, PKK, İran, Irak, Suriye ile ilgili değil, sorun bölgede anlık istihbarat üretme yetkisine sahip ülkelerle de ilişkilidir(Acar,2012:278-279).

Güneydoğu Anadolu sorunu, Kürt sorunu, bölücü terör sorunu üç farklı sorun tanımlaması yapılmıştır. Cumhuriyet kurulduğundan bu yana bölgede sorunun değişik tanımlamaları yapılırken, bazı dönemlerde sorun olmadığı iddia edilmiştir. Şu an bölgedeki en büyük sorun PKK’nın varlığından kaynaklanmaktadır. PKK terör örgütü bir isyan sonucu oluşmuş bir yapı değildir.Tarihsel olarak bölgede isyanların çıktığı doğrudur. Ancak PKK ortaya çıktıktan sonra belli sorunları şiddet ile önce kendi büyütmüş, daha sonra devlete karşı şiddet kullanarak, halkı devlete karşı soğutmuştur. Tarihsel isyanlar PKK hareketinin ortaya çıkmasındaki nedenlerle kıyaslanamayacak derecede tutarlılığı bulunan hareketlenmelerdir. PKK terör hareketine bu bakımdan isyan hareketi denemez. İsyan belli bir bölgedeki ekseriyeti kapsayan grupların, birlikteliğiyle ortaya çıkan hareketlerdir. PKK ise tamamen silah zoruyla insanları hareketine katmaya çalışmıştır. Sorun olarak nitelenen olguyu savunma makamında PKK bulunamaz ve temsilcisi olarak görülemez çünkü PKK, Kürtlerin geçmişe dair tarihsel, dini ve kültürel hiçbir bağı

kabul etmemektedir. Tamamen kendi uydurduğu dayatmaları silah zoruyla benimsetmeye çalışmaktadır.

Güneydoğu Anadolu bölgesinde devam eden sorunun tarihini Osmanlı dönemi, 1920-1984 arası dönem, 1984-günümüz olarak 3'e ayırmak mümkündür.

Osmanlı Dönemi: Kürtler, Osmanlı döneminde merkeze bağlı, ancak doğal şartlar itibariyle etrafı dağlık araziyle çevrili, iklim şartları zorlu, sıkışmış bir coğrafyada yaşamış bir topluluktur. Bölgenin coğrafi durumu tam kontrol edilebilmeyi tarih boyunca sınırlamış, Kürtlerde görece otonom bir şekilde yaşamak zorunda kalmıştır. Toplum üzerinde coğrafyanın belirleyici etkisi net olarak görülmüştür(O'Shea,2004:23; Heper,2008:69-72).

Osmanlı Devleti döneminde güneydoğuda yaşayan Kürt vatandaşları ile idarenin herhangi bir problemi bulunmamaktadır. Yavuz Sultan Selim'in Şah İsmail'e karşı aldığı 1514 yılındaki Çaldıran zaferinde pay sahiplerinden biride Kürt Şeyh İdris-i Bitlisi'nin ortak din bağıni kullanarak bir araya getirdiği Kürt beylikleri olmuştur. O dönem, Osmanlı'ya bağlı olmayan Kürt beylikleri savaş esnasında Sultan Selim'e yardım ederek alınan zaferde etkili olmuştur.Bunun üzerine Sultan Selim bölgeye bir beylerbeyi atamış, Kürtleri askerlikten muaf tutarak, bölgesel bir otonomi hakkı tanımıştır. Karşılığında sınır hattını güvende tutmalarını ve isyan etmemelerini istemiştir (Aydın,2009:262;Heper,2008:69-70; Semiz,2013:43-45).

Bu tarihten 19. YY ortalarına kadar bu hakları ve ayrıcalıkları kullanan Kürt beylikleri, Osmanlı devletinde çeşitli kademelerde yüksek siyasi, askeri, bürokratik görevlere getirilmişlerdir. Osmanlı Devleti, Kürt beylikleri üzerinde dolaylı bir yönetim anlayışı benimsemiştir.

Dolaylı yönetim ve görece özerklik politikası, Osmanlı'nın güç kaybetmeye yüz tuttuğu, milliyetçilik akımının kendini hissettirmeye başladığı 19. YY ortalarında merkezileşme yönünde karar alınmasıyla değişmiştir. Bu dönemde Kürt beylikleri, Tanzimat döneminin amacı olan kanun önünde eşitlik ilkesine göre, ortak eyalet yapılanması sistemine yani merkezi sisteme dâhil edilmiştir. Bölgesel güçlerinin azalmasına isyan eden aşiretler ve beylikler olmuş ve bölge halkı üzerinde etkin olan dini liderler bu dönemde ortaya çıkan isyanların sembolü haline

gelmiştir.İsyanların temelinde yabancı devletlerin zorlamasıyla başlatılan, Tanzimat ve Islahat hareketlerinden duyulan rahatsızlıkların etkili olduğu belirtilmelidir. İsyanlar etnik temelli değil, İslamiyet'in ve bölgesel çıkarların korunması odaklı olmuştur. Ancak hiçbir isyan halktan çaplı bir destek bulamamış ve Osmanlı Devleti tarafından dağıtılmıştır(Semiz,2013:50-51,72-77;Heper,2008:71-79; Bulaç,2010:65).

Osmanlı Devletinin güçlü olduğu zaman aralığı boyunca bölgedeki kısmi otonomi devam etmiş, Osmanlı devleti zayıflamaya başladığı, milliyetçilik akımının ortaya çıkmasıyla bölge Avrupa ülkelerince karıştırılmak istenmiştir. Buna rağmen bölgedeki Kürt beylikleri ve aşiretleri Osmanlı Devletinden ayrılmayı düşünmedikleri gibi Balkan harbinde, 1. Dünya Savaşında ve sonrası Kurtuluş savaşında Türklerden kendilerini ayrı görmemişlerdir. Tarihsel olarak Türk ve Kürtlerin ayrı bir tarihi yoktur.

Osmanlı devlet anlayışında ırkçılık ön planda olmadığı gibi, herkesi kapsayan millet anlayışı hâkimdir. Etnik ayırım olmadığı gibi ayırım Müslim-Gayrimüslim temelinde yapılmıştır. Hiçbir dönemde gayrimüslimlere dahi zorlama yöntemiyle benimsetme yoluna gidilmemiştir. Gayrimüslimlere belli konularda özerklik tanınmış ancak devlet bekasına yönelmiş bir tehlike gördüğü durumlarda zorunlu iskân uygulamaları olmuştur. 1908-1918 yılları hariç Türk birliği çabası içinde olunmamış, o dönemde de yoğun bir şekilde İslamcılık, Turancılık gibi kapsayıcı fikirlerin ağır bastığı görülmüştür. Osmanlı'da hiçbir millete karşı zorla asimile etme çabası olmamış, kültürel etkileşim içinde gönüllülük esasıyla ve hissedilmeyen bir kültür kaynaşması arzulanmıştır. Balkanlardaki ülkeler bağımsızlık çabası içinde olduğu zamanda bile zorlama yapılmamıştır(Heper,2008:30-56;Bal,2006b:197). Türkiye'de tarihsel olarak hiçbir zaman ırkçı bir tutum sergilenmemiştir. Türkiye'nin bütünlüğünü savunan herkes desteklenmiştir.

Sonuç olarak Osmanlı politikası gereği hiçbir zaman, herhangi bir etnik kimliğe sahip unsura asimilasyon uygulama niyetinde olmadığı gibi, özellikle din ve kader birlikteliği olan Kürtlere bu yönde bir uygulaması olmamış, yaşanan isyanlar idari yönetime karşı anlık tepkiler olarak kalmış, etnik bir sorundan kaynaklanmamıştır.

1920-1984 arası dönem: Osmanlı'nın yıkılmaya yüz tuttuğu, dayatılan Sevr anlaşmasıyla iyice anlaşılmış, yeni bir bağımsızlık hareketine ihtiyaç duyulmuştur. Kurtuluş Savaşı olarak destanlaşan mücadelede Türkiye yabancı ülke askerlerinden temizlenmiş, bu temizlikte özellikle Doğu ve Güneydoğuda takdire şayan bir halk direnişi gerçekleşmiştir. Eski Osmanlı tebaalarının birçoğu(Araplar, Arnavutlar, Ermeniler, Rumlar) bağımsızlık savaşını Osmanlı'ya karşı verirken, Kürtlerin Osmanlıya karşı çıkardığı bir bağımsızlık mücadelesi olmadığı gibi, Türklerle beraber hareket ettiklerine dair kanıtlar ortadadır. Bugün Kürtlerin bağımsızlık taleplerinin olduğuna dair oluşturulmak istenen'sorun', tüm tebaaların rahatça ayrılabilirdiği dönemde Kürtler tarafından reddedilmiştir. Çünkü Türkiye'de Kürt-Türk kimlikleri ayrışan değil, birçok yönden örtüşen iki kimlik olduğu, tarihsel bir vakadır(Zürcher,2010:252; Aydın,2009:267;Heper,2008:14). Ancak PKK, Kürtlerin özgür iradesiyle Türklerin yanında olmayı seçtiği bu dönemi, sömürge dönemi olarak adlandırmaktadır. Çünkü PKK'ya göre Kürtler bu zamana kadar "akıllarıyla" değil "yanılgılarıyla" yaşamışlardır. Yine PKK'ya ve Öcalan'a göre "sürü" olan Kürtlerin aklı "zorla" 1978 yılında başlarına gelmiştir.

Ancak, Kurtuluş Savaşı sonrasında kurulan Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı devletinden tamamen bağımsız bir devlet öngörmüş, dinin yönetimde etkin olduğu anlayıştan, laik-seküler yönetim anlayışına geçilerek, kılık-kıyafetten, alfabeye, ölçü birimlerinden, eğitim sistemine kadar geçmişe ait birçok uygulama kaldırılarak tamamen yeni bir yönetim ilan edilmiştir. Devrim olarak nitelenen bugün bizim özümsemiğimiz ve farklı düşünemeyeceğimiz uygulamalara özellikle dinin etkin ve bağlayıcı olduğu eski Osmanlı, yeni Türkiye vatandaşları alışmakta zorluk çekmiştir. Özellikle dini kurum ve yapıların(medreselerin kaldırılması, halifeliğin kaldırılması, Arap harflerinin değiştirilmesi, kıyafet kanunu gibi) ardı ardına kanunların yürürlüğe girmesiyle değişmesi, Doğu Anadolu bölgesinde "Din elden gidiyor" kaygısına dönüşmüş ve dış kışkırtmalarında etkisiyle isyanlar ortaya çıkmıştır. Bu isyanlar, yeni Cumhuriyet tarafından "gerici" hareket olarak tanımlanmış ve mücadele kapsamına alınmıştır.

Heper'e göre bu dönemde yapılan uygulamalar, Osmanlı'nın yıkılışına neden olan milliyetçilik dalgasının, Cumhuriyetin kurucu unsurlarından biri olan Kürtler içinde yaşanmasını engellemek niyetiyle birlik içinde bir Türkiye oluşturmak istenmesi

sonucudur(Heper,2008:138). Bulaç'a göre ise Türkiye ulus devlet modelini seçmesi dolayısıyla, Kürt olgusunun, ülke birliği adına reddedilmesini gerektirmesi sonucudur.

Çıkan isyanlar, Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde, Osmanlı dönemlerinde çıkan isyanların bastırılma metoduyla çözülmeye çalışılmıştır. İsyân çıkan bölgelere toplu kuvvet gönderilmiş isyanlar bastırılmıştır. Daha sonra özel mahkemeler kurularak isyancılar ve teşvikçiler yargılanarak idam cezası dâhil olmak üzere çeşitli cezalara çarptırılmıştır. İdam cezası verilmeyenlere zorunlu iskân uygulanmıştır.

1925 yılında Şeyh Sait İsyanı çıkmış, İsyân sonucunda Takrir-i Sükûn kanunu kabul edilerek, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Şeyh Sait'in savunduğu dinsel gericiği savunduğu iddiasıyla kapatılmıştır. İsyanda Kürtlere özel etnik bir neden söz konusu değildir. İsyân sonucunda Türklerin kurduğu legal bir parti dahi o günkü idare tarafından kapatılmıştır(Mardin,2006).

Heper'e göre bu dönemde çıkan isyanlarda öne çıkan birinci özellik, sorunun etnik kökenli olmadığıdır. İkinci önemli özellik devletin bölgede asimilasyon uygulama niyetinin bulunmamasıdır. Çıkan isyanlarda yanlış uygulamalar dönem şartları da göz önüne alınarak kabul edilebilir. Üçüncü olarak yaşanan olaylarda etnik kimlik inkârı bulunmamakta, devletin kendi bekasını koruma refleksi içinde bölge halkının ikinci kimliği olan Kürt kimliğinin, birinci kimliği olan Türk kimliğinin önüne geçmesini engellemek adına "göz ardı etme" politikası uygulanmıştır. Göz ardı etme politikası kasıtlı olarak uygulanmıştır. Çünkü Kürtler ve Türkler, aynı ortak bilince ve kültüre sahip olması yönüyle kültürel etkileşim içinde olan ve etkileşimin daha da artarak devam ettiği topluluklardır. Heper'e göre göz ardı etme politikası bu kültürel etkileşimin tersine dönmemesi için yapılmıştır(Heper,2008:13-26). Ancak bu politikalar terör örgütü tarafından bir kart olarak kullanılagelmıştır.

Bu dönemde sorun birçok devlet büyüğü tarafından araştırılma gereği hissedilen bir konu olmuştur. 1930'larda bakan olan Celal Bayar "Doğu Sorunu" raporunu kaleme almış, raporda devletin Kürtlere karşı sert politikasının değiştirilmesi düşüncesini belirtmiştir. Baskılama ile değil, sorunun bütüncül ele alınması

gerektiğini belirtmiş, ekonomik olarak kalkınmanın şart olduğuna dikkat çekmiştir. Süleyman Demirel, bölgede isyanlar sonrası yaşanan devlet baskısını yanlış bulduğunu, sorunun çözümünün geri kalmışlığın çözümüyle vuzuha kavuşacağını belirtmiştir. Turgut Özal'a göre bölge halkı kendini yalnız hissetmesi dolayısıyla güneydoğuda bir sorun oluşmuş, çözüm için bölge halkının refah, eğitim düzeyinin artırılmasını, bölgesel gelişmişlik farkı kapatılmasını arzulamıştır. Ayrıca Kürtlere kültürel hak ve özgürlüklerin, demokrasi çerçevesinde verilmesini gerekli görmüştür(Heper,2008:188-206).1992 yılında Özal'ın rapor halinde tespit ettirdiği durum, devletin bölgede etkin olamaması dolayısıyla PKK'nın şiddet kullanarak halkı bezdirdiği, devletin aşırı sert müdahalesiyle halkın devlete karşı tavır almaya başladığı, bölgedeki işsizliğin fazla olması nedeniyle, Kürt Milliyetçiliğinin halk arasında olduğu şeklindedir(Cemal,2004:125-128).Ancak Türkiye tüm bu üst düzey saptamalara rağmen, sorunu tamamen ulusal birlik ve güvenliğe tehdit haline geldiğinde ciddi olarak ele almıştır. PKK ilk ortaya çıktığında tamamen askeri yöntemler kullanılmış, sorunun çözülmediği anlaşılınca yarı askeri yöntemler devreye sokulmuş, son dönemde ise nispeten profesyonel mücadele anlayışı benimsenmiştir (Bal,2006a:25).

Türkiye Cumhuriyeti, kurulduğundan bu yana yönetime gelen devlet başkanlarının etnik bir vatandaşlık tanımı olmamış, böyle bir tanımlamadan özellikle uzak durmuşlardır. Farklı etnik kimlikler kabullenilmekle birlikte, vatandaşlığa dayalı milliyetçilik söylemi ön planda tutulmuştur.

Devlet 1924 yılında mahkeme ve okullarda Kürtçe'nin kullanımını yasaklamış, 1980 darbesi sonrası yasak daha da genişletilerek, Kürtçe konuşmak, yazmak dahil yasaklanmıştır. 1992 yılına kadar yasak devam etmiştir. 1934 ve 1958'de yılında iskân kanunuyla zorunlu göç uygulaması yapılarak, insanlar memleketlerinden uzaklaştırılmıştır. 1978-2002 yılları arasında çeşitli hak ihlallerin oluşmasına sebep olan Olağanüstü Hal yasası yürürlükte kalmıştır. 1990'lı yıllara kadar bahsettiğimiz tanımama, göz ardı etme politikası uygulanmıştır. Bu uygulamalar sonucu kısa vadede merkezi yönetim güçlendirilse de, uzun vadede sosyolojik kırılmaların başlangıcı olmuştur. Bölge insanı üzerinde etkili olan dini liderler etkisini kaybetmiş, daha sonra bu boşluğu elit Kürt aydınları doldurmaya

başlamıştır

(Heper,2008:187,195;Semiz,2013:81;Zürcher,2010:253;Laçiner,2012:8,9;Marcus, 2009:121).

PKK terörü ortaya çıkana kadar bölge halkıyla 1925 ve 1938’de yaşanan isyanlar haricinde (İsyanların etnik yönü olmadığı gibi, bölücü yönü de zayıftır.) 1984’e kadar sıkıntı yaşanmamıştır.

Bölge halkını Türkiye Devleti’nin diğer vatandaşlarıyla bağının güçlü olmasını ve devlete bağlılığını 1950’li yılların ortalarına kadar sağlayan en büyük etken İslamiyet’i temel referans noktası olarak almaları, dinin hayat üzerinde ciddi ağırlığının olması ve Kürt milliyetçiliğinin ön planda tutulmamasıdır (Zürcher,2010:253;Heper,2008:17,175).

1920-1984 yılları arasında, Kürt sorunu olarak nitelenen sorun, etnik temelde değil, yeni kurulan Cumhuriyetin üniter yapısının korunması adına alınan önlemlerde aşırıya kaçılması, düşünce bazında uygun görülen uygulamaların, faaliyete geçirilirken sosyolojik kırılganlıklara, küskünlüklere sebep olmasından ibarettir. Bu dönemde etnik bir söylemden kaynaklı sorun görülmemektedir.

1984-2015 arası dönem: Heper’e göre PKK terör örgütünün sorun olarak ortaya çıktığı, 1984 yılından itibaren, bölgenin geri kalmışlığını, aşiret yapılanmasını, toprak ağalığı sistemini, geçmişte yaşanan göz ardı etme politikalarını, asimilasyon ve köleliğe mahkûm etme olarak ajite ederek kullandığı bir dönem olmuştur. PKK’ya göre çözüm “isyan” olarak belirlenmiştir.Bu dönemde PKK’ya Kürt halkının çok yabancı olduğu radikal sol düşünce egemen olmuş, sorunun kaynağı olarak geçmiş kullanılmıştır. Osmanlı ve Türkiye sömüren, baskıcı, Kürdistan’ın gelişmesini engelleyen iki düşman ülke olarak belirlenmiştir.

PKK’yı kuran Öcalan “doğu sorununun” dolaylı olarak ülke gündeminden düşmemesine sebep olmuştur. Devrimci bir düşünceye sahip Öcalan, PKK’nın fikinsel temellerini attığı üniversite yıllarında Türk soluyla beraber hareket etmiştir. Güneydoğuda “aşiretlere” ve “şeyhlere”(aşiretlerde şeyhlerde Kürt kökenli) karşı olduğunu, etnik milliyetçilikten ziyade Altan Tan’ın ifade ettiği gibi Kürt kültürünün oluşmasını sağlayan iki kuruma İslamiyet’e ve otonom yaşamalarını sağlayan

aşiret anlayışına savaş açtığını ilan etmiştir. Bölgesel açmazların yaşanması sonucu sorunu zamanla etnik ayrımcılık ve kültürel baskı sorununa çevirmiştir(Heper,2008:233; Semiz,2013:50-51).

Kürtler, tarihsel olarak, otonomi sağlanarak, aşiret ve tarikat şeyhlerin etkisine açık olarak yönetilmiştir. Dini asabiyet toplumsal anlamda bağlayıcılığı oluşturmuştur. Cumhuriyet'in kurulmasıyla merkezi ve laik devlete uyum sorunu yaşanmış ve büyük isyanlar çıkmıştır. Devlet isyanları bastırmış ve bölgeyi kontrol altında tutmak için yasalar çıkarmıştır. Tehdit olarak görülen bölge ekonomik olarak gelişmemiştir.PKK tüm bu problemleri yapmak istediği devrim için kendi lehine araçsallaştırmayı başarmıştır.

Kürt Sorununun, günümüzde "kimlik" sorununun ötesinde, insan hakları, demokrasi kültürünün geliştirilmesi, az gelişmişlik kavramlarıyla(Kurubaş,2008) çözülebilecek boyutta görülmesi ve bu yönde adımların atılması, sorunun zorla oluşturulmaya çalışılan "kimlik" sorunu olmadığına göstergelerindendir.

Ancak PKK terör örgütü, uyguladığı strateji ile halkta belli bir ölçüde seçilmiş travma meydana getirerek, halkı mağduriyet psikolojisi içine sokmuştur(Volkan,2013). PKK kendi yayınlarında sürekli olarak farklı bir tarihe, kültüre, toplumsal altyapıya ve hatta dine sahip bir Kürt ulusu inşa projesi peşindedir. Bölge gerçeğiyle uyuşmayan PKK, tüm yayınlarında sırasıyla Marksist bakış açısıyla dünyanın içinde bulunduğu durumu, aynı bakış açısıyla Ortadoğu ve Kürdistan'ın durumunu, Kürdistan'ın kendi yazdıkları tarihini, Köleci toplum ve sömürgeci emperyalizmin kötülüklerini ve yapacakları Kürdistan devrimini anlatmaktadır.Tarihsel, sosyolojik ve dini inanç bakımından ortak kültürel değerlere sahip Türk-Kürt halkı ayrıştırılmak istenmektedir. Çözümüoluşan mağduriyet psikolojisini bertaraf etmektedir.

PKK terör örgütü, etnik temelde bölücülük faaliyeti içinde olan bir örgüt olsa da, ilk ortaya çıktığı günden bu güne oluşturmak istediği etnik ayrışmayı sağlayamamasının nedeni sorunun etnik bir sorundan kaynaklanmamasıdır. PKK, ilk olarak komünizmi getireceğini iddia eden, şartlar değişince şiddet uygulayarak ideolojisini benimsetmeye çalışan bir terör örgütüdür. Etnik farklılıkların oluşabilmesi için ülkemizdeki vatandaşlar arasında ortak tarih, din, dil, kültür,

bakımından farklılıkların olması gerekir. Ancak birleştirici unsurlar ülkemizde her zaman daha fazladır. Birleştirici unsurların yıkılabilmesi için PKK terörü “şiddet” dilini kullanmak zorunda kalmış, kısmen de başarılı olmuştur. Ancak sorun başlangıcından bugüne terör sorunudur, etnik bir sorun değildir.

PKK, devrim yapmak amacıyla başlattığı terör hareketinin, akamete uğraması sonucu ayrı bir tarihi olmayan Türk-Kürt insanını ayırtırmayı hedef edinmiştir. Ayırışma olabilmesi için, Smith’e göre(2002:47-57), ayırışma talebinde bulunan topluluğun kollektif bir ismi, ortak soy miti, ortak bir tarihi, özel ortak bir kültürü, dayanışma duygusu, belli bir alanla özdeşleşmesi(anayurt) gerekmektedir. Bugün geçmişe bakıldığında 1500’lü yıllardan bugüne Kürtlerin Türklerden ayrı bir tarihi, ayrı bir dayanışma ortamı, ayrı bir kültürü olmamıştır. Tüm Türkiye’de yerel farklılıklar olmakla birlikte genel bir bütünlük söz konusudur. Kürtler, Lazlar, Çerkezler kim bulunduğu memleketi terk edecek olsa Türkiye’nin Batı illerini tercih etmiş, kimse Kuzey Irak’a veya Kafkasya’ya göç etmemiştir.

Kürt halkı geçmişten bugüne devlet kademelerinde görev almadan, ekonomik yaşama ve sanat alanına kadar Türklerle kader birliği içinde olan hiçbir zaman ayrı düşmemiş, 1000 yıldır aynı tarihi paylaşan iki millettir. PKK, Kürtlerin sömürüldüğünü, tarihini bilmediğini, dinini bilmediğini, ideolojik olarak komünizmi seçmesi gerektiğini iddia ederek başlattığı terörü, bir yere kadar taşıyabilmesine rağmen, nüfusun yüzde 20’sinin Kürt olduğu belirtilen Türkiye’den zorla dağa çıkarttıklarıyla beraber en güçlü döneminde 10.000 militan toplayabilmiştir. Bunun karşısında şuan hali hazırda devletin emrinde 100.000 in üzerinde Kürt korucu bulunmaktadır. Bu durumu PKK’nın kurucusu Öcalan’da yakalandığında ikrar etmiştir.

Etnik milliyetçilik, dünyada dalgalar halinde etkisini göstermiş, üzerinde sayısız çalışma bulunan bir kavramdır. 19. YY sonunda Osmanlının da etkilendiği ilk dalgada birçok millet imparatorluk bünyesinden ayrılarak devletleşmiştir. 2. Dalgada 2. Dünya Savaşı öncesi ve sonrası sömürgeci devletlerin sahip olduğu alanlarda meydana gelmiş ve yeni devletler ortaya çıkmıştır. 3. Dalgada 1960-1970 yılları arasında meydana gelen dünyanın çeşitli bölgelerindeki hareketlenmelerdir. Son dalga ise Sovyet rejimi sonrası oluşan boşlukta, çoğu eski

Sovyet ülkelerinde meydana gelen hareketlerdir. PKK terörünün başlattığını iddia ettiği Komünizmle harmanlanmış, Kürt etnik milliyetçiliği söylemi ne tarih aralığı olarak ne de içerik olarak milliyetçilik dalgalarına da uymamaktadır(Özdağ,2010:35-39). Ancak PKK'nın yeni nesilde romantik bir milliyetçilik oluşturduğu kabul edilmelidir(Laçiner,2012:10;Kurubaş,2008).

PKK'nın kuruluşundan buyana neredeyse kırk yıl geçmiş olmasına rağmen, örgütün istediği ayrılıkçı etnik ayrışmanın oluşmamış olması zorlama olarak bir çatışmanın sürdürüldüğü gerçeğini doğrulamaktadır. Kürtler ve Türkler açısından devlet kademelerinde görev almaktan, Türkiye'nin herhangi bir bölgesinde ikamet etmeye kadar herhangi bir risk bulunmamaktadır. Örgütün istediği Türk-Kürt etnik çatışması oluşmamaktadır. Çünkü sorun etnik bir sorun değil, ithal edilmek istenen, çatışma bağlantılı terörizm(dayatılmak istenen etnik milliyetçilik) sorunudur.

Özellikle 1980-1990'larda zorunlu veya isteğe bağlı Doğudan Batıya göçlerde hiçbir vatandaşımız(zorla göç ettirilenler hariç) Kürtlerin aslen yoğun olarak yaşadığı Kuzey Irak'a göç etmemiş, tam aksine etnik ayrımcılık yaptığı iddia edilen Türkiye'nin batı illerine göçmüştür. PKK'nın iddia ettiği sömüren ve yaşatmak istemeyen devlet algısı vatandaş üzerinde olsa tam tersi bir göçün yaşanması iktiza ederdi. Sorunun etnik bir sorun olmadığına kanıtlarından bir tanesi de bu durumdur(Özdağ,2010:50-51; Bal,2012; Bulaç,2010:83).

PKK üst düzey yöneticileri dâhil, örgütün tamamının Kürt dili başta olmak üzere, Kürt gelenek ve göreneklerine hâkimiyeti çok azdır. Örgütün kendi konuşma dili dahi Türkçedir. Kürt Kültürü denilen olguların neredeyse tamamı, Öcalan'ın ve PKK'nın iddia ettiği sömürü düzenini kurmaya yardımcı olmakla suçladığı aşiret kültüründen ve inkâr ettiği dini motiflerden oluşmaktadır(Zürcher,2010:251;Tan,2010:369-370). PKK tarafından inkâr ve imha politikası yürütmekle suçlanan devlet ilk planda asıl hedef değil, Kürtlerin gelenek ve görenekleri esas hedefini oluşturmaktadır. Öcalan ve PKK'nın gerici feodal dediği bu kurumlar (aşiret yapısı ve din) Kürtlerin gelenek ve göreneklerini oluşturmaktadır.

Bölge halkı, 1990'lara kadar PKK'nın her türlü baskısına rağmen,devrimci PKK yerine dindar ve devletçi tutumunu sürdürmeyi tercih etmiştir. Bölge halkının bu tutumu siyasi seçimlerde ortaya çıkmıştır.Bölge halkı 1991 seçimlerine kadar Necmettin Erbakan'ın liderliğindeki dini-muhafazakâr partiyi desteklemiştir. Öyle ki 1987 seçimlerinde "Milli Görüş" ün kalesi konumundaki Konya ilinde yüzde 20 oy alamayan Refah Partisi, Diyarbakır'da yüzde 25 oy almıştır. Ancak 1991 seçimleri öncesi, Refah Partisinin Türk milliyetçisi Alparslan Türkeş ile son dakika seçim ittifakına girmesi PKK'nın güdümünde olduğu iddia edilen HEP'in bölgede tavan oy almasına sebep olmuştur.1991 seçimlerinde sol eğimli HEP, SHP çatısı altında bölgede 22 vekil çıkarmıştır. Bu sonuçtaRefah Partisinin rolü büyük olmuştur (Tan,2010:463-466; Bulaç,2010:138). Bu tarihten sonra sol eğilime sahip PKK ile organik ilişkili kişilerin fazlaca yer işgal ettiği partiler bölgede etkin konuma gelmeye başlamıştır.

Bölgede huzur ve barışın olmasını isteyen kesim dindarlar iken, ayrılıkçı söylemi geliştirenler ise PKK ideolojisine sahip olanlardır. Ayrılıkçı söylemin sahibi PKK, dinin tüm mensupları arasında oluşturduğu sosyal bağın varlığından, Kürt-Türk evliliklerinden, Doğudan Batıya doğru oluşan göç dalgasından ve ekonomik entegrasyondan oldukça rahatsızdır(Tan,2010:536-541; Bulaç,2010:83). Zira istediği etnik temelli sorun bu şekilde oluşmamaktadır.

Özdağ'a göre Türkiye'de etnik anlamda Kürt Sorunu yoktur. Siyasal Kürt sorunu vardır. Etnik anlamda sorunun varlığı sosyolojik belirtilerin varlığıyla iddia edilebilir. Sorun PKK'nın bölgenin değerlerinin tam zıddı olarak ortaya çıkmasına rağmen, etkin bir dış destek sonucu Kürt milliyetçiliğini filizlendirmesidir. Kürt ve Türk iki öz kardeş olarak uzun vadede olmayan bu sorunu çözecektir(Özdağ,2010:32-33; Heper,2008:230; Laçiner,2012:21).

Türkiye hükümetleri sorunun ortaya çıktığı ilk yıllarda sorunu yadsımış ve yerel bir problem olarak görmüştür. Bölge halkını PKK'nın insafına bıraktıkça sorun büyümüştür. Destek bekleyen halk umduğunu bulamayınca PKK'lı, devleti görünce devletçi olmayı yaşamı için zorunlu hissetmiştir. Sorunun devlet tarafından uzun süreli yadsınması, verilmesi gereken desteği geciktirmiş, geciken destek çözümsüzlüğe sebep olmuştur.

PKK'nın kurulmasına sebep gösterilen "Kürt sorunu" etnik bir sorun mudur? Bu soru problematik açıdan önemlidir. Zira problem insanların "Türk" olarak ifade edilen insanlardan kendilerini ayrı görmesinden mi? yoksa ayrı görmesi istenilmesinden midir? Sorunun cevabı için tarihte kısa bir gezinti yapmak gerekecektir.

İlk olarak bölgenin ekonomik geriliği ve devletin siyasal Kürtçülüğün oluşmaması için aldığı sert tedbirler PKK'nın ezilen halkmetaforuna zemin hazırlamıştır (Özdağ,2010:237; Acar,2012:265). İkinci olarak bölgedeki aşiret tarzı feodal yapılanma devlet tarafından müdahale edilmeden korunmuş, sadece aşiret reisleri ile anlaşma yoluna gidilerek bölge halkı göz ardı edilmiş, üçüncü olarak halk eğitimsizliğe mahkûm edilmiştir. Örgüt, bölgenin tüm eksiklerini kendi lehine kullanmıştır(Ersever,1993:6-12).

Altan Tan'a göre sorun genel olarak Türkiye'de etnik ve kimlik karmaşasına çözüm getirmeyen devlet politikasından kaynaklanmaktadır. Türkiye tüm mezhep ve etnik kimlikleri tanıyan bir anayasa ile bu sorunu çözebilecektir(Tan,2010:21).

Etnik sorunun varlığından bahsedebilmek için hâkim etnik grubun, azınlıkta kalan etnik gruba karşı ayrımcılık içeren politikalarından söz edilmelidir(Özdağ,2010:130). Ancak Türkiye'de bütün vatandaşların diline, dinine, ırkına bakılmaksızın Türk vatandaşı kabul edilmiş ve hiçbir kimseye ayrımcılık yapılamayacağı anayasal güvence altına alınmıştır. Ayrımcılığın varlığından söz edebilmek için meslek gruplarına geçişte zorluk çıkarılması, siyaset alanında yarışmalarına izin vermeyerek, vekil, belediye başkanı olmalarına mani olma, açık bir şekilde belli iş yerlerine girmelerinin yasaklanması, sosyal alanda evliliklere müsaade edilmemesi gibikriterlere göre belirlenebilir(Marden,1952).

Bölge halkı PKK terörü ilk ortaya çıktığında, PKK'nın ne olduğunu dahi bilmemekte, devletin asayişini yeniden temin edeceğine inanmıştır. Ancak gelişen olaylar halkı PKK ile devlet arasında seçim yapmaya zorlamıştır. PKK ortaya çıktıktan sonra bölgeye yatırımlar yapılmasını dahi PKK kendi sayesinde olduğunu halka inandırmıştır. Kürt ilkel milliyetçiliği bu sayede gelişmeye yüz tutmuştur(Ersever,1993:6-17; Bulaç,2010:34).

Ersever'e göre(1993:22)Kürt sorunu, PKK/KCK'nın elinde silah olduğu müddetçe bitmeyecektir. Kürt sorununu oluşturan PKK'dır, Kürtler PKK'yı oluşturmamıştır. Ancak, PKK ile Kürt sorununu ilişkilendiren birbirine bağlayan düşünürler ve aydınlar Öcalan'ın düşüncesine katkı sağlamışlardır.

Sorun 19. YY'dan itibaren özellikle Batılı güçlerce oluşturulmak istenmiştir, sorun olduğunu iddia edenler 1000 yıllık ortak geçmişi olan toplumların problemsiz geçmişlerine değinmemişlerdir. Kürt olarak bilinen bir millet vardır. Kürt'ün varlığını inkâr etmek manasızdır. 19. YY'da Osmanlı ile Kürt beylikleri arasında isyan benzeri olaylar yaşanmıştır ancak bunlar askerlik ve vergi sistemine duyulan rahatsızlığın neticesinde ortaya çıkmıştır. Etnik ve tarihsel bir nedenden ötürü oluşmuş değildir(Bulaç,2010:17; Ersever,1993:24-38).

1984'ten bugüne hiçbir şehit yakını eline silah alıp, bir cinayet işlememiştir. Sorumlu olarak birlik içinde olunan Kürtleri, değil PKK terör örgütünü görmüştür. Hiç kimse Kürt veya başka bir ırka mensup olduğu için ayrımcılığa tabi tutulmamış, PKK'nın oluşmasını istediği 'Kürt sorunu' bugüne dek tüm çabalarına rağmen oluşturulamamıştır(Özdağ,2010:136).

Türkiye 31 Temmuz 2009 günü Demokratikleşme sürecini başlatmıştır. Kürt sorunu ve terör sorununda söylem alanında değişim, yeni kurumsal yapılanmalar, demokratikleşmenin hızlanması, uluslararası diplomasi alanlarında geliştirme çabalarından oluşan bu pakete örgütün yanıtı KCK'nın temelini oluşturan, Demokratik Siyaset Akademisi, Demokratik Toplum Kongresi gibi kuruluşlar üzerinden, demokratik özerklik ve Öcalan ile ilgili siyasal talepleri ön plana çıkaran söylemleriartırmak olmuştur(Özeren,2011).

1990'lı yıllarda devletin PKK ile yapmış olduğu mücadele esnasında halkla arasının açılmasına sebep olacak uygulamaları, örgüt halen propaganda malzemesi olarak kullanmaktadır. Taban kazanmasının tek sebebi olmasa da etkili bir argüman olarak kullanılmaktadır(Özcan,2012).PKK terör hareketi, 19. ve 20. YY'da oluşturulamayan, ayrılıkçı Kürtlük bilincinin filizlenmesine sebep olmuştur. Kürtler, PKK'nın dolaylı ve doğrudan etkisi sonucu zorunlu olarak Batı illerine göç etmek zorunda kalmış, demografik olarak entegrasyon süreci yaşamıştır(Tan,2010:374-376).

Bulaç'a göre sorun üç ayaklıdır, Kürt kimliğinin tanınmaması, ana dil üzerindeki baskıların kalkmaması ve ekonomik olarak kalkınmanın temin edilememesidir(Bulaç,2010:12). Mağduriyetler telafi edilmediği takdirde grupsal tepkiye dönüşebilmekte, öfke olarak otoriteye yönelebilmektedir. Toplumsal bilinçaltı olumsuz duygular, bilinçli şiddet eylemlerine dönüşebilmektedir(Usta,2009). Tüm bunlara rağmen, Kürtlerin parlamentoda temsil edilme, ekonomik hayata katılma, devlet işlerinde görev alma, kültür ve sanat alanında öne çıkabilme şansı olarak hiçbir fark yoktur(Kurubaş,2008).

PKK'ya etnik mücadele veriyor diyemeyiz, PKK, etnik mücadeleyi Avrupa Birliği ülkelerine ve ABD'ye karşı bir mağduriyet havası içinde sunarken, aynı etnik kökenden geldiği Barzani ve Talabani'yle ve Türkiye'deki Kürt aşiret ve ailelere karşı dönemsel anlaşmalar hariç güç mücadelesi içinde olmuştur. Barzani, Talabani ve aşiret liderleri sahip oldukları güçlerini Kürt asabiyetine borçluyken, PKK gücünü şiddete, zora, teröre borçludur.

Sonuç olarak, Kürt sorunu etnik milliyetçilik temelinde ele alınamaz, Türkiye'de etnik milliyetçiliğin hiç olmadığı anlamına gelmemekle birlikte teröre mevzubahis edilecek oranda olmadığı söylenmelidir. Çünkü Bölge halkı her zaman devletin arkasında olmuş ve yardım etmiştir(Hürriyet,14 Nisan 2015). Askerde şehit düşen askerlerimiz arkasından Kürtçe ağıtlar yakılmaya devam ederken, PKK lanetlenmektedir. Bugün gelişmeye yüz tutan Kürt milliyetçiliğinin ana nedenleri, terörü besleyen, terörden rant elde eden dış kaynaklı güçlerin PKK'ya vermiş olduğu destek, devletin bölgenin sorunlarıyla geç ilgilenmeye başlaması ve PKK'nın halkta oluşturduğu negatif baskı dolayısıyladır.

3.2. PKK/KCK Terör Örgütünün Kuruluş Süreci

3.2.1. PKK terör örgütünün kuruluşu öncesi

Terör kelimesi, Türkiye'nin gündemine 1970'li yıllardan sonra girmiş, ilk ortaya çıktığında dehşet saçan anlamında "tedhişçi", ilerleyen yıllarda ilan edilen sıkıyönetim bildirilerinde önce "eşkiya", daha sonra "terör" olarak kullanılmaya başlamıştır (Demirer, 2001b).

Terör örgütünün ortaya çıkması için gerekli olan unsurlar ideolojik alt yapı, iç veya dış destek, para ve elemandır (Alkan,2002:222). PKK, terör örgütü kayıtlara göre 1978 yılında kurulduğu ilan edilmiş, silahlı faaliyet içinde olan bir yapıdadır. Bir önceki bölümde uzun bir şekilde terör ve terörizm kavramlarını izah etmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde ise Türkiye’de terör denince akla gelen ilk örgüt olan PKK’nın tarihsel, ideolojik, örgütsel yapısı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Sosyal olgular, kavramlar, hadiseler bir anda ortaya çıkmamakta, aksine tarihsel, toplumsal ve ideolojik temellere dayanan, bazen rastlantısal, bazen bilinçli seri hadiseler sonucunda ortaya çıkmaktadır. PKK terör örgütü de binlerce elemanı bünyesinde bulunduran, kendi varlığının devamı için, şiddeti oksijen olarak kullanan, örgütsel tabanını belli bir ırka mensup bireylerin haklarını savunduğu gerekçesiyle sağlayan, ideolojik olarak dönemsel değişikliklere uğramış bir terör örgütü olmasından dolayı sosyal bir oluşumdur. Tarihsel, ideolojik, sosyolojik bir alt yapısı bulunmaktadır. Dolayısıyla PKK terör örgütünün kurulmasına sebep olan iç ve dış faktörler rastlantısal veya bilinçli seri hadiseler sonucunda meydana gelmiştir.

Bölgede yaşanan terör hadiselerini yalnızca devletin yapmış olduğu hatalara veya ülke içinde yaşanan siyasi, sosyolojik olaylara bağlamak ne kadar yanlış ve eksikse, sadece dış faktörlerin etkisine bağlamakta bir o kadar eksik ve hatalı olacaktır. Terör netice itibariyle bir sebep değil, sonuçtur. Terör sebeplerin oluşumundan ortaya çıkan bir sonuçtur(Özeren,2011;Laçiner,2012:46-47). Dolayısıyla PKK terör örgütünün kurulması da yalnızca iç veya yalnızca dış faktörlere bağlanarak açıklanamaz. İki faktöründe etkili olduğu kabul edilmelidir.

3.2.1.1. PKK terör örgütünün kuruluşunu etkileyen iç faktörler

Türkiye’de PKK terörünün gelişmesine sebep olan iç faktörler, Türkiye’de 1960 sonrası gelişen sol terör olayları, genel olarak devletin vatandaşlarına karşı anti demokratik uygulamalar sonucu, vatandaşlarda oluşan güven duygusunun zedelenmesi, bölgenin geçmişten gelen otonom yapısı(aşiret ve toprak ağalığı sistemi) olarak sıralamak mümkündür.

Öncelikle ifade edilmesi gereken noktalardan bir tanesi Türkiye'nin terörle tanışması PKK ile birlikte olmamıştır. PKK terörünün var olmasına sebep ilk neden Türkiye'de gelişen sol terördür. Terör 1960'lı yıllarda, Sol örgütlerin ülke dışında silahlı mücadele yoluyla devrim gerçekleştiren örgütlerden esinlenilmesiyle ortaya çıkmıştır. 1960 öncesinde devlete karşı yaşanan isyanlar bulunmakla birlikte terör olarak sınıflandırılmaz. Cumhuriyetin kurulmasından sonra, 1960'lı yıllara kadar, devrim kanunlarıyla toplumsal olarak hızlı bir sosyal ve siyasal değişim yaşanmıştır. Bu süreçte yeni devlete karşı, eski rejimin alışılmış uygulamalarının kaldırılmasından duyulan rahatsızlıklardan ötürü başkaldırma denilebilecek irili ufaklı isyan hareketleri yaşanmıştır. Türkiye PKK terörüyle 1984 yılında tanışmış ve hızla özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesinde yoğun terör hareketlerinin yaşanmasına sebep olmuştur. PKK terörüne zemin hazırlayan sol terörün gelişimi, PKK'nın da karakteristik kodlarını barındırmaktadır.

27 Mayıs 1960 askeri darbesiyle, Türkiye Cumhuriyeti özgürlük anayasası olarak bilinen 1961 Anayasasını kabul etmiş, örgütlenme ve bireysel özgürlük alanı nispeten genişlemiştir. Birçok yabancı ideolojiyi barındıran eser Türkçeye tercüme edilerek üniversitelerde okunmaya başlanmış, bir yandan da ideolojiler ekseninde fikir kulüpleri, dernek ve sendikalar kurulmaya başlanmıştır.

Dünya genelinde yaşanan soğuk savaşın Sovyet ideolojisi olan Marksizm ve Marksizm'in farklı versiyonları, özellikle gençler arasında bir ütopyaı temsil etmiş, eşitsizlik ve adaletsizlikle dolu dünyaya farklı bir bakış açısıyla umut vaat etmiştir. Başlangıçta derslerin boykot edilmesi ve şiddete dayanmayan eylemlerle hak talep edilmesini kapsayan hareketlenmeler, zamanla yerini şiddet eylemlerine bırakmıştır. Özellikle gençlerde karşılık bulan bu ideoloji, uğruna savaşılabilecek ve birliktelik kurulabilecek bir idealin oluşmasını sağlamıştır.

Marksist ideolojiyle hareket eden yapılar, belli bir müddet sonra devrimin tüm Türkiye'de, Doğudan gelen destekle birlikte gerçekleştirilebileceği savunmaya başlamışlardır, 1960'lı yıllarda Marksizm'in büyüyle beraber hareket eden tüm Marksist yapılar, Türkiye İşçi Partisi önderliğinde, Doğu bölgelerinin sorunlarına dair 1967 yılında Doğu Mitinglerini düzenlemiştir. Ancak 1960'lı yılların sonunda, fikir, yöntem uyuşmazlığı nedeniyle birlikler ayrılmaya başlamıştır. 1969 yılında

Kürt Sosyalizmini savunanların oluşturduğu bir grup, Devrimci Doğu Kültür Ocaklarını faaliyete geçirmiştir. DDKO'lar Doğudan gelen üniversite öğrencileri tarafından çeşitli illerde faaliyetlerine başlamıştır. Amacı, Türkiye'nin doğusunda yapılan haksızlıklara ışık tutmak, tarihsel sömürge tezini işlemek, ırkçılık temelinde devrimin temellerini atabilmek ve asıl amaç olan Marksist ideolojiyi gerçekleştirebilmektir(Özcan,1999:22,23;Ersever,1993:44;Semiz,2013:16;Alkan,2009;Özcan,2006:76).

Türk sol hareketleri içinde doğu sorunu olarak ifade ettikleri problemlere çözüm bulamayan üniversiteli Kürt gençleri, yeni oluşum arayışlarına girişmişlerdir. Böylelikle Kürt siyasal kimliği, geleneksel anlayıştan sıyrılarak yeni bir mecraya açılmıştır. İlk aşamada da Devrimci Doğu Kültür Ocakları faaliyetine başlamıştır.

Doğu Devrimci Kültür Ocakları, TKDP ve İşçi Partisi içindeki Kürtler tarafından, doğu insanının kültürel problemleri başta olmak üzere, ilgili tüm konuları sol perspektifte değerlendirip çözüm bulmaya çalışan bir dernek olarak 1969'da Ankara'da faaliyetine başlamıştır. Daha sonra illerde bağımsız olarak örgütlenmiştir. Ancak 1970 Ekim'inde liderleri tutuklanarak, ayrı devlet kurma teşebbüsünden haklarında hüküm verilmiştir. Aynı dönemlerde, TİP içerisinde Kürt siyasal hareketini ve etnik kimlik arayışını ön plana çıkaran gelişmeler yaşanmış, TİP'in 4. Kongresinde devletin Kürt vatandaşlarına "baskı, asimilasyon ve terör uyguladığı" kararı çıkmış ve TİP Kürt halkının sorunları üzerinde yoğunlaşmaya başlamıştır. Ayrılıkçı Kürt hareketinin menşei itibariyle Türk sol hareketlerinin içinden çıktığı söylemi bu yıllarda yaşanan gelişmeler sebebiyledir. Kürt solcuların TİP içindeki etkinliği bu kararın alınmasında etkili olduğu gibi, Türk solcularının devrimin Doğu illerinden başlayarak yaşanabileceğine olan inançları da etkili olmuştur(Marcus,2009:39-40; Ersever,1993:40; Tan,2010:352-353; Heper,2008:233; Alkan,2011:73).

Başlangıçta Türk solunun gündeme getirdiği, ayrışma sonucu DDKO tarafından gündem yapılan Doğu Sorununu ele alanlar, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün "devrimci şiddet" yöntemini ve ideolojik olarak başarının ancak şiddetle sağlanabileceğini benimsemiştir. İdeolojik olarak örgütlenmiş, şiddeti araç edinen Türk ve Kürt grupların temeli bu dönemde atılmıştır. Belirtilmesinde yarar olan bir husus PKK

terör örgütünün, kanlı bir eyleme başlamadan önce, şiddete dayalı olmayan bir çözüm arayışının olmamasıdır. PKK ilk günden bugüne silahlı mücadeleyi esas almıştır.

12 Mart 1971 muhtırasıyla DDKO'lar kapatılmış, Marksist Kürt hareketi faaliyetlerine ara verirken, bir kısmı yakalanarak cezaevine konulmuştur, büyük bir kısmı ise yasal olmayan yollardan yurtdışına kaçmıştır(Özcan,1999:25; Ersever,1993:40).

1970'li yıllar Türkiye'de ileride oluşacak tüm terör örgütlerinin, tohumunu barındırmaktadır. Sol terör olarak başlayan bu hareketler, Türkiye'nin 1. Dalga terör hareketleri olmuştur. Türkiye'de 2. Dalga terör hareketi PKK'nın ülkemizin üniter yapısına yönelik başlattığı bölücü terör hareketidir(Yayla,1989;Semiz,2013:16).Ülkemizde 1970'li yıllarda sol-sağ terör hareketleri, 1980'lerde bölücü terör olarak PKKhareketi, 1990'lardan sonra dini istismar eden yapılar etkili olmuştur(Alkan,2009).

1971 Muhtırası sonrası sol ideolojilere sahip grupların faaliyetleri neredeyse durma noktasına gelmiş, ancak bazı silahlı gruplar mücadelelerine devam etme kararı almıştır. O gruplardan biri olan DEV-GENÇ ile yollarını ayırıp Türkiye Halk Kurtuluş Partisini kuran Mahir Çayan ve arkadaşları, 30 Mart 1972'de güvenlik güçleriyle girdiği çatışmada öldürülmüştür. Ertesi gün yapılan protesto eylemine katılan Abdullah Öcalan yasadışı bildiri dağıtmak ve izinsiz gösteri yapmaktan gözaltına alınıp, Mamak cezaevinde 7 ay tutuklu kalarak serbest bırakılmıştır (Yayla,1989;Öcalan,1996:64,65;Özcan,1999:25,26;Marcus,2009:44;Deligöz,2012: 14; Özcan,2006:78). Abdullah Öcalan, Mahir Çayan'ı idol olarak görmektedir.

PKK'nın bölgede dikiş tutturmasını sağlayan iç faktörlerden biride devletin değişken Kürt politikasıdır. Cumhuriyetin ilanını takiben Kürtlerin etnik bir ırk olmadığı, Kürtlerin yadsındığı ve bunun bir devlet politikası haline getirildiği bir gerçekliktir. Bu durum devletin çeşitli sakıncaları göz önünde bulundurması sebebiyle olmuş olabilir ancak PKK açısından kullanışlı bir propaganda malzemesi olarak kullanılmıştır. Kürt kimliğinin yadsınması 1990'lı yıllara kadar devam ettiği söylenmelidir(Marcus,2009:174;Heper,2008).

Çözümün demokratik yollarla aranmaması PKK'nın istismar ettiği konuların başında gelmektedir. Türkiye darbe sonrası anayasanın ve dünya konjonktürünün etkisiyle 1961 sonrası hızla siyasallaşmıştır. Ancak her türlü fikriyatın serbest olması sonucu, devlet yaşanan süreci iyi okuyamamış ve kontrolü sağlayamamıştır. Ülkedeki radikal gruplarla mücadele edilip, legal kuruluşların devamını sağlamak, suçluyu suçsuzdan ayırmak devletin göreviyken, gençlik hareketlerinin hızla gelişmesini kontrol edemeyen devlet eski refleksini kullanmıştır. 1971 yılında askeri muhtıra verilmiştir. Sıkıyönetim ilan edilerek, teknokrat hükümeti kurulmuş, bölücü ve komünist grupların faaliyet alanlarına ve derneklerinin faaliyetlerine son verilmiştir. TİP ve DDKO mensupları tutuklanmış, DDKO'lar kapatılmıştır. TİP yasaklı hale getirilerek, dernekler ve partiler ile ilgili sınırlandırıcı düzenlemeler getirilmiştir(Marcus,2009:39-40;Tan,2010:353; Heper,2008:233). Bu gelişmeler sol faaliyetleri durma noktasına getirmiştir. 1973'te seçimler yapılmış ve siyasi suçlulara genel af ilan edilerek, serbest kalmaları sağlanmıştır. Sükûnetin sağlanacağı düşünülmüş ancak istenilen olmamış, dışarı çıkanlar daha radikal ve hedeflerine kitlenmiş olarak faaliyetlerine devam etmişlerdir. Aynı anda 1960 ve 1970'li yıllarda radikal olarak sahalarda görünmeyen sağ kesimin tehdit olarak gördükleri sol kesime karşı örgütlenmesi de Türkiye'yi halen etkisinden kurtaramadığı 1980 darbesine hazırlamıştır(Marcus,2009:45;Alkan,2002:55-61;Tan,2010:355). 1975'te Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri(DDKD) kurulmuştur. Bu dernek DDKO'ların devamı niteliğinde, Sovyet yanlısı ayrılıkçı bir Kürt grubudur. Bu dönemde, Rızgari, Kemal Burkay'ın kurduğu, Özgürlük Yolu-Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi-, Kawa DDKO'ların dağılmasından sonra kurulan diğer Kürtçü örgütlerdir(Tan,2010:355-356). Bu örgütlerin tamamı Marksist ideolojiyi benimsemiş örgütlerdir(Alkan,2009).

Doğu bölgelerinde Osmanlı yönetiminden bu yana aşiret ve feodal yapılanma, özellikle devletin genel olarak halkı karşısına alacak tarihi bir geçmişe sahip olması (Askeri darbeler sonrası yaşanan sıkıyönetim, güvenlik güçlerince uygulanan insani olmayan muameleler, bürokratik zorlukların varlığı vd.), sorunların çözümüne esas olabilecek uygulamaların güvenlik odaklı düşünülmesi (Özeren,2011), terör örgütünün taban bulmasında etkili iç faktörlerdendir.

Güneydoğu'da genel olarak insanlar ayrı bir yaşam tarzına sahiptir. Bölgenin fiziksel yapısından kaynaklı olarak sosyal, siyasal, ekonomik tecrit hali yadsınamaz bir olgudur. Osmanlı Devleti zamanından bu yana otonomi ile yönetilen bölge, hiçbir zaman tam kontrol altına alınamamıştır¹⁰ (Özcan,1999:16). PKK terör örgütünün kurulduğu yıllarda Türkiye'nin birçok bölgesinde olduğu gibi Güneydoğu bölgesi de başta eğitim imkânları olmak üzere sosyal ve ekonomikimkânlardan yoksunluk bulunmaktadır. Bu sebepler PKK'nın devletin bölgeyi bilerek cahil bıraktığını iddia etmesi propagandasını yapabilmesine sebep olmuştur.¹¹ Ayrıca devletin yapmış olduğu hatalar domino taşı etkisiyle büyümüştür. 1980'li yıllarda terörle mücadele ederken yapılan aşırı güç kullanımı, yetersiz istihbarat sonucu mağdur edilen insanlar gibi hatalar, Kürt halkının algısında dip dalgası oluşturmuş, 90'lı yıllarda bu dalga tsunamiye dönüşmüştür(Marcus,2009:34; Alkan,2002:63;Bal,2012:43). Bölgenin doğal şartlarından dolayı ayrı bir yaşam tarzına ve şartlara sahip olması terörün gelişmesini etkileyen iç faktörlerdendir.

3.2.1.2. PKK terör örgütünün kuruluşunu etkileyen dış faktörler

PKK terör örgütünün kuruluş sürecinde etkili olan dış faktörleri, dünyada yaşanan ideolojik akımların etkisi, devletlerarası anlaşmazlıklar sonucu araç olarak kullanılması ve yerel güçlerin terörü kullanarak menfaat elde etme çabaları olarak üç kısımda incelenebilir.

PKK terör örgütü kuruluş aşamasında 1980 öncesi mevcut bulunan birçok sol örgütten biri olarak bağımsız bir kuruluş süreci yaşadığı düşünülebilir. Ancak zamanla amacını gerçekleştirmek için topladığı kitleyle beraber, bölgede meydana getirdiği etki sonrasında uluslararası güçlerin dikkatini çektiği bir gerçekliktir. 1980 öncesi Suriye'den himaye görmesi, liderlerinin 1999 yılında yakalanma sürecinde birçok ülkeden destek alması bu durumun maddi kanıtlarıdır. Dolayısıyla PKK

¹⁰ Bugün bile halkın geçim kaynağının kaçakçılık olması bu durumun fiili kanıtıdır.

¹¹ Devletin o tarihlerde örgün anlamda bir eğitim anlayışının(büyükşehirler haricinde) olduğu söylenememekle birlikte, Kürtlerin asimilasyonunu istemediğinin de bir kanıtıdır. Asimile edilmek istenen toplumlar eğitimle asimile edilirler, halbuki devletin vatandaşlarına bu gözle bakmadığı, genel olarak eğitime önem verilmediği görülmektedir.

terörünün bu güne gelmesinde dış faktörlerin etkisi, gerek ideolojik bakımından, gerekse lojistik, eğitim ve barınma desteği anlamında çok büyüktür. Ancak PKK terör örgütünün dış destek görmesi, özellikle askeri anlamda geliştirmek istediği savaşın sınırlı olmasına da sebebiyet vermiştir(Özcan,1999:222; Deligöz,2012:16; Ersever,1993:170). Çünkü dış destek sağlayan devletler PKK'ya sınırlı bir güç olması, kendi üniter yapısına ve güvenliğine tehdit oluşturmaması kaydı şartıyla destek vermişlerdir.

Bölgede dış faktörlerin etkisiyle ve sürekli değişen ittifaklar kurarak asalak bir yaşam felsefesi geliştiren örgütün, hiçbir zaman bağımsız hareket edememesi yanında, dış politikayı çok iyi okuyarak varlığını devam ettirdiğini söylemek gereklidir. PKK 1980-1988 arası İran-İrak savaşında, ABD'nin Irak'ı desteklemesi, Türkiye'nin ABD müttefiki olması nedeniyle İran'dan ve Barzani'den destek almıştır. Kuzey Irak'ı kullanma izni alan PKK ilk eylemlerini Suriye'den adamlarını İran uçaklarıyla Irak'a taşıtarak 1984'te gerçekleştirme imkânını bu sayede elde etmiştir. İran devrimi sonrası yaşanan gelişmeleri örgüt hayatta kalabilmek için çok iyi kullanmıştır. Bu sayede İran'da, bölgede PKK'yı Türkiye'ye karşı kullanabilmiştir¹² (Özcan,1999:228-230; Marcus,2009:166-167).

PKK dönemsel olarak Kuzey Irak'ta bölgesel ve uluslararası gelişmeleri çok iyi takip ederek, her tarihte bir gücün¹³arkasına sığınarak, ilgili gücün rüzgârından faydalanmıştır(Özeren, Başbüyük,2011). PKK bu yönüyle sadece yelkenleri olan motorsuz bir gemiye benzetilebilir. Özcan'a (1999)göre PKK'nın varlığı tamamen bölge konjonktürü ve himayelerine sığınıp, rüzgârlarından faydalandığı devletlerin oluşturduğu bir sonuçtur.

PKK terör örgütünün faal olarak ortaya çıktığı ilk yıllarda, SSCB-ABD soğuk savaşı devam etmekte ve PKK tarzındaki örgütler SSCB'den ve SSCB destekli ülkelerden

¹² Tıpkı 1980 öncesi Suriye-Türkiye ilişkilerinde yaşanan su ve Hatay sorununu kullanarak Suriye'den himaye alabilmiştir. Suriye'nin askeri anlamda mücadeleye edemeyeceği Türkiye'ye karşı PKK terörünü araçsallaştırarak kullanmıştır (Marcus,2009:87-88).

¹³ Bölgesel olarak; Barzani-Talabani, Barzani-Saddam Yönetimi çekişmesinden, uluslararası olarak; İran-ABD, Irak-ABD, Suriye- Türkiye, Irak-İran, Türkiye-ABD ilişkileri dolayısıyla özellikle Sovyet bloğunun desteğini alması, AB'nin İnsan hakları , basın yayın özgürlüğünden maksimum faydalanması, Yunanistan-Türkiye ilişkilerinden faydalanması, ABD'nin bölgedeki enerji hatlarını koruma adına kurmaya çalıştığı yapıdan azami fayda sağlamasıdır.

destek almaktaydı. Suriye ve Yunanistan kadim sorunlar nedeniyle Türkiye'ye karşı terör hareketlerine dolaylı dolaysız destek vermekteydi. 1979 devrimine kadar ABD yanlısı ve dolaylı olarak Türkiye'nin de müttefiki İran, devrim sonrası ABD düşmanı olmuş ve Türkiye'ye karşı yürütülen teröre destek vermiştir.

İkinci Dünya savaşından galip çıkan iki süper güç Sovyet Rusya ve ABD olmuştur. Atomun parçalanarak, nükleer savaş tehdidinin ortaya çıkmış olması, devletleri sıcak savaş ortamından uzaklaştırarak, caydırıcılık ve soğuk savaş stratejilerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu süreçte menfaat çatışması yaşanan bölgelerde gizil olarak varlıklarını hissettirmeyi de ihmal etmemişlerdir. Ortadoğu'da İsrail-Arap savaşlarında İsrail ABD'ce desteklenirken, bölgeye müdahil diğer süper güç Sovyet Rusya, "ezilen" Filistinlilere siyasi ve askeri destek vermiştir. Ortadoğu'da bugünde dâhil olmak üzere yaşanan her hadisede görünenin arkasında gizil güçlerin varlığı bir gerçekliktir. O dönemde yaşanan soğuk savaşın bir diğer etkisi ideolojik bölünmüşlükte, kutuplaşmayı hızlandırmıştır. Radikal sol görüşlü terör örgütlerinin ideolojik ve askeri faaliyet alanı haline gelen Filistin Kurtuluş Örgütü(FKÖ) kampları Marksist/Leninist ideolojiyle hareket eden ve dünyanın her yerinden gelen devrimcilere eğitim vermiştir. FKÖ 1960'lı yılların sonlarından itibaren Türkiye'den gelen teröristlerin devrimci gerilla hareket ve felsefesini öğrenmelerini sağlamıştır(Özcan,1999:12; Ersever,1993:43).

Soğuk savaşın gizil savaşlarının yaşandığı Ortadoğu'da bir diğer açmaz konu ise stratejik ve ekonomik değeri olan Kürt kökenli vatandaşlarımızın yaşadığı Güneydoğu Anadolu bölgesini de içine alan bölgede yaşanmaktadır. Irak, İran ve Suriye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesine komşu olan arazilerinde yaşayan Kürt halkı bu devletlerle ilişki içinde olan devletlerin kullanışlı bir kartı pozisyonundadır. İkinci dünya savaşından sonra İran'dan çekilen Rusya'nın oluşturduğu boşlukta kısa bir süre ayakta kalan Mahabat Kürt Cumhuriyeti savunma bakanı Molla Mustafa Barzani¹⁴, Cumhuriyet yıkıldıktan sonra önce Irak'a ardından Rusya'ya götürülmüştür. Sovyet Rusya tarafından 1947-1958 yılları arasında himaye

¹⁴ Bugün Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi Başkanı Mesut Barzani'nin babasıdır.

edilmiştir(Özcan,1999:14,15;Marcus,2009:37,38;Özdağ,1999:109; Aydın,2009:262).

Molla Barzani bölgesel bir lider olarak Rusya tarafından korunmuş, Irak'ta 1958 yılında darbe sonucu Cumhuriyetin kurulmasıyla tekrar Irak'a dönmüştür. Bölgenin taşeron bir güçle yönetilmesi ihtiyacı sömürülmesinin kolaylaştırılması için gerekli görülmüştür. Merkezi ve ayakları üzerinde durabilen güçlü bir Irak yönetimi bölgede söz sahibi güçlerin hiçbir zaman hoşuna gitmemektedir. Reel politik denilen çıkara dayalı uluslararası ilişkilerde, böyle bir durumun oluşmasını istememektedir.

Tarihteki ilk Kürt partisini kuran Molla Barzani'nin bu kadar desteklenmesine sebep ise onun bölgedeki güçlü aşiret ve tarikat bağlantılarıdır. Nakşibendi tarikatına bağlı olması ve büyük bir aşirete liderlik yapması bölge halkını etrafında toplayabilme gücünü vermiştir(Semiz,2013:56-60). 1958'de tekrar Irak'a gelen Molla Barzani Irak yönetimi ile otonom Kürt bölgesi konusunda anlaşılmayınca Kuzey Irak'ta çatışmalar başlamıştır. Pan-Kürdist bir anlayışla hareket eden Molla Barzani Türkiye içerisinde aşiret ve tarikat bağlantılarını kullanarak Türkiye'deki Kürtlerden de destek bulmaya çalışmıştır. Bu yıllarda Türkiye'de Kürtçülük yaptığı gerekçesiyle tutuklanmalar yapıldığı basına yansımıştır.Barzani'nin etkisiyle 1963 yılında Türkiye'de Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi(TKDP) kurulmuş ancak parti istenilen etkiyi oluşturmaktan uzak kalmıştır, dönemin sol ideolojisi eğitilmiş Kürt gençlerini daha çok cezbetmiştir. Bölgenin zengin ailelerinden Bucak aşiretinin üyesi TKDP başkanı Faik BUCAK'ın 1966'da öldürülmesi de partiye olan ilgiyi azaltmıştır(Özcan,1999:17; Marcus,2009:37-38; Deligöz,2012:16; Ersever,1993:40,74).

1975 yılına kadar Mustafa Barzani Kuzey Irak'ta İran ve ABD'nin bölgede Irak'a karşı kullandığı bir kart olmaya devam etmiştir. Himayeden faydalanan ve desteklenen Barzani güçleri merkezi Irak hükümetine karşı bağımsızlık ve özerklik talepleriyle silahlı mücadele etmiştir. 1975 yılında İran ve Irak arasında Cezayir Anlaşması sonucu barış sağlandığında, Barzani için işler yine ters gitmeye başlamış, ABD ve İran tarafından desteğin kesilmesi Barzani güçlerinin ağır yenilgi almasıyla sonuçlanmıştır. Barzani Kuzey Irak'ı bir kez daha terk ederken yerini

oğulları Mesud ve İdris'e bırakmıştır(Marcus,2009:54-55; Ersever,1993:75-77). Görüldüğü gibi bölgede sosyal, ekonomik, kültürel, yönetsel sorunlar olmakla birlikte, en büyük faktörlerden bir tanesi bölgesel güç mücadelelerinin yaşanmasından kaynaklanmaktadır. Barzani temsilindeki Kürtler zaman içerisinde Sovyetler ve ABD güdümünde satranç tahtasındaki piyon gibi kullanılmıştır.

1975 yılında Irak hükümeti Barzani'yi yenilgiye uğratınca, bölgede Barzani'nin rakibi sosyalist Celal Talabani Kürdistan Yurtsever Birliği'ni boşluktan istifade ederek kurmuştur. Bu tarihten itibaren 1990'lı yıllara kadar Barzani ve Talabani arasında yerel güç mücadelesi devam etmiştir. Tüm bu mücadele süreci içerisinde ezilen Kürt halkı olmuştur (Marcus,2009:63; Ersever,1993:79).

1979 Kasımında Molla Mustafa Barzani hayatını kaybedince, oğlu Mesut Barzani yerine geçmiş, 1979 yılında İran'da devrimin yaşanması İran-ABD ittifakını bozulmasına sebep olmuştur. 1980 yılında Irak'ın İran'a saldırması bölgede Kürt partilerini yeniden etkin hale getirmiştir. Bu sefer Kürtler Irak hükümetine karşı İran tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Marcus,2009:98-99). Dış gelişmeleri iyi takip eden PKK, ayrılıkçı söylemini hayata geçirebilmek için Kuzey Irak'ın önemini görmüştür. Bölgede geçmişten bu yana yaşanan strateji temelinde diplomasi yapması gerektiğini anlamıştır. PKK, bölgesel Kürt lider Barzani'yi uluslararası güçlerin piyonu, emperyalizmin uşağı olarak nitelerken, 1980 sonrası bu bölgeye yerleşebilmek için ise önceden işbirlikçi, burjuva, feodal ilan ettiği Barzani ile uzlaşması gerektiği sonucuna varmıştır. PKK ile Barzani zaman içerisinde birbirlerini kullanarak ilişkilerini devam ettirmişlerdir.

1984 yılında Türkiye aleyhine silahlı eylemlerine başlayan PKK'ya bu imkanı Kuzey Irak'ın o dönemde gerçek sahibi Barzani'nin KDP'si vermiştir(Özdağ,1999:11-12). Barzani ve Talabani pan-kürdist bir yaklaşımla Kuzey Irak'ta PKK kartını Türkiye'ye karşı kullanmış iki yerel güç olarak, kendilerini Türkiye gibi büyük bir devletin muhatap almasını sağlayan PKK aracının elinden gitmesini istememiş, istemeyecektir. PKK için Kuzey Irak hala geri cephedir ve Kuzey Irak bağlantısı kesilmeden PKK terörünü sonra erdirmek Türkiye açısından çok güçtür(Özdağ,2010:186).

PKK terör örgütünün kurulmasından önce bölgeye hâkim olmak isteyen unsurlar ABD ve Sovyet Rusya olduğu düşünüldüğünde soğuk savaşın bir cephesinin de Kuzey Irak petrol bölgesi olduğunu söyleyebiliriz. ABD güdümünde bir Barzani hareketine karşı, oluşturulmak istenen Marksist-Leninist ideolojiyi benimsemiş, dünyaya kapitalizmin(ABD) değil, Sosyalizm-Komünizmin egemen olacağını düşünen PKK terör örgütü, ülkemizin bölgesel olarak karşılaşmak zorunda olduğu dış faktörlerin etkisine açık bir sorun olarak görülmelidir.

PKK terör örgütü, Türkiye'nin dış politikasındaki deliklerden faydalanarak kurulmuş ve hayatını devam ettirmektedir, Türkiye'ye karşı "vekaleten savaşan" bir yapıdır. Vekaleten savaşın desteklenmesinin sebebi, soğuk savaş sonrası kitle imha silahlarının öldürücü etkisi dolayısıyla geleneksel savaş ilan edilememesidir. Menfaat görülen bölgelerde paravan örgütlere vekalet verilmesi durumu özellikle 2. Dünya savaşından sonra etkinlik kazanmıştır. 1984-88 arası Sovyet Rusya destekli Bulgaristan, İran ve çeşitli anlaşmazlıklarımızın olduğu Suriye, 1987 sonrası AB üyelik sürecinin başlamasıyla, başta Almanya olmak üzere AB ülkeleri, 2000 sonrası bölgeye yerleşen ABD, PKK terörünün sürmesinde dolaylı-dolaysız katkıda bulunmuşlardır. Özellikle ABD'nin Kuzey Irak'a gelmesiyle bölgeye, AB'den sonra güçlü bir dış dinamik eklenmiştir. PKK'nın 1978-1988 yılları arasında ciddi halk desteği olmamasına rağmen ayakta kalabilmesinin tek açıklaması etkin dış desteğin varlığıdır(Özdağ,2010:42-43,83; Aydın,2009:267-268; Laçiner,2012:19;Wilkinson,2010:20).

PKK terörü de dahil terör hareketleri, güçlü devletlerin gelişen veya gelişmekte olan devletler üzerinde dizayn çalışmalarında kullandığı, araç konumundadır. Çünkü düşük yoğunluklu savaş uygulamalarını içeren terör, yüksek yoğunluklu bir geleneksel savaşın maliyetinin çok altındadır.Bölge, hiç şüphesiz bölgesel veya uluslararası tüm dünya güçlerinin var olmaya çabaladığı hedef konumundadır. Dolayısıyla problem salt bir PKK sorunundan ziyade bölge üzerinde strateji üreten ülkelerin güdümünden çıkamayacak bir PKK sorunudur.

Soğuk savaş esnasında Ortadoğu sorunu iken, soğuk savaş sonrası Büyük Ortadoğu sorunu adını almıştır. Büyük Ortadoğu Projesi adı altında, ABD'nin tek kutup olarak yoluna devam edebilmesi için, enerji kaynağı olan bölgede

tahakkümün sürmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bölgedeki hiçbir gelişme ABD'nin dolaylı dolaysız bilgisi haricinde gerçekleşmeyecektir(Özdağ,2010:57-78).

Su ve Petrol bölgesi olan Güneydoğu Anadolu bölgesinde, Türkiye hiçbir zaman salt PKK ile mücadele etmemiştir. PKK'nın oluşması için dış faktörlerin etkisi neyse, bugün mücadele aşamasında da dış güçlerin etkisi o kadar etkindir. Türkiye, bölgeyi ilgilendiren her konuda olduğu gibi, PKK ile mücadelede değişik köşe başlarında ABD, İngiltere, Irak Kürtleri, Bölge ülkeleri, AB ve dünya finans güçlerinin görecektir. PKK sadece Türkiye'nin meselesi değildir(Bal,2006b:139; Laçiner,2012:105). Tarih boyunca güç mücadelesi yaşanmış, defalarca el değiştirmiş, elinde bulunduran devletin dünyaya hükmettiği, bir bölgeyi yeniden dizayn etmek isteyenler için günümüzün modern savaşı terör(PKK) kullanışlı bir araçtır.

PKK'nın sınır bölgelerindeki faaliyeti Türkiye için güvenlik zafiyeti doğurmaktadır. Ancak komşu ülkelerimiz için “yumuşak karnımız” olduğundan ilgi uyandırmakta, dış politika aracı olarak kullanılmaktadır(Yalçın,2000). Yunanistan-Türkiye ilişkilerinde tarihsel yaşanmışlıkların yanı sıra, adaların paylaşılması sorunu, Kıbrıs sorunu, kıta sahanlığı sorunu vardır. Türkiye'ye doğrudan bir yaptırım uygulayamayan Yunanistan PKK'ya lojistik ve eğitim desteği sağlayarak Türkiye'yi cezalandırmış, PKK ise bu durumdan faydalanmıştır. Türkiye'nin yaşadığı krizler PKK'nın fırsatı haline gelmiştir (Marcus,2009: 211).1999 sonrası yaşanan hadiselerde PKK, strateji olarak ABD'nin onayıyla Kuzey Irak'ta kalabilmiştir. Barzani ve Talabani ile mutabakat sağlayarak, Türkiye'nin başına bela olmayı sürdürebilmiştir(Özdağ,2010:45).

Sonuç olarak örgütün kurulmasında ve sonrasında dış destekçiler azımsanamayacak etkide bulunmuştur. Marksist-Leninist bir örgüt(PKK), yeri geldiğinde Müslüman Arap ülkelerinden, kapitalist Batı ülkelerinden veyadevrim yapacağı iddiasıyla Komünist bloktan, ayrı ayrı veya aynı anda destek bulabilmiştir. Tüm bunlar terörün dininin, ideolojisinin olmadığını, araç olarak, çıkar üzerine kullanabildiğinin göstergesidir.

3.2.2. PKK terörünün kurucusu: Abdullah Öcalan

PKK'nın kurucusu Abdullah Öcalan, 1947 yılında Şanlıurfa'nın Halfeti ilçesinde doğdu. Çocukluğu köyde geçen Öcalan, ilkokulu köyde, ortaokulu Gaziantep'in Nizip ilçesinde, liseyi Ankara'da Tapu Kadastro Lisesinde okumuş, okulu bitirdikten sonra Diyarbakır'a memur olarak atanmıştır. Bir yıl Diyarbakır'da çalışan Öcalan, yazmış olduğu kitabında memuriyet hayatına dair, mücadelesi için rüşvet alıp para biriktirdiğini, devlet-köylü ilişkisini şehirde daha iyi anladığını, ancak küçük bir memuriyetin kendisine yetmediğini siyasi havayı soluklayabilmek için, siyasal bilgiler fakültesini kazanmak istediğini anlatmıştır. 1970'te tayini İstanbul'a çıkmış, İstanbul'da bir yandan sınava hazırlanırken bir yandan DDKO'ların faaliyetlerine katılmıştır. 1971'de İstanbul Hukuk Fakültesine kayıt yaptırdıktan sonra, kaydını naklen Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesine aldirmiştir. Siyasala kaydı ona Maliye Bakanlığında bursta sağlamıştır. 1971 Muhtırası sonrası yaşanan dönem için, liderlik anlamında bir hiç olduğunu belirttikten sonra, muhtıranın o dönemki gençlik liderlerinin çoğunu bitirdiğini, kendisi gibi ikinci neslin önünü açtığını, 1971 muhtırasını kılıca benzeterek, kendilerinin "kılıç artığı" olarak devam ettiklerini ifade etmiştir (Öcalan, 1996:30-68; Marcus, 2009:41-42).

Abdullah Öcalan ve o dönemde Kürt olarak belli haklar isteyen diğer kişi ve gruplar kendilerini Türkiye devletinden ayrı görmemekte (Marcus, 2009:43) dönemin özelliği olarak sol hareketlenmeler içinde belli hak taleplerinde bulunmaktadır. Genel amaçları komünizmin yaygınlaşarak Türk-Kürt sosyalist devriminin yaşanmasıdır. Dolayısıyla bölücü bir düşünce bulunmamakla birlikte, Türk solunun kendi içinde gruplara ayrılması, devrimin farklı yöntemlerle olması gerektiği düşüncesi çeşitli fraksiyonları meydana getirmiştir. Kürt solu kültürel hak talebiyle bu mücadelede ayrı bir fraksiyon olarak Türk solundan ayrılmıştır. Abdullah Öcalan ve arkadaşları zamanla bölücülüğü ve bağımsızlığı savunan bir yola girmişlerdir.

Öcalan, PKK'yı kurduğu yıllarda sol örgütlerin devrim başarısı ve Türkiye'deki sol örgüt liderlerine olan hayranlığı dolayısıyla Marksist Leninist ideoloji ve yöntemi benimsemiş, daha sonra Kürt milliyetçiliğini öne çıkararak Marksizm'i oluşabilecek ittifaklar için araç olarak kullanmıştır (Özcan, 2012:73). Öcalan, hitap etmeye

çalıştığı tabanın yüzde 90 oranında Sünni Müslüman, yüzde 10'luk bir kesimin ise Şii ve Alevi olması dolayısıyla, dinsizliği öne çıkaran Marksist Leninist söylemi geri planda tutmak zorunda kalmıştır. Çünkü Kürt kimliğinin oluşumunda dinin bağlayıcı etkisinin tahmin ettiğinden daha sıkı olduğunu görmüştür(Tan,2010:43,371).

Öcalan, Türkiye'nin 1960 darbesi sonrası başlayan hareketli siyasal ortamında üniversite öğrencisiydi, Türk devrimci sol hareketlerinin efsaneleştirdiği Mahir Çayan'ı idol ve ulaşılamaz dava adamı olarak görmekteydi. Çayan'ın güvenlik güçlerince öldürülmesi üzerine, idol olarak gördüğü insanın öldürülmesini protesto etmek için düzenlenen eyleme katıldı ve yasadışı bildiri dağıtmaktan dolayı tutuklandı. 7 ay kadar ilk siyasal eğitimini hapishane ortamında aldı. Hapiste, devrimin ancak şiddet temelinde olabileceğini, birlikte kaldığı devrimcilerle temellendirdi, Türk solunun temsilcilerinin ise Kürt sorunu ile ilgilenmedikleri kanısına vardı(Marcus,2009:44;Tan,2010:371; Aydın,2009:264; Özcan,2006:77). Sol devrimci düşüncesinin bölücülük temelinde birleşmesini hapishane tecrübesiyle olgunlaştıran Öcalan 1973 yılından itibaren kendi tezleriyle hareket etmeye başladı.

Hapishaneden çıktıktan sonra silahlı devrim için altyapı çalışmalarına hız veren Öcalan PKK'yı kurmadan önce çeşitli Kürt sosyalistlerle anlaşmaya çalıştı. Hapishane sonrası ideolojiyi araçsallaştırmaya başlamıştı. Ancak Kemal Burkay¹⁵ gibi birçok kişi ve kuruluş¹⁶ Öcalan'ın bu teklifini saçma bularak reddetti. Öcalan sosyalist cepheden aldığı ret cevapları sonrası kendi yolunu çizerek, kendinden başka herkesi işbirlikçi, fırsatçı, hain ve küçük burjuva ilan etti(Cemal,2004:64;Marcus,2009:51,55,92; Tan,2010:372).

Bu döneme kadar ideolojik temelde yapmış olduğu okumalarını ve gözlemlerini savunduğu tezleri anlatmada kullandı. Tartışmacı kişiliğini geliştirerek ikna edici yönünü geliştirdi ve tek doğrunun kendi söylemi olduğunu iddia etti. Hapishaneye girmeden önce sade bir gözlemciyken, hapishaneden çıktıktan sonra eylemci bir lider söylemi geliştirdi(Marcus,2009:47). Ankara Dikmen'de arkadaş grubu

¹⁵ Kürdistan Sosyalist partisinin kurucusu, etkili bir Kürt aydın.

¹⁶ Bu kuruluşlar arasında silahlı mücadeleyi reddeden, Kawa, Özgürlük Yolu, DDKO, TKDP gibi derneklerdir.

içerisinde örgütün ilk fikri alt yapısı oluşturuldu. Kürt tarihinin baştan yazılmasına karar verildi. Örgütün bütün yayınlarında bu dönemde oluşturulan “yapay Kürt tarihi” başlangıç metni olarak yer aldı. Tarih yazımında işlenen en önemli tez Kürdistan’ın sömürge olduğu iddiasıydı. İlk defa 1973 yılında Ankara’nın Çubuk barajında 6 kişilik toplu bir gruba fikirlerini açıkladı. Muhtıra sonrası kapatılan derneklerin ardından kurulan ilk örgütlenmelerden Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneğinde(ADYÖD,1974-75-76) faaliyetlerine devam etti. İlişkilerini ve tecrübesini esas artırdığı yer burası oldu(Alkan,2011:73; Aydın,2009:263). Öcalan’a göre Kürt devrimi, Türk solunun kendi fikirlerine ilgi göstermediğinden, yasal olarak devletin denetiminde olduğundan ve kendi arasında anlaşmazlık içerisinde bulunduğundan Türk solundan ayrı olmalıydı. Yaptığı toplantılarda bu konuyu da işliyordu. ADYÖD’ü fikirlerini açıklamak için bir basamak olarak kullanacaktı. Bu dönemde faaliyetlerini gizli ve daha çok birebir görüşmelerle devam ettirdi. Öcalan’a göre devlet kendisiyle uğraşamıyordu, belki faaliyetleri göze batıyordu ancak ön planda olan diğer gruplarla uğraşıldığından kendisine sıra gelmiyordu. Grubunu yavaş yavaş büyütmekteydi. Beyanına göre dernekteki(ADYÖD) fiili başkanlık kendisindeydi ve önlenemez önderlik tarihi 1972 yılından itibaren başlatılmalıydı(Öcalan,1996:68-70;Marcus,2009:48-49;Öcalan,2004:331-332). Öcalan’ın neden resmi olarak ADYÖD’e başkanlık yap(a)madığı sorgulanabilir. Dönemin Kürt hareketinin öncülüğünü yapan Ahmet Zeki Okçuoğlu, Kemal Burkay gibi isimler Öcalan’ın etkisiz bir kişi olduğunu Öcalan’ın fikirlerini etkileyici bulmadıklarını, Kürt tarihi ile ilgili fazla bilgisi olmadığını iddia etmektedirler(Marcus,2009:51-52;Cemal,2004:64). Zira o dönemde sadece bir üye olduğuna dair veri bulunurken dernekteki başkanlık seviyesinde aktifliğinden söz edilmemektedir. Benzer bir düşünce yanlışlığı da evlendiği kişi hakkındaydı. Öcalan tanışıp grubuna dahil ederek PKK’yı beraber kurduğu,1978 yılında evlendiği, yıllarca evli kaldığı Kesire Yıldırım’ın Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) ajanı olduğunu bildiğini (Öcalan, düşman olarak belirlediği kişileri MİT ajanı olarak suçlamaktadır. Kesire Yıldırım’ın MİT ajanı olup olmadığı bilgisi gerçekte bilinmemektedir), zaten çok ciddi şüpheleri olduğunu söyleyecekti. Hâlbuki ADYÖD’e fiili başkanlık yaptığını iddia etmesi gibi, o dönemde bir avuç olan grubunun Mit tarafından bu denli planlı takibe alınması da menfaati gereği söylenen bir abartmadan başka bir şey değildi. Grubunun bu denli takip edilmesi

iddiasına rağmen, o dönemin örgüt liderlerinin akıbetiyle karşılaştırıldığında gerçeklikten uzaklığı net olarak görülmektedir. Öcalan bu tarz ifadeleriyle kendini o yıllar itibarıyla önemli göstermeyi amaçlarken, devletin baş edemediği bir kahraman miti oluşturma çabasıdır.

Öcalan Ankara'da Tuzluçayır ve Dikmen'de yaptığı toplantılarla "Kürdistan sömürgeci" tezini anlatmaya devam etti. Öcalan 1977 yılı başında çoğunluğunu Ankara'da geçirdiği olgunlaşma döneminin artık sonuna geldiğini kararlaştırdı. Planladığı devrimin merkezinde(Güneydoğu Bölgesi) halkı bilinçlendirme çalışmalarına başlama kararını aldı. Bu tarihe kadar sadece üniversitede okuyan gençlerden oluşan grup bir anlamda teşkilatlanma kararı aldı. Öcalan ayarlanan illerde konuşmalar yaptı halkı örgütlemeye çalıştı. Öcalan toplantılarda halkı "yapay Kürt tarihi" ile ilgili bilgilendirdi. Bu zamana kadar yaşanan isyanlar sonucunda bağımsızlık elde edilememesinin nedenini devletin ağır baskısından kaynaklandığını iddia etti. Bölgede tek güç olabilmek için kendini Marksist¹⁷, faşist, devrimci, milliyetçi olarak niteleyen bölgede faaliyet gösteren her gruba karşı savaş açtı ve çatışmaya girdi. 1980 darbesi öncesi yaşanan çalkantılı iç siyasi ortamdan istifade eden "Apocular" veya "Kürdistan Devrimcileri" nin kendi ideolojisi dahil hiçbir ideolojiye sahip gruba tahammülü yoktu. Apocular, bölgede ilk çatışmalarını daha çok sosyalist çizgide ancak "Apoizm" temelinde faaliyet göstermeyen diğer örgütlerle çatışarak başlattı. 1978 yılı Kasım ayında Diyarbakır'ın Lice ilçesinin Fis köyünde birinci kongre olarak adlandırılan toplantıda Partiya Karkeren Kurdistan(PKK) kuruldu.¹⁸ Aynı yıl grubunun ideolojik rehber kitabı Kürdistan Devriminin Yolu (Manifesto) isimli kitabı yazıldı(Özcan,1999:37-42;Marcus,2009:2526,56,59,61,62;Öcalan,2004:331-332;Ersever,1993:45-46;Acar,2012:260-261;Tan,2010:365-367; Aydın,2009:263; Özcan,2006:84).

¹⁷ Öcalan Marksist düşünceye sahipti. Ancak en doğru olan kendi "Marksist" düşüncesi idi. Tehlike veya rakip olabilecek her örgüt hangi düşüncede olursa olsun hedef konumundaydı. Çünkü Öcalan Marksist düşünceyi savunanlar arasında ön planda yer almamaktaydı. Silik bir profile sahip olduğundan, güçlenebilmesi için kendi düşüncesinde olanlarda dâhil herkesi sindirmek ve öne çıkmak zorundaydı. Buda ancak zorla olabilirdi.

¹⁸ Toplantı sonucu, Abdullah Öcalan Genel Sekreter, Cemil Bayık Genel Sekreter Yardımcısı, Şahin Dönmez, Mehmet Karasungur, Mazlum Doğan, Hayri Durmuş, Baki Karaer kurucu üye olarak seçildi.

Öcalan partisini kuracağı ana kadar ve sonrasında kuruluşunu ilan etmemiştir, bu durum muhtıra sonrası rol model aldığı devrimci gençlik örgütlerinin liderlerinin başına gelen akıbeti görmesinden kaynaklanıyor olabilir. Kitabında onların kendi liderliği için çok önemli olduğunu ifade etmiştir. Çünkü kendisi yaşamadan tecrübe sahibi olmuş ve ikinci kuşak devrimcilerden saydığı kendi kuşağının önünün açılması sağlanmıştır. Öcalan partinin yeni kurulduğu ilk yıllarda, bir parti üyesinin yakalanıp polise PKK hakkında bildiklerini anlattığı haberi ile birlikte Suriye'ye geçiş kararı almış, gemiyi ilk kendisi terk etmiştir. Daha sonraki söylemlerinde can tehlikesi olmadığından daha rahat kararlar almış olan Öcalan için Uluslararası koruma dönemi de başlamıştı. Öcalan'ın Suriye'den destek görmesinin nedenleri arasında Sovyet Rusya-Suriye ittifakı, PKK'nın Marksist ideolojiye sahip oluşu, Suriye-Türkiye ilişkilerinin sıkıntılı konularının çözülemediği olması¹⁹, Sovyet Rusya-ABD soğuk savaşının varlığından kaynaklı bölgedeki güç savaşları etkili olmuştur. Öcalan bu tarihten itibaren Türkiye için uluslararası bir konum ve Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki ilişkilerden doğan boşlukları kullanma kabiliyeti kazanmıştır.

Öcalan partisinin yönetimini tam olarak “tek adam”, “diktatör” anlayışıyla dizayn etti. Merkez komitesini kendi seçerek, kongrelerde alınacak kararları önceden hazırlayıp kabulünü sağladı. Her muhalif sesin kesilmesi ve Öcalan'a mutlak itaat komite seçimi ve kararlarda kıstas olarak kullanıldı. Kendi eşine dahi “ajan”, “hain” damgası vurarak partiden uzaklaştırmış, örgüt mensuplarına da bu durumu inandırabilmişti. Öcalan “karar” ve “seçim” yöntemiyle örgüt içinde kişisel konumunu ve güvenliğini garanti eden bir sistem kurdu(Özcan,1999:53-54, Marcus,2009:198; Özeren,2011; Ersever,1993:112).

Öcalan karakter olarak partisinin yegane ve hata atfedilemez önderiydi. Yapılan bir hata varsa, kararın tam olarak ifa edilememesinden kaynaklanırdı. Örneğin, 1985'ten sonra örgüt çıkmaza girdiğinde Öcalan Kürt vatandaşlar üzerinde yoğun

¹⁹ PKK'nın Suriye'de ve Filistin'de FKÖ tarafından eğitilebilmeleri, Suriye'nin bilgisi dahilindedir. Çünkü bölgedeki Hatay sorunu, su problemi ve Rusya'nın himayesi Türkiye'ye karşı PKK'nın kullanılması sonucunu doğurmuştur.

katliamlara girdi. Katliamlar sonrası özellikle Avrupa’da itibar kaybı yaşadığından dolayı bu katliamlar için kendi kararı değil, örgüte mensup bazı asilerin hataları diyerek kendini temize çıkarmayı hedeflemişti (Marcus, 2009:164; Özcan, 2006:182-183). PKK tarihi boyunca başarısızlık sahadakilerin beceriksizliğine veya alınan karardan sapılmasına, başarı ise Öcalan’ın şahsına aitti. Başarısızlıklar Öcalan’ın önderlik çizgisine uyum sağlanamaması sonucu oluşan “yetersiz yoldaşıktan” kaynaklanmaktaydı (Karayılan, 2011:364).

Hemen tüm örgüt yayınlarında Parti önderliğinin doğru kavranması başarıyı garanti ettiği, başarısızlıkların tamamının önderliğin anlaşılmasından kaynaklı hatalar dizisinden ibaret olduğu, hata kabul etmeyen önderliğin anlattıkları doğru algılandığında sorunların çözüleceği ifade edilmektedir. Hatta hiçbir devrimci örgütün PKK kadar başarılı olamadığı, Che Guavera gibi isimlerin dahi beceriksizliğinden öldürüldüğü, PKK hareketinin ise devamının Öcalan sayesinde sağlanabildiği ifade edilmektedir (Öcalan, 1994:244,286).

Öcalan Suriye’den çıkarılacağı tarihe kadar örgütü tek adam olarak yönetmeyi ve her türlü muhalif sesi kesebilmeyi başardı. Uluslararası dengeler sonucu, Suriye ve diğer ülkelerin desteğini gören Öcalan yine uluslararası gelişmelerin sonucu Suriye’yi terk etmek durumunda kaldı.

ABD’nin menfaati gereği, Kuzey Irak’ta Merkezi Irak yönetiminden bağımsız bir yönetim talebi, 1998’de Washington’da KYB-KDP liderleri ve ABD’nin bölgeye otonomi getiren bir anlaşmayı kabul etmesiyle ete kemiğe bürünmüştü. Ancak Türkiye bağımsız bir Kürt yönetimine muhalefet etmekteydi. Bu süreçte Öcalan Suriye’den sınır dışı edilerek Türkiye’nin sürece sessiz kalması sağlandı. ABD Kuzey Irak politikasının gerçekleştirilmesi için Türkiye’ye Öcalan kartını uzattı. Türkiye Washington sürecine sessiz kaldı (Özdağ, 1999:199).

1998 yılı Öcalan için sonun başlangıcıydı. Türkiye’nin başına ciddi anlamda sorun olmuş PKK’nın kurucusunun komşu ülke Suriye’de himaye görmesi artık kabul edilemez seviyeye ulaştı. Devlet erkanı kararlılıkla Suriye’ye karşı askeri yaptırım kararı almayı düşündüğünü ilan eden açıklamalar yaptı. Suriye yukarıda bahsedilen uluslararası konjonktüre ve baskıya daha fazla dayanamayacağını anladı ve Öcalan’ı beklemediği bir anda 9 Ekim 1998 günü ülkeden çıkardı.

Öcalan Yunanistan, Rusya, İtalya, tekrar Yunanistan'a geldikten sonra Kenya'ya götürüldü. Yunanistan'ın Kenya Büyükelçiliğinde yakalanarak Türkiye'ye teslim edildi. Öcalan'ın yakalanmasında, yukarıda bahsedilen Washington süreci dolayısıyla, ABD'nin katkısı yadsınmamalıdır. AB ülkeleri birçok PKK üyesine ev sahipliği yaptığı halde, bu dönemde Öcalan'a sırtını dönmesi, ABD gibi büyük bir gücün devrede olduğunun kanıtlarındandır(Marcus,2009: 359-380 ; Alkan,2002:65; Deligöz,2012:25-26; Özdağ,1999:206-212; Alkan,2011:69; Zürcher,2010:460).

Öcalan yakalandığı Kenya'daki Yunanistan Büyükelçiliğinde dahi iltica dilekçesi vererek demokrasiden medet ummuştur. Dilekçesinin değerlendirilmesini talep etmiştir(Deligöz,2012:28). Öcalan'ın yöntemi her türlü değeri araçsallaştırmaktır. Uluslararası hukuku, demokrasiyi, müdafiyile görüşme hakkını dahi amacı uğruna araçsallaştırmıştır.

Öcalan yakalanmasının şokunu atlatmadan uçakta Türk yetkililerine “Annesinin de Türk olduğunu, ülkesine hizmet etmeye hazır olduğunu, Kürtlerin bağımsızlık söyleminden vazgeçip Türk-Kürt ortak inşa edilecek bir huzur devletinden bahsetti”. Öcalan'ın şartların gerektirdiği yönde karar almasına örnek olarak gösterilebilecek en net örneklerden biri yakalandıktan sonra davasının tezlerini inkâr etmesidir.Kürt-Türk ayırmadan ölümüne sebep olduğu on binlerce kadın, çocuk, sivil ve güvenlik personelinin sonra Öcalan, Türkiye Devleti tarafından verilecek görevi beklediğini açıklamış, militanlarından kendi başlattığı silahlı isyanı bırakmalarını istedi. Öcalan örgüte her zaman değer bunalımı yaşatmış, dünyada eşine rastlanmayacak bir rota çizmiştir. Ancak krizi fırsata çevirme noktasında da kritik kararlar aldığı kabul edilmelidir.

Öcalan'ın yakalandığı gün ve yargılama esnasında ifade ettiklerikendi yaşamının her türlü değer, ideoloji ve davadan daha kıymetli olduğunun göstergesiydi. Örgütün yıllarca dağda çarpışan militanları kış günü soğuk duş alan insanın hissettiği gibi bir ürperti ile uyandılar rüyalarından, olan bitenin bir ihtirasın, olmayan bir PKK'nın mücadelesi olduğunu anladılar. Öcalan'ın bu tavrından sonra,“önder” Öcalan yine devreye gireceği ana kadar uzun süre boyuncaörgütten kopmalar engellenemedi.

Öcalan'ın yakalanması örgüt için tarihi dönüm noktalarından bir tanesidir. 1978-1999 yılına kadar 21 yıl gerilla mücadelesi yöntemiyle bağımsız Kürdistan hayali kuran Öcalan, yakalanmasının birinci saatinde Türkiye sevdalısı olduğunu açıklaması, 21 yıldır başaramadığı(başaramayacağını iddia eden yandaşlarını hain, işbirlikçi, ajan olarak nitelediği) davasını, kendi ağzından boşa çıkarması(kendisini hain, işbirlikçi, feodal sömürücü Türkiye'nin ajanı sınıfına sokması gerekirken) örgüt içinde tam bir hayal kırıklığı oluşturdu.

Ancak Öcalan şartlara uyum sağlamayı iyi bildiğinden, yargılama esnasında PKK'yı bitirebileceği ve üyelerini devlete bağlı, kurallara uyan insanlar haline getirebileceğini iddia etmişti. Yargılanması bu tarzda pişmanlık içeren ve önderlik olarak pişman olmasından dolayı herkesin pişman olma zorunda olması gerekliliğini ifade eden savunmalarla doluydu. Öcalan savunmasında daha önce iddia ettiği tüm hedef ve ideallerin geçersiz olduğunu, demokratik bir Türkiye'nin savunucusu olduğunu ileri sürmüştü. 60 sayfalık savunmasında "kasıt" ının Atatürk'ün hedefi doğrultusunda demokratikleşmenin sağlanması, "kusurunun" ise bu hedefe "isyan" hareketi ile ulaşmak istemesi olduğunu beyan etti. Çözümü bağımsızlıkta değil demokratikleşmede gördüğünü ifade etti. Öcalan'ın yaptığı savunma 1978'de ilan ettiği manifestonun mülga haline geldiğini, yeni manifestoyu "birlikte demokratik çözüm" olarak ilan etmesiyle son buldu. Ancak mevcut kanun Öcalan'ı idamla cezalandırılması kararını verdi. Öcalan'ın cezası, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine müracaatı sonucu beklenirken, Ekim 2002'de idam cezasının kaldırılması dolayısıyla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çevrildi. Hukuki olarak verilen karar, siyasi nedenlerle uygulanamadı. Öcalan ilk olarak üst düzey birkaç örgüt mensubunun teslim olmasını sağladı. Örgüt mensupları sebebi bilinmemekle birlikte Öcalan'ın sözünü dinlemeyi sürdürdü. Öcalan demokratik bir cumhuriyet olması gerektiğini vurguladı. Öcalan daha sonra demokratik Türkiye söyleminden de vazgeçip, önce demokratik özerklik ve sonra demokratik konfederalizmi savunacaktı(Alkan,2002:94; Marcus,2009: 381-388; Deligöz,2012:31; Tan,2010:515; Bulaç,2010:106-107; Özcan,2006:108;Gunter,2008:67). Çünkü demokrasi en çok kendisine gerekiyordu. Öcalan yerine başka bir örgüt üyesi yakalandığında aynı ifadeleri kullansa hain, işbirlikçi, ajan olarak yaftalanacakken, 2000 yılında Öcalan'ın sorgu

ve duruşmadaki söylemleri örgütün en üst karar organı kongrede onaylandı. Onca üst düzey yöneticinin Öcalan'ın "u" dönüşüne onay vermesi incelenmeye değer bir başka konudur. 21 yıl geçtikten sonra Öcalan doğru yol Türkiye ile beraber hareket etmek dedi ve görüş kabul gördü. Ancak örgütte ciddi bir kesimde küskünler grubunu oluşturdu ve örgütten ayrılmalar yaşandı.

PKK'da örgütsel yapıya, işleyişe örgüt içinden tepkiler yükselmisse de Öcalan'ın yakalanması sonrası yaptığı davasını inkar eden açıklamalara rağmen, şahsına ve liderliğine karşı muhalefet geliştirilmemiş, "vazgeçilemez" lider olarak görülmüştür(Özcan,2006:193). Kürt halkında gelişmekte olan romantik milliyetçilik duyguları Öcalan'ı sadece PKK için değil PKK'yı benimsemeyen birçok Kürt'ün gözünde de doğal lider konumuna getirmesi muhalefet geliştirilmeden, Öcalan'ın halk üzerindeki etkisini araçsallaştırmak amacını taşımaktadır. PKK'nın geride kalan yöneticileri Öcalan'ın sembolik değerini kullanma kararı almışlardır.

Neden Öcalan yakalanmasına rağmen örgüt ayakta kalabilmiştir? Sorusuna iki cevap vermek mümkündür. İlk olarak soğuk savaş öncesinde örgüt liderleri katı, hiyerarşiye bağlı, sözü kanun olan ve mutlak itaati isterken, tek söz sahibi olan kişilerdi. Soğuk savaş sonrası dönemde, ise örgüt lideri daha çok güdüleyen, yönlendiren, motive eden sembolik olarak görev yapan bir konum almıştı. Bunda örgütlerin büyüyen yapısının, dikey hiyerarşisinin, birbirinden bağımsız yatay hiyerarşiye geçmesi etkili olmuştu. Örgüt liderini ele geçirmek veya öldürmek, Ladin ve Öcalan örneği gibi örgütlerin faaliyetini bitirmemiştir(Acar:2012;129-130).

İkinci olarak, Öcalan'ın söylem değişikliğine gitmesi ve demokrasiden medet beklemesi, kendine aşık ve kendinden başkasını düşünmeyen yapısından kaynaklanmaktayken, örgütü bırakmayan mensupları açısından farklı cevaplar bulmak gerekmektedir. İlk olarak PKK'da kalan örgüt mensupları Öcalan'a rağmen istediklerini yine parti bünyesinde gerçekleştirebileceklerine inanmaları ve örgütün dağılmamasını istemeleri, ikinci olarak, Öcalan'ın devleti kandırdığını dışarı çıkıp tekrar örgütü kaldığı yerden devralacağını düşünmeleri, üçüncü olarak ise dışarıdan bir gücün bu şekilde olması gerektiğini dikte ettirdiği ihtimalleri bulunmaktadır.

PKK kuruluşundan bugüne Öcalan'ın –Apo'nun- ismi hep ön planda tutulmuştur. Kurulduğu yıllarda Apocular olarak bilinmiş, sol ideolojiyi kendi yorumuyla değiştirerek PKK'nın felsefesine “Apoizm” kavramını yerleştirmiş, 1999'da yakalandığında o güne kadar iddia ettiklerinden vazgeçmesine rağmen örgütü hapisten talimat vererek yönetebilmiş, en son KCK sözleşmesinde önderlik kurumu başlığı altında başka yayınlarda olduğu gibi kendisine kutsaliyet atfedilmiştir.

“Apoizm” Öcalan'ın düşüncelerinin şartsız sorgusuz görev bilinciyle uygulanması demektir. Öcalan hata yapmaz anlayışı, 1999 tutukluluk hayatının başlamasıyla, romantik bir hal almış, mistik havaya bürünmüştür. Laçiner(2012), yeni nesilde romantik bir milliyetçilik oluşumuna dikkat çekmektedir. Öcalan'ı sadece İmralı'da görmüş, şu an 20'li yaşlardaki bir nesil Öcalan efsaneleriyle büyümekte, Apoizmi kutsallaştırmaktadır.

Ayrıca KCK sözleşmesinde de Öcalan KCK'nın felsefik, teorik ve stratejik kuramcısı ve KCK'nın önderlik kurumu olarak konumlandırılmıştır. Her alanda halkı temsil eden kişi Öcalan'dır. Demokrasi vurgusuyla, putlaştırılan lider kültü eşleşmemesine rağmen örgüt kuruluşundan bu yana Öcalan'a giderek artan bir değer vermiştir(KCK sözleşmesi,2007,11.madde).

Öcalan' a göre PKK'yı kurması ve önderliğini yapması, Kürt halkının tarihindeki ilk ciddi olaydır. Önderlik sözde savaşı kazanacak her şeyi hazır etmişken, beceriksizlikler ve önderliği anlayamayanlar ve tam bağlanamayanlar sebebiyle kazanılmış savaş bile boşa çıkarılmıştır(Öcalan,2003:8-9). Apocu militan kişilik adlı kitapta Öcalan kendisini mükemmel gösteren, 2003 yılı itibariyle başarısızlığı örgüt kadrolarına ihale eden, kendisinin önderlik makamını imkânsızlıklara rağmen mükemmel şekilde idare ettiğini, PKK'lıların önderliği, özümsemeden ve davranışlarını önderlik çizgisine çekmeden başarılı olamayacaklarını anlatmıştır. Bu anlatısı kişisel egosunun ve megaloman kişiliğin en net tezahürüdür.

Son olarak Öcalan'ın şahsi özelliğini betimleyecek olursak, ben merkezci megaloman bir kişiliğe sahip olduğunu, çevresindeki herkese kendi düşüncelerinin bütününe kapsayan “Apoizm” felsefesini kabul ettirmek istediğini, değer kaygısı olmayan, duruma göre hareket edebilen, pragmatik görüşe sahip

olduğunu(Tan,2010:369), kendisini yarı insan yarı tanrı konumunda değerlendirebildiğini²⁰,yüksek bir egoya sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öcalan, çok sevdiği Mahir Çayan, Deniz Gezmiş, Che Guavere veya başka bir devrimci gibi hiçbir zaman davranmamıştır. Aksine yeri geldiğinde stratejisinden, ideolojisinden, milliyetinden dahi vazgeçebilecek kadar pragmatist, Makyavelist olmuştur. Bu sebeple Öcalan'ın ve PKK'nın net ideolojisinin tespiti yapılamazken, kitleleri harekete geçiren ana nedenin Kürt Milliyetçiliğin istismar edilmesi olduğu söylenebilir.

3.2.3. PKK terör örgütünün kuruluşu

Terör yazınında bir kısım uzmana göre örgütlerin kuruluşları ilk eyleminden itibaren başlatılmaktadır. Bu sebeple terör örgütlerinin ilk eylemine kadar olan süreyi kuruluş aşaması olarak alabiliriz (Acar:2012;135). Bu bakımdan PKK 1978'de kurulmuş olmasına rağmen, ilk eylem tarihi 1979'u veya güvenlik güçlerine karşı ilk eylem tarihi 1984'ü kuruluş tarihi olarak alabiliriz.

Güneydoğu bölgesinde “Kürdistan Sömürgeci” tezini işleyen PKK, bölgenin karakteristik özelliği olan aşiret yapılanması ve dine olan bağlılığından nasıl vazgeçip, dini inancı bulunmayan örgüte destek vereceğini hiç düşünmeden, “zorun rolü” nü ilke edinmişti. Diyarbakır'ın Lice ilçesinin Fis köyünde kurulan ancak duyurulması tehir edilen PKK, Öcalan'ın kendini güvenli bir bölgede himaye ettirmesinden sonra, sansasyonel(Alkan,2009:34; Ersever,1993:50) bir şekilde, kuruluşunu ilan etme kararını aldı. İlk eylemini de Bucak aşiretine mensup milletvekili Mehmet Celal Bucak'ın öldürülmesi olarak planladı. Feodal ve devletle işbirliği yapan ajan yaftalaması yapılan Bucak'a 29 Temmuz 1979 yılında suikast düzenledi ancak Bucak yaralı olarak kurtuldu. Zorun rolünü, halkı sindirmek ve hareket edemez hale getirdikten sonra istediklerini dikte ettirmek şeklinde

²⁰“El birliğiyle tüm kıtaların efendi güçleri sözüm ona komployla beni İmrallı adasına derdest ettiklerinde, aklıma gelen bir efsane de Yunan tanrısı Zeus'un yarı-tanrılardan Prometheus'u Kafkas dağlarında kayalıklara bağlayıp her gün ciğerini kartallara yedirerek yenileyen gerçeğini hatırlamak oldu. Hani su insanlık için tanrılardan ateşi, özgürlüğü çalan Prometheus! Sanki efsane sahsımda gerçeğe dönüşüyordu.” (Öcalan,2004:8).

uygulayan örgüt, saldırı sonrası kuruluşunu ilan eden bildirileri²¹ dağıttı(Özcan,1999:45; Marcus,2009:67-70; Ersever,1993:52;Acar,2012:260; Özcan,2006:89). Saldırı sonrası zorun rolü, önder Apo'nun şahsi düşünceleri çerçevesinde uygulanmaya ve her türlü muhalif ses susturulmaya çalışıldı.

PKK kuruluş aşamasında kendisine rakip olarak gördüğü marjinal sol gruplara, bölgedeki Kürt gruplara ve iki düşman aşiretin birinin desteğini alarak diğer aşirete saldırmıştır. Bucak aşiretine yapılan saldırıda bu minvaldedir. 30 kişilik kadro terör havası estirerek güçlü olduğu kanısını halk nezdinde oluşturmuştur(Ersever,1993:52-53;Tan,2010:374; Acar,2012:261).

1979 yılında Bucak aşiretine karşı girişilen bu eylem, Mardin'de Kürdistan Ulusal Kurtuluşçularına(KUK) karşı yürütüldü. 1980 darbesi öncesi her gün yaşanan sağ-sol olayları sonrası yaşanan ölümlere halkın alıştığı bir dönemde, PKK ve yerel rakipleri arasında yaşanan çatışmalar ve ölümler fazla dikkat çekmedi. Ancak birçok ölüme sebebiyet verdi. Rakip Kürt gruplarına şiddet uygulanması PKK'nın halk nezdinde meşruiyetini azalttı. Bu arada PKK'lı merkez komite üyesi Şahin Dönmez polis tarafından yakalanmış ve bildiği her şeyi anlatmaya başlamıştı. Haberin Öcalan tarafından duyulmasıyla, Öcalan yakalanmamak için ülke içinde yer değiştirmeye başladı. Askeri bir darbe söylentileri, güvenlik güçlerinin ve rakiplerin baskısı, hücrelerin polis tarafından bilinmesi gibi sebepler Öcalan'ın gemisini bir 'dava adamı' olarak ilk önce terk etmesi için yeterli olmuştu. Öcalan Temmuz 1979'ta Suriye'ye geçiş yaptı. 1980 yılının yaz aylarında ise haber göndererek militanlarını Suriye'de topladı(Marcus,2009:71-73; Ersever,1993:58-59). 1980 darbesiyle Türkiye'de bulunan örgütlerin mensupları ve liderleri yakalanarak cezaevine kondu. PKK, lideri ve yüzlerce militanını yurtdışına çıkarabilmiş tek örgüttü(Alkan,2009).

Bu süreçten sol terör örgütleri büyük darbe aldı. Sol terör örgütleri,Sovyetlerin yıkılışıyla büyük oranda etkisini kaybetti. Marksist düşünce eleştiriye gerektirdiğinden, sol örgütler kendi içlerinde sık bölünme yaşadılar, toplumungenel

²¹ Bildirilerde Bağımsız Birleşik Kürdistan'a doğru! Emperyalizm ve sömürgeciliğe son! Yaşasın bağımsızlık ve proleterya enternasyonalizmi! Yaşasın PKK! Yazıyordu(Yüce, 1999:293-298 aktaran Marcus,2009:70).

yapısına uygun olmadığından taban bulamadılar, üstüne güvenlik güçleri etkin önlemler almasıyla 1990'lardan sonra sol terör kontrol altına alındı(Alkan,2009). Ancak sol terör olarak filizlenen PKK siyasi ve sosyal havadaki değişikliğe ayak uydurarak Kürt milliyetçiliği söylemini geliştirerek yaşamını sürdürebildi.

Suriye'ye geçiş yapıldıktan sonra Öcalan dönemin sosyalist, komünist savaşçıların eğitildiği, dünyaya gerilla ihraç eden FKÖ kamplarından yer temin etti. Kamplarda eğitilmek üzere gelen teröristler, gerilla mücadelesinin ideolojisi ve fiziki şartları öğretilerek donatıldı. İlerde kurulacak olan sözde kurtuluş ordusunun temelleri Marksist zemine kurulu kamplarda atıldı. 1980 öncesi saydığımız nedenlerden dolayı sıkışan örgüt, yakalanmaktan kurtuldu. Filistin'de siyasi ve toplumsal propagandadan, silahlı eğitime kadar birçok eğitimden geçerek profesyonelleşti. Suriye örgüte bu noktada hayat öpücüğü vermiş oldu. Örgütün sıkıştığı her dönemde bu tür rastlantısal veya kasıtlı "hayat öpücüğü" sayılabilecek yardımlar alması özellik haline geldi(Marcus,2009: 80-85;Semiz,2007:32).

PKK militanları eğitimlerini alırken, Türkiye'de 1980 darbesi gerçekleşti. Darbeyle birlikte tüm dernek faaliyetleri ile birlikte sağ-sol, bölücü faaliyette bulunduğu iddia edilen kim varsa tutuklanarak cezaevine konuldu. Öcalan, kendi ifadesine göre tesadüfi bir kararla Suriye'ye geçirdiği militanlarını kurtarmıştı. Darbeyi takip eden yıllar sıkıyönetim kanunu uygulandı. Yeniden seçimlerin yapılacağı yıla kadar önlemler gevşetilmedi. Bu arada sol ve bölücü emellere sahip kapasitesi olan örgüt olarak PKK, ülke dışında ve faal olarak kaldı. O dönemde hiçbir örgüt PKK gibi faaliyetlerine ara vermeden devam edemedi. Ülke içindeki bu durumdan faydalanmak isteyen Öcalan, Dev Yol başta olmak üzere sosyalist gruplarla ittifak arayışına girdi. Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesini(FKBDC) kurdu. Amacı sosyalistlerin lideri olmaktı. Kemal Burkay'ın Sosyalist partisi ve bazı gruplar birleşmeyi kabul etmedi. Çünkü Öcalan'a güvenmiyorlardı. 1983 yılında Dev yol'un birleşik cepheden ayrılmasıyla ittifak fiilen sonlandı(Ersever,1993:60;Marcus,2009: 90-95,107).

Darbe öncesi ve sonrasında Türkiye'de sıkışan örgütler tercihinin yurtdışına kaçmakta kullandılar. PKK ve diğer sosyalist örgütlerin mensupları daha çok Avrupa ülkelerine sığınma talebiyle iltica ettiler. PKK üyeleri Avrupa ülkelerine

özellikle Almanya, Hollanda, İsveç ve Fransa'ya yerleşti(Marcus,2009:95-96;Alkan,2009). Emperyalist olarak niteledikleri Batının demokrasi anlayışı içinde refahı ve rahatı buldukları söylenebilir. Ancak Türkiye'yi Batılı güçlerle iş tutmakla suçlayan örgüt mensupları, gerçek anlamda demokrasinin işlediği Avrupa'yı güvenli liman olarak kullanmaları davaları adına bir tezattı. Türkiye'ye karşı demokrasinin Avrupa'daki uygulanışını değil hala devrimi savunmaları da, devrimci örgütçüleri Türkiye açısından haksızlaştırıyordu. Ancak darbe sonrası Türkiye'sinde yaşananlar dışarıdan bakıldığında insani görülmemekteydi. Askeri sıkıyönetim, kısıtlayıcı anayasa, azımsanmayacak işkence iddiaları Avrupa'dan bakıldığında siyasi iltica taleplerini haklılaştıran faktörlerdi.

Türkiye, PKK ismini hapisane koşullarını ve yapılan kötü muameleleri protesto eden mensuplarının, ölüm oruçları ve kendilerini öldürmeleriyle tanıdı. Basında çıkan haberler mağdur edilen örgütçüler sebebiyle halk nezdinde meşruiyet tabanı oluşturmaya başladı. Devletin yaptığı tasvip edilmedi. Bu durum örgütün propagandasını yapacağı bir konu olarak hala kullanılmaktadır(Marcus,2009:97;Alkan,2009).

Özdağ'a göre(2010:239-241), devletin ilk başta sayılabilecek beş büyük hatası bulunmaktadır. PKK'nın 1980 öncesi aşiretler ile çatışmasında tarafsız kalması, darbe sonrası Marksist Leninist Kürtçülük yapanları diğer sol gruplardan ayrı yargılaması, Kürtçe konuşmanın yasaklanması, bütün siyasi suçlulara yapıldığı gibi Kürtçülük iddiasıyla yapılan işkenceler ve devlete yakın aile ve aşiretlerden silahların toplanmasıdır.

Suriye sınırının açıklığı, merkezi Esad hükümetinin izin vermemesi, Suriye sınırındaki Kürtlerin ideolojik olarak istenilen düzeyde olmaması PKK'yı saldırılarının arka barınağı olarak Suriye'ye değil İran devrimi sonrası bölgesel olarak karışık olan Kuzey Irak'a yöneltti. Kuzey Irak PKK'nın amacı için bulunmaz bir bölgeydi ve mutlaka Kuzey Irak'ta tutunabilmenin yolları bulunmalıydı. 1982 ve 1983 yıllarında Mesut Barzani PKK'ya Kuzey Irak'ta kamp kurabilmesi için yetki verdi. Barzani'de PKK'nın çoğunluğunun Kürtlerden oluşması ve Türkiye'ye karşılık PKK'yı bir koz olarak kullanabileceğinden izin verdi. Barzani'nin vermiş olduğu bu karar PKK açısından dönüm noktalarından biridir. Barzani açısından

babasının ölümü üzerine zayıflayan gücünü toparlamak, Talabani güçlerine karşı bir müttefik bulmak açılarından PKK önemli olabilirdi(Törel,2002:66;Marcus,2009:98-101;Ersever,1993:21,71-84). Zira bu bölge PKK faaliyetleri için hayatiyet derecesinde önemliydi. Uzun süreli halk savaşı, ülke içinde üs bölgesi oluşturmada olamazdı. PKK ülke içinde hiçbir zaman bu hayalini gerçekleştiremedi. Ancak yanı başındaki denetimden uzak Kuzey Irak'ta Barzani tarafından sağlandı.

1983 yılına gelindiğinde, askeri yönetim fiilen yönetimden çekildi ve genel seçimler yapıldı. Türkiye hızla normalleşme eğilimindeydi. Darbe yönetiminin terör ortamı oluşturduğu gerekçesiyle tutukladıkları ve kötü muamele gören kişilerinde siyasi ortamın yumuşamasıyla dışarı çıkıp hırsla, örgüt saflarında yerini alması Kuzey Irak'a yerleşik PKK'yı eleman olarak daha güçlendirdi. Öcalan'a göre eleman ve üs sorunu hallolmuştu. 1984 yılında güvenlik güçlerine yönelik ilk saldırı gerçekleştirilerek silahlı mücadelenin başlangıcı yapıldı. Eylemler ardı ardına hız kesmeden devam etti. PKK'yı, iç ve dış faktörleri iyi okuyamayan devlet 1984 Ağustos'una hazırlıksız yakalanmıştı(Özcan,2006:170;Marcus,2009:118-121).

Devlet panik halinde hareket etmişti. Güvenlik güçleri başta olmak üzere bölge sürgün, cezalandırma yeri olarak görülmüş, göç dalgasının önü alınmamış, insanlar PKK'ya zorunlu katılmak durumunda kalmıştır. Örgütün ilk yıllarında basın PKK'yı bölge halkının tepkisinin ortak noktası olarak göstererek sorumlu yayın yapmamıştır. Güvenlik güçleri dahi çoğu zaman tahminlerinde yanılmıştır(Ersever,1993:104-105).

3.3. PKK'dan KCK'ya “Parti” Yapılanması

Terör örgütleri belli olgunluğa erişirkençeşitli evrelerden geçmektedirler. Örgütlerin aşama kaydetme süreleri dış ve iç dinamiklerin hızlandırması ya da yavaşlatmasıyla, uzun sürebilmekte yada kısalabilmektedir. Bu aşamalar, daha çok taraftar bulma ve fikirlerin benimsetilmesi aşaması olan örgütlenme aşaması, legal, illegal dernek, vakıf, yayın organlarının oluşturulduğu, gizliliğe riayet edilen kadrolaşma evresi, örgüte sıkı sıkıya bağlı, ideolojisini benimsemiş kişiler arasından seçilen militanların belirlenerek, sansasyonel ve kanlı eylemlerin

yapılabildiği eylem evresi, son olarak ise nihai amacın icrası için girişilen iç savaş evresinden oluşmaktadır(Acar:2012;133-137).

PKK terör örgütü, 1973-1978 yılları arasında ideolojik olarak olgunlaştı ve örgütlenme aşamasını tamamladı, yöntem olarak uzun süreli halk savaşını gerilla yöntemini uygulayarak gerçekleştirme kararı aldı. Çekirdek grubun oluşması sonrasında sıra kadrolaşmaya geldi. Başarı üçlü bir sacayağıyla kazanılacaktı. Çelik disiplinli bir “parti”, hedefini bilen partisine sadık bir “ordu”, parti ve ordunun arkasında duracak “halk gücü(cephe)”üçlü sacayağını oluşturan parçalar olarak belirlendi(Özcan,1999:69; Özdağ,1999:11; Törel,2002:54).²²

PKK için her şey olan Öcalan “kadrolaşma” da diyebileceğimiz “parti” kavramına ayrı bir kutsiyet atfetmiştir. Öcalan’a göre üçlü sacayağının bir parçası olan parti hedefe ulaşmak için olmazsa olmazdır. Yine Öcalan’a göre parti, devletle eş anlamlıdır. İlahi dinlere dahi parti gözüyle bakmış ve peygamberleri parti lideri konumunda görmüştür. Öcalan’a göre mezheplerde parti oluşumunun bir şeklidir ve partisiz bir hareket başarıya ulaşamaz(Öcalan,2004:399).

Öcalan’ın partisi doğrudan kendisini temsil eden, başkanlığını 1999’a kadar fiilen, 1999 sonrası temsilen yürüttüğü PKK/KADEK/KONGRA GEL/KKK/KCK’dır. Bunun dışındaki tüm sosyal ve siyasal yapılara örgüt tarihi boyunca kuşkuyla bakmıştır. Başarıya ulaşacaklarını düşünmemiş, düşünmek dahi istememiştir.

Örgütün yayınlarında PKK, kurulması tarihsel olarak zorunlu olan bir parti olarak yansıtılmakta, hemen hemen tüm yayınlarda bahsedilmektedir. Partinin kurulmasında ki temel nedenler, Türk sömürgeciliğinden korkan ve örgütsüzlüğü dayatan Kürt milliyetçilerinden Kürt halkını kurtarmak, Kürt halkının kendinden bile korkan ve kendi partisini kuramayacak ölçüde uyuşturulmuş yapısından kurtarmak, kendi çıkarları için örgütlemek ve bunu da bir parti bünyesinde toplamaktır(Öcalan, 1994:186).Parti fonksiyon olarak, PKK yapılanmasının ideolojik gücü olarak faaliyet yürütmektedir. Terör örgütünün beyni konumundadır. Parti yapılanması,

²² 2015 yılında PKK/KCK’nın üçlü sacayağı sisteminden vazgeçmediğini, aksine güçlendirerek farklı isimlendirmelerle devam ettiğini görüyoruz.

hiyerarşik herkesin birbirinden sorumlu olduğu, disiplinin ön planda tutulduğu bir yapıdadır.

PKK'nın parti yapılanması, kabul edilen parti tüzüğünde düzenlenen esaslar kıstas alınarak düzenlendi. 1978 yılından 1995 yılında yapılan 5. Kongreye kadar ilk tüzük korundu. Eski tüzüğe göre 4 yılda bir yapılan kongre en üst karar alma organı, genel sekreter ise en üst siyasi kişilik olarak çalışmıştır. Öcalan'ın işgal ettiği genel sekreterliğin altında polit büro 4 kişiden oluşmaktaydı ve merkez komiteye karşı sorumluydu. Merkez komite polit büroyu ve sekreteri seçmekle görevlendirilmişti. Merkez komite, partinin siyasal hedeflerinin icrası için ordu ve cephe yapılanması ve faaliyetleri dâhil, tüm konulardan sorumlu birimdi. Merkez komitesinin altında, aynı görevlerin daha yerelde yapılabilmesi için, Bölge komiteleri, Yerel komiteler, Köy komiteleri, Hücreler şeklinde disiplinli bir merkez kontrolüne dayalı yapı oluşturulmaya çalışılmıştı. Ayrıca denetleme ve istihbarat komitesi örgüt içi yargılama, denetleme ve infazların değerlendirilip icrasından sorumlu kılınmıştı(PKK Eski Tüzüğü: aktaran Özcan,1999:69-71; Ersever,1993:164-165; Aydın,2009:263).

PKK, tüzüğünün amaç kısmında bağımsız birleşik demokratik Kürdistan'ı tek hedef olarak belirlemiş, Türkiye Cumhuriyeti'nin sömürsünü yıkmayı hedeflemeyen, bölgesel özerklik ve otonomi gibi Türkiye Cumhuriyeti ile uzlaşmayı savunan diğer yapılarla mücadele etmeyi ana görevleri arasında saymıştır. Ancak PKK, bugün fiili olarak bağımsızlığı hedeflemeyen,bölgesel özerklik çalışmalarını yürürlükte olan tüzüğüne rağmen devam ettirmektedir.

1995 yılında yapılan değişikliklerle beraber, kongre en üst karar alma organı olarak korundu. Genel sekreterlik yerini Genel Başkanlığa bıraktı. Genel başkana Merkez komite ve merkez disiplin kurulu üyelerini seçme yetkisi verildi(md.10). Genel başkana 4 yılda bir yapılan iki kongre arasında tüm faaliyetlerin karar alıcısı ve denetleyicisi olarak yetki tanındı. 10.maddede sıralanan yetki ve görevlere göre genel başkan, yürütme, yasama ve kısmen yargı yetkileri ile donatıldı. Genel başkan partinin ideolojik ve siyasi kararlarını tek başına alırken, sadece 4 yılda bir toplanan kongreye karşı sorumlu tutuldu, tek sorumluluğu faaliyetlerini politik rapor halinde kongreye sunulmasından ibaret olması karara bağlandı. Aynı maddeye

göre genel başkanının 4 sene içinde aldığı kararları denetleyecek hiçbir kurum oluşturulmadı (PKK Tüzüğü,1995; Karayılan,2011:279-285). Yapılacak sözde “milli”, “demokratik” Kürdistan devriminin özüne esastan zıt olan bu durum, örgütün her yayınında vurgulayarak ajite ettiği, sözde‘feodal’, ‘komprador’ ve ‘sömürü düzeninin’ yönetme anlayışından farklı değildi. Öcalan’ın genel başkanlığını halen sürdürdüğü PKK/KCK’da yönetimde keyfilik ve kişisellik ilk yılından itibaren esas alındı. Nitekim tek adam anlayışı, 1999 yılında yakalanan örgüt liderinin can korkusu ve tükenmişlikle bütün ideal ve hedeflerinden 180 derece dönüşü ile neticelendi, örgüt içinde ciddi sarsıntı yaşattı, her dediği kanun ve doğru kabul edilen ideolojik, siyasi ve doğal lider Öcalan’ın asıl olarak davasını değil, sadece kendini düşündüğü ortaya çıktı.²³

Partinin örgütsel işleyişinde, sözde demokratik merkeziyetçi yapı benimsendi. 1995 Değişikliğindenönceki teşkilat yapılanması korunurken, parti disiplini ön planda tutulmaya devam edildi. Parti disiplinine uyulmaması durumunda uyarımayla, partiden ihraç etme arasında değişen cezalar öngörüldü. Kongrenin seçimle iş başına getirdiği merkez komite ve başkanlık seçimi, “demokrasiyi” temsil ederken, en küçük hücreden, eyalet yapılanmasına oradan genel başkanlığa kadar her birimin kendi içinde düzenli toplantı yapma zorunluluğu, düzenli olarak faaliyetlerin değerlendirilmeleri ve raporlar halinde bir üst birime iletmesi zorunluluğu “merkeziyetçiliği” temsil etmektedir(Parti program ve Tüzüğü,1995).

1995 yılında yapılan 5. kongrede partinin bayrağından orak ve çekiç simgeleri dünya konjonktürü gereği çıkarıldı. Partinin yapısında 1999 yılına kadar her hangi bir değişiklik ön görülmezken, 1999 yılında Öcalan’ın yakalanması sonucu parti yapılanmasında yapısal olmamakla birlikte, şeklen değişiklikler yapıldı. Öcalan’ın 2000 yılındaki kongreye sunduğu, Kürt sorunun çözümü için demokratik cumhuriyet ve barış projesi kabul edildi. 2002 yılında düzenlenen 8. Kongrede eski imajından kurtulmak isteyen örgüt ismini Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi

²³ Öcalan Kenya’da yakalandığında Türkiye’ye getirilirken uçakta Türkiye’ye hizmet etmeye hazır olduğunu, annesinin de Türk olduğunu ifade etmiş, mahkeme sürecinde o zamana kadar iddia ettiği ve savunduğu tüm ideallerden vazgeçtiğini, örgütünün de vazgeçerek, silahı bırakmasını telkin etmiştir.

Kongresi (KADEK) olarak değiştirirken, parti tüzüğü ve programında bir değişiklik ön görülmedi. Yeni dönem stratejisini yasal hak ve demokrasi talebi olarak belirleyen örgüt, ateşkes ilan ederken, 5000'e yakın militanını Kuzey Irak'ta tutmaya devam etti. "Demokratik Cumhuriyet" sloganıyla, Türk ve Kürtlerin ortak demokrasi mücadele dönemi olarak addedilen bu dönem siyasal mücadele dönemi başlangıcı olarak adlandırılabilir (Alkan,2002:94-95; Zürcher,2010:460; Özeren, Başıbüyük ve Sözer, 2012;Törel,2002:134).

1999 sonrası örgüt amaç, araç, yöntem değişikliğine gitmek zorunda kaldı. Amacı bağımsız, birleşik demokratik Kürdistan iken, sadece demokrasi taleplerine indirgendi, iki dillilik, ana dilde eğitim, Kürt kimliğinin anayasaca tanınması, özerklik gibi konular gündem edinildi, ancak 2007'den sonra bağımsız Kürdistan idealine geri dönüldü(Alkan,2011:86; Aydın,2009:267;Acar,2012:261).

Öcalan'ın yakalanması sonrası ciddi bunalım yaşayan örgüt, Öcalan tarafından temel değerlerini sorgulamak zorunda bırakıldı. Öcalan döneminde muhalif düşünen fakat hain, işbirlikçi ilan edilmemek için Öcalan'ın söylem ve yöntemini görünürde kabul eden gruplar örgütten ayrıldı. Ancak Öcalan'ın yakalanması sonrası ağırlığı yeniden hissedilmeye başlanıldığında, yeni döneme ve Öcalan'ın yeni söylemine uygun bir formata geçildi.

Partinin en üst karar alma organı kongre, Öcalan'ın yakalanmasından sonra, üyelerini olağanüstü toplantıya çağırarak, Öcalan'a uluslararası komplo düzenlendiğini, sonucunda partinin dağıtılmak istendiğini hatta 7. kongre sonrası oluşturulan havanınpartiyi dağılmanın eşiğine getirdiğini, Öcalan'ın tutsak olmasına rağmen önderlik görevini yaparak örgütü kurtardığını kabul etti(Karayılan,2011:357). Öcalan'ın yakalanması PKK için yeni bir değişim sürecine girildiğini göstermiştir. Bu dönem örgüt için, Öcalan haricinde bir kişinin liderlik koltuğuna geçtiği takdirde örgüt içinde parçalanmaların olacağını, bu sebeple Öcalan'ın simgesel liderliğinin kabul edilmek zorunda kalındığı dönemdir.

1999-2004 yılları arasında örgüt Abdullah Öcalan'ın İmralı cezaevinde tutulması dolayısıyla idam cezasının tatbik edilmemesi ve uluslararası arenada şiddet temelli mücadelesini sürdüremeyeceğini anlaması gibi faktörler dolayısıyla eylemsizlik sürecine girmiş, militanlarını Kuzey Irak bölgesine taşımıştır. Bu süreçte Öcalan'ın

avukatları aracılığıyla verdiği direktiflerle hareket eden örgüt, meşru savunma temelinde hareket ettiğini iddia ederek, esasında çok kirlenen ve fakat örgüt için bir dava anlamı olan PKK isminden dahi vazgeçebilmiştir.

PKK Öcalan'ın yakalanması sonrası AB ve ABD başta olmak üzere terör örgütü listesine alınmıştır. Örgüt PKK isminin yurt içi ve yurt dışı gelişmelerden dolayı değiştirilmesi kararı almıştır. Örgüt 2002 Nisanında düzenlenen Olağanüstü 7. Kongresinde ismini Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (KADEK) olarak değiştirmiştir. 2003 yılı Kasımında ise KADEK'i fesh ederek Kürdistan Halk Kongresini (KONGRA-GEL) kurduğunu açıklamıştır. Değişikliklerin amacı, bağımsızlık hedefinden şaşmadan, Kuzey Irak'ın ABD tarafından işgali, AB uyum yasaları çerçevesinde Türkiye'de değişen siyasi ortam ve örgüt içi yapısal değişim isteğinin karşılanmasıdır (Aydın,2009:270; Alkan,2009; Bilgiç,2014). Örgüt 2000'li yıllarla birlikte özellikle "demokrasi" kavramını araçsallaştırmaya başlamıştır (Semiz,2011; Özcan,2012:49; Deligöz,2012:32-33; Bal,2012). Hemen her örgüt yapılanmasında "demokrasi" ifadesi geçmektedir. Ancak örgütün değiştirdiği isimler AB ve ABD tarafından terör örgütü listelerine dâhil edilmiştir.

Öcalan'ın teklifsiz liderliğini kabul eden PKK terör örgütü özellikle 2004 yılından sonra Türkiye'nin gerek terörle mücadelede eylem ve söylem planında, gerekse de AB süreci ile birlikte demokrasi paradigmasını değiştirdiği bir dönemde, 1999 sonrası değişikliklerin devamı niteliğinde tarihindeki en büyük yapısal dönüşümünü başlatmıştır (Özeren,2011). Örgütün kendini açmazda ve sıkışıklıkta hissettiği dönemlerde, mevsimsel veya kalıcı bir değişim içine girmesi, hiçbir değere bağlı olmadığını göstergesidir. Çünkü PKK gibi diğer terör örgütleri devletler gibi kanun çıkarmak için uzun görüşme ve prosedürel çalışma içine girmezler, PKK'da gelişen olaylara anında tepki verebilen terör örgütleri arasındadır. Bu dönemde demokratik gelişim ve insan hakları anlamında uluslararası normların devletçe benimsenmesi, kan ve silah sesleri ile beslenen PKK için sonun başlangıcı olacağı düşüncesi, 2004 yılından sonra örgütü kendi içinde zorunlu reform sürecine itmiştir.

2004 yılı sonrası gelişmeler Parti açısından yapısal değişikliklerin devam edeceğini göstermiştir. 2005 yılının Nisan ayında Kandil Dağında yapılan 11.

kongre sonrası örgüt Öcalan'ın düşünceleri üzerine, Kongra Gel olarak değiştirdiği ismini, Öcalan'ın doğum günü olan 4 Nisan'a denk getirerek "yeniden PKK" olarak tekrar değiştirmiştir. Öcalan'ın direktif ve yönlendirmesiyle Kürdistan Demokratik Konfederalizmi(KKK-Koma Komalen Kürdistan) projesini kabul etmiştir(Özeren, Başbüyük,2011, Özcan,2012:43; Deligöz,2012:49; Alkan,2011:92). Öcalan'ın 4 ayaklı paradigma²⁴ olarak açıkladığı yapıları içeren KKK, anayasa benzeri sözleşme tarzında kaleme alınmıştır. KKK'yı oluşturan yapılar, Kent Meclisleri, Demokratik Siyaset Akademileri, Demokratik Toplum Kongresi, Kooperatifler hareketinden oluşmaktadır(Semiz,2011; Özcan,2012:66; Deligöz,2012:76).

PKK kurulduğu günden bu güne yönteminde ve söyleminde değişikliğe gitmiştir. Ancak değişmeyen tek hedefi bağımsız Kürdistan hayalidir. Örgüt kurulduğu yıllardan 2000'lere kadar parti-ordu-cephe yapılanmasıyla örgütlenmiş, klasik Maoist-Leninist gerilla yöntemini kullanmış ve bağımsızlığı hedeflemiştir. Salt silahlı güçle amacına ulaşamadığını fark etmesi üzerine, özellikle 2005 sonrası dönemde "ana politik ajandası" olan bağımsızlıktan yine vazgeçmeyerek, KKK yapısını bir başlangıç olarak kullanmış ve söylem ve metot değişikliği ile siyasal alana ağırlık vermiştir. Bu dönemde demokratik konfederalizm, özerklik/bağımsızlık taleplerinin halk tarafından devlete siyasal olarak dayatılması hedeflenerek, partinin yapılanması 4 ayaklı mezkur paradigma üzerine kurulmuştur. Amaç aynı kalarak yapılanma modernize edilmiştir.

Nisan 2005'te yapılan 11. Kongre sonrası PKK, Öcalan'ın geliştirdiği kavramlar üzerinden yeni bir söylemsel ve yapısal yapılanma çalışması başlattı. Öcalan'ın yakalanması sonrası oluşturduğu zihinsel tasarımlar 2005 sonrası bir hayat buldu. Öcalan yeniden PKK söylemini, ekolojik toplum, cinsiyet özgürlüğü, demokratik konfederalizm kavramları üzerine kurdu. PKK'nın parti programındaki bağımsız demokratik Kürdistan hedefinden vazgeçilmeyerek, amaca demokratik çözümler getirilerek ulaşılmaya çalışıldı. 2000 yılı sonrasında demokrasi

²⁴ Öcalan'ın KCK sisteminin tam olarak çalışması için kurulmasını işaret ettiği 4 ayaklı paradigmanın kooperatifler ve Kent meclisleri bu kısımda anlatılmıştır. Siyaset akademileri ve demokratik toplum kongresi cephe faaliyetleri kapsamında izah edilecektir.

kelimesi istismar edilerek, araç haline getirildi (Özeren, Başbüyük,2011). 2005 yılından sonraki dönemde demokrasi kavramı üzerinden siyasal genişleme arzulanırken, yeniden PKK söylemi ile silahtan vazgeçilmeyeceği mesajı da verilmiştir.

Öcalan 2000 yılı sonrası yaşanan örgütsel değişimin nedenlerini “Bir Halkı Savunmak” isimli kitapta açıklamış, geçmişini eski PKK dönemi olarak nitelemiştir. Eski PKK’ya ciddi eleştiriler yönelterek başarısızlığın sebeplerini açıklamıştır. Eski PKK, “parti” kavramını devlete alternatif olarak tasarladığından, günümüz değerleriyle diyalektik çelişki içinde olması ve “iktidar” olmaya odaklanmasından, ayrıca “savaşın” doğasına ilişkin olarak yanlış uygulamalarından dolayı başarısız olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öcalan’a göre “Savaşın” her türlü meşru müdafaa dışında cinayettir!” Bu kapsamda yeni PKK ilanı ile örgüt devlet odaklı olmayan, “iktidar” ve “savaş” toplumsal dönüşümün merkezine koymayan, ancak komünal varoluş için demokratik sosyalizmi hedeflemelidir(Öcalan,2004:396).

Öcalan’a göre “devlet”, “iktidar” ve “savaş” analitik zekânın sapık ürünleridir(Öcalan,2004:398). Demokratik sosyalizmin devlet eliyle de olamayacağını, demokrasi ve özgürlüğün tabandan kurulması gerektiğini, devletsiz olması gerektiğini teorik olarak açıklamıştır. Önceleri fikirlerini savunduğu Sovyet Rusya’nın devlet eliyle sosyalizm kuramadığını, kapitalist bir sosyalizmde kaldığını iddia etmiştir(Öcalan,2004:411). Öcalan, sosyalizmin yeni bir formunu, Kürdistan olarak düşündüğü bölgede, mezkur 4 ayaklı paradigma kurumlarıyla inşa edebileceğini planlamış, örgütü bu plana uyma noktasında ikna etmiştir. 4 ayaklı paradigmayı, ekolojik toplum, cinsiyet özgürlüğü, demokratik konfederalizm kavramlarıyla teorik olarak beslemiştir. Bu doğrultuda eski PKK ve kurumlarını resmen olmasa da fiilen yürürlükten kaldırarak, 2004 sonrası yeni PKK döneminde çatı yapılanma dönemini başlatmıştır.

Yeni stratejide eski sistemin sadece adının değiştiğini görmekteyiz. Çünkü PKK Türkiye’de hiçbir zaman “iktidar” mücadelesi verecek veya “savaş” yapabilecek niceliğe ve niteliğe ulaşamamış, aksine güvenlik güçleri ve halk karşısında mevcudunu koruyabilme adına “meşru olmayan bir savunma” gerçekleştirebilmiştir. Öcalan’a birçok yol arkadaşı tarafından Türkiye’ye karşı fiili

savaşın ne kadar anlamsız olduğu defalarca anlatılmaya çalışılsa da Öcalan, bu görüştekileri ajan, işbirlikçi, hain, korkak damgasıyla örgütten uzaklaştırarak, “kadim başarısızlığı” söylediklerine harfiyen uyulmamasında görmekte ısrar etmiştir. Yakalandıktan sonraki döneme denk gelen açıklamaları ve kendine göre geliştirdiği strateji bu sebeple geçmişten çok farklı değildir. Yeni dönemde saldırılar geçmişte olduğu gibi vur-kaç şeklinde ve sıkça yapılmakta, adına “savaş” değil “meşru savunma hakkının kullanımı” denmektedir. Her saldırı Türk askeri veya polisinin yaptığı bir operasyon veya uygulamaya karşılık gösterilerek “algı” çalışması yapılmaktadır. Siyasal alanda halkı örgütleyebilmek için zor kullanma devam etmektedir. Ancak, özellikle 2005 sonrası çatı yapılanma modeliyle birlikte amaca ulaşma adına, geçmişe oranla büyük mesafe aldığı söylenebilir.

Öcalan’ın 2005 sonrası çatı yapılanmayı kurarken ekolojik toplum, cinsiyet özgürlüğü ve demokratik konfederalizm kavramlarını kullanılmıştır. 1978 yılında manifesto isimli kitapçıkta Kürdistan’ın “sömürge” olduğunu, sömürü düzeninden kurtulabilmek için “devrimci/ilerici zor” kullanılması gerektiğini kavramlaştıran Öcalan 2005 yılında kavram ve yapı değişikliğine gitmiş fakat ideolojik ve amaçsal yönde değişikliğe gitmemiştir. Çünkü tüm kavramsallaştırmalar ideolojik olarak sosyalist, amaçsal olarak bağımsızlık temellidir.

Öcalan’ın yeni dönem kavramlarından ilki ekolojik toplum nitelemesidir. Ekoloji ile toplumun, biyolojik ve fiziki doğanın etkisiyle oluştuğunu iddia etmektedir(Öcalan,2004:178). 2004 sonrası dönemde Öcalan merkezi stratejiler yerine toplum merkezli stratejiler geliştirmeye çalışmıştır. Ekolojik toplum modeli bu dönemde ortaya atılmıştır(Semiz,2011). Öcalan’a göre ekoloji her zaman var olmuş, insana kimlik ve aidiyet katmıştır. Ekoloji kavramıyla Öcalan, salt Kürt milliyetçiliği kalıplarının dışına çıkarak, bölgesel bir aidiyete vurgu yaptığı iddiasındadır. Ekoloji, doğa ve çevre hassasiyetini ön plana çıkarmıştır.Korunması gereken ekoloji kavramının düşmanı olarak Kapitalizmi koymuştur. Kapitalizm ise insanları doğaya ve birbirlerine duyarsız hale getirmesi, yabancılaştırması sebebiyle eleştirilmiştir. Kapitalizm, ekolojinin düşmanı konumundadır.²⁵Ekoloji

²⁵ Öcalan’ın sosyalist düşüncesinin değişmediği bu ifadelerden görüyoruz. Öcalan herhangi bir kavramı açıklarkensosyalizmi ön plana çıkarmaktadır.

yaklaşımına göre, kapitalistler doğanın yıkımdan ve tahribinden vazgeçilmelidir. İnsanda doğanın bir parçasıdır. Kapitalizmin doğayı tahrip ettiği gibi insanları da ekolojik ortamlarından soyutlamaktadır ve buna karşı insanlar mücadele etmelidir(Sezgin, 2012). Öcalan'a göre, ekolojik toplum özünde sosyalist toplumdur, sosyalizmin bir diğer anlamı da eşitliktir(Öcalan,2004:408,409),ekolojik toplum ilkel komünal dönemde olduğu gibi, günümüzde bilimsel yöntemler kullanılarak yeniden inşa edilebilir(Öcalan,2004:264).

Ekolojik toplum modeliyle Öcalan kapitalist dünyayı ve özelde Türkiye'yi düşman olarak görmeye devam etmektedir. Kürtlerin ekolojik olarak bulundukları bölgede müdahalesiz kalınarak yaşamına karışılmaması, ekonomik değerler için bölgede hiçbir faaliyet yapılmamasını istemektedir. Ekolojik toplum ile bölgede yaşayan farklı etnik kökenli insanların beraber yaşaması gerekliliğini vurgulamaktadır. Salt Kürt milliyetçiliği yapmamakta, bölgenin bir bütün olarak kalmasını amaçlamaktadır.

Yeni dönemin ikinci önemli kavramı cinsiyet özgürlüğüdür. Öcalan 2000'li yıllardan sonra kadınların toplum içindeki sorunlarını daha fazla kullanmış, istismar etmiş araçsallaştırmıştır. Öcalan'a göre kadın, toplumsal gerçeklikle eşdeğerdir. Toplumun temeli olan ailenin asli unsuru olan kadın, iktidarlar tarafından erkeklere verilen pozitif ayrımcılık dolayısıyla köleleştirilmekte, kadında bu durumu kabullendiğinden ailede çocuklarına aynı eğitimi vermekte dolayısıyla erkek egemen geçirgenlik tepeden tırnağa devam etmektedir. Bu zincirin bozulması için, kadının toplumun kölelik düzeyini,çocuğuna verdiği eğitimle geliştirmemesi şarttır. Kadının özgürlüğü sağlanmadan, sosyalizm, ulusal kurtuluş, özgür toplum oluşamaz. Kadının özgürleşmesi, cinsiyet eşitliğinin ötesinde demokrasi, insan hakları, çevre ve toplumsal eşitliğin özüdür(Öcalan, 2004:237). Öcalan'a göre bu durumdan kurtulabilmesi için kadın, öz eylem gücü olmalı(Öcalan,2004:238), erkek egemen ideolojiye savaş açmalıdır. Kadın özgürlük mücadelesi kapsamında, kendi partisini, STK'sını, siyaset içindeki hak ettiği konumu almalıdır(Öcalan,2004:262). Toplumsal dönüşümün temelinde toplumsal cinsiyetçi yaklaşımları eşit ve özgür kılmak yeterlidir(Öcalan,2004:392).

Öcalan'ın yeni dönem kavramlarından üçüncüsü ve en önemlisi DEMOKRATİK KONFEDERALİZM/ÖZERKLİK kavramıdır. Demokratik özerklik Öcalan tarafından 2005 Nevruzunda ilan edildi. Örgütün ve Öcalan'ın demokrasiyi ve örgütün hedeflerine siyasal olarak ulaşabilmesi amacıyla ortaya attığı demokratik konfederalizm kavramını, halkın kendi öz idaresi olarak tanımlamıştır. Taban örgütlerinin iradesinin esas alındığı, siyasal-toplumsal yapının adıdır. Öcalan'a göre halkın idaresi için herhangi bir üst yapıya ihtiyaç bulunmamaktadır. Gerçek demokrasiye devlet tarafından dayatılan şekilde değil, halkın oluşturduğu, devlet yapılanması olarak nitelenmeyen yapıların oluşturulmasıyla ulaşılabilir. Kürdistan olarak belirtilen 4 ayrı ülkede parçası bulunan bölgedeki her halk kendi demokratik yapılanmasını tamamladıktan sonra, demokratik konfederal bir bütünlük oluşturabileceklerdir. Bu düşünceler ışığında demokratik özerklik kavramı ortaya atılarak, örgüt tarafından kullanılmıştır. Demokratik özerklik, yerel bir bölgenin, üniter devlet yapılanmasına zarar vermeden, kendi kendini idare etmesi olarak tanımlanmıştır(Çiçek,2014:16). Türkiye'nin demokrasi geçmişi ve demokrasiyi uygulayışı eleştirilerek, AB sürecinde uygulanmaya devam eden demokratikleşme sürecinde örgüt durumdan nemalanabilmek adına demokratik özerklik kavramını kullanmıştır. Demokratik özerlikle örgüt, devletten sözde haklarını savunduğu halk adına demokrasinin gerektirdiği siyasal, kültürel, ekonomik, bireysel hakların sağlanmasını, ikinci olarak devletin halkı PKK'ya bırakarak kendi kurumsal demokrasisini kurmasına karışılmamasını istemektedir. Özerklik kavramını kendi kendine yönetim hakkının tanınması için kullanmaktadır(Karasu,2012).

Öcalan, cinsiyet özgürlüğü, ekolojik ve demokratik toplum inşası için, eski PKK'nın iktidarı ele geçirmeye veya silah zoruyla yıkarak ulaşmaya çalıştığı teorik ve taktiksel yaklaşımlara veda edilmesini ön koşul olarak belirlemiştir(Öcalan,2004:183). Eski yöntemlerin kapitalist sisteme hizmet etmekten başka bir işe yaramadığını belirtmiştir. Öcalan'a göre kapitalist sistem kaos halindedir. Kaos toplumundan kurtulmak için devletin resmi ideolojisini yayan eğitim kurumları başta olmak üzere özgürleşme sağlanmalı, alternatif sosyal bilim akademileri kurulmalıdır.

Kapitalist sistemin kaos ortamını aşabilmek için, PKK'nın görevi yerel ve ulus ötesi çözümleri araştırmak, demokratik toplum örgütlenmeleri(belediye, yerel köy ve

mahalle komünleri, kooperatifler, sivil toplum kuruluşları, insan hakları büroları, çocuk ve hayvan hakları büroları, kadın özgürlüğü için bürolar, ekolojik toplum için bürolar) kurmak, bunların en üstünde demokratik toplum örgütlenmeleri ve siyaset birimlerini temsilen, devletin alternatifi olmayan ama devletin tahakkümünü de kabullenmeyen, devletle uzlaşmaya açık “halk kongreleri” oluşturmaktır (Öcalan,2004:184).

Öcalan’ın demokratik toplumu için, kadın özgür ve halk ekolojik bilince sahip olmalı, ekonomik yapı olarak kar amaçlı olmayan, kullanım değerinin ön planda tutulduğu komün, kooperatifler kurulmalı, devlet ekonomik olarak da halkın değerlerinden el çektirilerek özgürleştirmeli, işsizlik, savaş ve sömür olmamalıdır(Öcalan,2004:264-268). Kooperatifler tüm üretim araçlarının kontrolünün KCK yöneticileri eliyle yapılmasını ön gören önemli ayaklardan biri konumundadır. Bu sebeple Öcalan tarafından KCK’nın kökleşmesi için 4 ayaklı yapının bir ayağı olarak işaret edilmiştir.

PKK/KCK’nın belirlediği hedefler, özgür ulus ve vatan, demokratik sosyalizm, dinsel inançlara özgürlük, devlet olmayan “halk kongreleri” oluşturmak olarak sıralanmıştır. Öcalan (2004), belirttiği hususların devlet tarafından karşılanmaması veya yerine getirilmemesi halinde, iki çözüm önerisi sunmaktadır. Bu çözüm önerileri aynı anda uygulanabilir. İlki örgütsel ayaklanma, ikincisi öz savunma adı altında silahlı gerilla mücadelesidir(Öcalan,2004:184-185). Demokratik, ekolojik ve özgürlükçü toplumsal dönüşüm için devlet anayasal değişiklikleri Öcalan’ın talepleri doğrultusunda yapabilir(Demokratik özerklik), şayet devlet taleplere kayıtsız kalırsa engeller devam ederse, Kürtler kendi demokrasisini oluşturmalıdır. “Halk kongreleri” bir başlangıçtır, bu kurumlar federatif ayrılıkçı değil, demokratiktir (Öcalan,2004:393-394).

Öcalan ve örgütün ileri gelenleri devlet otoritesinin varlığını sorun etmediklerine dair söylemlerde bulunarak, Kürdistan olarak niteledikleri alanda halkın öz idaresi+ genel kamu idaresi olarak devlet tanımlamasını yapmaktadırlar. Halkın öz idaresini “halk kongresi” bünyesinde somutlaştıran örgüt, devleti hiçbir şekilde öz yönetim işlerine karışmadan genel kamu idaresini sağlamakla yetkilendirmektedirler. Devletin sadece ekonomik olarak yatırım yapmasına müsaade eden örgüt,

yönetim açısından, kendi yönetimlerinde sözde özerk bir yapı teklif etmektedir(Öcalan,2004:402,403, Karayılan,2011:460).

Tüm bu açıklamaları ve kavramsallaştırmaları sonucunda örgüt, 2004 yılından itibaren Öcalan'ın talimatlarına uygun, sözde cinsiyet eşitliği ve özgürlüğünü esas alan, demokratik özerklik ve konfederalizmi hedefleyen, ekolojik topluma saygı duyan yapılanma modellerine geçiş yapmıştır.

PKK'dan KCK'ya dönüşen süreçte, Öcalan'ın kavramlarının kullanıldığı, ilk çatı yapılanma girişimi TÜDEK(Türkiye Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonu) yapılanması olmuştur. Örgüt, 2003 yılı sonrasında ABD ile Türkiye'nin ilişkilerinde yaşanan tezkere krizi sonrası Türkiye için olumsuz yönde değişen ortamı ve Türkiye'nin AB sürecinde demokratikleşme adımlarını hızlandırması sonrası AB'ye karşı Türkiye'yi köşeye sıkıştırabilmek amacıyla, şiddet yönteminde değişikliğe gitmiş halkı kitlesel eylemler yapmaya zorlamış, coğrafi olarak kurtarılmış bölge kazanamayacağını anladığından, psikolojik alan kazanma yöntemine geçmiştir. ÖrgütKONGRA GEL ismini PKK'nın çatı yapılanmalarının meclisi olarak kabul etmiş, Aralık 2004'te, örgütün tüm faaliyetlerini, bir çatı altında toplama ve koordine etmek amacıyla, Türkiye Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonu (TÜDEK) isimli yasal bir yapı oluşturmuştur. Bu yapı örgütün değişen şiddet anlayışının organizesini yapmak amacıyla, demokratik talepler ön plana çıkarılmak şartıyla kurulmuştur. Ancak bu yapıdan örgütün istediği verimi alamaması üzerine değişikliğe gidilerek KKK/TK kurulmuştur (Özeren,Başbüyük,2011; Özcan,2012:44; Deligöz,2012:45-49).

İkinci çatı yapılanma girişimi KKK'nın kuruluşu Mezopotamya haber ajansı tarafından Öcalan'ın Nevruz mesajı olarak okunmuş ve "Öcalan Kürdistan Demokratik Konfederalizmi ilan etti" şeklinde duyurulmuştur. Öcalan KKK'nın neden kurulduğunu ifade ederken, Batı demokrasisinin demokrasiyi istismar ederek halkı köleleştirdiğini, KKK'nın demokrasiyi tabandan tavana yayabilecek sistem olduğunu ifade etmiştir (Deligöz,2012:47-48; Acar,2012:262). Öcalan'ın daha önceden kavramsallaştırdığı ifadelerin kullanıldığı dikkat çekmektedir.

TÜDEK yapılanmasının ismi, PKK'nın 12. Kongresi sonrası Kürdistan Demokratik Konfederalizmi/Türkiye Koordinasyonu (KKK/TK) olarak değişmiştir. KKK sistemin

temel unsuru, halkın kadın, aile, genç, mahalle, sokak örgütlenmelerin tesisinin sağlanarak bağımsızlık için temel oluşturulmak istenmesidir. Örgütün ilk 25 yılında bağımsızlık, gerilla mücadelesiyle sağlanmak istenirken, KKK yapılanmasında demokratik konfederalizmle sağlanmak istenmektedir. Bu dönemde örgüt savunma adı altında kırsalda vur kaç eylemlerine devam etmiştir. Çünkü silahlı yapının korunması ve dış desteğin devamı için çatışmanın sürekli olması esastır. Bir yandan da demokrasi diyerek halkı eylemlerle örgütün milis gücü haline getirmeye çalışmıştır. Kurduğu yapılarla da devlete alternatif, değişmeyen siyasal amacı olan bağımsızlık için çalışmalarına devam etmiştir(Özeren, Başbüyük,2011; Özcan,2012:44;SDE,2011).

KKK/TK yapısı, kuruluşundan KCK'nın ilan edildiği zamana kadar, sivil itaatsizlik-serhildan- eylemlerini organize etmiştir. Öcalan için "siyasi iradem Öcalan'dır" imza kampanyası yürütmüş, yine Öcalan faktörüne vurgu için "İmralı'ya yürüyüş" mitingi, Öcalan için cezaevlerinde açlık grevi, güvenlik güçleri ile girilen çatışmalarda ölen teröristlere sözde şehit cenaze törenleri ve Kürt sorununa demokratik ve barışçıl çözüm mitingi düzenlemiştir(Özcan,2012:45). Örgüt, KKK/TK ile iki ana hedef belirlemiştir. İlki Öcalan'ın siyasi bir figür olduğunu kabul ettirebilmekken, ikincisi, Kürt sorununun tek muhatabının PKK olduğunukabul ettirebilmektir, bunun yanında Kürt sorunu=PKK denklemini kurmaya çalışmıştır.

2006 yılının Nisan ayında KKK/TK, KKK /Türkiye Meclisi ismini almıştır. Hedef olan İran, Irak ve Suriye'de de çalışma talimatı verilmiştir. Türkiye'de meclisin işlevsellik kazanmasının yanı sıra, il-ilçe-mahalle-köy-sokak örgütlenmelerinin tamamlanması, Öcalan ile ilgili eylem ve mitinglere devam edilmesi, silahlı militan yetiştirilmesine devam edilmesi, serhildanlara devam edilmesi kararları alınmıştır(Özcan,2012:46-47).

KKK'nın yürütücü organı KONGRA GEL karar alma organı(meclis) olarak belirlenmiştir. Yeniden PKKkonseptine uygun olarak, KKK'ya karşı sorumlu HPG güçleri otonom bir yapı olarak kabul edilmiş, KKK önderliği ve KKK'ya bağlı alt komiteler, meclisler kurulmuştur(İnternet, erişim:01.06.2015, <http://www.terororgutleri.com/pkk-teror-orgutunun-12-kongresi>).

Mayıs 2007’de düzenlenen PKK/KONGRA GEL’in 14. kongresinde KKK yapılanması içeriği aynı kalarak, dernek anlamına gelen “komel” ifadesi çıkarılarak, cemaat, halk toplum anlamına gelen “civaken” kelimesi eklenmiş, isim değişikliğine gitmiş ve Kürdistan Halklar Topluluğu-Koma Civaken Kurdistan (KCK) ismini almıştır(Özeren, Başbüyük,2011; Özcan,2012:48; Deligöz,2012:51; Alkan,2011:92-93). KCK, esas olarak PKK terör örgütünün politik ajandasından farklı olmayan, söylemsel ve yapısal farklılıklar içeren bir yapılanmadır. Örgüte geleneksel olarak PKK, yeni dönem anlayışıyla KCK veya PKK/KCK terör örgütü denilebilir. Çünkü yapısal değişikliklere rağmen, eylemsellik ve içerik olarak terörden vazgeçilmemiştir.

KCK, PKK’nın yerine yeni dönem stratejisi dâhilinde oluşturulan sistemin adıdır. KCK’nın oluşmasında 2000 yılı sonrası Öcalan’ın “çözümleme” adı altında örgüte sunduğu yol haritası ve kavramsallaştırdığı, ekolojik toplum, demokratik konfederalizm, cinsiyetçi özgürlük kavramları etkili olmuştur. Örgütün karar alma yeri olan kongrelerde adım adım değişikliğe gidilerek KCK yapısı oluşmuştur. PKK ile KCK günümüz kullanımı açısından eş değerdedir. Her ne kadar örgüt açısından KCK üst yapı olarak düşünülüp, PKK, KCK’nın bir parçası olarak düşünülse de, İran, Irak ve Suriye’de demokratik yönetim anlayışının olmaması nedeniyle, KCK ilk olarak Türkiye’de kurumsallaşacak sonra diğer parçalara sıçratılacaktır. PKK, KCK sistemi için pilot bölge olarak sorunları olmasıyla birlikte demokrasinin en iyi uygulandığı bölge Türkiye’yi seçmiştir.

KCK yapısı, bir sözleşme olarak KONGRA GEL tarafından onaylanarak, yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşme örgütün anayasası olarak kabul edilmiştir. KCK sisteminin partisi yine PKK olarak belirlenmiştir. Çünkü Öcalan için parti kutsaldır. Özellikle kendi idaresinde bulunan parti en kutsalıdır. Öcalan’a göre(2004:401) yeni yapının/partinin programı olmalı ve program siyasal, sosyal, ekonomik ve bireysel hakları teminat altına almalıdır. Öcalan’ın bu düşünceleri günümüz siyaset anlayışına uygun gibi görülmekle birlikte, gerek parti programında gerek düşünce olarak belirtilen hususlar içerisinde terör ve şiddeti körükleyen hükümler olması yönüyle, Öcalan ve PKK’nın her zaman illegal alanda kaldığının kanıtıdır. PKK’nın parti programı, 2005 yılına kadar yukarıda ayrıntılı olarak bahsedilen 1978’de yazılmış PKK parti program ve tüzüğü iken, 2005 sonrası alınan kararla önce KKK

sonra KCK sözleşme metinleri olarak kabul edilmiştir. Ancak eski tüzük ve programın kaldırıldığına dair bilgi bulunmamaktadır.

Öcalan' a göre parti programını, Öcalan tarafından oluşturulan teori belirlemelidir. Programda nasıl örgütlenileceğini belirleyecektir. Öcalan teori ve pratik olarak örgütü yönlendirmek istemektedir. Öcalan tavsiye niteliğinde örgütlenmeyi ikiye ayırmış “kadro” ve “kitlesele” olarak örgütlenmeyi salık vermiştir. Kadro örgütlenmesini tasvir ederken, kendisine bağılı “kurmay bir ekip” olması gerektiğinden bahsetmektedir. Bunların Eski PKK'lı yöneticilerin olması gerektiğini belirtmiştir. Kadro yapılanmasını oluşturankurmay ekip teoriyi pratiğe çevirebilen, militan kişiliğe sahip olmalıdır. Kitle örgütlenmesi ise devlet olmayı amaçlamayan yapılardan oluşmalı en üstünde “halk meclisleri” bulunmalıdır(Öcalan,2004:410-412,420). 1978 yılı örgüt manifestosu gibi KCK sözleşmesi de yeni PKK'nın Öcalan tarafından belirlenen parti programıdır. KCK'da tıpkı PKK gibi, demokrasinin sıkça alet edildiği fakat belli dar bir kadro tarafından yönetilmektedir. Kurmay kadro'nun başında Öcalan ve Öcalan'dan ayrı düşmeyen üst düzey yöneticiler bulunmaktadır. Kitlesele örgütlenmeyi ise daha çok ne için ve kimin için savaştığını dahi bilmeyen, çoğu eğitimsiz ve genç, örgüte müzahir kitle oluşturmaktadır.

PKK, KCK formuna dönüştürölürken bölgesel, ulusal, uluslararası dengelerin gözetilmesi yanında Öcalan'ın kişisel durumu da değerlendirilerek örgüte yön verilmiştir. KCK teorik alt yapısını Öcalan'ın 2000 sonrası görüşlerinden almıştır. KCK nedir sorusuna verilebilecek en net cevap, KCK, PKK'nın devamı niteliğinde olan, günümüze geline süreçte PKK'nın en geniş yapılanmasıdır. KCK, PKK ile iç içedir. PKK amacına ulaşmak için tüm yapısını değiştirebilecek bir örgüttür. Amacında herhangi bir sapma yoktur. İsmi, yapısı, yöntemi zamana göre değişen şiddet ve zoru bir yöntem olarak hazırda bekleten, silahlı terör örgütüdür. Bugün adı PKK/KCK dır, yarın farklı bir isimle fakat aynı benzer içerikle karşımıza çıkabilir.

KCK yapılanması, daha öncede ifade edildiği üzere anayasa benzeri bir sözleşmeyle, daha önceki adı KKK'dan 2007 yılında KCK'ya dönüşmüştür. Sözleşmesinde yasama, yürütme ve yargı erklerini barındıran bir

yapılanmadır(KCK Sözleşmesi,2007 11,12,13,15.Md). KCK yine Öcalan'ın kitaplarında belirttiği gibi, “devlet olmayan örgütlenmiş, demokratik, siyasal ve toplumsal organizasyondur” (KCK Sözleşmesi,2007 2. Md). KCK yapılanması Öcalan tarafından inşa edilmiştir(Özeren, Başbüyük,2011; Acar,2012:262-263).

KCK, tam anlamıyla bağımsızlık hedefleyen bir devlet yapılanması öngören, PKK'yı çekirdek bir yapı olarak bünyesinin ayrılmaz parçası kabul eden, ideolojik olarak PKK'nın altyapısını kullanan silahlı terör örgütüdür. KCK PKK'nın kuruluş amacına ulaşmak için sivil toplum hareketi gibi düşünülerek halkı organize etmeyi planlamış, illegal, silahlı yapıdır. KCK, halkı radikalleştirme projesidir.

KCK, PKK'nın 2000 sonrası değişen stratejisinin aşamalar halinde evrilmesiyle son halini 2007 yılında anayasa benzeri sözleşmenin kabulü ile almıştır. Paralel bir devlet kurmak isteyen örgüt, sözleşmesinde devlet olmayan ama kendi kurumlarıyla otonom olması gereken bir yapı öngörmüştür(KCK sözleşmesi,2007: 2.madde).Sözleşmede devlete ait yasama, yürütme, yargı kurumları, vatandaşlık, vergi, askerlik düzenlemeleri bulunmaktadır. Yasama-yürütme-yargı kurumları devletlere has kurumlardır, sözleşmede ayrıca önderlik kurumundan bahsedilerek, Öcalan'a hata atfedilemez lider olarak her şeyin üstünde değer verilmiştir. Sözleşmeye göre Öcalan kurucu devlet başkanı statüsündedir. Örgüt, KCK sözleşmesi ile vatandaşlık tanımlaması dahi yapmıştır. KCK vatandaşlığına kabul ve çıkarılma esasları belirlemiştir. Vatandaşların savunma ve vergi gibi görevlerini sıralamıştır(Özcan,2012:52; Deligöz,2012:51-52).Paralel devlet denmesinin sebebi, devlete muhalif olmadığı iddiasına rağmen, bağımsız devlet yapılarından ve temel devlet görevlerinin icrasını üstlenmesinden kaynaklanmaktadır.

KCK sözleşmesinde, PKK'nın kuruluşundan bu yana savunduğu Kürt kökenli vatandaşların ezildiği, sömürüldüğü vurgusu kaldırılmış ve Öcalan'ın ekoloji kavramını ortaya atmasıyla bölgede bulunan tüm azınlıklarında içinde olduğu bir yapı savunulmaya başlanmıştır. KCK sözleşmesine göre demokrasi vurgusu ön planda tutulurken, önderlik başlığı altında Öcalan adeta putlaştırılmış, sorgulanamaz hata yapamaz bir konum verilmiştir. Yasama yürütme ve yargının bağlı olduğu kişi Öcalan olarak belirtilmiştir(Özcan,2012:50; Deligöz,2012:52).

KCK sözleşmesi kendi içinde çelişkilerle doludur. Önderlik kurumu ile demokrasi bir çelişki oluşturmaktadır. Değişmeyen önderlik anlayışı kapalı totaliter rejimlere has iken Öcalan'a totaliter rejimlerinde üstünde bir konum verilmiştir. Ancak sözleşmenin her satırında da demokrasi kelimesi geçmektedir. Yasama yürütme, yargı ve vatandaşlık tanımlamaları yapılmakta fakat devlet olmayan bir yapıdan bahsedilmektedir(Özcan,2012:55).

KCK yapılanmasının altyapısı Öcalan'ın 2004 yılına kadar kavramsallaştırdığı olgular üzerinden şekillenmiştir(Özcan,2012:43).KCK, PKK'nın tam anlamıyla başaramadığı siyasal alanda Kürtlerin PKK lehine, devlet aleyhine organize edilmesi amacıyla, yine Öcalan'ın insiyatifi dışında hareket edemeyen paralel bir devlet yapılanmasına sahiptir. PKK'nın siyasal yönünü tadil etmiştir.

KCK sözleşmesinde, PKK, KCK'nın ideolojik altyapısını oluşturan, çekirdek yapı olarak görülmüştür. KCK, PKK'yı yok saymayan, PKK'ya saygı duyan, PKK'yı içine alan daha kapsamlı yapılanmadır. Öcalan'ın Demokratik Özerklik ve Demokratik Konfederalizm kavramsallaştırmalarının içini dolduran yatay ve dikey yapılanmaları bünyesinde barındıran yapılanmadır. PKK'nın yeterince kirlenmiş olması ve silahlı mücadelenin sonuç vermemesi nedeniyle PKK geri planda kalmış gibi görünmektedir. KCK ile birlikte PKK 1984 yılından bu yana uygulamaya çalıştığı coğrafi alan kazanma yönteminden vazgeçerek, psikolojik alan kazanma faaliyetlerine ağırlık vermiştir(Sever, Özeren,2011).

KCK'nın yasama-yürütme-yargı üçlüsünü oluşturan sözleşmesinde, yasama görevi 2003 yılında kabul edilen KONGRA GEL'e (halk meclisine) verilmiştir. Meclis tamamen ulusal bir meclis yapılanmasını içermektedir. KONGRA GEL'in yasa çıkarma, uluslararası sözleşmeleri onaylama vb. görevleri bulunmaktadır. KONGRA GEL, PKK/KCK'nın Kürdistan olarak kabul ettiği 4 ülkenin çatı meclisi görevini yapmaktadır(KCK sözleşmesi 12.md). Ancak hali hazırda yalnızca Türkiye'de imkân bulduklarından merkez Türkiye olarak kabul edilmiş, Türkiye'de model başarıyla sonuçlandıktan sonra diğer parçalarda da açılım yapılması öngörülmüştür.

KCK-Türkiye Meclisi, Türkiye faaliyetlerinden sorumlu olan birim olarak görev yapmaktadır. 4 ülkenin kendi meclisini kurma görevi,Türkiye'deki PKK'ya, İran'daki

PJAK'a(Kürdistan Özgür Yaşam partisi), Suriye'deki PYD'ye(Demokratik Birlik Partisi) Irak'taki PÇDK'ya (Kürt Demokratik Çözüm Partisi) verilmiştir. Hepsinin ayrı ayrı(KCK-İran meclisi, KCK-Irak meclisi gibi) yapılanmalarını kurup, Türkiye'de KCK çatı yapısıyla birleşmesi öngörülmüştür.KONGRA-GEL, KCK'nın ana yasama organı, KCK-İran, KCK-Irak, KCK-Suriye, KCK-TM alt meclisler olarak KONGRA-GEL'e bağlı çalışması öngörülmüştür. Ancak daha öncede ifade edildiği gibi şu anda tam anlamıyla KCK çatı yapısı bulunmamakta yalnızca diğerlerine lokomotif olarak görev yapacak KCK-TM, ana KCK'yı temsil etmektedir.

Öcalan'ın önem verdiği 4 ayaklı paradigmanın birini oluşturan kurum KCK yapısı altında bulunan kent meclisleridir. Kent meclisleri, parça örgütünün altında belirlenen illerde kurulan 3. Derece meclis yapılanmasıdır. En üst meclis çatı KCK'nın KONGRA GEL'idir. KCK/Türkiye Meclisi2. Derecede meclis yapılanmasıdır. KONGRA GEL 4 ülkedeki meclislerden sorumlu, 4 ülke meclisinden biri olan KCK/Türkiye Meclisi de Türkiye'de bulunan Kent Meclislerinden sorumludur. Kent Meclisleri de taban yapılanması olan İlçe, mahalle, köy, sokak, komün ve ocakları inşa etmekten sorumludur. Her meclis şiddet eylemlerini gerçekleştirmekten, halkı ideolojik olarak bilinçlendirmekten, KCK sistemine gelir sağlamaktan sorumludur(Deligöz,2012:76).

KCK sözleşmesinin 13. maddesi "Yürütme" başlığı altında toparlanmıştır. Yürütmeden sorumlu kurul KONGRA GEL'in seçtiği üyelerin oluşturduğu konseydir. 14. maddede yürütmenin altında görev alacak "alan merkezleri" belirtilmiştir.KCK'nın yürütme kısmını "Alan Merkezleri" yapmaktadır. Alan merkezleri, siyasi, ideolojik ve psikolojik alan hâkimiyeti esaslı çalışan KCK için en önemli organlardır. İdeolojik alan merkezi, siyasi alan merkezi, halk savunma alan merkezi, ekonomik alan merkezi, sosyal alan merkezi, kadın ve gençlik alan merkezi, yurt dışı koordinasyon alan merkezi ve ekoloji ve kültür alan merkezlerinden oluşmaktadır. Alan merkezleri toplum ve devlet içinde baskı ve propaganda unsuru olarak çalışan birimler olarak kurulmuştur. KCK, ana alan merkezi olarak belirlediği bu merkezler, halkın daha alt seviyelerde örgütlemekle sorumlu kıldığı, kent meclisleri ve köy/sokak komünlerinde alan merkezlerinin tüm görevleri bu birimlere de büyüklükleri nispetinde yüklenmiştir. Sokak komünü, KONGRA GEL'in küçültülmüş modeli olarak tasarlanmıştır.

KCK sisteminde her birimin bir üstündeki birime faaliyetleri hakkında rapor sunma zorunluluğu vardır. Her birim bir altındakini denetlemekle sorumludur. Her birim düzenli toplantı yapmak ve sistemdeki eksikleri tespit etmek ve başarısızlıklarda öz eleştiri yapmak zorundadır.

KCK/TM başında Sabri OK isimli örgüt yöneticisi bulunmaktadır. Kararlar Türkiye Meclisi yürütme konseyince alınmaktadır. Ancak Öcalan avukatları aracılığıyla alınacak kararlara müdahale etmekte, Öcalan tarafından alınan veya aldırılan kararlar Kandil'de KCK sözleşmesi 14/6 maddesine dayanarak oluşturulan önderlik komitesince işlendikten sonra yürütme konseyinin altında bulunan ideolojik, siyasal, ekonomik alan merkezleri ve alan merkezlerinin de altında bulunan daha alt komitelerce uygulanması sağlanmaktadır(Deligöz,2012:81).

Önderlik komitesi yani Öcalan eskiden olduğu gibi, yukarıda bahsedilen emir komuta zinciri içerisinde, KCK/PKK'nın aldığı kırsalda ve şehirde gerçekleştirdiği kitlesel eylem kararlarını, gerçekleştirilen silahlı, bombalı eylemleri, milletvekili belediye başkanlarının belirlenmesi gibi kararları almakta yetkilidir(Deligöz,2012:84). Genel talimatlar Öcalan tarafından geldiğinden örgütte emir komuta anlayışı eskiden olduğu gibi devam etmektedir. Dolayısıyla bu yönüyle de KCK, PKK'nın legal hali veya şehir yapılanması değil bizzat kendisidir.

KCK sözleşmesinin 16. Maddesinde parça örgütlenmesi anlatılmaktadır. Daha önce bahsedilen üst kurumlar 4 ülkede bulunan yapıların birleşmesinden sonra faaliyete geçecektir. Ancak pilot bölge olan Türkiye'de sistem uygulandığından diğer bölgelere geçiş yapamamıştır. Parça örgütlenmesinde her örgüt KCK yapısı içinde halkının meclisini kurmakla görevlendirilmiştir. KCK/TM, kendi meclisini, KONGRA GEL den bağımsız ama sorumlu olarak oluşturacak, diğer ülkelerdeki yapılanmalarda halk meclislerini oluşturduktan sonra konfederal birlik kendiliğinden oluşacaktır. Her ülke KONGRA GEL mantığıyla meclisini kurup işletecek, altında eyalet bölge örgütlenmelerini oluşturacak, şehir kasaba ve mahalle örgütlenmeleri oluşturacak, köy ve sokak(komün ve ocaklar) örgütlenmelerini oluşturacaktır. Sokak örgütünden KONGRA GEL'e kadar tüm yapıların aynı sistemin büyültülmüş veya küçültülmüş modeli olarak çalışması öngörülmüştür. En alttan en üste kadar seçimle görevlendirilme varken, Öcalan'ın

önderliği sabit kılınmıştır. Öcalan doğal lider kabul edilmiştir. KCK ile halkın katılımının en üst düzeyde sağlandığı iddia edilmektedir. Demokratik yönetim, tabandan tavana kadar seçimle ve demokratik usullerle seçilen delegelerin oluşturduğu bir sistem ön görülmüş, bu sistemde demokratik özerklik/konfederalizm adı verilmiştir. Ancak tabandakilerin iradesi veya kararı, tavandaki sorumsuz ve kutsal lider Öcalan istemez ise uygulanamamaktadır. Asıl karar mercii teorik ve pratikte Öcalan'dır. Sistemin ne kadar demokratik olduğu dahi sorgulanamamaktadır.

Öcalan, KCK sözleşmesinde hata yapamaz önderlik kurumu olarak gösterilmesine rağmen, KCK'nın devlet tarafından ifşa edilerek yasal olmayan silahlı bölücü faaliyetleri ortaya çıkınca avukat görüşmelerinde kendisinin KCK'dan sorumlu olmadığını ifade etmiştir. KCK'nın isterse isyan başlatabileceğini, kararlarını almakta serbest olduğunu, kendisinin eli kolu bağlı bir mahkûm olduğunu, sorumluluğun KCK yöneticilerinde olduğunu ifade etmiştir(Özcan,2012:160-161). Öcalan tıpkı 1999 yılında yakalandığında yapmış olduğu savunmayı yapmıştır.

Zaten Öcalan hiçbir zaman sorumluluk almamış, örgütün başında durarak yönetmemiştir. 1998 yılına kadar Suriye'den, 1999'dan sonra İmralı cezaevinden örgütü yönetmiştir. 1999 sonrası örgütü nasıl yönettiği veya nasıl talimat verebiliyor sorusuna cevap, Türkiye'nin demokrasiyi ağır aksakta olsa benimsemesinde yatmaktadır. Türkiye kim olursa olsun demokratik hakların kullandırılması taraftarı olduğundan Öcalan düzenli olarak avukatlarıyla görüştürülmüştür. Öcalan,davacı olduğu açık davalar için hukuki yardım almak maksadıyla avukatlarıyla görüşmeler yapabilmektedir. 1999-2011 yılları arasında 346 kez avukatlarıyla görüşme yapmıştır. Öcalan AİHM Türkiye'ye karşı kendisine kötü muamele yapıldığına dair davalar açmakta bu davalar sebebiyle avukatlarla görüşme hakkı kazanmaktadır(Özcan,2012:166-170).

KCK'nın yürütme olarak ana görevlerinden biri, örgütün ülke içindeki faaliyetlerini koordine ederek, zamanlama ve eylem açısından hata yapmamasını sağlamaktır. KCK ülke içinde ve dışındaki olayları değerlendirerek örgütün amacı doğrultusunda maksimum faydayı sağlayacak kararları almayı amaçlamaktadır.

KCK Kürt halkı için her zaman bir baskı aracı olma konumunu korumak istemektedir(Sever, Özeren,2011). Halkın demokratik değerler bağlamında bir hayat yaşamasını temel amaç edindiği iddiasıyla, kendisini haklı göstermeye çalışan örgüt, halkın demokratik haklarını kullanacağı seçim, referandum öncesi gibi zamanlarda, esnafa kepenk kapattırarak, seçimleri toplu boykot kararı aldırarak veya seçimler öncesi şiddet olaylarını artırarak bölgenin normalleşmesini engellemekte, baskısını kendi isteği dışındaki sonuçların oluşması durumunda daha da artırarak halka huzur yaşatmayacağı mesajını vermeyi de ihmal etmemektedir.

KCK sözleşmesinin 27. ve 30. maddeleri arasında yargı erki kodifiye edilmiştir. Buna göre idari mahkeme, halk mahkemesi, askeri mahkeme ve üçünün üstünde yüksek adalet divanı kurulması planlanmıştır. Yukarıda izah etmeye çalıştığımız birimlerin arasında meydana gelebilecek sorunların çözüm merkezi olarak yargı erki de düzenlenmiştir.

3.4. PKK/KCK Terör Örgütünün İdeolojisi ve Hedefi

PKK sosyalist temelli bir örgüttür. Türk solu içerisinde filizlenerek, kendisine ayrı bir yol çizmiştir. PKK, daha sonra Dev- Genç adını alan Fikir Kulüpleri Federasyonundan ve Dev-Genç bünyesinden ayrılacak olan Mahir Çayan'ın THKP/C'sinden yöntem ve ideolojisini, Türkiye İşçi Partisi'nden çıkan bir grubun oluşturacağı DDKO'lardan Kürtçülük ve etnik söylemleri alarak kurulmuştur (Semiz,2013:97; Aydın,2009:264; Alkan,2009; Özcan,2006:77).

PKK terör örgütü, kurulduğu yıllarda örgütün ideolojik altyapısını, Marksist/Leninist çerçeveye oturtmuş, sorunun çözümüne sosyalizmle ulaşılabileceğine inanmıştır. Devletin özellikle Güneydoğuyu iç sömürgesi haline getirdiğini, bölgenin işgal altında olduğunu söylemsel silah haline getirerek, silahlı mücadelenin kaçınılmaz olduğunu iddia etmiştir. Bölgedeki insanların bu sömürü durumundan habersiz olduğunu, devletin işbirlikçi, feodal ajanları vasıtasıyla köylüyü, işçiyi sömürü düzenine mahkum ettiğini savunmuştur(A.Özcan,2006:86-87,N.Özcan,2002). Bu sömürü düzenini yıkmak için öncelikle güçlü devlet kurumlarına değil, bölgedeki feodal, işbirlikçi burjuva olarak nitelediği (kendisine inanan çok az insan haricinde)

bölge halkına savaş açmıştır. Bu savaşı “sistemik zorun rolüne” dayandırmıştır. Zor kullanımı karşısında kendisine itaat edecek olan kitleyi yanına aldıktan sonra devlete karşı “uzun süreli halk savaşı” ile mücadele stratejisini benimsemiştir. 1917 Ekim Devrimi ve sonrasında yaşanan devrimleri model olarak benimsemiştir. Devrim için gerekli olan şartlar oluştuğunda kendiliğinden gerçekleşecek bir son için girişimin yapılması gerekmiştir. Öcalan’a göre önderlik bu girişimin anahtarı görevini görmüştür. “Sömürü”, “işgal”, “savaş”, “devrim” kavramlarının sıklıkla kullanılması “mağdur bir ulus” ve “ortak bir tarih” oluşturulmasını iktiza ettiğinden, tarihteki yaşanan kayıtlara muhalif bir dizi senaryo ortaya çıkarmıştır. Kürtlerin M.Ö. 1000 yıllarında yaşayan Medlerle aynı soydan geldiğini(Bulaç,2010:128), Arap-İslam etkisine girmesiyle “Milli bilincinin” gelişmesini engellediğini, sürekli çatışma ortamının olmasının aşiret yapılanmasını ortaya çıkardığını iddia etmiştir. Osmanlı yönetimi feodal, zorbacı, talancı olarak nitelemiş, Sultan Selim’in Safevi Devletine karşı kazandığı zaferinde etkili olan bölge halkının sözünü dinlediği Şeyh İdris-i Bitlis’i ajan olarak göstermiştir. Birinci Dünya savaşında da kardeş olan Türkler ve Kürtler birlikte mücadele ederek başarıya imza atmış olmasına rağmen, örgüt dokümanlarına göre o dönemde örgütsüzlükten ötürü bağımsızlık fırsatı kaçırmıştır. Marksist dilin hâkim olduğu eserlerde, Örgütün sürekli olarak tekrar ettiği basit ama sloganvari söylemler sempatizanlar arasında ideolojik bir bilinç oluşturmaya kısmen başarmıştır(Özcan,1999:55-61; Bulaç,2010:197-198).

Parti program ve tüzüğüne göre(1993), yine Marksist düşünce paralelinde devletin tüm kurumları asimilasyon aracı ve sömürünün devamını sağlayan yapılar olarak görülmüştür. Devletin polisine, askerine, mahkemesine, okuluna karşı zor kullanarak mücadele vermek esas olarak kabul edilmiştir.

Örgüte göre yapılacak devrim, sömürü düzenine son verip, asırlardır sömürülen bir halkı esaretten kurtaracağından “milli”, bölgedeki feodalizme, Kürt ulus devrimine karşı olan işbirlikçi burjuvaya, aşiret sultasına, kadın sömürüsüne karşı olduğundan ve halkı bu yapı ve anlayıştan kurtaracağından dolayı “demokratik” yanı olan “milli demokratik” bir devrimdir. Amaç sömürü düzenini tamamen yıkarak, sınıfsız, eşit, özgür tam bağımsız, birleşik(İran, Irak, Suriye, Türkiye’deki bölgeler dahil), Demokratik Kürdistan olarak belirlenmiş ve halen bu hedeften

vazgeçilmemiştir(Özcan,1999:63-65;PKK Program ve Tüzüğü,1995:67; Ersever,1993:49).

Örgüt ilk yıllarda hedef ve ideolojisini Öcalan'ın yazdığı ifade edilen Kürdistan Devriminin Yolu(manifesto), birkaç tane broşür ve ölen örgütçülerin afişleri ile anlatmaya, yaymaya çalışmıştır(Ersever,1993:55). Bugün örgütün hali hazırda yüzlerce eseri bulunmasına rağmen neredeyse tamamında manifestonun özeti veya aynısı bulunmaktadır. Yayınlarında niceliksel artış olmasına rağmen nitelik olarak basmakalıplık söz konusudur.

Örgütün manifestosunda(1993) ve programında(1995), devrimin yöntemin nasıl olacağı belirtilmiştir. Yöntem illegal yollarla(çünkü legal izin verilmeyecektir), ideolojik, siyasi ve askeri yöntemlerin eş zamanlı kullanılmasıyla, sosyalizmin düsturları rehberliğinde politik bir örgüt(parti), örgütü destekleyecek geniş bir halk kitlesi(cephes), sömürü düzenine son verecek güçlü bir orduyla gerçekleştirilebileceği ön görülmüştür. Halkın henüz hazır olmaması, devletin bölgede güçlü konumu ve örgütsel yetersizlik nedenleriyle mücadele birden ayaklanma olarak değil, uzun süreli halk savaşı olarak belirlenmiştir. Örgüt hedefine ulaşmak için gerçek şartları en uygun şekle getirmeyi düşünmüştür.

Öcalan, Kürdistan Devriminin Yolu(Manifesto) isimli kitabında, Kürdistan olarak nitelediği bölgede devlete bağlılık duyan her kesime ve devlet yanlısı olan her yapıya sömürgeciliğin uşakları nitelimesinde bulunmaktadır. Öcalan'a göre, tek doğru, "Kürdistan"ın sömürüldüğü ve bu sömürüyü yıkmamanın tek yolunun silahlı bağımsızlık mücadelesine katkıda bulunmak olduğunu kabul etmektir. Bölgede ticaret yapan ve mevcut düzeni savunan esnaf "işbirlikçi küçük burjuva", toprak ağası, müteahhitler "komprador, feodal işbirlikçi" olarak sınıflandırılarak zorun rolünün uygulanacağı kesimler olarak sıralanmıştır. Bölge halkından olan aşiret, esnaf, iş adamı, toprak sahiplerinin, kendi halkını sömürdüğünü iddia eden Öcalan, zorun gücünü kullanarak bu kesimleri sindirmeyi stratejisinin temeline oturtmuştur. Ayrıca "Türkiye Cumhuriyetinin" varlığı ile işgal ettiği bölgenin kurtarılması için uzun süreli zorun kullanılmasını amaçlamıştır(Öcalan, 1993:95-102; Ersever,1993:162 Özcan,2006).

PKK ideolojik olarak 1990'lardan sonra klasik Marksist Leninist düşünceden, Kürt milliyetçiliğine kaymıştır. Bu dönemde PKK içinde tek adam olan Öcalan örgüte ideolojik besin kaynaklığı yapmıştır(Semiz,2013:17,110). 1990'lara kadar ana lokomotif ideoloji ve ülke, Marksizm ve Sovyet Rusya'ydı. Emperyalist devletler(kapitalizm) ve İslamiyet(din) ana düşmanlardı. PKK'nın bölge insanı ile din konusunda yaşadığı pratiğin sonucuna, Sovyetlerin yıkılması eklenince, PKK ve Öcalan'da başta din anlayışı olmak üzere ideolojik araçsallaştırma(Semiz,2013:114) dönemi başlamıştır. Bu tarihe kadar Marksizm dava olarak sahiplenilirken, kapitalizmin küresel zaferi sonrası, Marksist davanın düşman ve dost kavramları, kapitalizme yenik düşerek, idealden çok meta halini almıştır. Öcalan, özellikle bu dönemden sonra pragmatist kararlar almıştır.

PKK dönemsel olarak farklı kesimlere farklı ideolojilerle yaklaşmıştır ancak temelde Marksist Leninist ideolojisinden vazgeçtiğine dair bir beyanatta bulunmamıştır. 1990'lardan sonra PKK, gençlere ve eski kadrolarına Marksist ideolojiyle yaklaşırken, bölge halkına karşı Kürtçü ve İslami söylem geliştirmiştir. Avrupa ülkelerinde ise kendisine etnik şiddet uygulandığı iddiasıyla hareket tarzınıyenilemiştir(Urlu,2008; Özeren, Başbüyük,2011).

PKK/KCK için ideolojik veya hedefsel değişiklikler belli aralıklarla icra edilen konferans ve kongrelerde alınmaktadır. Konferans ve kongrelerde dönemsel şartlara göre değişebilen kararlar alınabilmektedir. PKK kendisini ilgilendiren her türlü konuda en üst düzey olarak konferans ve kongreleri esas almaktadır. Konferanslar ve kongreler örgütün kuruluşundan bugüne ideolojik veya eylemsel değişikliklerinyapıldığı yerler olmuştur. Ancak tüm bu toplantılarda Öcalan kendi fikrini dikte ederek, homojenliği sağlamıştır(Ersever,1993:69). İlk yıllarda örgüt içinde aykırı görüş sahipleri bu toplantıların demokratik bir ortamda geçeceğini düşünerek fikirlerini açıklamış, ancak sonları hain, işbirlikçi, ajan yaftasıyla tasfiye edilmek olmuştur. Bu toplantılar Öcalan için örgütsel temizlik ve safları sıklaştırma zamanları olarak kullanılmıştır. Bu sebeple örgütün ideoloji ve hedefi neredeyse tamamen Öcalan'ın sultası altındadır.

İlk kongre örgütün kuruluş toplantısı kabul edilirken, ideolojik formasyonun sağlandığı ilk konferans 1981 yılı Temmuzunda gerçekleştirilmiştir(Törel,2002:65).

PKK'da kongre ve konferansların üç önemi bulunmaktadır. İlki Öcalan'ın isteği dışında hareket edenlerin yargılanma yeri vazifesini görmesi, ikincisi Öcalan'ın söylediklerini harfiyen yapan üyelerin egolarını tatmin edecek, kol komutanı, tim amiri, komite üyesi gibi hayali makamlar verilme yeri olması, üçüncüsü ise homojen, tek tip militan yetiştirme vazifesinin olmasıdır. PKK'nın başarı elde edememesi, uygulanan yöntemin ortaya çıkardığı problemler gibi sorunlar kongreler ve konferanslarda örgütün deneyimli teröristlerince dile getirilmiştir. Ancak, Öcalan liderliğini sorgulatmamak için bu kongrelerde sivrilen, itiraz eden muhalifleri infaz ettirerek saltanatını sürdürmüştür(Ersever,1993:69,112,121).

Kongrelerin ve konferansların bir diğer özelliği de Öcalan'ın kendi aldığı kararları kutsal saydığı bir ortamda kabul ettirmesinin yanında, başarısızlıkların Öcalan'ın tüm çabalarına ve gayretine rağmen, alandaki teröristlere mal edilme ve Öcalan'ın başarısızlıklardaki sorumsuzluğunun ilan edildiği yer olmasıdır(Ersever,1993:115). Öcalan'ın tüm yayınlarında kendisini sorumsuz ve mükemmel gösterdiğini, başarısızlıkların örgütün diğer üyelerine pay edildiği görülmektedir.

İdeoloji olarak meselelere eleştirel bakan Marksist ideolojiyle beslenen PKK ve Öcalan, Marksist geleneğin aksine eleştiriye tahammülsüzdür. Avrupa'da iki yıl kaldıktan sonra PKK'nın sisteminde reform talep eden, önde gelen üyelerden Çetin Güngör (Kod adı Semir),talepleri nedeniyle Öcalan tarafından alaya alınarak reddedilmiştir. Güngör gibi reform isteyen PKK'lı bir kesim, silahın çözüm olmayacağını, PKK'nın halkın içinde halka yardım eden, tüm siyasi aktörlerle konuşabilen bir yapıya kavuşmasını talep etmişti. Güngör, Avrupa'daki gerçek demokrasinin Türkiye'de uygulanmasının Kürt halkını rahatlatacağı düşüncesindeydi. Çünkü o rahatlığı kendisi yaşamıştı(Marcus.2009:125-127).

1982'de yapılan 2. Kongrede Güngör, Avrupa'dan hevesle fikirlerini anlatmaya gelmişti. Fakat hayal ettiği demokratik, akılcı ortamdaki ziyade despotik ve dogmatik PKK uygulamasını gördü. Fikirleri değişmeyen Güngör 1984 yılında hain ilan edildi. 1985 yılında infazı Avrupa'da gerçekleştirilerek kuruluşundan o güne muhalif görüş sahibi kişi ve gruplara yapılan ona da yapılmış oldu (Törel,2002:67;Marcus,2009: 128-132).Bu infaz ne ilk ne de son olacaktı. Öcalan için muhalefet zafiyet anlamına gelmekteydi. Öcalan'ın Semir vakasını 1993'te

yazdığı kitabında özellikle bahsetmesi, örgüt içinden gelen bir muhalif hareketi, ön alarak tasfiye etmesi bakımından önemli olduğu gibi, bundan sonra muhalif olacaklara uygulanacak yöntem açısından da önemliydi.

Semir kod adlı Güngör'ün bu düşünceleri üzerine Öcalan(1993a) Tasfiyeciliğin tasfiyesi isimli bir kitap dahi yazmıştır. Kitabında kısaca kendi düşüncesinin haricindeki düşüncelerin ve yöntemlerin boş bir hayalden öteye gidemeyeceğini, tüm mensupların “hata yapmaz önder” kavramını zihnine yerleştirmesi gerekliliğini, konferans ve kongrelerde kararların demokratik olarak alındığını, Semir'in PKK'yı bölmeye çalışan bir hain olduğunu, kitabın başından sonuna kadar 30 farklı yerde Semir olayı üzerinden anlatmıştır. Örgütte “semir kişiliği” suçlamasıyla halen infazlar devam etmektedir(Alkan,2011:81).

PKK kuruluşundan bugüne kadar örgüt içindeki mensuplarına yönelik birçok susturma girişimlerinde bulunmuştur. “işbirlikçi”, “mit ajanı”, “hain” damgasıyla etiketlenen üyeler, örgütün dağılmaması ve aykırı seslerin çoğalması sonucu diğer sol örgütlerin akıbetine uğramaması için, infaz edilmiştir. İnfazlar PKK terör örgütünün bir geleneği haline gelmiştir. Zorun rolü örgüt mensupları içinde uygulanmıştır(Marcus,2009: 191-192; Ersever,1993:91,149).

Semir olayının üzerinden çok geçmemişti ki, 4. Kongre'nin Kuzey Irak'ta yapılması kararı alınmıştı. Öcalan şahsi güvenliğini tehlikeye atmak istemediğinden katılmadığı kongre, merkez komite başkanlığında yapılacaktı. Bu kongrede Öcalan'ın rahat bir şekilde yaşadığı Şam'dan örgüte talimat vermesi, hata yapanları hain olarak niteleyerek infaz etmesi gibi örgüt içinde daha önce yükselen rahatsızlıklar ifade edildi. Kongreye katılanlar bu muhalif sese onay vermelerine rağmen “hain”, “işbirlikçi” damgası yememek için güçlü olan Öcalan tarafında kaldılar. İddiaları gündeme getiren grup hain ilan edildi. Bu grup Kuzey Irak'ta PKK Vejin(Uyanış) isimli yeni bir örgüt kurdular. Bu olay Öcalan için bir krizdi. Ancak Öcalan çoğunluğu, muhalif grubun PKK'yı yok etmek için oluşturulmuş “komplo ekibi” olduğuna inandırdığından, kendi otoritesini daha da güçlendirmiş oldu. Krizi fırsata çevirme yeteneğini kullandı. 1990 sonrası Abdullah Öcalan tek otorite oldu(Marcus,2009:200-206; Özdağ,1999:65; Ersever,1993:152-154).Öcalan'ın otoritesini sarsacak örgüt içinde gelişen 3. vaka Şemdin Sakık vakası oldu. Sakık

1990'lı yılların ortalarında örgütün içine düştüğü zor durumdan, Öcalan'ı sorumlu tuttu ve isyan bayrağını açtı. Sakık 1979 yılında örgüte katılmış, Öcalan'ın hain, ajan, işbirlikçi diyemeyeceği üst düzey bir liderdi. Ancak Öcalan, Sakık'ı da saf dışı bıraktı (Marcus,2009:350). Sakık daha sonra Türkiye'ye gelerek teslim oldu ve Öcalan hakkında "İmralı'da Yaşayan Tiran" isimli kitabı yazarak Öcalan'ın faşist, dikta eden, otoriter yönetim anlayışını kaleme aldı(Sakık,2012). Sonuç olarak PKK içinde bir teröristin hayatta kalabilmesi sakın olmasına, fiziksel yeteneğine ve en önemlisi Öcalan'dan farklı düşünmemesine bağlıydı(Marcus,2009: 346).

Örgüt, 2004 yılında tekrar eylem kararı aldığında üst düzey yöneticilerinden Kani Yılmaz, Hikmet Fidan gibi isimler, demokrasiden dem vuran PKK'da seslerini yükseltip ayrılıkçı bir söylem geliştirmelerinden ötürü aynı şekilde, infaz edilmişlerdir. Gerek Öcalan'ın, gerek PKK'nın geçmişi incelendiğinde herkesin hem fikir olduğu nokta: şiddet, kan, toplumlararası gerilim, gözyaşı ve öfkedir(Gunter,2008:62;Bal,2006b:255,280;Cemal,2004:83;Bal,2007). PKK'da ideoloji tek seslidir. İdeoloji şiddet temellidir. PKK'da Öcalan Demokrasisi kurumsallaşmıştır. Gerçek anlamda demokrasi veya değerler ise araçsal bir malzeme niteliğindedir.Tüm bu hadiseler PKK/KCK'nın ideoloji ve hedef belirlemelerinde kıtas aldığı ölçüyü göstermektedir. PKK/KCK, tamamen Öcalan endeksli hedef ve ideoloji belirlemektedir. Bu durum Öcalan'ın yakalanması sonrasında 180 derece fikir ve hedef değiştirmesinde net olarak görülmüştür. Ancak bu dönüşün ve dönüşü kabullenen kitlenin arka bahçesi geçmişin sayfalarında yer almaktadır.

Yakın zamanda DTP Diyarbakır Belediye Başkanı Osman Baydemir silahların gölgesinde demokrasinin gelişemeyeceğini, şiddet döneminin sona ermesi gerektiğini ifade ettiğinde, bu sözler Öcalan tarafından sert bir şekilde karşılanmış, örgütün halk mahkemelerinde yargılanarak ceza dahi almıştır. Öcalan ve PKK alternatif bir yapı istememektedir. Kurulduğu günden bu yana bu anlayışla tüm muhalifler susturulabilmiştir(Özeren,2011; Özcan,2012:100).

2000'li yıllara kadar ideoloji ve hedefinin gerçekleşmesini sağlayan kararlar ve altyapı çalışmaları konferans ve kongreler aracılığıyla yapılırken, 2004 yılından sonra bunlara ilave olarak yeni kurumlar ihdas etmiştir. Bu kurumlar önceden

sadece örgüt içinde hedef ve ideoloji birliği amaçlayan PKK'nın, yeni dönemde tüm halk üzerinde ideolojik ve hedefsel birliktelik arzu etmesinden ortaya çıkarılmıştır. Yakalanmadan önce Öcalan coğrafi olarak alan kazanma ve silahlı mücadeleyi esas tuttuğundan, sadece konferans ve kongreler militanların ideolojik olarak eğitilmesi için yeterliydi. Ancak, yakalandıktan sonra psikolojik alan kazanma stratejisi dahilinde ideolojik formasyon için yeni kurumlara ihtiyaç duyulmuştur. KCK yapısının yürütme kısmında yer alan, İdeolojik alan merkezleri, KCK'nın yeni dönemde halkın Öcalan'ın fikirleri doğrultusunda düşünmesini sağlayacak çalışmaları yapacak birim olarak düşünülmüştür. İdeolojik alan merkezinin altında komiteler kurularak halkın her alanda aynı düşünce etrafında toplanması sağlanmaya çalışılmıştır. Kürt ulusunu inşa etme adına kültür, bilim aydınlanma, basın komiteleri kurulmuştur. İdeolojik formasyonun yaygınlaştırılabilmesi amacıyla siyaset akademileri ihdas edilmiştir.

Siyaset akademilerinde ideolojik olarak yetişen insanlar, KCK'nın öngördüğü sosyal alan komitelerinde halkın tüm kesimine ulaşarak psikolojik alan kazanma faaliyetlerini sürdürmeyi amaçlamıştır(Yılmaz,anonim;Özeren ve Başibüyük,2011). Siyaset akademilerinde eğitim alanlar şehirlerde organize edilen serhildan tarzı eylemlerde başrol oynamaktadırlar(Deligöz,2012:106).

KCK sisteminin yürürlüğe girmesiyle, hedef olarak belirlediği, bağımsız Kürdistan emelinden vazgeçtiği görüntüsünü vermektedir. KCK sisteminin bağımsızlığı hedeflemediğini her platformda iddia etmektedir. Ancak KCK sistemiyle siyasi ve idari sistemin içinde devletin olmadığı, dilsel, dinsel, etnik, kültürel farklılıkların özgürce ifade edildiği konfederal birliklere dayandığını belirtmektedir. Demokratik konfederalizm adını verdikleri sistemde insanların devlet olmayan bir ortamda bağımsız hareket etmelerini hedef edinmiştir(Karayılan,2011:458-460). PKK/KCK yeni dönemde hedefini değiştirmeden demogoji yapmak suretiyle bağımsız devlet kurma idealinden vazgeçmediğini, aksine çok daha uygulanabilir bir sistem kurduğunu göstermiştir. Tek fark birleşik Kürdistan yerine, Konfederal Kürdistan ifadesidir(Sezer,2012).

KCK yapısının kurulmasıyla birlikte ideolojik formasyon görevi siyaset akademilerine verilmiştir. PKK ilk yıllarda ideolojik eğitimini Marksist Leninist

kaynaklardan, Öcalan'ın kitaplaştırılan konuşmalarından ve yazdığı kitapların okunmasından almaktaydı. Gerilla olarak eğitilen örgüt mensupları bu eğitimleri PKK'nın yurt dışındaki kamplarında gördüğü derslerle almaktaydı. Türkiye Çalışma Grubu adı verilen lise ve üniversite öğrencilerine 6 aylık ders şeklinde verilen eğitimi alanlar Türkiye'de PKK/KCK'nın siyasal amaçlarına hizmet etmek için kullanıldı. Ancak bir süre sonra daha yaygın ve legal görünüm kazandırabilmek için, Öcalan'ın talimatıyla "nitelikli eleman kaynağı" yetiştirmek amacıyla siyaset akademileri kuruldu(Özdemir ve Özkan,2014).

KCK yapısının kurulmasıyla, Öcalan'ın KCK yapısını üzerine oturttuğu 4 temel yapıdan biri olan siyaset akademilerinde siyasal eğitim vermeye başlandı. Böylece legal bir görüntü altında daha fazla insan ideolojik olarak eğitimlerden geçirildi. Amaç, halka PKK ideolojisini aşılama, Kürt ulus inşasını ve bağımsızlığını gerçekleştirecek nitelikli eleman temin etmektir. Demokratik konfederalizm ve demokratik özerkliğin nasıl kurulacağını anlatıldığı bu akademiler, KCK'nın alan merkezlerinden ideolojik alan merkezine bağlı olarak faaliyet gösterdi. KCK operasyonları sonrası Türkiye'de birçok ilde bulunan siyaset akademilerinin müfredatı incelendiğinde, Kandil'de verilen teorik derslerle aynı olduğu görülmüştür. KCK'nın yöneticilerinden Murat Karayılan siyaset akademilerinin devrimci halk savaşı için gerilla yetiştirmek ve halkı organize edip bilinçlendirme görevi olduğunu ifade etmiştir(Özcan,2012:136-150; Deligöz,2012:64; Özdemir ve Özkan,2014). PKK kurulduğu yıllardan itibaren Marksizm'den vazgeçmemiştir. Ancak Marksizm'in çöküşüyle beraber, Kürt milliyetçiliğini ana ideoloji olarak belirleyerek altyapı malzemesi olarak Marksizm'in düsturlarını kullanagelmektedir.

Örgüt, Marksist ideolojiden, Kürt milliyetçiliğine dönüş yapmış, ancak 2000 sonrası kaleme alınan yayınlarından hiçbirinde Marksist dilden vazgeçmemiştir. Öcalan 2004 yılında yazdığı kitabında kuvvetli bir şekilde komünal sistemin zorunluluğunu ve haklılığını savunmuştur(Alkan,2011:86;Öcalan,2004:87-88). Ayrıca KCK sözleşmesinde de Marksist düşünceden vazgeçilmediğini 30-31. Maddelerde açıklamıştır. Ancak uygulamada net olarak görülmemekte birlikte, Marksizm kapalı devre ideolojisi olarak, yalnızca birinci halkada bulunan örgütçülerce kullanılmaktadır(Sezer,2012).PKK'nın vazgeçmediği bir diğer tutum şiddetin

araçsallaştırılmasıdır. Örgüt 2009 yılında devletin açıklamış olduğu “demokratik açılım” sürecine ve 2010 yılında yapılan referandum sürecinde, demokrasiyi dilinden düşürmezken boykot kararı aldırması, birçok sivil ve güvenlik görevlisini, yakarak, mayınlayarak, öldürerek karşılık vermesi, çözümün bir parçası olmak istemediğini göstermiştir(Bal,2012). PKK terör örgütü, bölge halkı için yapılan devlet adına olumlu süreç ve eylemleri baltalamakta, tek çözüm unsurunun kan ve dolayısıyla kendisi olmasını istemektedir. Bu durum en fazla bölge halkına zarar vermektedir(Bal,2006b:199).

KCK, Türkiye’nin değişim yaşadığı 2000’li yıllar sonrası dönemde, örgütün verdiği reaksiyondur, örgüt, taktik, yöntem ve ideolojisinde değişikliklere gitmesine rağmen esas amacı olan bağımsız, birleşik Kürdistan hedefinden vazgeçmemiştir(Özeren, Başbüyük, 2011).KCK/TM yapılanması, amaç olarak başlangıçta devlet olmayan konfedere, özerk bir yapı öngörürken, PKK/KCK’nın 1978 kuruluş bildirgesinden bugüne değişmeyen bağımsızlık hayali için bir basamak olarak düşünülmelidir. Örgüt ilk yıllarında halk ile devletin arasını açmak için kullandığı silahlı propaganda döneminde olduğu gibi ikili iktidar oluşturmak istemektedir. Aslında yöntem biraz daha kompleks, amaç aynı görünmektedir.

PKK her türlü değeri sömürü malzemesi olarak kullanmayı bir ideoloji haline getirerek, pragmatizmin ve Makyavelizm’in doruklarında bir terör örgütüdür. Sömürdüğü tüm değerleri araç olarak kullanmasına rağmen kendiside başkaca güçlerin kullanışlı bir aracı olmaktan öteye gidememiştir.

Sonuç olarak PKK’nın ideoloji, söylem, yayın ve eylemlerine bakıldığında, dört ayrı ülkede bulunan Kürtleri bir araya getirerek bağımsız Kürdistan kurma amacıyla olduğunu, yöntem olarak silahı ve şiddeti bırakmak istemediğini, bölgede uluslararası bir rol oynadığını, ilkelerinin değişkenlik göstermesi sebebiyle pragmatist ve fırsatçı olduğunu söyleyebiliriz(Laçiner,2012:9-13).

3.4.1. PKK ve KCK’dahedefin gerçekleştirme aracı: “cephe” yapılanması

Toplumsal her katmanındaki insanların, aynı amacın gerçekleştirilmesi amacıyla asgari müşterekte oluşturdıkları siyasi birliğe cephe denilmektedir(Ersever,1993:1165). Cephe örgütlenmesi, kültür, eğitim, gelir düzeyiyle bağlantılı olarak aynı amaçla farklı birlikteliklerin kurulmasının sağlanmasıdır. Örgüt cephe yapılanmasını 1985 yılında ilan ederek çalışmalarını başlatmıştır. Birleşik, bağımsız, demokratik Kürdistan hayali için, esnaflar, çiftçiler, öğretmenler, din adamları vb. kendi aralarında birliklerini oluşturması öngörülmüştür. Başlangıçta rağbet görmeyen cephe yapılanması, örgütün strateji değiştirdiği 2000'li yıllardan sonra artarak taraftar bulmaya başlamıştır.

Cephe faaliyetleriyle arzulanan, halkın hızla siyasallaşarak devlet aleyhine pozisyon belirlemesini sağlamak, “siyasal şiddet” metaforuyla, halkı devlet nezdinde PKK'nın “suç ortağı” haline getirmek, kısa vadede sosyal ve ekonomik düzeni sarsmak, uzun vadede ise devleti bölgede sadece resmi bir varlık haline getirerek yalnızlaştırmak, halktan soyutlamaktır(Özdağ,2010:151).

PKK mücadelesinde ilk önce şiddeti kullanmıştır. Şiddeti hem sözde savunduğu bölge halkına hem de devlete karşı kullanmıştır.Sosyal bir halk mücadelesinde, cephe ilk önce oluşması gereken yapıdır. Cephe oluştuktan sonra örgüt(parti) ve ordu yapılanması doğal olarak oluşacaktır. Ancak tabanı olmayan PKK zor kullanarak yapay bir şekilde önce parti ve ordusunu daha sonra cephesini oluşturmaya çalışmıştır. Bu sebepten dolayı, ilk yıllarda kendine taraftar bulamamıştır(Ersever,1993:167). Ancak 2000'li yıllardan sonra değişen yapılanmasıyla cephe oluşumunu tadil etmektedir.

PKK terör örgütü tarihi boyunca tüm değerleri araçsallaştırarak kendi amacını gerçekleştirmeye çalışmış, son derece Makyavelist şekilde hareket etmiştir. Örgüt için insani, toplumsal, ideolojik, siyasi ve manevi değerler bulunmamaktadır. Tüm bunlar yalnızca araçsal değer taşıdığı sürece kıymet ifade etmektedir.

PKK terör örgütü, silahlı mücadelesinin başarıyla sonuçlanmasının tek yolunun halkın mücadeleye ikna edilerek, kitlesel olarak mücadeleye katılmasına bağlamıştır. İthal olarak uyguladığı gerilla mücadelesinin temelini, arka bahçesini de halk desteği(cephe oluşumu) oluşturmalıdır. Çünkü gerilla mücadelesinde halktan yapması beklenenler arasında savaşacak insan temini, gerillaya destek

veren milis örgütlenmesinin oluşturulması, beslenme ve barınma olanaklarının artırılması gibi hayati görevler yüklenmiştir. Halkın örgüt saflarında görev alması ve istenilenleri yapması için halk ile parti arasında ideolojik ve sosyal bütünleşmenin sağlanması esastır. PKK'da bu anlamda halkı yanına çekebilmek amacıyla cephe örgütlenmesini kurmuş, bugüne kadarda çeşitli değişikliklere²⁶ rağmen ancak kısmi bir başarıyla faaliyetlerine devam etmektedir.

PKK'nın cephe faaliyetlerini yürüten ilk yapı Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi(ERNK) adı altında 1985 yılının Nevruz günü 21 Mart'ta ilan edildi(Semiz,2007:83; Deligöz,2012:18; Ersever,1993:108; Özcan,2006:172). ERNK, örgütün mahalli alanlarda etkili olabilmesi amacıyla kurulan ilk cephe birimiydi. Ancak özellikle ilçe ve şehirdeki insanlar PKK'dan direkt etkilenmediği için etkili olamadı. ERNK daha çok devletin gücünün az hissedildiği mezra ve köylerde silah zoruyla hayat buldu.ERNK 7. Kongrede alınan kararla feshedildi(Karayılan,2011:355; Ersever,1993:112). ERNK'nın kuruluş amacı, PKK'nın organize edebileceği, gençlik, kadın, köylü, esnaf, memur, işçi, din adamı birliklerinin oluşturulmasıydı. Ancak şiddet temelli, devlet karşıtı örgüte halk tabanından bu yönde destek (gerilla savaşı yöntemini kullanması dolayısıyla) gelmedi(Ersever,1993:114; Bal,2012).Ancak 2000'li yıllardan sonra cephe faaliyetleri çatı örgütlenmeler altında, geçmişe nisbeten hendesi büyüyerek devam etti. ERNK, KCK'nın yürütme konseyinin altında bulunan alan merkezlerinin görevini yapan (ilk) çekirdek yapılanma olarak kabul edilmelidir. Zira amaç ERNK ve alan merkezlerinde halkın siyasal ve ideolojik olarak örgüte katılımını sağlamaktır.

İlk yıllarda Öcalan ve PKK'nın hedefine ulaşmak için öngördüğü yöntem silahlı devrim ve gerilla yöntemiydi. Halk, devletine karşı toplu bir şekilde silaha sarılmanın aksine PKK karşısında devlete yardım etmesi sonucu, PKK istediğini

²⁶ PKK kurulduğunda cephe faaliyetlerini parti bünyesinde dar bir kadro tarafından ideolojik esasların aktarılmasıyla yapıyordu. Ordu yapılanması kurulmasıyla gerilla olarak adlandırılan teröristlere halk içerisinde cephe faaliyeti yapma, halkı siyasi yönden bilinçlendirme görevi verildi. PKK'nın örgüt olarak etkisini artırmasıyla cephe faaliyetleri ayrı bir çatı altında toplandı. ERNK çatı yapılanmanın ilk ismi oldu. Zamanla cephe faaliyetini icra edecek kurumsal yapılar konjonktür gereği farklı isimlerle adlandırıldı. DTK, KKK gibi... Ancak, siyasi olarak bilinçlendirme çalışmalarının genel adı cephe faaliyeti olarak isimlendirildi.

alamadı. Silahlı mücadeleyi ve ayaklanmayı reddeden halkı yanına alarak cephe desteğinin sağlanması, PKK tarafından birinci plana alınınca, PKK yöntem ve söylem değişikliğine giderek halkı kandırmaya çalıştı. PKK cephe desteğini, 2000’li yıllardan sonra ideolojisini ve yöntemini değiştirerek sağladı. Bu noktada PKK din anlayışını değiştirmiş, görüntü olarak Marksizm’den vazgeçmiş, yine görüntü olarak bağımsızlık vurgusunu geri plana atmak zorunda kalmıştır.

İlk yıllarda PKK cephe faaliyetlerine silahlı propaganda ile birlikte başlamıştır. Kuruluş amacı bağımsızlık olan örgüt için esas önemli olan askeri başarı değil, halkın saflarına çekilerek desteğinin alınması olmuştur. Çünkü yöntem olarak belirlenen “uzun süreli halk savaşının” kazanılması “askeri” değil “siyasi” zaferle olacaktır. Cephe faaliyetleri sonucu gerilla mücadelesinin başarısı üs bölgelerinin oluşturulması, gizlilik içinde hareket edilmesi için halkın gönülden destek vermesine bağlanmıştır. Öcalan için cephe, parti ve ordunun devamı için hayatiydi. Cephe oluşumu için devrimci şiddet kullanılacak, halk devletin kendini koruyamadığını görüp, can güvenliğini sağlamak için mecburen parti saflarına katılacak, halk parti saflarında örgütün suç ortağı olduktan sonra devrim için bir nefer olarak kullanılacaktı. Bu aşamalar sonunda devlet halkına, halk devletine yabancılaşacak, devlet işgalci, halk düşman olarak görülecekti. İlk yıllarda cephe yapılanmasının temel taşı köylüler ve gençler oluşturmuştu. Aslında PKK bölge halkı için ölü doğum sayılırdı, zira 1985-1986 yıllarında örgütü halk ihbar ediyor, bölgede yaşatmıyordu. Bölgede tutunamayan örgüt Kuzey Irak’ta ikamet etmek zorunda kalıyordu. Bu dönemde örgüt, cephe faaliyetlerine ağırlık vermek zorunda olduğunu anlayarak, yatay ve dikey örgütlenme sistemi kurdu. Şiddet kullanarak, halk desteği alınacak, merkeze bağlı, bölge komiteleri, bölgeye bağlı yerel komiteler oluşturulacaktı. Faaliyetleri sonucunda halkı sokaklara dökerek devlete karşı örgütleyecek, devletle işbirliği içinde olan halkı sindirebilecekti. Halk tam anlamıyla örgüt lehine hareket etmeye başladığında, devletin tüm birimleri bölgede dışlanacak, ideolojik ve kültürel izolasyon sağlanacaktı. Halk devlete karşı dersleri boykot etmekten, vergi vermemeye, devlet malına zarar vermeye kadar değişen sivil itaatsizlik eylemlerini yapmakla görevlendirilmişti(Özcan,1999:173-190; Özdağ,1999:41; Ersever,1993:108; Heper,2008:180). Ancak örgüt istenilen cephe desteğini 2000’li yıllara kadar hiçbir zaman temin edemedi.

Cephe faaliyetleri, PKK terör örgütü için hayati öneme sahiptir. Cephe faaliyetleri hangi kuruluş, çatı, isim altında yapılırsa yapılsın, terör örgütünün bağımsız, birleşik Kürdistan kurma hedefine ulaşması için hayatidir. Halkta siyasi, ideolojik bilinç oluşturulması akabinde, halkın devletten soğutulması, halk-devlet ilişkisi koparıldıktan sonra örgüt lehine yeniden yapılandırılması birinci amaçtır. Kopan her birey, aile, aşiret devleti siyasi açıdan zayıflatırken, örgütü güçlendirecektir. Askeri alandaki kapanmayan makas, siyasi olarak daralacak, devlet halkına karşı yalnız kalırken, örgüt güçlenecektir. Cephe faaliyetinin bir diğer amacı uluslararası arenada halkın devletle olan uyumsuzluğunu öne sürerek ayrılıkçı söylemin geliştirilmesi ve haklılaştırılmasıdır (Özcan, 1999:177-178).

Cephe yapılanmasıyla halk devletten koparılacak, daha sonra bağımsız bir devletin çekirdeği olarak işlev kazanması sağlanacaktı (Özcan, 1999:207). PKK'nın askeri anlamda başarıyı yakalayamamasına rağmen, siyasi alanda cephe oluşturma açısından özellikle yurt dışında ciddi destek sağladığı, Türkiye'yi uluslararası arenada sıkıştırmayı başardığı söylenebilir (Özdağ, 1999:185). PKK, 1999 sonrası dönemde askeri anlamda yakalayamadığı, "ikili iktidar" oluşturma hayalini, siyasi anlamda cephe faaliyeti alanında kısmen başarmıştır (Özdağ, 2010:30).

Yurt içinde devletle halk arasında bölücülük yapmaya çalışan cephe faaliyetleri, yurt dışında da yapılmaktadır. Bölücü terörün, Avrupa'da ciddi anlamda yatırımları bulunmaktadır. Medyası, örgütün elebaşları, vakıfları, dernekleri, kendi çaplarında lobi faaliyetleri bulunmaktadır. Avrupa ülkeleri bölücü terörü AB üyeliğine engel olarak görürken, örgüte yardım noktasında elinden gelenide yapmaktadır. Hiçbir örgüt üyesini teslim etmemektedir (Acar, 2012:79). Yurt dışı cephe faaliyetlerinin daha sağlıklı ve sistemli yapılabilmesi için çatı örgütlenme döneminde değişikliğe gidilmiştir. 2007'den sonra yürürlüğe giren KCK sözleşmesiyle, KCK Yürütme konseyine bağlı dış ilişkiler komitesi kurulmuştur. Kurulduğu dönemden bu yana Dış desteklerle ayakta kalan PKK, KCK çatı yapılanması sonrası Avrupa'daki faaliyetlerini de düzenlemiştir. Dış ilişkiler komitesi ile Öcalan için özgürlük çalışmaları, Kürt diasporası oluşturma çalışmaları başta olmak üzere sayısız konferans, toplantı panel çalışmaları yapmaktadır (Deligöz, 2012:142-145).

PKK/KCK şiddetle elde edemeyeceği kazanımları cephe çalışmaları sayesinde elde etmiş görünmektedir. Cephe çalışmaları, silahlı mücadelenin aksine psikolojik alan çalışmalarıdır. PKK, özellikle Öcalan'ın yakalanması sonrası (zorunlu olarak) psikolojik üstünlüğü yakalamanın mücadelesini vermiştir. Bu mücadelede belli bir olgunluğa gelmiştir. Bölgede insanlar ekseriyet itibariyle Öcalan'ın geçmişini ve ideolojisini bilmemelerine rağmen romantik bir şekilde Öcalan'ı doğal lider konumunda görmeye başlamışlardır.

Bölge insanı çevresel koşulların etkisiyle, geniş bir gruba aidiyet hissi duymaya başlamışlardır. Dünyaca ünlü psikolog Volkan'ın(2013) tespitine göre Kürtler arasında geniş bir grup etkileşimi bulunmaktadır. Eskiden Kürtler kendilerini Anadolu insanından farklı değerlendirmezken, 40 yıla yaklaşan PKK terörünün ayrıştırıcı etkisinin(cephe faaliyetlerinin etkisi) özellikle 20'li ve 30'lu yaşlarda oluşturduğu romantik milliyetçilik dalgasıyla, farklı bir geniş gruba dâhil olduklarını düşünmeye başlamışlardır. Ülkemizdeana geniş grup kimliğini Türkler oluşturmaktadır. PKK'nın oluşturmaya çalıştığı algı ise iki geniş grubun birbirinin ezelden düşman olduğu, şayet mücadele verilmezse Kürt geniş grubunun, Türk geniş grubu tarafından asimile edilerek yok edileceğidir. Yine Volkan'ın tespitine göre geniş gruplar, ortak bir tarih, dil, din, göç, acı vs. ve liderle oluşmaktadırlar. Geniş gruplar tıpkı çadır bezinin altında, liderlerinin çadırın ortasında bulunan direğin vazifesini yaptığı bir vaziyette bulunurlar. Geniş grup oluşumunda lider çok önemlidir. PKK terör örgütünün Öcalan'a aşırı değer vermesinin bir nedeni de geniş grubun oluşabilmesindeki sembolik önemidir. PKK geniş grup kimliğini oluştururken, bölge halkının psikolojik olarak seçilmiş travma yaşanmasına sebep olmuş, bölge insanı ana geniş gruba ait olma hissiyatını kaybetmeye başlamıştır. Aynı çadır altında toplanan insanlar çadır altındaki bir kişiye, özellikle çadırın liderine karşı yapılan saldırıda savunma pozisyonu almakta, bireysellikten çıkarak, "biz" kavramını kullanmaktadırlar. Geniş grup ve metaforik çadır benzetmeleri PKK'nın cephe çalışmaları sonucu psikolojik alan kazanma faaliyetlerinin özetidir.

3.4.2. “Cephe” faaliyetleri bağlamında PKK/KCK’nın araçsallaştırmaları

PKK terör örgütü ve ideologu Öcalan, fikri müktesebat olarak kullandığı Kürt milliyetçiliği, din, Marksizm, kadın hakları gibi kavramları araçsallaştırarak kullanan, yerine göre tamamen reddeden veya değiştirebilen, bunun yanında şiddeti hiçbir zaman ikinci plana atmayan bir karakterdedir. Kürt milliyetçiliğinin uzun süreli halk savaşıyla, Marksizm’i devrimci şiddetle tesis edeceğini düşünen Öcalan, dini toplumsal eylemlere konu etmesi bakımından, kadınları ise yerine göre savaşçı, intihar eylemcisi veya eylemlerde ön saflarda bulundurabildiği için değerli görmektedir. Bu bakımdan PKK’nın değişmeyen tek ideolojisi şiddettir diyebiliriz. Şiddetin dışında birçok olgu PKK tarafından zaman içerisinde sadece araç olarak kullanılmıştır.

PKK’nın bugüne kadar araç haline getirdiği konular, Marksist ideoloji (sonradan Kürt milliyetçisi olmuştur), Kürt milliyetçiliği (Öcalan yakalandıktan sonra Türk milliyetçisi olduğunu söylemiştir), aile, din ve aşiretler (aile kurumuna, din adamlarına, aşiretlere savaş açmış, ancak daha sonra kendi dini kurumlarını kurmuş, en Marksist düşünceye sahip olduğu dönemde evlenmiş, menfaat gereği aşiretlerle birlik olarak başka aşiretlere saldırmıştır), kadın, dil (en çok tepkiyi kendi göstermiş), şiddet (masum köylüyü dahi hedef almış, binlerce silahsız insanı öldürmüştür), az gelişmişlik (kalkınmayı sağlayacak işçileri öldürmüş, iş makinelerini yakmıştır), kültürel etkinliklerdir (Nevruz vb. olayları şiddet için kullanmıştır) (Alkan, 2011:19; Aydın, 2009:265; Bal, 2006b:196; Beren, 2012). PKK, bölgenin ve insanların her anlamda gelişmesinin sebebi değil, tam aksine engeli olmuştur (Laçiner, 2012:40-41).

Öcalan ve örgüt için cephe faaliyetleri halkın teveccühüne mazhar olabilmek için yapılmaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için her yol denenmektedir. Bu sebepten dolayı örgüt, bazı düşüncelerini gizli tutarak zamana ve mekana göre uygun araçsallaştırmalar yaparak halkı yanına çekmeye çalışmaktadır. Cephe faaliyetleri kapsamında örgütün araçsallaştırdığı konuların başında din, kadın, ticaret, legal siyaset ve medya gelmektedir. Bunların haricinde, yukarıda açıkladığımız, örgütün

temel değerlerinin sorgulanmasına yol açan ideolojik araçsallaştırmalar da yapılmaktadır.

PKK terör hareketi olarak ortaya çıktığı doğu ve güneydoğu bölgelerinde halkın aşiretlere ve tarikatlara olan sevgi ve bağlılığı PKK'nın amacına ulaşmasında daima engel olmuştur. Dini inancı olmayan örgütün kabul görmesini engelleyen din ve iktidarını kurmasına engel olan aşiret yapılanması araçsallaştırdığı konuların başında gelmektedir. Çünkü halkın bu yapılara olan bağlılığı PKK'ya hareket alanı tanımamaktadır. PKK bu sorunu aşmak için uzun süre çaba harcamış ve harcamaya devam etmektedir. Öcalan ve PKK fikir olarak Kürt toplumunun ana karakterini oluşturan iki kuruma savaş açmış bölge halkının geçmişini inkâr etmiş ve geliştirdiği ulus inşa metoduyla gelenekleri imha etmeyi amaçlamıştır. Öcalan'a göre Kürt halkı hep sömürge olarak yaşamış, Kürtler özgürleşmek için kendisini beklemiştir. Kurtarıcı rolünü kendisine biçmiştir. Öcalan dini kurumları da düşman olarak tanımlamıştır. Toplum üst yapı kurumu olarak İslamiyet'ten vazgeçmeyince Öcalan İslamiyet ve inanç hakkında görüşlerini değiştirmiştir(Semiz,2013:123). Öcalan'ın ve PKK'nın İslamiyet ve din hakkındaki görüşleri halk tarafından onaylanmamış ancak şiddet görmemek için yadsınmıştır(Semiz,2013:125).

PKK/KCK'nın en fazla değişim yaşadığı konuların başında dine yaklaşımı gelmektedir. PKK'nın din anlayışı, kuruluş manifestosunda ve parti tüzüğünde belirttiği üzere Marksizm'in inanç sistemlerine bakışıyla paraleldir. Bu doğrultuda, her konuda olduğu gibi din konusunda da örgütün lideri Abdullah Öcalan'ın görüşleri örgüt için kutsiyet ifade etmektedir. Abdullah Öcalan için din, Kürt halkının uyanmasını engelleyen, esarete mahkûm eden afyon hüviyetindedir. Marksist felsefeye göre din ve aşiret yapılanması üst yapı kurumudur. Din komprador tahakkümcü, sınıfın sömürü aracıdır. Din halkı sınıf sistemi içinde köleleştirmektedir. Yine Öcalan'a göre din Kürdü, Kürtlüğü yok eden vantuzdur. Tüm bu görüşlerinin yanında Öcalan için kurtuluş sosyalizmle olacaktır. Kürt halkı bilimsel sosyalizmle dinin uyuşturucu etkisinden kurtulacaktır. Öcalan'ın dine karşı bir diğer eleştirisi ise dinlerin özünden uzaklaştırılarak esas amacı dışında sınıflı yapının ve sömürü sisteminin oluşmasına yaptığı katkıdandır(Alkan,2012;Öcalan, 2008:56;Semiz,2013:100).

PKK, önder olarak niteledikleri Öcalan'ın görüşleri doğrultusunda dini inkar etmiştir. Ancak bölgenin din konusunda hassas olması, iç ve dış politikanın değişmesi PKK'nın zemin bulmasını engellemiş, söylemlerini değiştirmesine sebep olmuştur (Semiz,2013:18). Bölgede dini liderler, özellikle Nakşibendi tarikatı, Kadiri tarikatı, Nur tarikatı aşiretlerin kolektif bilincini artırmış, aralarında birlik sağlayan unsur olmuştur(Semiz,2013:60-68). Bu durumu fark eden örgüt din konusunda değişikliğe gitme ihtiyacı hissetmiştir. PKK terör örgütü hızlı kabuk değiştirebilen ve amacına ulaşmak için ideal ve ilkelerinden taviz verebilen bir yapıda olduğundan, din ile ilgili olan görüşleri de zamanla, asli olarak olmasa da söylem planında revizyona uğramış, araçsallaşmıştır.

Komünizmin bir değerler bütünü ve sosyal problemlerin halline yeni bir bakış açısı getirdiği dönemde ortaya çıkmış olan PKK terör örgütü, ideolojisinin yaşanacak halk devrimi neticesinde gerçekleşeceğine inanmıştır. Dünyada bu yönde yaşanan devrimler PKK'yı da, diğer sol ideolojileri de heyecanlandırmıştır. Ancak soğuk savaşın dengede görüldüğü 1970'li yıllar geçtikten sonra, Sovyet Rusya ve ideolojisi çöküşe geçti ve 1989 yılında Soğuk savaş Sovyet Rusya'nın yenilgisiyle sonuçlandı. Dolayısıyla tüm dünya tek süper güç ABD'nin güdümünde bir dünya ile baş başa kaldı. Ortadoğu'da en önemli enerji yataklarının bulunduğu bölge olarak güç çekişmelerinin yaşandığı bölgeydi. Sovyet Rusya'nın çöküşü PKK'nın din anlayışını değiştirmesinde uluslararası niteliği olan en önemli nedendi. İkinci önemli neden ise yerel halkın PKK'nın dayattığı din anlayışını benimsememesiydi. Bu reddedişin temelinde güçlü İslam inancı, tarikat ve şeyhlerin bölgede etkili olması bulunmaktaydı.

Din konusunda kuruluş sonrası, ilk yapısal değişiklik kararı 1990'da yapılan 4. Kongre ve aynı yıl içinde yapılan 2. Konferansta alındı. Devletin etkin bir şekilde dini, kullandığı ve dinin toplumsal bir gerçeklik olduğu görüşüne varıldı. İslamiyet'i ve dini araçsallaştıran söylemlere ve söylemlerin yayılacağı teşkilatlanmalara ihtiyaç olduğuna karar verildi(Semiz,2013:154-157). Ancak karar sonrası fiili uygulamaya 1995 yılında gidilecekti.

PKK terör örgütü din anlayışında 1995'te yapılan 5. Kongresinde değişikliğe giderek, bölge halkının inancını, devrimin temeli olarak düşündükleri bilimsel

sosyalizme evirmek yerine mevcut dini inanışları araçsallaştırarak kullanma yönünde karar aldı.²⁷ Karara göre, Kürdistan'daki ana dini topluluklar, Yezidi, Alevi ve Müslümanlık olarak belirlendi. Kararda Yezidilik Kürtlere en yakın inanış biçimi olarak belirlenirken, Müslümanlık için Kürt halkının sömürüsü için kullanıldığına dikkat çekilerek en son sırada yer verildi. Dinin kendi amaçlarına hizmet etmesi, sömürü düzeninin aleti olmaması için Kürdistan Yezidiler Birliği, Kürdistan Aleviler Birliği ve Kürdistan İslam Hareketi yapıları oluşturuldu(PKK 5. Kongre Kararları,1995 :95-99; Alkan,2012). PKK terör örgütünün bölgede en fazla çekindiği inancın İslamiyet olduğuna örnek olarak, Alevilik ve Yezidilik için “birlik” adı altında yapılanması, İslamiyet için “hareket” adı altında yapılanması gösterilebilir. İslamiyet’in inanç olarak birlik oluşmasından ziyade, yeniden farklı bir hareket olarak yorumlanması istendiği yorumu çıkarılabilir.

Kürtler için tarih boyunca din olgusu sosyal ve siyasal tercihlerin belirlenmesinde en etkili unsur olmuştur. Bu sebeple PKK, tarih boyunca din ve aşiret ilişkileriyle hareket eden Kürtleri temsil etmemektedir. Aşiret yapısından kaynaklanan reise itaat ve tarikata bağlı din anlayışında tarikat şeyhlerine hürmet ve itaatin sosyal yaşama etkisi Kürtlerde bir bütünlük arz etmektedir. Özellikle dini hassasiyetin yüksek oluşu etnik milliyetçilik oluşumunun önüne geçmektedir(Semiz,2013:22-35; Bulaç,2010:18).

PKK, Kürtler için İslamiyet’in vazgeçilmez oluşu, Soğuk Savaş sonrası sosyalizmin çökmesi, İran Devrimi sonrası siyasal İslam dalgasının oluşması, Hizbullah oluşumunun ortaya çıkıp Kürtler içinde etkili olması nedeniyle klasik din yaklaşımını değiştirmiştir(Semiz,2013:128-129).

Klasik yaklaşım, dini üst kurum ve yok edilmesi gereken bir yapı görürken, değişen şartlarda Öcalan, dini kendi anlayışına göre yorumlamıştır. Dinin tanımını yapmış, metafiziğe inanmadığını belirtmiş, dinin, peygamberlerin ve yaratıcının insan tasavvurdan ibaret olduğunu, hatta kendisini dinin uygulayıcısı yerine koyarak, Türkiye’den Suriye’ye çıkışını ve öncesinde davasını anlatmak için Ankara’dan Doğu illerine gitmesini(Öcalan,2004:332) “Hicret” hadisesine benzetmiştir. İkinci

²⁷ Örgüt militanları ve üst yönetiminde din anlayışında bir farklılık yaşanmadığı belirtilmelidir.

geliştirdiği söylem Türklerin dini sömürü aracı olarak kullandığı yönünde olmuştur. Dini inkar etmek yerine, dolaylı yoldan Türklere din taciri yaftası yapıştırmaya çalışmıştır. Üçüncü olarak Hizbullah örgütünü devletin PKK'ya karşı kullandığı özel savaş yöntemi olduğunu, bunu da dini kullanarak uyguladığını iddia etmiştir(Semiz,2013:134-144).

Örgüt din konusundaki cephe yapılanmasını, 4. Kongre ve 2. Konferans kararlarından sonra 1991 yılında ERNK çatısı altında Kürdistan yurtsever İmamlar birliği adı altında kurmuştur. Bu yapı 1993-2004 yılları arasında yerini Kürdistan İslami hareketine bırakmıştır. 2004 yılında Kürdistan İslam toplumu adı altında faaliyetler devam etmiştir. KCK'nın ilanından sonra KCK sözleşmesinin 14/2 e maddesine göre, azınlıklar ve inanç komitesi altında faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu yapılar etnik söylemlerle dini söylemleri karıştırarak servis etmektedirler. KCK yapılanması altında Din Adamları Yardımlaşma Dernekleri kurulmuştur. Din kuruluşları sivil itaatsizlik eylemlerinde malzeme, araç olarak kullanılmıştır. KCK devletin imamlarının arkasında saf tutulamayacağını iddia etmiş, kendi din kurumu aracılığıyla sivil Cuma/Teravîh namazları tertiplemiştir(Semiz,2013:159-174).

PKK kendi örgüt elemanlarına ve Kürtlere din konusunda adeta din kartelası sunmaktadır. Öcalan, dini inkâr ederek yola çıkmış, fakat başarısızlığı görünce din konusunda fikirlerini değiştirerek dinin zorunlu bir gereksinim olduğunu kabullenmiştir. Öcalan ilk olarak kendisinin ilahi özelliklere sahip olduğunu, inanılacak dinin kendi düşüncelerinde var olduğunu (Apoizm) Kürtlerin seçmesi gereken ilk seçenek olarak arzulamış fakat açıktan zikretmemiştir, ikinci olarak örgüt içi ve dışında “Zerdüştlük” ü Kürtlerin seçmesi gereken ikinci seçenek olarak belirlemiştir. Üçüncü seçenek Alevilik ve Yezidilik gibi bölge insanının azınlığının mensup olduğu inançlardır. Son olarak ise İslamiyet PKK tabanının ve Kürtlerin seçeceği son inanç olmalıdır. Öcalan'ın niyet planında din konusunda değişim yaşamadığını halkın ekseriyetinin inandığı dine değer vermemesi yönündeki tavırlarından anlayabilmekteyiz.Öcalan, 1978'den bu yana sosyolojik gerçekleri kabullenmeyerek kendi doğrularını mutlak doğru görmüştür. Din konusunda da bölge gerçeğine uymayan kalıp oluşturma düşüncesinde bu özelliğini aynıyla göstermektedir.

Öcalan yakalanıp İmralı cezaevine konulduktan sonra kendisine farklı bir misyon yüklemiştir. Bu durum din algısının Sovyet Rusya'nın çöküşünden sonra ikinci kez kırılma yaşamasına sebep olmuştur. Öcalan 1999 yılına kadar PKK'nın fiili ve ideolojik önderiyken, 1999 sonrası Mistik/Ruhsal, ideolojik ve yarı fiili lideri konumuna çıkmıştır. Öcalan Kürt ulus inşa sürecinde kullanmak amacıyla 1999 sonrası mitolojiden, tarihi destanlardan, uygarlıkların ortaya çıkışından bahsetmiş, kitaplar yazmıştır(Semiz,2013:204; Alkan,2012).Öcalan, kendisine inanarak PKK'ya katılanları, koyun sürüsüne, kendisini çobana benzetmiştir. Sözlerini ayete benzetmiş, sözleriyle sürüleri büyülediğinden bahsetmiştir. Ancak aynı Öcalan, dinin bir zihniyet alışkanlığı olduğunu, köleleştirmeyi ve çoban-sürü diyalektiğini devam ettirdiğinden de şikâyet etmiştir.

Sonuç olarak PKK din konusunda üç aşamalı bir değişim yaşamıştır. Kurulduğu dönemden Sovyetlerin yıkılışına kadar olan sürede din, üst yapı kurumu olarak, halkı köleleştiren, sömürgeciliğin ajan kurumu, Truva atı olarak görülerek tamamen inkâr stratejisi izlenmiştir.İkinci aşamada dinin toplum üzerindeki etkisi değişmediği görülmüş, din kullanışlı bir araç haline getirilmeye çalışılmış, söylem değişikliğine gidilmiş, söylem değişikliğiyle beraber dini mezhepler PKK çatısı altında toplanılmaya çalışılmış, 1989-1999 yılları arasında dinin inkârının fayda etmediği görülerek, dinin yorumlanarak araçsallaştırılması hedeflenmiştir. Üçüncüaşamada ise araçsallaştırmada yöntem değişikliğine gidilerek farklı bir din anlayışı oluşturma, din üzerinden çatışma ortamı üretme gayreti içine girilmiştir. 1999'a kadar tepeden inmecî, dayatmacı anlayıştan vazgeçilerek, bireyden yukarı doğru din inşası yöntemi benimsenmiştir(Alkan,2012;Semiz,2013:225-226).

PKK'nın cephe faaliyetleri kapsamında kullandığı bir diğer araç ise kadındır. PKK bölgedeki sosyal problemleri devlet için krize çevirirken, kendi adına fırsata çevirmesini bilmiştir. PKK'nın kadına yaklaşımı da bu yönde olmuştur. Doğuda kızların okuyamadan genç yaşta evlendirilmeleri, berdel gibi uygulamalar, çok eşli evlilikler, gündelik yaşamda kadının ağır işlerde çalıştırılması, okuma imkânlarının azlığı, kadına değer verilmemesi gibi kadının toplum içindeki ikincil konumundan faydalanan örgüt, kadınlar üzerinden örgüte katılımı artırmayı hedeflemiştir. Sosyal yaşamda ezilen kadınlar örgüte katılımı kurtuluş olarak görmüşlerdir. Öcalan'ın

kadınlar için eşitlikçi söylemleri sadece örgüte katılımın artmasını amaçlamıştır(Marcus,2009: 231-234).

Öcalan, kadınlar üzerindeki stratejisini “özgürlük” sloganıyla birlikte kullanmıştır. 1999 sonrası savaşıarak bağımsızlık ilan etme iddiasından vazgeçerek, “barış” ve “demokrasi” kelimelerini ön plana çıkardığı gibi, kadınlarındurumuna uygun sloganı “özgürlük” olarak belirlemiştir. Doğu bölgelerinde kadınların ikincil konumundan faydalanmak esas amacı olmuştur. 1999’a kadar kadınları dağ kadrosunda eleman ihtiyacını karşılamak için kullanan Öcalan, 1999 sonrasında özellikle sivil itaatsizlik eylemleri ve “sözde demokratik, cinsiyet özgürlükçü” toplumun inşasında kullanmıştır.

Öcalan’a göre 1990’lı yıllara kadar kadın “özgürleşmeyi bekleyen köleler” olarak nitelenirken, silahlı eylemlere katılmaya başladıkları 1993 yılında “yoldaş”, intihar eylemlerinde kullanıldıkları 1996 yılında ise “tanrıça” olarak nitelendirilmiştir(Çağlayan,2007). Kadının kullanışlılık değeri arttıkça söylem olarak değeri de artmıştır. PKK’nın intihar eylemlerinin yüzde altmışı kadınlar tarafından yapılmaktadır(Alkan,2011).Öcalan ve PKK için geçmişten bugüne kadının meta değeri önem arz etmiştir.

Öcalan PKK’nın kuruluş döneminde sömürge kavramını kadınlar üzerinden simgeleştirmiş, kadınlar Kürdistan’da köleleştirilip, sömürüldüğünden “Kürdistan sömürgeci” söylemini geliştirmiştir(Alkan,2011:76). Ayrıca, kadınları eylemlerde kullanmış, erkeklerin daha cesaretli olmasını sağlamıştır(Alkan,2011:83). Erkek egemen devlet/aile anlayışını, kadınlara düşman olarak göstererek, “aile kurmayı” ve “aşk yaşamayı” yasaklayarak militanlarını sadece silahlı mücadeleye odaklamıştır(Alkan,2011:88).

Ancak kadınlar gerek örgüt saflarında erkekler karşısında, gerekse de erkek egemen toplum karşısında özgürleştikleri yanılsaması yaşamaktadırlar.Çünkü kadınlar hakkında “ne kadar özgürleşecekleri” Öcalan ve parti yönetimindeki yine erkekler tarafından belirlenmektedir(Alkan,2011:213-215). Ayrıca kadınlara verilen bu önemin yanında örgüt içinde başta Öcalan’ın karıştığı iddia edilen, kadına karşı şiddet, infaz, cinsel saldırı gibi sayısız suç işlenmiştir. Örgütün elinden kaçabilen

kadınların ifadelerinden ve örgütten ayrılan erkek militanların ifadelerinden sapıklık derecesinde olayların vuku bulduğu anlaşılmaktadır(Ersever,1993/b).

Kadın örgütlenmesi, KCK yapılanmasına bağlı, ama ayrı olarak Yüce Kadınlar Topluluğu(KJB) örgütlü hayatına devam etmektedir. Kadınların silahlı gücü Özgür Kadın Birliği(YJA-Star), HPG güçlerine bağlı ancak ayrı örgütlenmiştir(KCK Sözleşmesi,2007;Alkan,2013:211).

PKK/KCK'nın ulaşmak istediği bağımsız Kürdistan'ın bir maliyeti bulunmaktadır ve finansmanının yapılması gerekmektedir. Cephe faaliyetlerinin bir diğer ayağının da finansman kısmı oluşturmaktadır. PKK demokratik bir Kürdistan'ı kurarken her türlü illegal ve insanlık suçu sayılabilecek fiillerle finansmanını sağlamaktadır. Cephe faaliyeti kapsamına aldığı ekonomiyi de araç olarak kullanmaktadır. PKK sözde insani bir hareket olduğu iddiasında bulunan, verdiği mücadelenin özgürlük mücadelesi olduğunu ön plana çıkarmaya çalışan bir örgüt olmasına rağmen, örgütün finansmanını yasal ve insani olmayan yöntemlerle elde etme çabası, araçsallaştırmalarının bir örneğini teşkil etmektedir.

PKK, bağımsızlık talebinde bir terör örgütüdür. Mücadelesinin finansmanını sözde legal ve illegal olarak ikiye ayırmıştır. Legal olarak gördüğü kısmı devletin vatandaşlarından aldığı gibi sözde vergiler(haraçlar) ve zorla toplan bağışlar oluştururken, illegal olarak kaçakçılık, uyuşturucu ticareti gibi kalemlerden oluşmaktadır(Marcus,2009: 244; Uluslararası Kriz Grubu Raporu,2012).KCK çatı yapılanmasının oluşması sonrası, sözleşmenin 6. Maddesinde belirtilen vatandaşlık sistemi kabul edilmiş, önceden haraç adı altında toplanan paraların, vergi adıyla alınması kararlaştırılmıştır. Örgüt yeni dönemde de kaçakçılık, uyuşturucu ticareti, kara para aklama, organize suç işlemek suretiyle kazanç elde ederek gelir sağlamaya devam etmiştir. Örgütün bağımsızlık dâhil tüm amaçlarına ulaşabilmesi için finansal sorumluluk KCK yürütme konseyine bağlı çalışan ekonomik alan merkezine verilmiştir(Deligöz,2012:65-68; Laçiner,2012:85-88).KCK halktan gelirinin yüzde onu oranında vergi almaktadır. Geliri olmayan ailelerden vergi yerine, bir çocuğunu dağa çıkarma taahhüdü almaktadır(Deligöz,2012:135).

PKK amacına ulaşmak için araçsallaştırdığı bir diğer konu ise medyanın etkin kullanımıdır. Bugüne dek yapmış olduğu tüm katliamları iç ve dış basına karşı şirin göstermek, halkın ve dünyanın algısını kendi düşüncesi yönünde kanallize edebilmek amacıyla medyayı aktif olarak kullanmaktadır.

PKK medya alanına, 1992 Mayıs'ında Türkiye'de Özgür Gündem isimli gazetesini çıkararak adım atmıştır. Gazete PKK'nın propagandasını yaparken, Kürt sorununun ajitasyonu üzerinden kimlik çalışmaları yapmıştır. Bu gazetede Öcalan Ali Fırat takma adıyla yazılar yazarak, değerlendirmelerini yayınlamıştır. Gazete yayın politikası nedeniyle devlet tarafından baskı altına alınmış ve 1994 yılında kapatılmıştır. İki hafta sonra Özgür Ülke adıyla yeniden açılmıştır. Bunun yanı sıra Avrupa üzerinden yayın yapan ilk televizyon kanalı 1995 yılında açılmıştır. Kürtçe yayın yapan ilk televizyon kanalı olarak yayın yapmaya başlamıştır. 1992 yılından itibaren medya alanında yetişen Kürt gazeteci ve televizyoncular, yeni bir çağ başlatabilecekken, gerek basın organları gerek televizyon mensupları PKK'nın angajesinden kurtulamadığından, Kürt halkı için açılım sağlamaktan uzak kalmışlardır. Tüm bu yapılar PKK eşittir Öcalan'ın etkisiyle hareket etmiş, devletinde sert önlemleriyle karşılaşmışlardır. Nihayetinde yaşananlar Öcalan'ı tek muhatap yapmış ve Kürtlerin gözünde meşrulaştırmıştır(Laçiner,2012:36-37Marcus,2009: 255-260). PKK/KCK medya faaliyetlerine legal, illegal alanda devam etmektedir.

PKK ve KCK'nın aktif olarak amaçları paralelinde araç olarak kullandığı bir diğer yapı legal partilerdir. PKK/KCK'nın derdi siyasetle bir yere gelmek değildir. Siyaseti bağımsız Kürdistan hayaline ulaşmada araç olarak kullanmak istemektedir. PKK'nın ilişkisi olduğu bilinen ilk parti 1990 yılında kurulmuştur. 1980 darbesi sonrası siyasette asker hâkimiyeti sivil bir Kürt partisinin kurulmasına müsaade etmemiş, ancak şartlar olgunlaştıktan sonra Halkın Emek Partisi (HEP) 1990'da resmen kurulmuştur. İlk yasal Kürt partisi 1991 seçimlerinde SHP saflarında seçime girerek 22 vekil çıkarmıştır. İlk zamanlarda tek çarenin devrim olduğu görüşünde olan PKK'lılar sivil siyaseti boş bir çaba olarak görmüşlerdir. HEP, PKK'ya karşı açıktan karşı olmamış ve PKK faaliyetlerine karşı sessiz kalmayı tercih etmiştir. Bu hali PKK ile adının eşleşmesi ile sonuçlanmıştır(Marcus,2009:176-178; Tan,2010:399; Zürcher,2010:457-459).

Öcalan yasal parti için olumlu görüş beyan etmemekle birlikte, silahlı devrimle sonuç alınabileceğini düşündüğünden, siyasal mücadelenin gereksizliğine inanmıştır. Ancak 1990 sonrası kitlesel eylemlerin ülke gündemindeki etkisi, HEP'in meclis çatısı altında ve halkta uyandırdığı etki, Öcalan'ın fikirlerini değiştirmiştir. Öcalan'a bu konuda muhalif olan ve bu sebeple hain ilan edilen eski örgütçülerin söylediği, legal hak talebinin güçlendirilmesi, insanların dağlarda ölmeden, yasal zeminde hareket edilmesiydi. Ancak bu söylemlerin sahibi olan muhalif kesimi infaz ettiren Öcalan, öngörü sahibi olmadığını HEP'in ve serhildanların etkisini kabul ederek fiilen göstermiştir. Kurulduğunda katılımın az olduğu ve düşüncelerinde bağımsız olan HEP'e, örgütün desteğinden sonra katılım artmış ve HEP içinde PKK üyeleri çoğunluk elde etmeye başlamıştır. Öcalan PKK haricinde bir muhatap oluşmasını istememiş, tek söz sahibi olmak istemiştir. Bu durum HEP'in PKK tarafından sürekli baskılanmasıyla sonuçlanmıştır. Silahlı PKK, sivil HEP'i içine alma gayreti içinde olmuştur(Marcus,2009: 216-217; Özdağ,1999:65; Zürcher,2010:457-459).

HEP'in kurulması PKK için sayısız avantajlar sağladı. Tüm Türkiye'nin Kürtlerin sorunlarından haberdar olmasını, kitle hareketinin oluşmasını, dağa çıkmak istemeyenlerin sivil siyasette görevlendirilebilmesini ve doğrudan hükümetle muhatap olabilme fırsatını yakalamış oldu. Ancak Öcalan için sorun, muhatap olarak kendisinin ikinci planda kalması ve HEP'in kontrolünün tam elinde olamamasıydı (Marcus,2009: 218-219).

PKK'nın faaliyetleri ülke gündemini etkilemekteydi. PKK'nın illegal olarak yürüttüğü her faaliyet sonrası 1980 askeri yönetimin etkisinin halen hissedildiği devlet bürokrasisinin ve hükümetinin, Kürtlerle ilgili yasal faaliyet gösteren birimlere baskısını artırmasıyla sonuçlanıyordu. 1990 sonrası Kuzey Irak'a iyice yerleşen PKK eylemlerini artırınca, 1992 Temmuzunda HEP'e kapatma davası açıldı. Halkın HEP'e ve devlete güveni azalmıştı. Bu ortamda Öcalan kendi inisiyatifinde illegal Kürdistan Ulusal Meclisinin açılmasını gündeme getirdi. Ancak başarılı olamadı(Marcus,2009: 279-280; Zürcher,2010:457-459).

1993 yılı Temmuz ayında Anayasa Mahkemesi HEP'i kapattı. HEP'in üyeleri 1993 baharında kurulan Demokrasi Partisi(DEP)'ne geçtiler. HEP'in kuruluşunda Türk

ve Kürtler varken daha sonradan partinin PKK kontrolüne girmesine tavır olarak bağımsız isimler DEP'e ilgi göstermedi ve daha çok Kürt ve PKK yanlısı isimler tarafından kontrol edildi. Yeni parti kağıt üstünde Kürtlerin siyasi, dilsel ve kültürel haklarını savunmak için yola çıktı. 1993 yılında Güneydoğu'da yaşanan faili meçhul cinayetleri araştırmak için bölgeye giden DEP milletvekili Mehmet Sincar öldürüldü. 1993 sonlarında DEP'e kapatma davası açıldı. Ülke doğu ve batıda silahlı eylemlerle sarsılmaktaydı, DEP'in binalarına saldırılar yoğunlaşmıştı. Saldırıların PKK tarafından yapıldığını iddia eden hükümete karşı, DEP'liler devleti suçlamaktaydılar. 1994 yılında meclis 7 DEP'linin dokunmazlığını kaldırdı. Anayasa mahkemesi DEP'i kapattı. Vekiller yurt dışına kaçtılar, uluslararası arenada Türkiye'nin uyguladığı sert tedbirler Kürt sorununu yabancı devletlerce daha fazla ilgi konusu haline getirdi. DEP'ten sonra Halkın Demokrasi Partisi(HADEP) kuruldu. HADEP, DEP'ten daha fazla PKK'ya bağımlı hale geldi. Devletin müdahalesiyle kapatılan her partinin yenisi açıldı.Kapatılan partiler PKK'nın devlet aleyhine halka yaptığı propagandayı haklılaştırdığından halk her kapatma sonrası PKK'ya ve sivil partiye biraz daha yaklaştı. Sivil siyasetin işe yaramadığı algısı içte ve dışta yükseldiğinden kurulan her yeni parti daha fazla PKK ile içli dışlı oldu. Parti kapatılması, PKK'nın Avrupa ülkelerinden ciddi destek almasına yol açtı. Devletin yaptığı her icraatı kendi lehine kullanan örgüt siyasal partileri de nasıl kullanacağını öğrenmişti. AB'nin demokrasi ve insan hakları anlayışından (karşılıklı çıkarları önemsemeden) en fazla faydayı sağladı. Bunun yanında Türkiye'nin halkına tanıdığı hakları (biz olmasaydık bu haklar/ayrıcalıklar verilmeyecekti diyerek) halka karşı kendi adına kullandı. Devletin fiilleri bir açmaz içerisinde PKK'nın aracı haline gelmekteydi(Marcus,2009: 301-308; Zürcher,2010:457-459;Gunter,2008:91).

Kürtlerin kurdukları partilerin, kapatılması, siyasi olarak yazar, siyasetçi veya vatandaşların görüşlerinden ötürü hapisanelerde olması, AB ve ABD tarafından Türkiye'ye karşı koz olarak kullanıldı. AB ile Gümrük Birliği anlaşmasının imzalanması için, Terörle Mücadele Kanununda değişiklik yapılarak hapisanede yatan siyasi tutuklular serbest bırakıldı. ABD insan hakları ihlallerini gerekçe göstererek askeri satışları askıya aldı. PKK, AB sürecinde kendisini bir aktör olarak sürece dâhil edebildi. AB ilerleme raporlarında PKK'nın konu edildiği, idam

cezası başta olmak üzere, koruculuk sistemine kadar yer verdi. AB, PKK üzerinden insan hakları vurgusunu artırdı, PKK'nın AB ülkelerindeki medya, mali kaynak ve yurtdışı eleman kaynağına müdahalede bulunmadı(Marcus,2009: 337; Özdağ,2010:95-98,220). Türkiye'nin AB sürecinde de PKK ve Kürt sorunu pazarlık konusu yapıldı. Terörizmin uluslar arası ilişkilerde nasıl pazarlık unsuru olarak kullanıldığını Türkiye PKK sayesinde deneyimledi.

HADEP 1995 seçimlerine parti olarak katıldı ve yüzde onluk seçim barajının altında kaldı. Ancak Güneydoğuda yüzde ellinin üzerinde oy almayı başardı. 1999 mahalli seçimlerinde önemli illerin belediye başkanlıklarını HADEP'li adaylar kazandı. Öcalan'ın yakalanmasından sonra yapılan mahalli seçimlerde HADEP büyük bir başarı yakaladı. Öcalan'ın bu dönemde dile getirdiği demokratik cumhuriyet fikrini HADEP'te destekledi. PKK ile ilişkili olduğu iddiasıyla 2003 yılında Anayasa Mahkemesince kapatılan HADEP yerine, Demokratik Halk Partisi (DEHAP) kuruldu ve 2004 mahalli seçimlerinde oy kitlesini korudu (Bulaç,2010:223-224;Marcus,2009: 389).

2002 seçimlerinde yaklaşık yüzde altı oy alan DEHAP, kendini fesh ederek, Demokratik Toplum Partisine(DTP) katıldı. DTP 2005 yılında kuruldu. 2007 seçimlerine ilk defa bağımsız adaylarla katılarak 21 milletvekiliyle temsil hakkı elde etti. 2009 yerel seçimlerinde yüzde altı oy alarak 99 belediye yönetimini elde etti. 11 Aralık 2009 tarihinde Anayasa mahkemesi tarafından kapatıldı. DTP'li siyasiler 2008 yılında faaliyetine başlayan, Barış ve Demokrasi partisine (BDP), DTP'nin kapatılması ardından geçiş yaptı. 2014 belediye seçimlerinde yüzde 4.5 oy (bu seçimde HDP ayrı olarak yüzde 2 oy aldı) alarak 99 belediye kazandı. 2011 seçimlerine bağımsız katılarak 36 milletvekilliği kazandı. BDP milletvekilleri 2014 yılında, 2012 yılında kurulan Halkların Demokratik Partisine(HDP) geçiş yaptı. HDP 7 Haziran 2015 günü yapılan genel seçimlerden yüzde 13 oy alarak bu zamana kadar aldığı oyları iki katına çıkardı.

PKK 2000'li yıllara çok farklı bir atmosferde girmiştir. Öcalan'ın yakalanması, 11 Eylül saldırıları sonrası ABD'nin terör hareketlerine tavizsiz duruşu, Türkiye'de yaşanan AB süreci örgütü seri değişikliklere ve yeni ortama uyuma zorlamıştır. Örgüt isim bazında yapılan değişikliklerin yanında, esas değişimi yine silahı

öncelinden çıkarmadan, siyasallaşmaya ağırlık vererek gerçekleştirmiştir. Ancak gerek Kürt siyaseti yapan HDP ve geçmişteki türevleri gerekse de diğer STK'lar Öcalan'ın ve Kandil'in çizdiği rotanın dışına çıkmakta zorlanmış, bölücü söylemlere ağırlık vererek PKK'nın alternatifi olamamıştır(Bal,2006b:214-215). Yasal siyasal parti olarak Kürt kökenli Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını temsil eden HDP, terör probleminin çözümünde muhatap olarak Öcalan'ı işaret etmektedir. Sorunun büyümesindeki temel sebeplerden biri yasal bir partinin yasal olmayan kanlı bir terör örgütü liderini muhatap göstermesidir. Halkın Öcalan'ı ve PKK'yı çoğunluk itibarıyla muhatap kabul etmemesi(Bilgesam,2011), HDP çizgisindeki partilerin çözümün adresi olarak sunması, hem halkı, hem devleti zor durumda bırakarak PKK'nın karmaşadan fayda sağlamasına yol açmaktadır(Özeren,2011).

PKK ve bir cephe faaliyetinden öteye gitmesini arzu etmediği legal siyaset temsilcileri arasında bağ olmadığını söylemek bugün için imkânsız görünmektedir. Ancak 1990 yılından bugüne devam eden Kürt siyasal hareketinde de geçmişe nazaran PKK'dan bağımsız hareket edilmesinin gerektiğini düşünen sivil bir iradenin de oluştuğunu söylemek, yaşanan hadiselerle bakıldığında yanlış olmayacaktır. Bölge halkı gibi siyasal temsilcilerin bir kısmı da çatışmaların ve silahlı mücadelenin gereksizliğine inanmaktadırlar. Çünkü yaklaşık 15 milyon olduğu söylenen Kürt nüfusunun, siyasal iradesinin bir tek kişide toplanması istenmemektedir. Kürt seçmeninin çeyreği Kürt siyasal hareketine oy vermektedir. Oy verenlerin PKK ile bir ilişkisi bulunduğuna dair hiçbir veri bulunmamaktadır. Ülkedeki tüm Kürtlerin siyasal temsilcisi sadece bu sebepten ötürü illegal bir örgütün lideri olamaz. Ancak dün olduğu gibi bugünde PKK/KCK elindeki baskı unsuru dolayısıyla temsil hakkını halktan ve siyasi temsilcilerden almaya devam etmektedir. Bu yönüyle değişen bir şey yoktur.

PKK/KCK'nın araçsal hale getirdiği bir diğer konuda STK'ların bağımsızlık hedefleyen örgüt için araçsal değeridir. Bu amaçla örgüt bölgedeki tüm STK'lar için çatı bir örgütlenmeye gitmiştir. Demokratik toplum kongresi adı verilen bu yapı Öcalan'ın 4 ayaklı paradigmasından biridir. DTK, STK'ların kontrolü yanında, HDP gibi siyasal partileride ön plana çıkmasını engellemek/baskılamak amacıyla kurulmuştur. DTK'ların işlevinin ne olduğunu anlayabilmek için KCK siteminin ve

KCK, HDP,DTK ve Öcalan arasındaki ilişkisinin iyi kavranması, aralarındaki bağının kurulabilmesi gerekmektedir.

KCK, PKK'nın ilk kurulduğu yıllarda, halka karşı uygulamaya çalıştığı cephe çalışmalarının daha temelli ve ciddi ele alındığı, halkı gerçek bir destekçi konumuna getirme, güçlü silahlı bir yapı kurma ve bağımsız üs bölge oluşturma çalışmalarının günümüze uyarlanarak, sistematize edildiği modelin adıdır.Nihai hedef değişmemiştir. Amaç bağımsız Kürdistan'ın siyasi alt yapısının oluşturulmasıdır.

KCK sözleşmesine göre, Kürt halkının örgütlenmesi ve imha/inkar politikalarına karşı öz yönetimine kavuşması için siyasi alan merkezi sorumlu kılınmıştır(KCK Sözleşmesi,2007). KCK'nın siyasi alana yayılması, yasal bir parti olan HDP'nin faaliyetlerini bağımsız olarak yapmasını engellemektedir. Siyasi alan merkezi aracılığıyla HDP'nin hareketleri kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır(Özeren, Başbüyük, 2011). HDP ve KCK arasında da inisiyatif mücadelesi bulunmaktadır. Bu mücadelenin en bariz örneği 2010 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediye başkanı Osman Baydemir'in KCK'nın Diyarbakır kent meclisi başkanı tarafından verilen talimata, uymaması sonucu, KCK halk mahkemesinde yargılanarak uyarma cezasına çarptırılmasıdır(Milliyet, 20 Nisan 2012).

Yine KCK soruşturmalarında ortaya çıkan belgeye göre, Osman Baydemir'e örgüt tarafından demokratik konfederalizme bağlılık yemini etmesi talimatına rağmen yemini etmediği için ayrıca yargılandığı ifade edilmiştir. KCK ayrıca seçilmiş belediye başkanları üzerinden zorla haraç aldığına, üyelerini belediye kadrolarına aldırıldığına dair konuşmalar polisin teknik takibine takılmıştır(Deligöz,2012:110).

KCK veya önceki adıyla PKK, legal siyasal yapıların Türkiye gündeminde olmalarını her zaman desteklemiş fakat siyasi partileri dizayn etme anlayışından ve siyasal partileri ikincil konumda tutma anlayışından vazgeçmemiştir. PKK/KCK ve Öcalan kendileri dışında hiçbir kurumun aktif varlığını istememiştir. BDP, HDP gibi siyasal yapıları KCK'ya itaat eden bir araç olarak görmek istemiş, yasal siyasetle çözümü kendi inisiyatifini kaybetmemek için kabul etmemiştir. HDP yetkilileriyle, illegal KCK yetkililerinin hiyerarşik olarak çatışma halinde olması bu

durumu teyit etmektedir(Kanaltürk, 18 Kasım 2011). Örgütün HDP'ye karşı inisiyatifini kaybetmemek için çabaladığı görülmektedir.

Bunun yanı başında PKK, geçmişte hiç olmadığı kadar HDP vekilleri tarafından kutsanmaktadır. Bu dönem 2004 sonrası döneme denk gelmektedir. Öyle ki ölen PKK'lılar "şehit", liderleri "sayın", bombacıları "kahraman" olarak vekiller tarafından dile getirilmektedir. Bu durumda HDP'nin bağımsız bir siyasal parti olmadığını, PKK/KCK ile içli dışlı ilişki içinde olduğunun göstergesidir(Laçiner,2012:98-100). KCK operasyonları sonrasında BDP'li birçok siyasetçi kamuoyuna BDP=KCK'dır mesajı vererek KCK'yı sahiplenmişlerdir(Milliyet,16 Eylül 2009).Bu örneklerde görülen PKK-HDP arasındaki inisiyatifin halen PKK/KCK elinde olduğudur. Yine bu durum HDP'nin içindeki bir kısım siyasilerin"örgütün inisiyatifini içeren bir çözüm" dışında bir çözüme inanmadıklarını/istemediklerini göstermektedir.

HDP ve PKK/KCK ilişkisini silah belirlemektedir. Dolayısıyla her partide farklı sesler çıkarken, HDP'li vekillerin ve siyasilerin böyle bir alternatifi bulunmamaktadır. Osman Baydemir'in "Silahların devri bitmiştir." açıklamasından sonra başına gelenler bir vakıa olarak ortadadır. Bu sebeple PKK ile HDP arasında kurulan ilişki en başından bu yana sakat bir ilişkidir. Kürtlerin sorunu PKK haricinde Kürtler arasında bile serbestçe konuşulamamaktadır(Laçiner,2012:102-103).

PKK'nın siyasallaşma sürecinde, Öcalan ve örgüt liderleri tarafından farklı kurumlar kurulmuştur. Öcalan'ın 4 ayaklı paradigma olarak ifade ettiği, siyaset akademileri, demokratik toplum kongreleri, kent meclisleri ve ekonomik yaşamı kontrol altına almayı amaçlayan kooperatifler PKK'nın yeni dönem siyasal hareketinin yapı taşları hüviyetindedir. Demokratik toplum kongreleri, KCK'nın Türkiye'de cephe çalışmalarında en fazla kullandığı yapı olmaktadır. Çünkü bütün sivil toplum kuruluşlarını tek çatı altında toplamak amacındadır.

DTK, KCK'nın ve Öcalan'ın ileri sürdüğü demokratik özerklik/konfederalizm sistemini, Türkiye'ye anlatmak ve halkı ikna etmekle görevlendirilmiş yapıdır(Bal,2007;Deligöz,2012:148). DTK, Kürtlerin PKK adına sözcüsü olmakla, PKK'nın söylemleri haricine çıkmamakla görevlendirilmiş, aykırı(PKK harici) Kürt oluşumların önüne geçmek, Kürtlerin tek temsilcisi olmak iddiasıyla kurulmuştur

(Bal,2006b:217). Bilindiği üzere demokratik ülkelerde STK'lar iktidara karşı kullanılan baskı araçlarıdır. DTK'da Öcalan ve KCK'ya bağlı geliştirilen talepleri, devlete kabul ettirmeye çalışan, propaganda çalışması yürüten kapsamlı bir yapıdır.

Demokratik Toplum Kongresi(DTK), Öcalan'ın demokrasiyi araçsallaştırarak ortaya çıkardığı demokratik konfederalizm, demokratik özerklik amaçlarına ulaşabilmek için, sivil toplum kuruluşu olarak 2006 yılında Diyarbakır'da kurulmuştur(Özcan,2012:89; Acar,2012:287). DTK Kürtler adına faaliyet yürüten tüm STK'ları bir araya toplayarak çatı bir üst STK oluşturmak istemekte, sivil toplum alanında tek muhatap kabul edilmek istemektedir. DTK söylem olarak üç başlığı ön plana çıkarmıştır: “önder Apo'ya özgürlük”, “devrimci halk savaşı” ve “demokratik özerklik”tir(Özeren, Başbüyük ve Sözer, 2012).

KCK Öcalan tarafından yasal bir yapı olarak nitelendikten sonra KCK'ya güvenlik güçleri tarafından operasyon yapılırken Öcalan KCK'nın illegal olduğunu kabullenerek, siyasi alanı sadece HDP'ye bırakmamak adına DTK'yı daha önce siyaset yapmış siyasilere kurdurtmuştur. Daha önce legal bir yapı dediği KCK'yı illegal ilan ederken, (KCK'nın görünen yüzü olarak) DTK'nın sivil toplum kuruluşu olduğunu belirtmiştir. Öcalan kuruluş yıllarında Kürt gruplar içerisinde inisiyatifin kendi örgütünde olmasını istediği gibi, hapiste olmasına rağmen, yasal siyasetçilere karşı ve devlete karşı inisiyatifi elden bırakmamak için elinden geleni yapmaktadır.

DTK bütün Kürtleri spordan sanata, sağlıktan kültüre kadar sivil toplumun her alandaki örgütlenmesini sağlamakla görevlidir(Özcan,2012:65). Demokratik ulus inşası DTK'ya Öcalan tarafından görev olarak verilmiştir (Özcan,2012:92,Bal,2007). DTK'da Kürtler adına tüm STK'ları bünyesinde toplamış görünmektedir.

Öcalan, HDP'yi siyasi alanda yalnız bırakmak istememektedir. KCK'nın deşifre olmasıyla yasal olarak halkın üzerinde koordinasyon görevi DTK üzerinden yapılması planlanmıştır. DTK örgütün ve dolayısıyla Öcalan'ın demokratik özerklik taleplerinin sivil baskı unsuru olarak görev yapmaktadır. DTK'nın 2010 yılında Diyarbakır'da düzenlediği çalıştayda sunduğu Demokratik özerklik inşa raporu ile

Öcalan'ın demokratik özerklik tanımlamaları birebir örtüşmektedir(Özeren, Başbüyük,2011; Hürriyet,20 Aralık 2010).

DTK, toplantı, seminer, panel gibi faaliyetlerini HDP binalarında HDP'li üyelerin üst düzey katılımıyla gerçekleştirmektedir. KCK, talimatla BDP'nin milletvekili adaylarının seçimine müdahale edebilmektedir. HDP'nin genel başkanları Kürt sorununun çözüm adresini Öcalan olarak göstermektedir(Uluslar arası kriz Grubu Raporu,2012). Yapılan faaliyetlerde alınan kararlar, Öcalan ve KCK ile aynı düzlemde ele alınmaktadır. HDP'de bu üçlünden farklı bir açıklama yap(a)mamaktadır. Dolayısıyla Öcalan, PKK/KCK, HDP ve DTK arasında işlevsel bir ilişki bulunduğu yargısı kuvvetlenmektedir (Uluslararası kriz Grubu Raporu,2012;SAE Raporu,2009).

KCK operasyonları sonrası Türkiye'deki entelektüeller de ikiye ayrılmıştır, bir grup KCK'nın sivil siyaset yürüttüğünü operasyonların haksız olduğunu PKK ile HDP arasında geçiş çalışması olduğunu iddia ederken, diğer bir grup KCK sözleşmesini ve faaliyetlerini esas alarak KCK'nın illegal olduğunu, PKK'nın gelişmiş versiyonu olduğunu iddia etmiştir. Öcalan'ın hiçbir zaman kendisini öne çıkarmayan bir oluşuma izin vermeyeceği ve dosyadaki deliller düşünüldüğünde KCK'nın illegal PKK uzantısı olduğu sonucuna varılabilecektir(SDE Analiz,2011).

KCK'nın yönlendirdiği DTK, Siyaset akademileri ve bağımsızlaşamayan HDP ele alındığında, KCK yapısı, PKK'nın silahı bir yöntem olarak bırakarak siyasal alana yönelmesini değil, aksine silahlı birliklerini daha akıllıca bir strateji ve isimle kullanılarak devam ettirmesinin yanında, şehirlere de hâkim olabilecek yapılanma modelinin adıdır. KCK, için değişmeyen bağımsız devlet kurma idealidir, bu ideal uğruna HDP dâhil her şey bir araç/basamak olarak kullanılmaktadır(Özeren, Başbüyük,2011).

KCK, PKK tarafından ilan edildiği 2007 yılından sonra Türkiye'de yüzlerce saldırı, eylem, bombalama olaylarına karışmıştır. KCK'yı sadece demokrasi isteyen bir yapı olarak görmek bu bakımdan sıkıntılıdır. KCK bizzat Öcalan tarafından da illegal, silahlı bir örgüt olduğu itiraf edilmiş, PKK'nın devamı niteliğindeki terör örgütüdür. KCK sözleşmesinde Öcalan ve PKK için ideolojik rehber ve kutsal lider nitelemesi yapılmıştır. HPG örgütün silahlı gücü olarak sözleşmede yer

almaktadır(KCK Sözleşmesi,2007). KCK, PKK, DTK ve HDP'yi içine alan veya almaya çalışan bir terör örgütüdür. KCK Kent meclisleri aracılığı ile şehirlerde kitlesel eylem yaptırmaktadır (Özcan,2012:34).

Öcalan'a göre KCK'nın esas rolü halkın devlete karşı ayaklanmasını sağlamaktır. Öcalan KCK operasyonları sonrası KCK yöneticilerine sinirlenmiş ve amacın iç savaş çıkarmak olduğunu bir iki eylemle amaca ulaşamayacağını söylemiştir(Özcan,2012:95-96). Söylem olarak değişen Öcalan, esas olarak değişmediğini örgüte gönderdiği talimatlar incelendiğinde göstermiştir. Öcalan örgüte gönderdiği mesajında özerklik ve özgürlük verilmezse KCK sistemi devreye girmeli talimatı vermiştir. KCK sisteminin amacını da iç savaş, halk savaşı, halk isyanı meydana getirmek olarak açıklamıştır.

3.5. PKK'dan KCK'ya “ordu yapılanması” ve “şiddet anlayışı”

PKK devlete karşı mücadelesini “zor” kavramına dayandırdı.Örgüt ve Öcalan devletin, Kürtler üzerinde uyguladığı sözde sömürü, bilerek geri ve yoksul bırakma, üretim araçlarının gelişmesini engelleme ve “baskıyı”“gerici dış zor” olarak tanımladı. Öcalan, gerici dış zorun ancak “devrimci zor” ile yıkılabileceğini ve özgürlüğün elde edilebileceğini ileri sürdü. Öcalan'ın teorisine göre gerici dış zor, aşamaları olan uzun süreli halk savaşı yöntemiyle halledilecekti.Öcalan Kürdistan'ın demokratik düzen içerisinde şiddete dayanmayan mücadeleyle özgürleşebileceğini savunan Kürtleri “reformistler” olarak niteleyerek, bu kesimi küçük burjuva ve burjuvanın uşakları olmakla suçladı. Öcalan, bu yönüyle hiçbir zaman barış yanlısı düşünenlerden haz etmedi. Tek doğru, kendi bildiği yol ve yöntemdi. Bildiği yolun adı şiddetti. Salt şiddet esaslı yapılacak savaşın niteliğinin esası ülkedeki devrimci ruh sahiplerinin geleneği, dünya devrimciliğinin muhtevası ve somut ülke koşulları dikkate alınarak ayarlanmalıydı(Öcalan,1993:122-125).

Bu şartlar altında değerlendirmelerini yapan Öcalan, aşamalı uzun süreli halk savaşının adına “milli demokratik devrim” ismini verdi. Devlete karşı verilecek savaşta, ana müttefik olarak işçi ve köylü sınıfını seçti çünkü kentlerde bulunanlar burjuvalaşmış, devletin asimilasyonuna uğrayarak değerlerini çıkarları uğruna satmışlardı. İkinci müttefiki sonradan etrafında halkalanacak aydın ve gençlerken,

üçüncü müttefiki bilinçlenen küçük burjuvaziyi oluşturanlar olacaktı. Öcalan'a göre Kürdistan devrimi 1917 yılındaki Ekim Devrimi ve sonrasında yaşanan devrimlerin devamı niteliğinde olacaktı(Öcalan,1993:125-126). Öcalan sol perspektiften bakarak kendisini devrimci, hareketini devrim olarak nitelemektedir.

Öcalan altyapı olarak zoru ve devrimi kafasında oturtup belli bir kitleye sahip olduktan sonra kurumsallaşmaya başlamıştır. PKK terör örgütünü ülkemiz açısından tehlikeli hale getiren birincil neden şiddeti, zoru yöntem olarak benimsemesidir. Örgüt, parti tüzüğünde Marksist felsefeye dayandığı ideolojisini gerçekleştirmenin yöntemini zor kullanma olarak belirlemiştir. Şiddet temelinde şekillenen mücadele, yöntem olarak hemen ayaklanma yerine, öncelikle halkın bilinç seviyesinin artırılarak gerilla mücadelesine katılımın senelere yayılarak artmasını öngören uzun süreli halk savaşı olarak benimsenmiştir. Uzun süreli halk savaşının kimlerle yapılacağı ve yönteminin gerilla tarzı savaş mücadelesi olduğu belirtilmiştir(Öcalan,1993:122-125).

Gerilla tarzı savaş mücadelesi, düzenli ve güçlü ordulara/düşmanlara karşı, vur-kaç taktiği uygulayan hareketli küçük birliklerin kullanılmasıyla yürütülen, Marksist/Leninist/Maoist bir yöntemdir. PKK'nın yöntemi, Mao'nun 27 yıl süren gerilla mücadelesinden alınmıştır. Mao'nun yöntemi Vietnam'da Vietkong usulü ile uygulanmıştır. Modele göre ilk olarak, bölgede ikamet eden köylülerin mücadeleye desteği sağlanacak ve giderek artan destek, devletin etkisinden tamamen kurtarılmış bölgeler, üsler kazandıracaktı. Bu sebeple büyük önem verilen köylünün öncelikle ikna edilmesi gerekiyordu. Köylü bilgilendirme ve propaganda ile aydınlatılacaktı. Propaganda çalışmasının bir diğer amacı köylü içinde devletle işbirliği içinde olanların ayıklanmasıydı. Bu ayıklamanın yöntemi ilerici, devrimci şiddet olarak adlandırılacak ve yapılacak infazlar halk nezdinde meşrulaştırılacaktı. Harekete muhalif olanların sindirilmesi ve infazı örgüt için tamamen güvenli alanlar oluşturacak, bu bölgelerden yardım almasını ve üs olarak kullanmasını kolaylaştıracaktı. Devrimci şiddet kullanarak örgüte muhalif olduğunu düşündüğü köylü veya yerel halka karşı yürütülen bu dönem, silahlı propaganda olarak adlandırıldı. Mao'nun modeline göre, silahlı propaganda sonrasında, sırasıyla stratejik savunma-stratejik denge-stratejik saldırı aşamalarına geçilecekti(Özcan,1999:72-96;Semiz,2007:59-

68;Karayılan,2011:81,93;Özdağ,1999:11,41; Özdağ,2010:85,91;Aydın,2009:264-265).

Stratejik savunma aşamasında mümkün olan en az kayıpla hareket etmek ve muhtemel sıcak çatışmalardan uzak kalmak esastı. Çünkü yeni başlayan mücadelede halkı yanına çekmeye çalışan örgütler için bir militan dahi çok önemliydi. Siyasi yönü ağır basan savunma aşamasında, silahlı propaganda yöntemiyle muhalifler sindirilirken, hedef kitleye mücadelenin propagandası yapılacaktı. Gerilla tarzı savaş yönteminin tüm unsurlarına uyularak bir mücadele yürütüldü. Gizlilik, takma isim zorunluluğu, sürekli olarak yer değiştirme gerilla tarzı yöntemin gerekleriydi. PKK için en önemli olan yöntemin asimetrik özelliği idi. Asimetrik bir savaş tarzı olan yöntem, devletin düzenli, güçlü fakat hantal yapılanması karşısında büyük avantajlar sağladı(Semiz,2007:55; Karayılan,2011:76; Özdağ,1999:11-12). Dikkat edilmesi gereken bir nokta PKK'nın ülke içinde halkın kurtarıcısı, ülke dışında ise özgürlük savaşçısı görüntüsü verebilmek için gerilla söylemine özellikle tüm yayın ve söylemlerinde yer vermesidir. Çalışmamızda yer verdiğimiz gerilla ifadesi, PKK'nın yönteminin açıklamasından ibarettir. PKK'nın ve elemanlarının gerilla olduğu düşünülmemektedir. Zira gerilla ifadesi özgürlük savaşçısı anlamında nispeten olumlu manada kullanılan bir tabirdir.PKK ise terör örgütü tanımına tam anlamıyla denk gelen yapıdadır.

PKK terör örgütünün pratiğine bakıldığında, birebir olmasa da Maoist yöntem uygulanmaya çalışıldı. Hedef bölgelerde, devletle işbirliği yaptığı iddiasıyla bir kısım köylüler köy meydanlarında devrimci zor/silahlı propaganda adı altında infaz edildi. Türkiye Devleti, 1970'li yılların sonunda, sağ-sol çatışmalarının gölgesinde yaşanan PKK infazlarını çok fazla dikkate almadı. PKK'nın lideri Öcalan, 1979'da himaye desteği aldığı Suriye'ye yerleşti ve gerilla tarzı mücadeleyi yakalanacağı 1999 yılına kadar buradan yönetti. Öcalan gerillaların eğitim merkezi olan Bekaa Vadisinden örgütüne eğitim imkânı elde etti. Örgüt üyelerine dönemin soğuk savaş ideolojilerinden biri olan Marksist ideoloji esaslı, gerilla eğitimi Bekaa'da bulunan kamplarda verildi.

Öcalan kendi düşüncesinin halkta karşılığı olduğunu düşünmekteydi. Ancak, bölgesel ve tarihsel gerçeklik, sosyal tabakalanma, dini inanış gibi unsurlar Öcalan'ın kanlı bir iç savaş anlamına gelen, uzun süreli halk savaşını başlatmasına engel oluşturdu. Bu tarihsel ve sosyolojik unsurların yanlış yorumlandığını ve Kürt insanının bu düşüncelerinin yıkılmasının şiddet ve zorla olması gerektiğini düşünen Öcalan yoğun bir şekilde halka karşı terör eylemlerine başladı(Öcalan,1993). Halkı hedef alan şiddet eylemlerine “devrimci zor” ve “silahlı propaganda” adı verildi. Bölgede devletin varlığının hissedilmemesi PKK ile halk arasında sıcak temasın artarak devam etmesiyle sonuçlandı. Örgüt tarafından istenen şey halkın devletten koparak saflarına geçmesi, halk savaşının biran önce başlamasıydı. Manifesto isimli örgüt yayınında Öcalan, savunma aşamasındaki, silahlı propagandanın siyasal yönüne vurgu yaparak siyasal bilincin uyarılmasının esas amaç olduğunu, askeri başarıların ikinci planda olduğunu ifade etmişti(Öcalan, 1993; Bal,2006b:210). Ancak halkın, bölge insanının inanış ve yaşayış gerçeğine uymayan, Marksist inanç ve terörist şiddete dayanan yöntemi benimsememesi, 1980 askeri darbesiyle yaşanan sıkıyönetim gibi gelişmeler sonucu örgüt kuruluş yıllarında istediğini alamadı. İstedikini alamamasına rağmen salt şiddete dayanan yönteminden de Öcalan yakalanana dek vazgeçmedi.²⁸

Strateji gereği istediğini alamamasına rağmen, örgüt bölge halkına ve güvenlik güçlerine karşı yoğun terör uygulamasının sonucunda, güvenlik güçlerinin ve devletin hata yapmasını beklemiş halk ile devlet arasında kısmi bir duvar örmeyi başarmıştır. İkinci aşamada örgüt halkıngönlünü kazanarak halk savaşını başlatmak istemiş, ancak halk isyan fikrine karşı ilgisiz ve gönülsüz

²⁸ Mao Zedung gerilla yöntemini, memnuniyetsiz insanların çok fazla sayıda olduğu geri cephesi hazır olan bir ortamda, insanların bir araya gelerek güçlü yapıları alt edebileceği sistem olarak kurgulamıştır. Yine Che Guavere'ye göre halk gerilla yöntemi mücadeleye yasal mücadele olanakları ortadan kalkmadıkça destek vermeyecek mücadele başarısız kalacaktır. Çünkü gerilla mücadelesinde halk desteği, halk desteğinin getirisi olan, barınma, lojistik, insan kaynağı başarı için hayati derecede önemlidir. Halk her şeydir. Ancak gönüllü olması da esastır(Semiz,2007:38).PKK pratiğinde halk hiçbir zaman silahlı mücadeleden taraf olmadığından başarılı olunamamıştır. Gerilla mücadelesinden vazgeçmeyen Öcalan'ın bugüne kadar neden başarısız olduğunu gerilla yönteminin en iyi uygulayıcıları zamanında açıklamıştır. Ancak Öcalan gönüllü olması gereken halk desteğini halkın düşünme yetisinin olmadığını iddia ederek zorla kazanmaya çalışmıştır.

kalmıştır. Bunun üzerine PKK sürekli yoğun teröre başvuran bir örgüt hüviyetinde kalarak kendini tekrarlamıştır.

PKK kuruluş yıllarında istediği Birleşik Bağımsız Kürdistan hayaline salt şiddet ile ulaşabileceğini planlamıştır. 1970'li yıllarda yaşanan Che Guevera, Fidel Castro gibi devrimcilerin verdiği ilham ile hareket etmiştir. Stratejik savunma safhasında uygulanan silahlı propaganda faaliyetleri ile, “siyasi gerilik” içindeki halk mücadeleye zorla da olsa ikna edilerek, siyasal bir geri cephe kazanılması hedeflenmiştir (Semiz, 2007: 59-64). PKK'ya göre halkın esaretten ve sömürüden kurtulmasına vesile olacak uzun süreli halk savaşının başlaması için gerillaya kitlesel ve siyasal destek zorunludur. Çünkü halkın desteğinin alınmasıyla kurtarılmış bölgeler oluşacak, gerilla sayısı artacak ve sonunda stratejik savunma aşaması bitecekti. Savunma aşamasından sonra, stratejik denge yakalanmış olacaktı, halkın desteğinin alınması siyasal bir zafer olacak, bu dönemde halk tarafından destekle askeri anlamda da denge aranacaktı. Askeri denge sağlandıktan sonra, devletin bölgedeki silahlı birimleri başta olmak üzere tüm faaliyetlerini durdurup bölgeden çıkaracak, klasik savaş yöntemi ile mücadele anlamına gelen stratejik saldırıya geçilecekti. Bu aşamada kurtarılmış bölgelerde şehir merkezlerinden gelen insanlarla birlikte oluşturulmuş halk ordusu ve güçlendirilmiş askeri teçhizatla topyekûn savaşa girilecekti (Özcan, 1999: 86-90; Semiz, 2007: 65-66; Karayılan, 2011: 76-77; Özdağ, 1999: 11, 184). Gerilla savaşının teorisi üzerinden tasarlanan plan kağıt üzerinde, dönemin siyasal, ideolojik şartları düşünüldüğünde, akıcı ve gerçekleştirilebilirdi. Örgüte göre, Türk solunun yapamadığı devrimin tüm şartları bölgede mevcuttu. Öcalan ve PKK'ya göre bölgede feodal düzen benzeri aşiret yapılanmasının, kadın erkek eşitsizliğinin, gelir adaletsizliğinin ve bölgesel az gelişmişliğin mevcut oluşu devrim için yeterliydi. Ancak kendisini Türk halkından ayrı görmeyen Kürt halkı ve terörle mücadele eden güçlü bürokrasinin varlığı bu planın işlemesine engel oldu. Sonuç olarak PKK stratejik savunmadan, gerilla yönteminin ikinci aşaması olan stratejik denge aşamasına geçemedi.

PKK Marksist bakış açısıyla devrimin hemen oluşacağı öngörüsüne sahipti. Kuruluşun bölgenin ileri gelen aşiretlerinden Bucak Aşiretinin lideri Mehmet Celal Bucak'a karşı gerçekleştirdiği suikast sonrası ilan etti. Çünkü aşiretler ideolojik

düşman olarak görülmekteydi. PKK'ya göre halk aşiretlerin sömürüsü altında ezildiğinden, bu eylemden sonra halkın arkasında toplanarak, gerilla aşamasına geçilmesi umuluyordu ancak aksine örgüt saldırı sonrası halktan büyük tepki aldı(Karayılan,2011:102; Deligöz,2012:16). Örgüt, devlete karşı gerçekleştirdiği ilk eylem olan 1984 sonrasında da halktan tepki almış, halkın işin içinde olmadığı harekette başarı şansının olmadığını tespit etmiştir(Törel,2002:72).

Ancak örgüt teorik olarak altyapısını oluşturduğu, şiddet temelli hareketine başlangıç yapmak ve gerilla mücadelesini yaygınlaştırma isteğinden hiç vazgeçmedi. Örgüt, Bucak suikastından beş yıl sonra, 1984 yılı içinde Öcalan'ın talimatıyla tüm bölgede eylem arayışına girdi. Kamu gücünün az hissedildiği, dağlık ve ulaşım imkânlarının az olduğu Hakkâri ve Şırnak kırsalındaki teröristler eylem için hazır olduklarını bildirdi. 15 Ağustos 1984'te Şemdinli ve Eruh'ta Jandarma birliklerine saldırı sonucu, 1 Asker şehit olurken, 9 asker ve 4 sivil yaralandı. Saldırıları sonrasında PKK terör örgütü sözde ordu yapılanmasının temelini oluşturan "Kürdistan Kurtuluş Birliğinin (HRK)" kuruluşu ilan edildi. HRK, PKK'nın ordu yapılanmasının çekirdeği hüviyeti taşıyacak ilk örgütlenmesiydi. Silah kapasitesi gelişmemiş ve daha çok acemi teröristlerden oluşan bu yapı, ilk yıllarında sadece şiddet uygulamaktan değil, propaganda –cephe çalışması-görevlerini de yürütmekten sorumluydu(Törel,2002:68;Marcus,2009:113-114; Semiz,2007:75,86-87; Ersever,1993:101).

Örgüt, kuruluş yıllarında zorun rolü teorisine bağlı kalarak bölgede sürekli şiddet olaylarını tırmandırdı. Halkı devlet ile kendi arasında seçim yapmaya zorladı. Bölgede farklı zamanlarda ve mekânlarda devlete karşı yönetim üstünlüğünü ele geçirmesi, halkı iki güç arasında ikili oynamak zorunda bıraktı. Bu durum halk üzerinde psikolojik bir gerilim hali oluşturdu. Örgüt için halkta oluşan psikolojik gerilim halinin sürekliliği esastı. Sürekli zora dayalı eylem, örgütsel tabanın oluşması için zorunlu görüldü. Örgütün şiddet olmadan yaşayamayacağı, gönüllü olarak insanların destek olamayacağı örgüt tarafından en başından bu yana kabul edilmişti(Ersever,1993:113;Semiz,2011). Eylemler tek bir amaç için, PKK'nın konuşulması, eylemlerinin dilden dile yayılması, basının söz etmesi, Avrupa ve diğer ülkelerde PKK'nın eylemlerinin ses getirmesi, kısaca içte ve dışta propaganda için yapılmalıydı.

Bölge halkı özellikle ilk yıllarda devlete karşı girişilen bu harekete karşı çıktı. Zarar göreceğini göze alarak örgütün karşında yerini aldı. Halkın bu tavrıyla amacı açısından bir sonuca ulaşamayacağını anlayan Öcalan, halkın desteğini almanın şart olduğunu erken tespit etti. İlk önce örgütü geçici olarak, Kuzey Irak kırsalına çekti. Ülkedeki örgüt mensuplarına halkı PKK faaliyetlerinin içine sokma talimatını verdi. Öcalan'a göre halk örgütün suç ortağı haline getirilmeli ve milis²⁹ örgütlenmesi oluşturulmalıydı. Suça bulaşan insanlar örgüte bir kere katılmış olacak daha sonra ayrılamayacaklardı(Özcan,1999:97;Ersever,1993:94; Özdağ,2010:151). Ancak halk istenilen desteği vermedi. PKK'nın adına sivil gerilla hizmetinin diğer adı olan milis örgütlenmeyi kabul etmediği gibi, devlet tarafından uygulamaya konulan geçici köy koruculuğuna(GKK) da ciddi anlamda rağbet etti. Öcalan bu dönemde GKK sisteminin de etkisiyle ciddi anlamda sarsıldı, gerilla aşamasına geçeyim derken tekrar silahlı propaganda dönemine dönmek zorunda kaldı. PKK, 1986 yılında 3. kongresini düzenlendi. HRK yapılanması yerini daha profesyonel hareket edecek olan "Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusuna(ARGK)" bıraktı. Bölgede sözde askerlik yasası çıkarıldı. Avrupa yapılanmasının güçlendirilmesi kararı alındı. Örgütün Bekaa'daki Helve kampı, örgütün 1984'te ilk eylemini yaptıktan sonra güvenlik güçlerince öldürülen liderlerinden Mahsun Korkmaz'ın ismini alarak Mahsun Korkmaz Akademisi olarak değiştirildi. Cezaevi örgütlenmesine özel önem verilmesi, istihbarat birimi kurulması, GKK için caydırıcı önlemler alınması kararlaştırıldı(Özcan,1999:97-98;Marcus,2009:159-162; Semiz,2007:88; Özcan,2012:72; Ersever,1993:119).

Örgüt ne zaman bir tıkanmışlık içine girdiyse ilk olarak, yapısal bir dönüşümün yapılmasını kural olarak koymuş görünmektedir. Kurulduğu yıllarda halk ve devlet tarafından neredeyse bitirme noktasına gelen örgüt, 1986 değişiklikleri ile yeni bir formasyon sürecini başlatmıştır. Sıkışmışlığın ve seri mağlubiyetlerin ardından hemen sistemsel görüntü olarak yapılarında köklü, reformsal değişikliklerle karşılık vererek, örgüt içindeki ve dışındaki moral motivasyonu artırmak istemiştir. Ayrıca değiştirilen kabukla yeni bir soluk kazandırıldığını hissettirmek istemiştir. Ancak

²⁹ Milis: Cephe örgütüne bağlı, gerillayla organik ilişki içinde olan, gerillayla ortak çalışan eylemlilik kapasitesini geliştiren güçtür.

örgüt tarihi incelendiğinde bu değişimlerin sadece isim bazında olduğu, işleyen fiili yapıya çok bir etkisi olmadığı görülür(Özeren,2011; Ersever,1993:109).

Aslında silahlı mücadele anlamında 1980 öncesine dönmüş olan örgüt, 3. Kongrede ordu yapılanmasını kağıt üzerinde kurmuş ve bölgede her aileden zorunlu asker alma uygulamasına geçmiştir. Örgütsel tıkanmaya ve devletin GKK uygulamasına adaptasyonu hızlı olmuştur. Çünkü devlet tarafından güçlendirilmiş köylüler bölgede devletin eli ayağı olmuştur. Ancak PKK açısından düşünüldüğünde, koruculuğu kabul edenler PKK'nın direk hedefi haline gelmiştir. Örgütün devrimci şiddet adını verdiği halk içinde özellikle devletle işbirliği yapanların can ve mallarına yönelen saldırılar özellikle GKK'lara ve devlet yanlısı vatandaşlara yönelmiştir.Bu hal insanları devlet ile PKK arasında bırakmıştır. Seçim yapmak zorunda olan halka çoğu zaman zamanında destek veremeyen devlet, kendine olan güvenin azalmasına sebep olmuştur. GKK sistemi ve halkın tepkisi sonucu oluşan havayı 3. Kongre sonrasında dağıtan örgüt, tekrar gerilla aşamasına geçmek için fırsat kollamaya başlamıştır(Özcan,1999:100-106; Ersever,1993:109).

Örgüt, bölge halkına karşı her zaman özellikle kuruluşunda zalimce davranmıştır. “Ya devlet yanlısı olup ölürsün, ya da bizi desteklersin” ikileminde bırakmıştır. Fiilen halk ikili bir iktidar arasında gidip gelmiştir. İhtiyaçlar hiyerarşisi içinde ikinci sırada olan can güvenliğini sağlamak isteyen halk, kimi zaman örgüte kimi zaman devlete yakın durmuştur.Halk değişken bir şekilde güçlü olan tarafı desteklemiştir. Devletin gücünü gördüğünde PKK'yı ihbar etmiş, devleti bölgede bulamadığında teröriste yemek vermiş, zorla ailesinden birilerini örgüt saflarına katmıştır.Bölgede bu zamana dek iç savaş çıkmaması halkın PKK'yı desteklemediğinin ve ya gönülsüz desteklediğinin en net kanıtıdır. Bölge insanı devleti kararlılık içinde PKK'nın karşısında gördüğünde eylemsellik içinde olmamıştır. GKK bunun net kanıtıdır. Bölgede iki farklı Kürt insanı bulunmamaktadır. Ancak dengelere göre tavır belirleme durumu vardır.

Bölgede bir insiyatif savaşı sürdürülmektedir. Örgüt bölgede psikolojik olarak halkın devlet tarafından düşman olarak görülmesi için çabalamaktadır. Güvenlik güçlerinin sokağa çıkamayacağı bir ortam oluşturup, halka kendini bile

koruyamayan devlet size yardım edemez mesajını vermek istemektedir. Böylelikle bölgede amaçladığı bağımsızlık hayaline ulaşabileceğini hesaplamaktadır. Örgüt bu mücadele esnasında sıkıştığı anda devletle mücadeleyi bırakıp, halkı hedef almış, veya tam tersi rahatlayıp kendini güçlü hissedince devlete saldırmış ancak hiçbir zaman kan dökmemeyi, barışı düşünmemiştir. Gücsüz olduğu dönemlerde PKK kendinden olmayan tüm muhalif kesimleri Kürt-Türk bakmadan düşman olarak kabul etmiştir.

ARGK'nın kurulmasıyla manga, takım, birlik şeklinde örgütlenen PKK teröristlerine, Öcalan tarafından, bölgede "inisiyatifin" örgüt elinde kalabilmesi için, stratejik ve sembol hedefler verildi. Üst düzey güvenlik güçlerine suikastlar, karakollara saldırılar en başta gelenlerdi. Düşman olarak görülen devlete karşı, mayınlama, suikast, adam kaçırmaya, taciz temel eylemler olarak belirlendi. Temel amaç devletin belli merkezlerde toplanarak, halkın içine çıkamaması, bölgede etkinliğinin azaltılarak halkı yanına çekmektir. Güvenlik güçlerini korku ortamında halktan tecrit ederek kışlasına ve karakoluna hapsetmektir(Özcan,1999:116-117;Semiz,2007:99-100). 1986 değişikliklerinden sonra örgüt şiddet temelli anlayışını çok fazla değiştirmeden sürdürdü. Ancak Sovyet Rusya'nın çöküşüPKK'ya ciddi darbe vururken, Irak'ın Kürtleri Türkiye'nin Güneyine doğru sıkıştırması ve Kuzey Irak'a ABD müdahalesi, Türkiye içindeki Kürt grupları da hareketlendirerek şehirlerde kitlesel eylemlerin gerçekleşmesine sebep oldu. Serhildan adı verilen sivil itaatsizlik eylemleri, her açıdan sıkışan PKK'nın yönlendireceği bir şiddet enstrümanı haline geldi.

1990 sonrası serhildan eylemleri de halk isyanına dönüşmedi. Ancak gerilla için milis kuvvet oluşturma çabaları bu tarihten sonra hız kazandı. PKK'nın kurtarılmış bölge oluşturma çabaları da sonuçsuz kaldı. Bu dönemde devletin aldığı önlemler daha belirleyici oldu(Özcan,1999:169-173; Özeren, Başbüyük,2011; Özcan,2012:44; Bal,2012).

1992 yılından sonra PKK artık güçlü bir altyapı oluşturmuştu. Öcalan sadece kendi kontrolünde olacak bir ayaklanma istiyordu. Yaygın fakat kontrolü dışında bir savaşı istemeyen Öcalan, hemen ayaklanma taleplerini reddediyordu. Ancak PKK

ile mücadelede Türkiye deneyim kazandığından bundan sonraki yıllar örgüt için zor geçecekti(Marcus,2009: 243; Özdağ,1999:79).

1993 yılında bölgede şiddet eylemlerini artıran PKK sadece bu yıl 34 öğretmeni katletmişti. Güvenlik güçlerine saldırılarını artırdığı gibi, devlet yanlısı halkın üzerinde de baskısını artırdı. GKK, PKK korkusundan silahlarını bırakacak seviyeye gelmişti. Güvenlik güçleri savunma pozisyonunda kalmış, bu dönemde yaşanan siyasi gelişmeler ve cumhurbaşkanının ölümü PKK'nın saldırılarını etkilemişti. 1990 Körfez krizi sonrası iç ve dış siyasette güçlenen örgüt, eylemsellik açısından zirveye 1993 yılında ulaştı. Bu süreçte siyasal olarak ta devlet tarafından muhatap alınan Öcalan örgüt üzerinde de hâkimiyetini artırdı. Ancak tepe noktaya ulaşan örgüt için düşüşte başlamış oldu(Marcus,2009:283-295).

1993 sonrası dönemde örgütün organize ettiği serhildanlar ve terör saldırıları neticesinde devlet ve halk sıklıkla karşı karşıya gelmeye başladı. Devletin sert müdahaleleri ve halkın PKK tarafından kışkırtılması sonucu karşılıklı olarak ölümler meydana geldi. Siyasi irade PKK'ya yardım ettiği gerekçesiyle 1994'te 1000 yerleşim yerini boşalttırarak göç ettirdi. PKK bu durumdan olumsuz etkilendi. Yiyecek, giyecek sıkıntısı yaşadı ancak şehirlerde sempatizan sayısı daha da arttı. Köyünden göç ettirilen halk, şehirde işsiz kalmış, demografik ve sosyolojik problemlerin çıkmasına sebep olmuştu. Bu dönemde devletin bir diğer önlemi gerilla taktiklerine karşı eğitilmiş özel kuvvetlerin ve özel harekât polislerinin alanda kullanılmasıydı. Örgüt 1993'te askeri olarak yakaladığı başarıyı kaybetmeye başladı. Etkili faktörlerden biri de 1992 yılında başlayan sınır ötesi operasyonların³⁰ etkisiydi. Türkiye, Barzani ve Talabani ile anlaşarak yaptığı operasyonlarda örgütü bitme noktasına getirmişti(Marcus,2009: 297-301; Özdağ,1999:83-93; Tan,2010:399). PKK'ya karşı sınır ötesi operasyonlar 1980'li yıllarda başlamıştır. 1984 yılında Türkiye, Irak hükümeti ile Kuzey Irak'a operasyon yapabilmek için anlaşma yaptı. Irak Türkiye'ye operasyon yetkisi verdi çünkü Türkiye, gibi Irak'ta kuzey bölgesinde bağımsız bir yapıya karşıydı, Irak'ın Barzani ve Talabani ile olan mücadelesine operasyonların katkıda bulunabileceği

³⁰ 1983-1999 arası PKK'ya yönelik 24 kuzey Irak operasyonu yapılmıştır (Bal,2006b:140; Bulaç,2010:210).

düşüncesiyle anlaşmayı kabul etti. Bu tarihten sonra Türkiye Kuzey Irak'taki PKK kamplarına çeşitli isimlerle operasyonlar yaptı. Bu operasyonlar PKK'ya ciddi zararlar verdirdi. Örneğin, 1987'de PKK'nın Kuzey Irak'a yerleşmesini sağlayan Barzani PKK ile yaptığı dostluk anlaşmasını iptal etmek zorunda kaldı. Bu yıllarda PKK'nın bölgesel üsler kazanarak gerilla mücadelesini sürdürme hayali boşa çıkmış, PKK ciddi kayıplar vermişti. Bu kayıplardan biride terör örgütünün efsanevi teröristlerinden Mahsun Korkmaz'dı. Öcalan bu dönemde askeri olarak yaşanan başarısızlığa sebep olarak örgüt elemanlarını kendi dediğini harfiyen yapmamasını, bunun karşısında sahadaki teröristlerse Öcalan'ın gerçekliğe uymayan hedeflere ulaşmaya çalışılmasını gösterdi. Ancak Öcalan hiçbir zaman hatanın kendinden olduğunu kabul etme erdemi göstermemiş, aksine Türk ordusu karşısında mağlup olan yandaşlarını davaya ihanetle suçlamıştır. 1986 yılında yapılan 3. Kongrede başarısızlıklar ve müsebbipleri Öcalan tarafından yanlı bir şekilde açıklanmış, birçok kişi Öcalan tarafından suçlu bulunarak çeşitli cezalar almışlardır. Bu kongre sonrası devletle baş edemeyeceğini anlayan Öcalan halkın üzerinde hakimiyetini artırmak ve halkı savaşın içine katabilmek için zorunlu askerlik ve zorunlu vergi sistemini getirmiştir(Özdağ,1999:75-77; Marcus,2009:144-151). Görüldüğü gibi sınır ötesi operasyonlar örgütü derinden etkileyip, strateji ve yöntem değişikliğine zorlamaktadır. 1993-1994 yıllarında örgüt 6446 olaya karışmış, 1860 kişi şehit olurken, 2471 kişi yaralanmıştı(Deligöz,2012:23). 1994 senesinde örgüte sınır ötesi operasyonlar yapılarak ayrıca ciddi zayıat verilmiştir(Özdağ,1999:124-125).

PKK en ağır darbeleri aldığı dönemlerde dahi coğrafi alan hâkimiyetinde etme anlayışından vazgeçmeyerek, her zaman askeri başarıyı hedefledi. Ancak güçlü Türk ordusu ve bölgedeki vatandaşlarımızın Türkiye sevdası karşısında hiçbir zaman istediğini silahla alamayacaktı.

Örgütün askeri anlamda dar boğazdan geçtiği 2 yılın ardından Ocak 1995'te 5. Kongrenin yapılması kararlaştırıldı. Kongrede verilen zayıat üzerine konuşmadan devletleşme ve ordulaşmadan bahseden Öcalan herkesi şaşırttı(Özdağ,1999:129). Sıkıntıların ve yetersizliklerin konuşularak yeni eylem planının konuşulacağını düşünen örgütün üst düzey komutanları, kongre boyunca Öcalan'ın itap ve suçlamalarına maruz kaldılar. Çünkü Öcalan'a göre yaşanan mağlubiyetler

yetersizlikten değil parti ile özdeşleşemeyen verilen kararları hakkı ile yerine getiremeyen sahadakilerin suçuydu. Öcalan yaşananları bu şekilde özetledikten sonra, yöntem olarak gelen eleştirilere ve önderliğinin sorgulanmasına müsaade etmedi. Eline silah almayan Öcalan, silahlı mücadeleyi en iyi kendi direktiflerin takibiyle yapılabileceği iddiasındaydı. 5. kongrede PKK, sembolik birkaç değişiklik haricinde askeri yapıda, üst düzey yetkililerin alan tecrübelerinin gösterdiğinin aksine, değişikliğe gitmemiştir(Ersever,1993:82-83;Marcus,2009: 321-329). PKK'da konferans ve kongrelerde Öcalan'ın düşüncesi dışında bir karar çıkmamıştır. PKK=Öcalan denklemi bu kararlar sonrasında kurulmuştur.

1995-1996 yılları örgütün askeri alan hâkimiyeti olarak, güvenlik güçlerinin etkili olmasıyla, ciddi olarak gerilemiş, örgüt bu çıkmazdan kurtulabilmek için, Akdeniz ve Karadeniz bölgesine açılma kararı almıştır. Sivil Türk vatandaşlarına karşı yapılan eylemlerle, Türk-Kürt çatışması hedeflenmiş, ancak istenilen ötekileştirme ve kutuplaştırma başırlanamamıştır. Bölgelerde istediğini alamayan örgüt, son çare olarak intihar eylemi yöntemine başvurarak çıkmazdan kurtulmaya çalışmıştır(Alkan,2009; Bal,2006b:180-181,212-213;Karayılan,2011:279). Örgüt devletin alan hâkimiyeti sağlaması ve mücadele stratejilerini öğrenmesiyle 1995 yılında sıkışmış ve ateşkes ilan etmiştir. Örgüt sıkıştığı bu dönemlerde, bölgesel savaş başlatamadığından(halktan destek bulamaması, halkta karşılığı olmaması), devletin mücadelede deneyim ve alan kazanmasıyla, sıkışmış pozisyonunu aşabilmek için, mücadelesini kırdan, kente doğru kaydirmiştir. Eylem tipinde de gerilla tarzından bireysel intihar bombacılığına geçiş yapmıştır(Semiz,2011; Bal,2006b:180-181). Şiddet anlayışını kan ve ölüm propagandası üzerine inşa eden örgüt, sıkışıklığı aşmak için değişik yöntemlere başvurmuştur. Bitme noktasına geldiğinde, sivilleri hedef almış, intihar eylemleri düzenlemiştir. Ancak kan ve ölüm stratejisinden hiç vazgeçmemiştir.

Örgüt için sözde ateşkeslerde araç konumunda kullanılmaktadır. Ateşkes ilanları strateji gereği alınmaktadır. Örgüt ateşkesleri tek taraflı olarak yapmaktadır, devletin ateşkes yapması gibi bir durum söz konusu değildir, uluslararası mevzuat açısından ateşkes savaş halinde ve tanınan bir düşmana karşı yapılacağından mümkün değildir. Örgüt ateşkes kelimesini propaganda amaçlı olarak bilerek kullanmaktadır. Ateşkes veya geçici eylemsizlik diyebileceğimiz, silahlı faaliyetlerin

örgütün tek taraflı açıklamalarıyla ara verilmesi, mevsimsel ve stratejik olarak ikiye ayrılmaktadır.

Örgüt, silahlı mücadelede mevsimsel olarak taktiksel değişimler yapmaktadır. Örgüt kışa girerken, zaten yapamayacağı eylemlerine inisiyatifin kendisinde olduğunu göstermek için ateşkes ilan ederek silahlı mücadelesinde mevsimsel bir değişime gitmektedir. Çünkü Mayıs ayına kadar eylem yapılamayacağını örgütte kabul etmektedir(Karayılan,2011:349; Özeren,2011; Özcan,2012:39).

Strateji gereği örgüt ulusal veya uluslararası gelişmeler paralelinde çıkarına uygun olarak ateşkes ilan etmektedir. Özellikle silahlı çatışmalarda devlet tarafından ağır darbeler aldığında, bölgesel olarak Türkiye ve diğer ülkelerin ilişkilerinde, PKK aleyhine anlaşmalar sağlandığında, siyasi olarak isteklerini yerine getirtbildiği sürece ateşkes taktiğini kullanmıştır.

Örgüt 1984-1992 yılları arasında askeri anlamda kendini tekrar ederek bir başarı elde edemeyeceğini anlamış ve bu tarihten itibaren siyasi çözüme ağırlık vermiştir(Ersever,1993:20). Örgüt en fazla sıkıştığı zamanlarda devletten aman istercesine sözde ateşkese başvurmuştur. 1992 yılında başlayan KDP-KYB güçleriyle ortak sınır operasyonları sonrası bitme noktasına gelen örgüt ilk ateşkesini 1993 yılında ilan etmiştir(Özdağ,1999:102). Ancak örgüt hiçbir zaman ateşkes ilan ettiği sürece eylemsizliğini korumamıştır(Semiz,2011). Örgüt, sözde ateşkes döneminde 33 silahsız eri şehit edebilmiştir. Örgüt uluslararası alanda sıkıştığı ve Öcalan'ın yakalanmasıyla sonuçlanan süreçte1 eylül 1998'de 3. Kez ateşkes ilan etmiştir. 1 Haziran 2004'e kadar devam ettirdiği ateşkesi fırsat bulduğu ilk anda yine kendisi bozmuştur. Ancak ateşkes süresince 1000'e yakın yaralı ve şehit olan vatandaşımız olmuştur. 4. ateşkes 2005 ağustos ayında ilan etmiş ancak ölüm ve yaralamalı saldırılar devam etmiştir. Örgüt için ateşkesin hiçbir anlam ve önemi olmadığı görülmüştür. Ayrıca terör örgütlerinin özelliği olan kayıt ve şartla bağlı olmama, hiçbir ahlaki değere sahip olmama özellikleri gözlemlenmiştir.

ARGK 1986 yılından 1999 yılına kadar ordu yapılanması olarak PKK'nın eylemlerini üstlenen kurum oldu ve sayısız ölümlü saldırı gerçekleştirdi. Öcalan'ın yakalanmasına kadar PKK silahlı propaganda ve zora dayalı mücadelesini

sürdürerek başladığı noktayı geçemedi. Örgüt Öcalan'ın yakalanması sonrası, Öcalan'ın direktifleriyle yeni bir oluşum sürecine girdi ve 2000 yılında gerçekleşen 7. kongresinde ARGK'yı lağvederek ordu yapılanmasına son verdiğini³¹, yerine Halk Savunma Gücünü (HPG) kurduğunu ilan etti(Karayılan,2011:355; Semiz,2007:102; Deligöz,2012:33).

PKK, Öcalan'ın yakalanması sonrası silahlı mücadelesinde radikal kararları almak zorunda kaldı. HPG'nin meşru savunma stratejisini açıklamasıyla PKK, 6. Ve 7. kongrelerde kitlesel eylemlere ağırlık vermiştir. Eylemler “serhildan” ve “sivil itaatsizlik” olarak nitelendirilmiştir. Örgütün değişen “zor” anlayışı 1999 sonrası demokratik taleplerin ön plana çıkarılması, güvenlik güçlerine karşı yapılan eylemlerin durdurulması, halkı siyasal olarak örgütleyerek sokağa çıkarma olarak değişmiştir(Özeren,2011; Özcan,2012:44; Deligöz,2012:32; Alkan,2009).

Öcalan'ın yakalandığı tarih itibariyle toplam 5000 civarında militanı bulunmaktaydı. PKK'nın dağılması hiçbir güç tarafından istenmediğinden, örgüt içindeki lider çatışması görünen bir hal almamıştır(Özdağ,1999:227-229). Öcalan'ın mecburi liderliğini kabul etmek durumunda kalan PKK'lı yöneticiler 1999 sonrası süreci Öcalan'a endeksli götürmüşlerdir.

Salt lider sultasında idare edilen örgüt, 1999 sonrası şiddet stratejisini değiştirdiğini, ordusunu yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle lağv ederek gösterdi. Ancak demokrasiye yapılan vurguyu ve yasal hak taleplerini öne çıkarılmasına rağmen, örgüt kanlı eylemlerine ara vermedi. Özellikle 2004 sonrası yaşanan devlet görevlileri ve sivillerin öldürülmesi eylemleri, örgütün yönetmelik üzerindeki değişiminin icraatlarına yansımadığını gösterdi(Özeren,2011).

1999 sonrası örgüt militanları stratejik olarak yurt dışına çekilmiştir. Eylem olarak serhildanlara ağırlık verilmiştir. Öcalan'ın yakalanması örgütü zorunlu olarak siyasal çözüm arayışına itmiştir. Çünkü örgüt tükenmişlik sendromuna yakalanmış, mecburi eylemsizlik dönemi yaşamış, liderlik tartışmaları örgüt

³¹ PKK 1984-1999 yılları arasında 6036 saldırı gerçekleştirmiştir. Saldırıları neticesinde 10.000'e yakın vatandaş(güvenlik güçleri dahil) şehit olurken, 20.000'e yakın terörist öldürülmüştür(Törel,2002:54).

içindehizipleşmelere sebep olmuştur(Semiz,2011; Özcan,2012:44; Bal,2012; Bal,2006b:181-182). Öcalan'ın yakalanması silahlı mücadele açısından kırılma noktasıdır. Öcalan tek çözümün silahlı devrim olduğuna inandığından, yakalandığı ana kadar siyasal veya farklı reformist düşünceleri kısmi olarak kabullenmiş hiçbir zaman tam ehemmiyet vermemiştir. Yakalandığı andan itibaren ise tam tersi bir yapıyı savunmaya başlamıştır.

Öcalan yakalandıktan sonra, PKK'nın kurtarılmış bölge ilan edemeyeceğini, esas kazanım sağlayacak alanın siyasal olarak halkın desteğini kazanmak olduğunu anlamıştır. Bunun içinde insanlara ve devlet güçlerine sürekli şiddet uygulayarak, devletin halka karşı cephe almasını sağladı. Devlet, halka mesafeli durmaya başlayınca, PKK devletin aleyhine ileri sürdüğü propagandayı devreye soktu. Devlete karşı sürekli sivil itaatsizlik eylemleri yaptırdı ve belli bir siyasi potansiyele ulaştı. Potansiyeli arttıkça iç ve dış desteği arttı(Ersever,1993:130).

Öcalan partinin kuruluşundan 2000'li yıllara kadar Kürt sorununun kendisinden başka muhatabı olmasını istememiş alternatifleri veya farklı çözüm yollarını tıkamıştır. Tek adam olmayı istemiştir. Örgüt 2000'li yıllarda dahi 1980'li yılların algılarıyla hareket ederek halkı devlet aleyhine yönlendirmiştir. Şiddet temelli çözümü hiç gündeminden düşürmemiştir. Çünkü Öcalan'ın muhatap alınma zorunluluğu şiddetin kullanılmasının devam etmesidir(Özeren,2011).

HPG'nin kurulması, Öcalan'ın yakalanması sonrası idam kararının uygulanmaması için ateşkes ilan ettirmesi, örgütün mensuplarına devlete güvenmelerini telkin etmesi, Kürt sorununun değil, demokrasi sorununun olduğunu söylemesine paralel geliştirilen bir yapıdır. Esasen HPG ile örgütün silahlı kanadında sadece isim değişikliği olmuş, yapısal farklılık olmamıştır. PKK'nın iç ve dışta meşruluğunun sağlanması hedeflenmiştir. Ordunun dağıtıldığı görüntüsü verilmiş bu arada PKK unsurlarını iyi niyet göstergesi olarak Kuzey Irak'a çekmiştir.

ARGK ile HPG arasında söylemsel ve yapısal küçük farklılıklar bulunmaktadır. Söylemsel olarak, ARGK'nın görevi gerilla mücadelesine geçmekken, HPG'nin görevi meşru savunma temelli mücadele etmektir. ARGK nicelik olarak çokluğu hedefleyen, klasik çatışmaya göre düzenlenmiş, merkezi yapının daha hakim olduğu yapıdayken, HPG birlikleri, küçük mobilize birliklerle siyasal olarak çözüme

zorlama hedefi dolayısıyla, nitelik olarak daha donanımlı, nicelik olarak daha az sayıda, inisiyatif yetkisi verilmiş birliklerden oluşması öngörülmüştür(Semiz,2007:108-111; Karayılan,2011:499; Özcan,2012:73).

HPG alt yapısı olmadan ordunun dağıtılıp yerine daha masum savunma birliğinin kurulduğu görüntüsünün verilmesi amaçlanarak 7. kongrede ilan edildi. Fakat hiçbir alt yapısı yoktu. Silahlı birlikler tamamen eski usulle hareket etmekteydi. Söylem bazında ulusal ve uluslararası arenada barış yanlısı görüntü vermek için HPG ismi kullanıldı. 2001 yılında HPG'nin ne olduğu tanımı ve içeriği HPG konferansında ancak karara bağlanabildi(Karayılan,2011:362; Özcan,2012:72-73).

1999-2004 arasında sözde ateşkesini sürdüren örgüt gelişen olaylar sonucunda Haziran 2004'te düzenlenen 10. Kongresinde, sözde ateşkesini sona erdirdiğini, KADEK ve sonrasında KONGRA-GEL olarak değiştirdiği ismini "yeniden PKK" yaparak eylemsizlik sürecine son verdiğini açıklamıştır. Diyarbakır, Hakkâri, Tunceli, Şırnak illerini kapsayan bölgeye güvenlik güçlerinin girmesinin meşru savunma durumunu doğuracağını belirtmiş, girilmesi halinde silahlı karşılık verileceği kararlaştırılmıştır(Terör Örgütleri,15 Haziran 2015; Deligöz,2012:35). Örgüt 1999 sonrası yaptığı 7-8-9. Kongrelerde, Abdullah Öcalan'a af, demokratikleşme, anayasal hak taleplerine vurgu yapılırken, örgütün silahlı yapısı ve isminde değişikliğe gidildi. Ancak 10. kongrede 6 yıllık sözde ateşkes sona erdirildi ve saldırgan tutum ve söylem içine girildi. Bu duruma sebep olan faktörler Türkiye'nin AB sürecinde ilerlemesi ve demokratik reformların hız kazanması sonucu örgütün bölgede meşruiyetini kaybetmeye başlaması, örgüt içinde mücadele etmeyen militanların boşlukta kalması ve dağılmanın yüz tutması, 2003 sonrası Kuzey Irak'ta yaşanan ABD müdahalesi, müdahale için TBMM'den ABD'ye üslerin kullanımına izin veren tezkerenin³² geçmemesi sonrası değişen bölgesel dinamikler olarak sıralanabilir(Bal,2007;Semiz,2011;Yılmaz,anonim). Örgüt bu kongre tarihi itibarıyla savaşmayı ve gerilla mücadelesini ön planda tutmaya başlamıştır. Barışı ve demokratik söylem geliştirmeye çalışanları ise tasfiye etmeye başlamıştır. PKK'nın yönetimini savaşı savunan cephe ele

³² 1 Mart 2003 tezkeresinin meclisten kabul edilerek geçmemesi, PKK-Türkiye-ABD ilişkileri açısından önemli kırılma noktaları içermektedir (Laçiner,2012:81).

almıştır(Semiz,2011; Bal,2012). Tezkerenin geçmemesi PKK terör örgütünün Kuzey Irak'ta ABD tarafından hedef alınmayacağı şeklinde değerlendirilip 2004 sonrası silahlı eylemlere hız verilmiştir(Bal,2006b:164). Zira ABD Irak'a girdiğinde Kürtleri ve Şiileri(Bağdat'a Muhalif Gruplar) müttefik ilan etmiştir (Bal,2006b:215). PKK'da bu gruplara dahil olmuş, rahat hareket etmeye başlamıştır. PKK, enkaz içinde kendine bir yol bulmuş, kendisi haricinde gelişen hadiselerden nemalanarak silahlı faaliyetlerine 2004 itibariyle hız vermiştir.

Sözde ateşkesin bozulmasıyla PKK, şehirlerde özellikle turizm bölgelerinde eylem yapabilecek Kürdistan özgürlük şahinleri(TAK) projesini devreye sokmuştur. 2004 yılında kurulan TAK, Türkiye'yi hızla terör eylemlerinin içine sokmuş, özellikle PKK'nın güçlü olmadığı alanlarda eylem kapasitesini arttırarak, korku ortamı oluşmasına sebep olmuştur(Deligöz,2012:39).

Öcalan 2004 yılında yazmış olduğu kitabında KCK tarzı yapılanmalarda silahlı mücadelenin nasıl yapılabileceğini belirtmiştir.Öcalan, demokratik özerklik kabul edilirse, çatışmanın olmayacağını belirtirken, çatışmaların geçmişte uygulandığı tarzda uygulanmasının yanlış olduğunu, KCK içinde silahlı kanadı temsil eden HPG'nin yeni dönemde tamamen bağımsız, sözde savunma odaklı olması gerektiğini ifade etmiştir(Öcalan,2004:431). Kürdistan'da ne amaçla olursa olsun iktidar veya bağımsız devlet kurma odaklı her çabanın demokrasinin inkârı olacağını ifade etmiştir. Ancak hiç direnmemenin de boyun eğmeyi sonsuz hale getireceğinden, zorbalığa karşı düşük ve orta yoğunluklu mücadelenin her zaman yedekte tutulması gerektiğini ifade etmiştir. Öcalan ifade ettiği demokratik çözümün takip edilmemesi halinde HPG güçlerinin rolünün, kapasitesinin önemli olacağını ifade etmektedir(Öcalan,2004:434, 438-439). Öcalan'ın gelecek yıllara dair şiddet planlamasını sözde meşru savunma ve halk isyanına yönelik tutumun devam ettirilmesi yönünde beyan etmiş, iktidar odaklı savaşın gereksizliğine vurgu yapmıştır. Ancak Öcalan sanki önceki yıllarda PKK'nın devletle baş edebildiğini, şimdi ise bundan vazgeçmesini istemektedir. Hâlbuki PKK devletle olan mücadelesinde her zaman yenilen taraf olmuş, vur kaç taktiği ile terörist yöntemlere başvurmuştur. Yeni dönemde de Öcalan vur kaç taktiği ile yaptığı benzer eylemleri yeni bir mücadele tarzı olarak sunmakta, en iyi yaptığı manipülasyonu uygulamaktadır.Çünkü bugüne kadar PKK/KCK'ya karşı en önemli

başarı askeri alanda kazanılmıştır. Bu sebeple örgüt coğrafi alan hâkimiyeti kurmaktan vazgeçerek, özellikle 2005 yılından sonra coğrafi alan yerine, psikolojik alan kazanmaya çalışmaktadır

Örgüt 2005 yılı sonrası şiddet eylemlerini stratejik zamanlarda yapmıştır. Özellikle seçim dönemleri öncesi ülkede kaos yaratabilecek, eylemler planlayarak uygulamıştır(Semiz,2011). Örgüt demokratik seçimlerle veya referandumlarla halkın kendi siyasal tercihini özgürce belirlememesini, PKK'nın silahlı gücünü unutarak farklı çözüm yollarını aklından geçirmemesini, aynı şekilde devlet yetkililerine salt siyasi yollarla bu çözümün olmayacağını anlatmaktadır.

PKK terör örgütü şiddet kullanımı anlamında yöntemini esasen değiştirememiştir. Çünkü kullandığı eski(ilk) metoda göre, stratejik savunma aşamasından askeri anlamda hiçbir zaman stratejik denge ve saldırı aşamasına geçememiştir. Dolayısıyla 30 yıla yaklaşan silahlı terör eylemleri esas olarak farklılaşmamıştır. Örgütün şiddet kaynağı olarak kullandığı silahlı yapılar sadece isim bazında değişmiştir. Örgüt, halkı arzuladığı topyekûn silahlı mücadeleye çekememiştir. 2015 yılında dahi silahlı propaganda ve halkı şiddetle yanına çekme yöntemini kullanmaya devam etmektedir (İnternet, 26 Ekim 2014). Ordulaşma hedefi olan örgüt, bağımsızlık hedefine salt şiddet ve silah ikilisini kullanarak varamayacağını anlamıştır.

2005 yılından sonra ilan edilen çatı yapılanma döneminde de (KKK ve KCK sözleşmelerinde) ordu yapılanması PKK tüzüğünde olduğu gibi ayrı bağımsız bir yapı olarak, yine Öcalan'a bağlı konumunu devam ettirmiştir. Daha önce ifade edildiği gibi 1999'dan sonra Öcalan'ın yakalanması sonrası iyi niyet gösterisi olarak ordu ismi kaldırılmış yerine savunma gücü kelimesi getirilmişti. 2005'ten sonra yapısal hiçbir değişiklik olmamıştır. KCK sözleşmesinde, 2000 yılından sonra sözde meşru savunma strateji anlayışı aynen devam etmiştir (Özcan,2012:72-73). 2000 sonrası meşru savunma metaforu değişmeden bugüne kadar devam etmiş, içerik olarak kanlı eylemlerden vazgeçilmemiştir.

KCK, PKK'nın aktif ve dinamik yapısının son halkasıdır.KCK'nın özelliği demokrasi, insan hakları gibi günümüzde kabul gören kavramları bol bol kullanarak PKK'nın silahlı şiddet mantığından taviz vermemesidir. Kullandığı insani

kavramlarla toplumun bir çok kesiminden rıza almaya çalışmasıdır(Deligöz,2012:77).

KCK siyasal mücadeleye öncelik vermiştir. Psikolojik olarak insanlarda meşru müdafaa temelinde hareket ettikleri algısını oluşturulmaya veher türlü provakasyona açık hadisede insanları sokaklara dökerek terörize etmeye çalışmaktadır. Gerilla yöntemiyle hareket eden yapılar eski haliyle korunurken, şehirlerde serhildan eylemleri ön olana çıkarılmıştır. Örgüt, uzun süreli halk savaşı yönteminden vazgeçmiş, yerine toplumsal isyan hareketi oluşturma gayreti içine girmiştir.

KCK militanlarına iki tür savunma görevi verilmiştir. Birincisi, yürütme konseyinin altında görev yapan alan merkezlerinden biri olan, savunma alan merkezinin yapması gerekenler(14/d madde), ikincisi halk savunma kuvvetlerinin(HPG'nin) görevleridir(KCK sözleşmesi,2007:43. madde). Savunma alan merkezi meşru savunma stratejisi bağlamında halkın topyekûn direnişe katılmasını örgütleme ve HPG'ye eleman temininden sorumlu tutulmuştur. HPG ise bağımsız olarak hareket eden önderlik ve yasama tarafından verilen talimatları uygulayan barış gücü olarak belirtilmiştir. PKK'nın ilk dönemlerinde gerillaya verilen halkın içinde milis kuvvet oluşturulması yönteminin sistematize edilmiş hali savunma alan merkezine devredilmiş görünmektedir.

Meşru savunma stratejisi, serhildanların organize edilmesi(siyasi boyut), HPG'nin uygulamaya devam ettiği gerilla taktiği (askeri boyut) olarak iki boyutlu devam etmektedir. KCK'nın esas amacı, örgütün önceki hedefi olan, halkı güvenlik güçlerinin karşısına topyekûn harekete geçirebilmektir. Bu amaçla HPG 2. konferansında öz savunma güçlerinin(ÖSG) kurulmasına karar vermiştir. ÖSG'ler dağda değil sivil hayatın içinde olan, kendini gizleyen, gerektiğinde HPG'nin verdiği görevleri yapan güçler olarak belirlenmiştir. Örgütün en baştan buyana yapmak istediği sivil milis örgütlenmesinin aynısıdır. Öcalan 2000 sonrası saldırı yerine savunma kelimesini, gerilla yerine öz savunma güçlerini kullanmış esasta değişiklik olmamıştır(Özcan,2012:74-78).

HPG'ye KCK sözleşmesinin 36. Maddesinde 3 ana görev verilmiştir. Öcalan'ın özgürlüğünün ve güvenliğinin güvence altına alınması, halkı olası bir direnişe

hazırlama, yeteri kadar gerillayı yetiştirmektir. HPG ayrıca güvenlik politikalarını geliştirilmesinden sorumludur. KCK sözleşmesine göre HPG yapılanma olarak özerktir ve Genel Kurmay, HPG meclisi, Ana Karargah ve Kol Komutanlığı olmak üzere 4 ayrı ünitesi vardır.

PKK/KCK terör örgütü, eylem tercihleri, aktif olma durumuna göre çeşitlilik arz etmektedir. Türkiye’de farklı, İran, Irak, Suriye’de farklı eylem yöntemleri benimsediği gibi, Türkiye’de iller arasında da eylem profili değişkenlik göstermektedir. Etkinlik durumuna uygun olarak, basın açıklaması, yürüyüş, protesto gibi eylemler, ikinci aşamada molotof atma, araç yakmaya dönüşebilmekte, üçüncü aşamada suikast, mayın tuzağı kurma, sıcak çatışmaya girme, yol kesme, adam kaçırmaya dönüşebilmektedir(Beren,2012). PKK eylemsellik açısından büyük çelişki yaşayan bir örgüttür. Bir bölgede insan haklarından bahsederken, diğer bölgede hamile kadınları kurşuna dizebilecek kadar çelişki içindedir. PKK, bu yönüyle de en az anlamlandırılabilen terör örgütlerinden birisidir(Bal,2007).KCK/TM, Öcalan’a özgürlük ve Kürt sorununu kendi tekeline almak, Kürt-Türk etnik çatışması oluşturarak bağımsızlık yolunda ilerleme düşüncesindedir. Bu amaçla, “bende sayın Öcalan diyorum”, “ana dilde eğitim istiyoruz” gibi kampanyalar, yürüyüş, mitingler düzenlemektedir. Ayrıca devletin imamlarını kabul etmemesi dolayısıyla alternatif Cuma namazı kılınması, molotof atma, ses bombası kullanma, güvenlik güçleriyle çatışma gibi eylemlerde bulunmaktadır (Özcan,2012:69).

PKK terör örgütünün, eleman kazanma ve eleman profiline bakacak olursak, eleman kazanmasında devletin yapmış olduğu bir kısım hataların örgüt tarafından kullanıldığını görebiliriz. Örnek olarak, 1980-1984 arasında Diyarbakır cezaevi uygulamaları PKK için propaganda ve eleman kaynağıdır. Birçok Kürt sosyalisti hapisten çıktıktan sonra ayakta kalan tek örgüt olan PKK’ya istemeyerek te olsa katılmıştır (Cemal,2004:15-36;Marcus,2009:155-158; Ersever,1993:100-101;Tan,2010:380;Laçiner,2012:20). 1984 yılında ilk eylemin gerçekleşmesinde, Türkiye’de altyapı kurabilme, barınma yeri tesis edebilmede Diyarbakır cezaevi propagandası etkili olmuştur. 1983 ve 1984’te sayıları az olmasına rağmen belli bir taban bulan PKK bölgede muhtemel eylem planlarını oluşturacak çalışmaları yapmış ve 1984’te güvenlik güçlerine karşı ilk eylemini

gerçekleştirmiştir(Törel,2002:68-70).PKK devletin eksikliklerini ve hatalarını propaganda malzemesi olarak etkili bir şekilde kullanmıştır(Bal,2006b:195).

PKK 1986'dan itibaren temininde zorunlu katılımı esas almıştır, ancak o yıllarda olduğu gibi günümüzde de gönüllü katılımlar mevcuttur. 1990'lı yıllardaki zorunlu katılımın sebepleri arasında coğrafyanın etkisi, güvenliğin devlet tarafından tam sağlanamaması, kamu görevlilerinin genel olarak halka olumsuz yaklaşımı, eğitim eksikliği, geçmişten gelen sosyo-psikolojik olayların örgüt tarafından kullanılması, işsizliğin oluşu, kaçakçılığın rahat yapılabilmesi için teröre destek verme, din olgusunun ve ahlakın çöküntüye uğraması, nüfus artışı, bölgedeki yolsuzluklar ve bireysel nedenler olarak sıralayabiliriz(Sever, Özeren,2011).

PKK için Hakkâri bölgesi, ilk dönemlerinden buyana coğrafi ve psikolojik izolasyonu dolayısıyla eleman temini ve hâkimiyet kurma açısından pilot bölgedir. Örgüt eleman kazanma alanı olarak gördüğü bu bölge halen en aktif olduğu yerdir. Örgütte değişmeyen bir şey varsa oda hiçbir şeyin değişmeme gibi bir özelliğinin olmamasıdır. Ancak örgüt bugün büyükşehirlerden daha fazla militan devşirmeye başlamıştır. Örgüt ilk yıllarında Marksist Leninist ideolojiye sahip kişileri eleman kaynağı olarak görürken, daha sonralarda bölgenin coğrafi yapısı dolayısıyla bölgenin tecrit edilmişliğini kullanmış ve zorla eleman temin etmiştir. Devletin bölgeye yatırım ve demokratik açılım yaptığı dönemlerde ise biz olmasaydık yatırım ve haklar kazanılamazdı şeklinde propagandayla eleman temin edebilmiştir(Sever, Özeren,2011;Ersever,1993:113).

2001-2011 yılları arasında örgüte katılıp, ölen 1362 teröristin bilgileri incelenerek hazırlanan rapora göre, örgütün eleman profili, kadınların erkeklere oranı, yüzde 10, yüzde 80 oranında teröristler Türkiye doğumlu, örgüte katılım yaşı ortalaması 19,4, ölüm yaşı ortalaması 26.5 olduğu örgütte ortalama yaşam süresinin 7 yıl olduğu görülmektedir(TEPAV Raporu,2012; Özeren, Başbüyük ve Sözer, 2012).

Sonuç olarak PKK mücadelesine silahlı devrim yapacağını ilan ederek salt şiddetle başlamış, 1999 yılında demokratik devrim için meşru savunma adı altında yine şiddete başvurmuş, 2004 sonrası ise konfederal birlik için meşru müdafaa temelinde yine şiddete başvurmuştur. PKK/KCK söylemsel manipülasyon yaparak silahlı mücadelesini hiçbir zaman terk etmemiştir(Sezer,2012). PKK'nın 1978

kuruluş manifestosunda, Kürdistan devrimi için savaş başlatmak birinci amaçken, 2007'deki KCK sözleşmesinde meşru müdafaa temelinde savaşmak yine birinci amaçtır(KCK sözleşmesi,2007 :13-14-28 md).

PKK ile mücadelede ve PKK'nın silahlı mücadeleye dayanan şiddet politikasını belirlemesinde etkili olan etkenler arasında bölgesel ve uluslararası gelişmeler önem arz etmektedir. Bir başka deyişle PKK'nın mücadelesindeki değişimlerin bir nedeni de uluslararası ilişkilerinde işin içine girdiği hadiseler olmuştur. PKK sadece iç politikaya endeksli olarak şiddet üretebilen bir örgüt değildir. Türkiye'nin çevresinde ve ilişkide olduğu ülkelerle arasındaki problemlere göre şiddet ayarlamasını yapan taşeron bir terör örgütüdür. Ülke içinde tabanı çok zayıf olan ve özellikle barınma ve lojistik ihtiyacını ülke dışından karşılayan örgütün ülke dışındaki kamplarına karşı yapılan müdahaleler veya bölgesel gelişmeler örgütün şiddet politikasını etkilemiştir, etkilemeye de devam etmektedir.

PKK ile etkin mücadele isteyen Türkiye, bölgede en zor durumda olan ülke olmuştur. Diğer komşu ülkeler ve güçlerin tek amaçları varken, Türkiye hem Irak'ın bütünlüğünün korunabilmesi için, Merkezi Irak hükümeti ile ilişkilerini bozmamak istemekte, hem de Kuzey Irak'ta bağımsız bir yapı isteyen Barzani, Talabani, ABD gibi güçlerle, PKK yüzünden anlaşmak durumundadır. Örgüt Türkiye'nin ve karşılarındaki diğer güçlerin arasında yöntem ve stratejisini yenilemektedir (Özdağ,1999:79).

1990 yılında Irak'ın Kuveyt'e girmesi sonrası yaşanan körfez krizi, bölgede hareketliliğin başlayacağını sinyallerini vermiştir. 1980-1988 yılları arasında İran'la savaşan Irak yeni bir maceraya atılmış, 1990'da ABD'nin müdahalesiyle fiilen parçalanmıştır. PKK açısından Sovyet Rusya'nın çöktüğü yıllara denk gelen bu günlerde, ideolojisinin lokomotif olan ülke dağılmıştır. Bu sebeple örgüt için 1990 müdahalesi hayati önem taşıyan dönüm noktalarından biridir. 1990 müdahalesi Kuzey Irak'tan merkezi Irak yönetiminin çekilerek bölgenin Kürt grupların kontrolüne geçmesine sebep olmuştur. Bu dönemde PKK sıkışan pozisyonunu aşmak için 1990 yılında 4. Kongresini gerçekleştirmiştir. 1985-1990 arasında 3. Kongrede alınan karar gereği "zorunlu askerlik" uygulamasının zorla uygulamaya çalışan örgüt sayısız katliama imza atmıştır. Bunlar Sovyetlerin

dağılmasını müteakip örgütün ulusal ve uluslararası alanda sıkışmasına sebep olmuştur. Körfez krizi sonrası yaşanan göç dalgası ile birlikte şehirlerde “serhildan” olarak adlandırılan kitlesel eylemler başlamıştır(Özcan,2006:188). Eylemler PKK’nın öldürülen mensuplarının cenazeleri bahane edilerek il-ilçe merkezlerinde artarak devam etmiştir. Filistin eğitim kamplarında terörist cenazelerinin kitlesel eyleme dönüştürülme eğitimi alan örgüt ölü üzerinden propaganda yetisine sahip olduğundan bu gösterileri organize edebilmiştir(Bal,2007). Örgüt bu yıllara kadar şehir merkezlerindeki eylemlere çok ihtimam göstermeyerek, şehirdeki hareketlenmelere değil dağdaki mücadeleye inanmaktayken serhildanların hükümet ve güvenlik bürokrasisinde etkisini fark edince yönteminde değişikliğe gitmiştir. 4. kongrede serhildanların kamu düzenini bozucu etkisi görüldüğünden ve askeri anlamda şiddetten ilk defa kısmi olarak vazgeçilerek siyasi anlamda şiddet anlayışı da benimsenmiştir. Askeri anlamda sıkışan PKK, serhildanlarla rahatlamasının yanında halkı kısmen yanına çekebilmiş, milis bir kuvvet oluşturabilmiştir. Ayrıca dağ kadrosuna eleman aktarım rahatlığı sağlamıştır. Ancak silahlı mücadeleden hiçbir zaman vazgeçilemeyeceği vurgulanmıştır.³³ Serhildanlar, siyasi zor olarak kullanılmıştır. ABD’nin bölgeye müdahalesiyle sonuçlanan 1990 Körfez krizi, PKK’ya lojistik destek kazandırırken, boşalan Kuzey Irak PKK’nın rahatlıkla arkasını yaslayabileceği bir alan olmuştur. Müdahale PKK’yı mahalli düzeyden uluslararası alanda kullanışlı bir kart düzeyine çıkmasına sebep olmuştur. Müdahale sonrası merkezi Irak hükümeti PKK ile masaya oturarak, Kuzey Irak’ın düşmanı KDP ve KYB güçlerine karşı ortak mücadele konusunda anlaşmıştır. Bu dönem PKK’nın Kuzey Irak’a daha köklü yerleştiği süreç olmuştur(Özcan,1999:119-128; Marcus,2009:154,165,193-197; Özdağ,1999:60-67; Ersever,1993:12,141). Görüldüğü üzere Sovyet Rusya’nın çökmesi, İran-Irak savaşı, ABD’nin müdahalesi, Irak ile yerel Kürt grupların mücadelesi PKK’nın şiddet anlayışında reformsal değişikliklerle sonuçlanmıştır.

1990’lı yıllara kadar soğuk savaşın bir tarafı olan Rusya güdümünde hareket eden PKK, 1990 sonrası ABD içinde bölgede kullanışlılığı tespit edilen bir faktör

³³ Silahlı mücadele PKK için esas teşkil etmektedir. Bu durum örgütün günümüzde de silahını bırakmamakta direnmesiyle örtüşen bir özelliğidir.

olmuştur. ABD bölgede PKK terörüne karşı tavır alma yönünde değil, müdahalesiz kalmayı bilinçli olarak tercih etmektedir(Cinoğlu, Özeren,2006; Özdağ,1999:69). Bir diğer yandan bölgedeki amacı Birleşik Kürdistan'ı kurmak olan PKK'ya destek veren ülkeler PKK'nın tam bağımsızlığını istemediklerinden, Körfez krizi sonrası istediği lojistik, barınma desteği sağlamalarına rağmen, PKK'nın silahlı gücünü sınırlı tutmuşlardır.

PKK tüzüğündeki ilk hedef birleşik, bağımsız Kürdistan olarak belirlenmiştir. Yöntemini de silahlı mücadele olarak belirlemiştir. Ancak lojistik, barınma, eğitim gibi maddi konularda kuruluşundan itibaren dışa bağımlı olduğu gibi, kullandığı söylemler hatta ideoloji dahi ithaldir. Sovyet Rusya'nın çöküşüne kadar soğuk savaşın bölgedeki enstrümanı iken, soğuk savaşın sona ermesinin ardından bölge ülkelerinin insafına kalmıştır. Bölgede çıkar gözeten süper güçler Musul ve Kerkük dolayısıyla PKK ile ilgilenirken, bölgesel güçlerin hesabı Türkiye ile ilgili sorunları PKK üzerinden çözümleme isteği olmuştur. Yerel güçler ise kendi menfaati doğrultusunda anlık politikalarla PKK'yı sahiplenmiş veya dışlamıştır. İngiltere, Almanya ve ABD süper güçleri, Irak, Suriye, İran, Bulgaristan, Yunanistan bölgesel güçleri, Barzani ve Talabani unsurları ise yerel güçleri oluşturmuşlardır. Tüm bu güçlerin ortak noktası PKK konusunda Türkiye aleyhine ortak tavır alabilmeleridir. PKK askeri olarak yakaladığı kısmi başarıları dönemsel olarak farklı, farklı ancak sürekli aldığı yardımlarla sağlamıştır. Ancak bu destek PKK'nın amacındaki Birleşik Kürdistan ibaresinden ötürü bir seviyede kesildiğinden, PKK istediği aşamaya varamamıştır. PKK belli bir yüksekliğe kadar uçabilen bir uçurtma gibi kullanılmıştır.

4. SONUÇ

Terör ve terörizm dünyanın neresinde etkinliğini sürdürürse sürdürsün, sonuçları itibariyle aynı çıktıları vermektedir. Terör, masum insanlar üzerinden hesap yapan, yaşamı unutulmaz acılarla dayanılamayacak hale getiren, korku ve kaos ortamının oluşmasıyla propagandasını güçlendiren bir stratejidir. Terörizm, bir ideoloji değildir. Dini, sağ-sol, etnik, bölücü vb. amaçlarla hareket eden grupların, çeşitli yanılsamalar sonucu mensuplarını şiddete meyletmeyi ikna edebildikleri aracın adıdır. Terörizmi kim araç olarak kullanırsa kullansın meşruiyet kazandırılmamalıdır. Çünkü terörizmin dini, ideolojisi, ırkı olamaz.

Terörizmin amacı, siyasal kazanım elde edebilmektir. Terör örgütleri siyasi amaçlarını gerçekleştirebilmek için, ideolojilerine inanan kitleyi oluşturduktan sonra sözde meşruiyet zemininde faaliyetlerini yürütmektedirler. Hiçbir terör örgütü iç haklılaştırmasını yapamayacağı bir davada eleman temin edememektedir. Terör örgütleri açısından meşruiyet zemini oluşturmateröristlerin motivasyonunun sağlanmasında önemli bir kıstastır. Motivasyonu sağlayan ideolojiyi şiddetle gerçekleştirebileceklerine inandırdıkları teröristlerle faaliyetlerini sürdüren örgütler, gün geçtikçe daha tehlikeli olmaktadır. Terör örgütleriyle mücadele ederken yalnızca silahlı mücadele etmek yetersiz kalmaktadır. Çünkü ideolojik haklılaştırma yapan terör örgütleri, silahlı mücadele sonrası verilen kayıpları “şehit” olarak yorumlarken, örgütüne taban oluşturan kitleden daha fazla eleman çekebilmektedir. Dolayısıyla mücadele, teröriste karşı silahla yapılırken, ideolojisine karşı fikri boyutta sürdürülmek zorundadır. Kısaca terörizmle mücadele sosyal, siyasal, ideolojik, psikolojik, operasyonel olmalıdır. Zira terör örgütleri, kendisine müzahir kitlenin sosyal, siyasal, ekonomik, psikolojik durumunu göz önüne alarak eylem stratejisi geliştirmekte ve propaganda faaliyetleri yürütmektedir.

Günümüzde terörizm, sınır aşan bir hal almış ve uluslararası siyasetin bir numaralı konularından biri haline gelmiştir. 20. YY’ın ortasına kadar geleneksel savaşların etkili olduğu dünyamızda, 2. Dünya Savaşını müteakip terörizm geleneksel savaşların yerini alarak araç konumunda kullanılmaya başlanmıştır. Devletler

tarafından terörizme verilen dolaylı-dolaysız destekler bazen açıktan, bazen gizli süregelmiştir. Terörizmin etkili bir araç olduğunun görülmesi yerel, ulusal, bölgesel veya uluslararası güç olmayı hayal eden değişik amaç ve ideolojideki örgütleri de kendine çekmiştir. Terörizm, yerel çapta güç elde etmek, meşru yönetimlere karşı hak ve toprak elde etmek, uluslararası düzenin dengelerini değiştirebilmek amacıyla terör örgütleri tarafından kullanılmaya başlamıştır. Terörizme başvuran örgütler suçlu-suçsuz ayrımı yapmadan, eylemin propaganda değerini göz önüne alarak hareket ederler. Genel anlamda güç elde etmek için kullanılan terörizm, devletlerin ortak mücadele vermesi gereken bir kavram haline gelmiştir. Çünkü teröre maruz kalan devlet zayıflarken, rakibi konumunda bulunan devletler görece güçlenmektedir. Dolayısıyla terörizme göz yumma, dolaylı veya dolaysız destek verme hadiseleri yaşanmaktadır. Terörizmin bir araç olarak kullanılmasının önüne geçebilmek için tanımından, tespitine, mücadelesine kadar ortak bir anlayışın gelişmesi ön koşuldur.

Dünya gündeminin bir numarası haline gelen terörizm, ülkemizin gündemini de yarım asra yaklaşan bir süredir meşgul etmektedir. Son 50 yılda ülkemize, maddi ve manevi kayıp olarak en fazla zararı veren terör örgütü PKK, Türkiye, Ortadoğu ve uluslararası gelişmelere paralel olarak kabuk değiştirerek günümüze kadar etkinliğini sürdürebilmiş yegane terör örgütüdür. Bağımsız, birleşik Kürdistan'ı kurma hayaliyle 1978 yılında Marksist Leninist temelde silahlı şiddet eylemlerine başlayan örgüt, bölgenin geleneklerine, sosyal yapısına tamamen zıt düşünmesine rağmen 2000'li yıllarda bölge halkını kısmen de olsa kendi etrafında toplayabilmeyi başarmıştır. Muhafazakâr dindar görüntüsü ağır basan bölge halkını, Marksist Leninist ideolojisi ve örgütlenmesiyle aynı düzlemde buluşturabilmiştir. Sosyal yapıda tabanı olmayan örgüt, halka karşı silahlı zor kullanma yöntemini kullanarak halkı sindirip, inanmadığı bir davaya taraftar haline getirmiştir. Örgütün olaylar karşısında hızlı bir şekilde örgütsel, ideolojik ve stratejik değişikliğe gidebilmesi bu durumu sağlayan tek unsurdur. Örgüt için kutsal hiçbir değer bulunmamaktadır. Menfaatinin gerektirdiği dine inanabilmekte, ideolojiyi savunabilmekte, stratejisini bu doğrultuda değiştirebilmektedir. 1990 yılına kadar Marksist devrime inanırken, Sovyetlerin dağılmasından sonra Marksizm'i ikinci plana atıp, bölgesel güç konumuna gelen ülkelerin ideolojisi altında yaşamayı yeğlemiştir. 1999 yılına

kadar silahlı şiddeti tek yöntem olarak belirlemiş, lideri yakalandıktan sonra ordusunu lağvederek barış yanlısı olduğunu iddia etmiştir. 2005 yılından sonra bölgesel gelişmeler paralelinde “yeniden PKK” ismini alarak şiddet stratejisine geri dönmüştür. Her platformda demokrasiden bahseden, tüm teşkilatlanmalarında demokrasi kelimesini kullanan örgüt, katı monarşik esaslarla yönetilmektedir. Örgütün lideri Öcalan hapiste olmasına rağmen katı monarşik düzenin başı konumunu devam ettirebilmektedir.

PKK'nın kurucusu Abdullah Öcalan örgüt için sözleri emir kabul edilen bir lider, kendi deyimiyle önder konumundadır. Bugüne kadar Öcalan'ın birçok konuşması deşifre edilmiş, basılıp kitaplaştırılmıştır(Kürdistan'da Kişilik Problemi, Kürdistan'da Zorun Rolü, Örgütlenme Üzerine). Örgüt üyelerine, önderlik çözümlemeleri, seçme yazılar, raporlar adı altında okutturulmuştur. Öcalan örgütle ilgili her konuda sorgulanamaz olduğundan devlete karşı kuracağı silahlı yapılanmanın ve uygulayacağı yöntemin sözde teorik ve pratik yol göstericisidir.

Çeşitli isimlendirmeler adı altında da olsa Öcalan hala örgütün lideri konumundadır. Öcalan'ın eylem talimatları sonucunda gerçekleşen ölümler, Öcalan'a pazarlık gücünü vermekte, muhataplığının devam etmesini sağlamaktadır. Öcalan yönetim inisiyatifi mücadelesinde hiçbir zaman kendinden başka bir kişi ve ya kurumun ön planda olmasını istememiştir. Bu açıdan örgütün silahlı mücadeleyi bırakması söz konusu edilmeyeceği görülmektedir. Çünkü silahlı şiddet, örgütü ve sorgulanamaz kutsallık atfedilen lideri Öcalan'ı muhatap olmaktan çıkarıp, inisiyatifi elinden alacaktır.

Örgütün köklü bir şekilde söylem ve eylem planlarını revize etmesinin tohumları Öcalan'ın yakalanmasından sonraya denk gelmektedir. İdam cezasına çarptırılan Öcalan, kendi düştüğü çıkmazdan kurtulabilmek için örgütün eylemlerini durdurmuş, ülke dışına çıkması talimatı vermiştir. 1999-2004 yılları arasında yazdığı kitaplarda ve mahkemeye yaptığı savunmalarda geliştirdiği, demokratik Türkiye'nin tüm sorunları çözebileceği iddiasıyla, öz yönetim, demokratik özerklik, demokratik konfederalizm, cinsiyet özgürlüğü, ekolojik toplum kavramlarını ortaya atmıştır. 2005 yılında Öcalan'ın direktifleriyle KKK yapısı kurulmuş, 2007'de isim değişikliğine gidilerek KCK adını almıştır. 1999 sonrası dönemde PKK ismini

sırasıyla KADEK, KONGRA-GEL, Yeniden PKK, KKK, KCK olarak değiştirmiştir. Aynı şekilde silahlı yapısından ordu ifadesini kaldırarak “savunma” ifadesini eklemiştir. Ancak PKK, KADEK, KONGRA GEL, KKK, KCK adı ne olursa olsun, PKK'nın yönetici kadrosu ve anlayışı değişmediğinden adı ÖRGÜT olarak kalmaya devam edecektir.

PKK, KCK'dan bağımsız bir yapı değildir, KCK, PKK'dır. Kırsalda başarılı olamayacağını anlayan örgütün, şehirlerde daha fazla etkin olabilmesi için oluşturduğu güncel yapılanmasının adıdır. KCK, 1970-1980 yıllarında ekilen PKK çekirdeğinin, bugün büyüüp gelişmesi sonucu meyve veren bir bitki hüviyetini almasıdır. KCK yapılanmasıyla örgüt, şiddet eylemlerine ara vermeden devam etmekte, baskı kurarak halkı kontrol edebilmekte, her alanda Kürt kimliği inşa sürecini sürdürebilmekte, ulusal ve uluslararası alanda propagandasını yapabilmekte, finansman ve eleman ihtiyacını daha rahat karşılayabilmektedir.

PKK/KCK terör örgütü olmayan bir sorunu, silahı ve şiddeti alet ederek sorun haline getirmiştir. Her türlü ideolojiyi, değeri, inancı araç olarak kullanarak kendi hedefine alet etmiştir. PKK'da yöntem olarak değişmeyen tek düşünce “zorun rolüdür”. PKK'yı durduğu zeminde tutan tek dayanak silah ve şiddettir. Çünkü dayattığı, Kürt milliyetçiliği ve ideolojik Marksizm'e kimseyi inandıramamıştır. Halk, ikili bir iktidar oluşturan PKK/KCK karşısında destek vermemesi halinde zarar göreceği için, örgüt saflarına doğru kayma yaşamaktadır. Her şeye rağmen köyünü PKK'ya karşı korumak için yüzbinlere yaklaşan korucu gönüllü olurken, PKK halen o tabanı bulamamaktadır.

PKK bölgedeki tüm yerel ve uluslararası unsurlar için bir kart olmuştur. Zamanı gelince kullanılmıştır. Bölge üzerinde hâkimiyet kurmak isteyen uluslararası ve bölgesel güçlerin şartlı desteğiyle bugünlere gelebilen örgüt, terörizmin devletlerarası ilişkilerde araç olarak kullanılmasında örnek olarak gösterilebilir. Kurulduğu ilk yıllarda ülkemizle problemi olan, Sovyet Rusya, Bulgaristan, Yunanistan, Suriye gibi ülkelerin desteğini alan örgüt, ilerleyen yıllarda Almanya başta olmak üzere AB ülkelerinden, ABD'den İran'dan, Irak'tan Irak yerel güçleri Barzani ve Talabani'den destek alabilmiştir.

PKK terör örgütü, halk desteği olarak sağlam temeli olmadığı için sürekli değişim yaşamak zorunda kalmıştır. Zira bağımsız devlet kurmayı planladığı bölge tamamen Kürt nüfusu barındırmaktadır. Ancak geçen sürede en etkin olduğu dönemde dahi militan sayısı on bini geçmemiştir. Dolayısıyla bölgesel ve uluslar arası gelişmeler paralelinde değişiklikler yapmak zorunda kalmıştır. Bu değişiklikleri; İdeolojik ve amaçsal, şiddet stratejisi ve örgütsel olarak üç ana başlıkta toplamak mümkündür. Örgütsel olarak, ortama göre sürekli isim ve yapısında değişikliğe gitmiştir. PKK ilk kurulduğunda Marksist devrimci terör örgütleri gibi parti-ordu-cephe şeklinde yapılanmasını kurmuştur. Öcalan yakalandıktan sonra mantık sabit kalmak üzere KCK yapısı parti-ordu-cephe faaliyetlerini farklı adlarla, fakat aynı işlevle devam ettirmiştir. KCK örgütün son ismiyken, KCK sözleşmesi örgütün bugünkü yapısını oluşturmaktadır. KCK, illegal olarak kabul edilmiş paralel bir devlet yapılanmasını muhtevasında taşıyan anayasa benzeri bir sözleşmeye dayanan yapının adıdır. KCK'yı legal alanda Demokratik toplum kongreleri bünyesinde bulunan STK'lar temsil etmektedir. Sokak meclisinden, şehir meclisine kadar örgütlenen KCK, yediden yetmişe herkese bir görev ve sorumluluk yüklemektedir. KCK, örgütsel yapı olarak PKK'nın kurduğu sistemin daha gelişmiş bir modelini ihtiva etmektedir. Çünkü KCK sözleşmesinde PKK, ideolojik rehber olarak kabul edilmiştir. PKK'nın attığı temel üzerine inşa edilen KCK yapısı, propaganda yöntemleri kullanılarak farklı, legal bir yapı olarak gösterilmeye çalışılsa da terör eylemlerindeki rolü ortaya çıkınca savunulamamıştır. Örgütün son aşamada kurduğu KCK sistemi, daha kapsamlı, daha organize, cephe faaliyetlerine de ağırlık vererek halkın tamamına görevler veren bir yapıdadır. Önceki anlayışta PKK sadece silahlı mücadeleye ağırlık verdiğinden, eli silahlı terörist bulmak birinci önceliğiiken, bugün silahlı kanadını aynı mantıkla devam ettiren örgüt, kitlesel eylemlere ağırlık vermiştir. Çocuklar ve kadınları kitlesel eylemlerde canlı kalkan olarak, gençleri molotof kokteyli ve taş atmadaşehir savaşçısı olarak kullanmaktadır. Dağa çıkmaya ikna edemediği insanları farklı alanlarda istihdam edebilen örgüt, herkesi küçükte olsa suçuna alet ederek cephesini büyötmektedir.

Amaçsal olarak, kuruluş manifestosunda birleşik, bağımsız Kürdistan hedefiyle yola çıkan örgüt, KCK yapılanmasıyla beraber hedefini demokratik konfederalizm

ve öz yönetim olarak tadil etmiştir. Ancak KCK sözleşmesinde yer alan ifadelerden ve DTK vasıtasıyla yapmış olduğu açıklamalardan, öz yönetim ve konfederalizm hedefinin bağımsızlık talebinden ayrılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Amaç olarak KCK üst çatısı altında Türkiye, Irak, İran ve Suriye topraklarında yaşayan halkların oluşturduğu konfederal bir toplum hedefi bulunan örgüt, ayrı meclis, ayrı anayasa, ayrı bayrak, ayrı vatandaşlık ve vergi sistemi başta olmak üzere devletin yaptığı tüm vazifeleri kendinde toplayan bir sistem oluşturmayı hedeflemektedir. Hedefini 1978 yılından günümüze revize etmediği anlaşılmaktadır. İdeolojik olarak Marksist Leninist devrimci sol bir örgüt olarak yola çıkan PKK, bu ideolojisini halka kabul ettiremediğinden, devrimci sol hareketlerin tüm dünyada başarısız olmasından, Sovyet Rusya'nın çökmesinden dolayı revize etmek zorunda kalmıştır. Kürt milliyetçiliği söylemine ağırlık verilmeye başlanmıştır. Dine bakışını değiştirmiş, kuruluşunda dini insanları uyutan afyon olarak kabul ederken, 1990 sonrası dönemde kullanışlı bir araç olarak benimsemiş, 2000'li yıllarda kendi dini kurumlarını daha faal hale getirerek din üzerinden kaos çıkarmayı hedeflemiştir. Ancak örgüt mensuplarının ve liderinin ideoloji ve din düşüncesinde kuruluş yıllarındakinden farklı bir değişiklik olmamıştır.

Stratejik şiddet anlayışı olarak örgüt, 15 Ağustos 1984 yılında güvenlik güçlerine ilk eylemi sonrasında ilan ettiği HRK yapısını, 1986 yılında ARGK olarak değiştirmiştir. HRK ve ARGK ordu mantığıyla gerilla mücadele stratejisini benimsemiş silahlı yapının adıdır. Öcalan yakalanana dek salt silahlı mücadele sürdürülmüştür. Öcalan yakalandıktan sonra kendi can güvenliği adına silahı bırakma çağrısında bulunmuş, teröristlerini sınır dışına çıkmaya ikna etmiştir. ARGK, HPG adını alarak sadece meşru savunma halinde silaha başvuracağını iddia etmiş ancak hiçbir zaman uygulamamıştır. Bugün örgüt ARGK'nın uyguladığı vur-kaç eylemlerine sözde meşru müdafaa adı altında HPG bünyesinde devam etmektedir. İsim ve söylem değişikliği olmuş işlev aynı kalmıştır. KCK yapısıyla birlikte Öz Savunma adı altında şehir içinde silahlı birlikler kuran örgüt, kırsalda alan kazanma anlayışından mecburen vazgeçmiş, şehirlerde kaos ortamı oluşturarak siyasi kazanımlar elde etme anlayışını benimsemiştir. Bunun yanında kırsalda veya şehirlerde HPG tarafından ARGK'nın yaptığı eski tip eylemlerine devam etmektedir. Öz savunma adı altında ÖSG'nin altında YDG-H gibi sözde

savunma birlikleri kuran örgüt, kırsaldaki silahlı gücüne ekleme yapmıştır. Salt güvenlik güçlerine yönelik saldırılarla istediğini elde edemeyen örgüt, 2000’li yıllarda sivil itaatsizlik eylemlerine, serhildanlara, protesto yürüyüşlerine ağırlık vermeye başlamıştır. 1999 yılından sonra hiçbir zaman kuramayacağı alan hâkimiyet tesis etme anlayışından vazgeçmiş, psikolojik alan hâkimiyeti kurmayı hedeflemiştir. Örgüt şiddet anlayışını terörizmin kitleleri sindirme özelliğinden dolayı hiç elden bırakmamıştır. Silah olmadığı zaman halk ve devlet üzerinde baskısının kalkacağını, dış güçler tarafından kullanılmaz hale geleceğini bilen örgüt, mevsimsel hadiselerin sonucu, söylemsel ve şekilsel değişikliklere gitmiş ancak şiddet anlayışını esas olarak değiştirmemiştir.

Sonuç olarak, PKK/KCK terör örgütü, ülkemizin gelişmesindeki en büyük engellerin başında gelmektedir. Zorun rolünü kullanarak halkı baskı altına almış, zorla kendisine müzahir bir kitle oluşturmuştur. Örgütün tek ideolojisi şiddettir. Şiddet anlayışı dışında tüm değerlerinden vazgeçebilecek durumdadır. Kuruluşundan bugüne ideolojik, örgütsel, stratejik yapısında birçok değişikliğe gitmesine rağmen, katı monarşik liderlik sisteminden, Marksist içerikli söylemlerinden, bağımsız devlet kurma idealinden, PKK tabanlı örgütlenme modelinden ve silahlı şiddet anlayışından vazgeçmemiştir.



KAYNAKÇA

- Acar, Ü.(2012). **A'dan Z'ye Terörizm**. Ankara.Kripto Yayınevi.
- Agostino, K., Caluya, G., Eddine, M. N., Garnham, B.,(2011). **Countering Violent Extremism Literature Review**. Counter Terrorism and Security Technology Centre,
- Akyürek, S.(2011).Demokratik Açılım ve Toplumsal Algılar, **Bilge Adamlar Kurulu Raporu**.
- Alkan, N.(2002). **Gençlik ve Terörizm**.Ankara: EGM basımevi.
- Alkan, N.(2011).**Özgürlükten Araçsallığa PKK'da Kadınlar**.Ankara:Polis Akademisi Yayınları.
- Alkan, N.(2012). Dinin Araçsallaştırılması PKK Örneği.**Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**. 3(2).
- Alkan, N.(2009). Türkiye'nin Terörizmle Mücadele Deneyimi.,İ.Bal, S. Özeren. (Editörler).**Uzakdoğu'dan Yeni Kıtaya Terörle Mücadele**, Ankara. Usak Yayınları.
- Alp, İ. (2013). Terörün Ekonomik Etkileri.**Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**. 4(1),1-19.
- Altun, H.(2011).**Terör: Güncel Olaylara Hukuki, Sosyolojik ve Tarihsel Yaklaşım**.Ankara. Seçkin Yayıncılık.
- Anderson, S, K.(2009). **Hisorical Dictionary Of Terrorism**.3. Baskı. Toronto.The Scarecrow Pres.
- Arıboğan, D, Ü.(2003). **Tarihin Sonundan Barışın Sonuna: Terörizmi Anlamak ve Anlamlandırmak**.İstanbul.Timaş Yayınları.
- Arslan, Z.(2007).Rethinking the "Liberity-Security Balance" in Difficult Times. S. Özeren, İ, D.Güneş(Editörler)**Understanding Terrorism: Analysis of Sociological and Psychological Aspects**.Amsterdam.IOS Press. 244-258.
- Aydın, N.(2009). **Küresel Terör ve Terörizm**.4. Baskı.İstanbul.Kum Saati Yayınları.
- Baharççek, A.(2010) Radikalleşmenin Önlenmesi ve Terörle Mücadele Üzerinde Demokratikleşmenin Rolü.M.Sever, H.Cinoğlu, O.Başbüyük, **Terörün Sosyal Psikolojisi**, Ankara.2. Baskı.Polis Akademisi Yayınları.
- Baharççek, A., Tuncel,(2011). G. Terörle mücadelenin zorlukları ve buZorlukları Aşmada Farklı Bir Yaklaşım:Demokratik Mücadele Yöntemi.**Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**.2,(2),1-15.

Bal, İ., Özeren, S.(2012). **Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele**.3. Baskı. Ankara.Usak Yayınları.

Bal, İ.(2006b). **Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplo Teorileri**.Ankara.Usak Yayınları.

Bal, İ.(2006a). **Terörizm**.Ankara.Usak Yayınları.

Bal, İ.(2012). Türkiye'de Terörle Mücadele: PKK Örneği. İ. Bal,S. Özeren.(Editörler).**Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele**, 3. Baskı. Ankara.Usak Yayınları.

Bal, İ., Özeren, S.(2009).**Uzakdoğudan Yeni Kıtaya Terörle Mücadele**.Ankara.Usak Yayınları.

Bal, İ.(2007) PKK Terör Örgütü Tarihsel Süreç ve 28 Mart Diyarbakır Olayları Analizi.**Usak Dergisi**.2(8).

Bal, İ., Özkan, E.,(2006). PKK Terör Örgütü Kronolojisi,**Usak Dergisi**.146-156.

Başeren, S. (2000). Terörizm Kavramsal Bir Değerlendirme.Ü. Özdağ, O. M. Öztürk.(Editörler).**Terörizm İncelemeleri**.Ankara.Asam Yayınları.

Başeren, S.(2002). Uluslararası Hukuk Açısından Terörizm. A.Tarhan.(Editör).**Dünyada ve Türkiye'de Terör**.Ankara.TC Merkez Bankası Yayını.

Benlisoy, F. (2010). Anarşizm Gönüllü Düzene Övgü.B. Örs.(Editör).**19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler**.4. Baskı. İstanbul.İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Beren, F. (2012).The Action Profile Of PKK/KCK Terrorist Organization.**Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi**. (8)29.

Bilgiç, M. S. (2014). PKK/KCK'nın Stratejisi, Taktikleri ve Taktik Düzeyde Etnik Terörle Mücadele.**Bilge Strateji dergisi**. 6(10),85-114.

Borum, R.(2004). **Psychology of Terrorism**.Florida.USF Press.

Bozkurt, E., Kanat, S. (2007).**Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül sonrası Meydana Gelen Değişiklikler**. Ankara. Asil Yayın.

Bulaç, A.**Kürtler Nereye**. (2010). İstanbul. Çıra Yayınları.

Byman, D.(2005). **Deadly Connections, State that Sponsor Terrorism**. New York. Cambridge Pres.

Candansayar, S.(2002). Terörizm ve Psikiyatri. C.Güzel.(Editör). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**, Ankara.Ayraç Yayınevi.

Cemal, H.(2004). **Kürtler**. 14. Baskı. İstanbul. Doğan Kitap.

Chomsky, N. (1999). Uluslararası Terörizm: Görünüş ile Gerçek. S. Şener(Editör).**Terörizm Efsanesi**. Ankara, Ayraç Yayınevi.

Chomsky, N.(2002). Uluslararası Terörizm.C. Güzel. (Editör).**Silinen Yüzler Karşısında Terör**.Ankara.Ayraç Yayınevi.

Cinoğlu, H., Özeren, S. (2006). Terörizm ve Amerika Birleşik Devletleri: 11 Eylül Öncesi ve Sonrası.İ. Bal. (Editör).**Terörizm**.Ankara.Usak Yayınları.

Cronin, A. K. (2008)The Role Of Modern States in the Decline and Demise of Terrorism. A. Bianchi, A.Keller.(Editors). **Counterterrorism: Democracy Challenge**.Canada.Hart Publishing.93-111.

Çağlayan, H. (2007). **Analar, Yoldaşlar, Tanrıçalar**.İstanbul.İletişim Yayınları.

Çelik, A.,Vursavaş, F. (2007). Evaluation of the Patriot Act: Section:2015. S.Özeren, İ. D. GÜNEŞ. (Editors).**Understanding Terrorism: Analysis of Sociological and Psychological Aspects**.Amsterdam.IOS Press. 221-233.

Çiçek, A. Y.(2014).**PKK/KCK Eylem Profili**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Gaziantep Üniversitesi, Güvenlik ve Stratejileri Yönetimi Anabilim Dalı Başkanlığı.Gaziantep.

Çitlioğlu, E.(2005).Gri **Tehdit Terörizm**.Ankara.Ümit Yayıncılık.

Daver, B. (1986). Demokrasinin Temel Prensipleri ve Terörizmle Mücadelede Bu Prensiplerin Önemi.**Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**.(1-4)41

Deligöz, Ö. (2012).**Demokrasi Kılıfında Terör: KCK**,İstanbul.Timaş Yayınları.

Demir, K. C. (2008).Öğrenen Örgütler ve Terör Örgütleri Bağlamında PKK.**Uluslararası İlişkiler**, (5)19, 57-88.

Demirer, T. (2001b).11 Eylül ile Gelenler. M.Civelek.(Editör).**Küreselleşme ve Terör**.Ankara. Ütopya Yayınları.

Demirer, T. Terörist mi Dediniz?.M.Civelek.(Editör).**Küreselleşme ve Terör**. Ankara. Ütopya Yayınları.

Ergil, D. (1992). Uluslararası Terörizm.**Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**. (3-4)47,139-143

Ergil, D. (1991). Terörizmin Mantığı ve Hedefi.**Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**. (1-2)46.171-182.

Ergil, D. (1980). **Türkiye’de Şiddet ve Terör: yapısal ve kültürel kaynakları**.Ankara Turhan Kitabevi.

Ersever, A. C.(1993).**Kürtler PKK ve Öcalan**.Genişletilmiş 5. Baskı. Ankara.Kıyap Yayınları.

Ersever, A. C.(1993/b). **Üçgendeki Tezgah**.2. Baskı. Ankara.Ocak yayınları.

European Commission Report.(2008). Concept Of Terrorsim.

Esposito, J.L.(2002). **Kutsal Olmayan Savaş**.İstanbul.Oğlak yayıncılık.

Falk, R. (2002). Son Dönem ABD Dış Politikası. C.Güzel. (Editör).**Silinen Yüzler Karşısında Terör**.Ankara.Ayraç Yayınevi.

George, A. (1999). Terörbilim Anabilim Dalı.B. S. Şener(Çeviren ve Editör).**Terörizm Efsanesi**.Ankara. Ayraç Yayınevi.105-140.

Global Counterterrorism Forum. (2013). Şiddete Varan Aşırılıkla Mücadeleye Çok Sektörlü Yaklaşımda İyi Uygulamalara Dair Ankara Mutabakatı.

Gunter, M.(2008).**The Kurds Ascending**.New York.Palgrave.

Güller, M. A. (2012).**Hükümet-PKK Görüşmeleri**.3. Baskı. Ankara.Kaynak Yayınları.

Güzel, C. (2002). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**.Ankara.Ayraç Yayınevi.

Heper, M.(2008). **Devlet ve Kürtler**.İstanbul.Doğan Kitap.

Herman, E. S., O'Sullivan, G.(1999). İdeoloji ve Kültür Endüstrisi Olarak Terörizm. B. S. Şener(Çeviren ve Editör).**Terörizm Efsanesi**.Ankara. Ayraç Yayınevi.49-105.

Hürriyet gazetesi, "Genelkurmay: Vatandaşların çabası takdire şayan", 14 Nisan 2015, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/28721398.asp>

Hürriyet gazetesi, "DTP'li Demirtaş'tan sert sözler",16 Eylül 2009, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/12496494.asp>

Hürriyet gazetesi, "İşte demokratik özerklik tam metni",20 Aralık 2010, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/16581435.asp>

İnternet, 26 Ekim 2014, Kurşunlayıp Köyün Girişindeki Direğe Astılar, <http://www.haberler.com/kursunlayip-koyun-girisindeki-direge-astilar-6628656-haberi/>

İsen, G. (2000). Terörizm: "İzm" Çıkarılınca Geriye Kalanlar Üzerine. Ü. Özdağ,O. M. Öztürk.(Editörler).**Terörizm İncelemeleri**.Ankara. Asam Yayınları.

Kanaltürk haber, "Gizli tanıktan şok KCK ifadesi",18 Kasım 2011,<http://www.kanalturk.com.tr/haber/55151/gizli-taniktan-sok-kck-ifadesi>

Kapitan, T. (2007). Terörizm Yöntemi Olarak Terörizm Kullanılması.C. Taslaman, T. Kapitan. (Editörler). **Terörün ve Cihadın Retoriği**.İstanbul.İstanbul Yayınevi.

Kapitan, T. (2007). Terörizm Retoriği ve Sonuçları.C. Taslaman, T. Kapitan. (Editörler). **Terörün ve Cihadın Retoriği**.İstanbul.İstanbul Yayınevi.

Karasu, M. (2012). Türkiye'yi Demokratikleştirme Projesi.F. Sezgin. (Editör). **Yerel Bölgesel Sorunlar ve Demokratik Ulus Çözümü**.Neuss.Mezopotamya Yayınları.

Karayılan, M. (2011). **Bir Savaşın Anatomisi: Kürdistan'da Askeri Çizgi**. Köln. Serxwebun.

Kayaoğlu, M. (2007). Does Inequality Trigger Terrorism. S. Özeren., İ. D. Güneş. **Understanding Terrorism: Analysis of Sociological and Psychological Aspects**. Amsterdam. IOS Press. 99-107.

Kocacık, F. (2001). Sıddet Olgusu Üzerine. **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**. 2(1).

Köseli, M. (2007). The Poverty, İnequality and Terrorism Relationship. S. Özeren., İ. D. Güneş. **Understanding Terrorism: Analysis of Sociological and Psychological Aspects**. Amsterdam. IOS Press. 109-119.

Kuçuradı, İ. (2002). İnsan Haklarından Devlet Kavramına. C. GÜZEL. (Editör). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**. Ankara. Ayraç Yayınevi.

Kurubaş, E. (2008). Etnik Grup Devlet İlişkilerinin Sorunsallaşması ve Aktör Tutumlarındaki Açmazlar: Türkiye'deki Kürt Sorunu Örneği. **Liberal Düşünce Dergisi**

Laçiner, S. (2012). **Hangi PKK? Masada Kimler Var? Ve Nasıl Biter?**. İstanbul. Hayy Kitap.

Marcus, A. (2009). **Kan ve İnanç**. 2. Baskı. İletişim Yayınları. İstanbul.

Laqueur, W. (1999). **The New Terrorism: Fanaticism and the Arms of Mass Destruction**. New York. Oxford University Press.

Laqueur, W. (2002). **The History of Terrorism**. 3. Edition. New Jersey. Transaction Press.

Laqueur, W. (2002). Terörizmin Yorumlanması. C. Güzel. (Editör). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**. Ankara. Ayraç Yayınevi.

Laqueur, W. (2002). Bomba Felsefesi. C. Güzel. (Editör). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**. Ankara. Ayraç Yayınevi.

Lutz, B. J., Lutz J. M. (2007). **Terrorism in America**. Palgrave Pres.

Marden, C. F. (2006). Minorities in American Society (Yayın yılı. 1952). E. Atiker. (Çevirmen). O. Türkdoğan. Etnik Sosyoloji. Genişletilmiş 5. Baskı. İstanbul. Timaş Yayınları.

Mardin, Ş. (2006). **Türkiye'de Toplum ve Siyaset**. 13. Baskı. İstanbul. İletişim yayınları.

Matthew, R. ve Shambaugh, G. (2005). Teröre Karşı Demokratik Tepkilerde Görülen Değişiklikleri Açıklamak. **Analyses of Social Issues and Public Policy**. 5(1). 223-233.

Mcclintock, M. (2002). Amerikan Doktrini ve Karşı Ayaklanmacı Terörü. C. Güzel. (Editör). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**. Ankara. Ayraç Yayınevi.

Milliyet Gazetesi, "KCK Osman Baydemir'i Ağlattı", 20 Nisan 2012, <http://www.milliyet.com.tr/-kck-osman-baydemir-i-aglattı/siyaset/siyasetdetay/20.04.2012/1530569/default.htm>

Moghadam, A.(2006). **The Roots Of Terrorism**.Nevada.Chealse House Publisher.

Nye, J. S., Welch, D. A.(2010).**Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak**. R. Akman. (Çevirmen).İstanbul.İş Bankası Yayınları.

Oruka, H. O. (2002). Yasal Terörizm ve İnsan Hakları. C. Güzel.(Editör).**Silinen Yüzler Karşısında Terör**.Ankara.Ayraç Yayınevi.

O'Shea, M. T. (2004). **Trapped Between Map and Reality: geograpy and perception of Kurdistan**.New York.Routledge.

Ozankaya, Ö. (1979). Türkiye'de Terörün Etkenleri ve Çözüm Yolları. **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**. 34(1-4),51-62.

Öcalan A. (1996). **Devrimin Dili ve Eylemi**. Köln. Serxwebun 082.

Öcalan A. (1993). **Kürdistan Devriminin Yolu(Manifesto)**.6. Baskı. Köln.Serxwebun 024.

Öcalan A.(1994).**PKK'da Gelişme Sorunları ve Görevlerimiz**. Köln.Serxwebun 067.

Öcalan, A.(2008).**Din Sorununa Devrimci Yaklaşım**.3. Baskı.Köln. Serxwebun 048.

Öcalan, A. (1993a). **PKK'ya Dayatılan Tasfiyecilik ve Tasfiyeciliğin Tasfiyesi**.Köln. Sexwebun 60, Köln.

Öcalan, A. (2003). **Apocu Militan Kişilik**.Köln.Serxwebun.

Öcalan, A. (2004). **Bir Halkı Savunmak**.Köln.Serxwebun 135.

Önder, A. T. (2007).**Türkiye'nin Etnik Yapısı**.16. Baskı.Fark Yayınları.

Örs, H., Çetin H. C. (2007). Charecteristic of Global Terrorism.S. Özeren.,İ. D. Güneş.**Understanding Terrorism: Analysis of Sociological and Psychological Aspects**. Amsterdam. IOS Press. 85-95.

Özcan, Mehmet, "Siber Terörizm ve Ulusal Güvenliğe Tehdit Oluşturma Boyutu" www.bayar.edu.tr/bilisim/dokuman/siberteror.pdf adresinden 15.06.2015 tarihinde alınmıştır.

Özcan, M. (2012).**Terörün Matruşkası KCK**.İstanbul.Hayat Yayınları.

Özcan, N. A. (2000). Terör ve Ekonomi.Ü. Özdağ, O. M. Öztürk.(Editörler).**Terörizm İncelemeleri**. Ankara.Asam Yayınları.

Özcan, N. A. (2002) Bir Terör Örgütü olarak PKK: İdeolojisi, Yöntemi, Yükselişi ve Çöküşü. A. Tarhan. (Editör). **Dünyada ve Türkiye’de Terör**. Ankara. TC Merkez Bankası Yayını.

Özcan, N. A. (1999). **PKK(Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi**. Ankara. Asam Yayınları.

Özcan, A. K. (2006). **Turkey Kurds: A Theoretical Analysis of the PKK and Abdullah Öcalan**. Oxon. Routledge Press.

Özdağ, Ü. (1999). **Türkiye Kuzey Irak ve PKK**. Ankara. Asam Yayınları.

Özdağ, Ü., Öztürk, O. M. (2000). **Terörizm İncelemeleri**. Ankara. Asam Yayınları.

Özdağ, Ü. (2010). **PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter**. 5. Baskı. Ankara. Kripto Yayınları.

Özeren, S. (2011). Türkiye’de Paradigma Değişimi ve Terörle Mücadele. S. Özeren., M. Sever. **Terörizm Paradoksu ve Türkiye**. Ankara. Karınca Yayınları.

Özeren, S., Başbüyük, O. (2011). Kendi Dilinden KCK: Sivil Siyaset mi, Yeniden PKK mı? S. Özeren., M. Sever. **Terörizm Paradoksu ve Türkiye**. Ankara. Karınca Yayınları.

Özeren, S. Güneş, İ. D. (2007). **Understanding Terrorism: Analysis of Sociological and Psychological Aspects**. Amsterdam. IOS Press.

Özeren, S., Başbüyük O., Sözer, A. (2012). Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Araştırması: PKK/KCK Örneği. **Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**. 3(2).

Özkan, E., Kotan, Ö. F. (2006a) Ebu Gureyb Hapishanesi: Terörle Mücadelede Yanlış Strateji. İ. Bal. (Editör). **Terörizm**. Ankara. Usak Yayınları.

Özdemir, H. Özkan, E. (2014). Nitelikli Terör Örgüt Üyesi Kaynağı: KCK Siyaset Akademisi Örnek Olay Çalışması. **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. 11(28).

Pillar, P. R. (2001). **Terrorism And US Foreign Policy**. Washington. Booking Institution Press.

PKK Program ve Tüzüğü. (1995). Köln. Sexwebun 071.

PKK 5. Kongre Kararları. (1995). 2. Baskı. Köln. Sexwebun 072.

Roberts, A. (2008). Countering Terrorism: A Historical Perspective. A. Bianchi., A. Keller. (Editörler). **Counterterrorism: Democracy Challenge**. Canada. Hart Publishing. 3-43.

Robertson, A. E. (2007). **Terrorism and Global Security**. New York Facts on File Press.

Sakık, Ş. (2012). İmralı’da Bir Tiran Abdullah Öcalan. İstanbul. Togan Yayıncılık.

- Semiz, B. (2013). **PKK ve KCK'nın Din Stratejisi**.İstanbul.Karakutu Yayınları.
- Semiz, B. (2007). **Çıkmaz Sokak PKK**.Ankara.Lalezar Kitabevi.
- Semiz, B. (2011). PKK'da değişen ne?S. Özeren., M. Sever.(Editörler).**Terörizm Paradoksu ve Türkiye**.Ankara. Karınca Yayınları.
- Sever, M., Özeren, S. (2011). Neden Hakkari S. Özeren., M. Sever.(Editörler).**Terörizm Paradoksu ve Türkiye**.Ankara. Karınca Yayınları.
- Sezer, T. (2012). Manifesto'dan Kck Sözleşmesi'ne PKK/KCK'da Söylem.**Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**.3 (1).
- Sezgin, F.(2012). **Yerel Bölgesel Sorunlar ve Demokratik Ulus Çözümü**.Neuss Mezopotamya Yayınları.
- Smith, A.**Ulusların Etnik Kökeni**.(2002). Ankara.Dost Kitabevi.
- Stepanova, E. (2008). **Terrorism Asymmetrical Conflict Ideological and Structural Aspects, Sıpri Research Report No:23**. Oxford University Press.
- Stratejik Araştırma Enstitüsü. (2009).**Kürt Siyasetinde Tarihi Fırsat Söylemi ve Analizi**.
- Stratejik Düşünce Enstitüsü Analiz. (2011).KCK Örgütlenme Modeli ve Amacı.
- Şahin, Y. (2013). Çatışma kuramları ve kimlik temelli çatışmalar; Teorik bir giriş. **Bariş Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi**. 1(1).
- Şahin, İ. (2014). Uluslararası İlişkiler Teorileri Açısından Terörizmle Mücadelede İşbirliği.**Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**. 5(1), 69-84.
- Şimşek, Y. (2007).Terrorism and Migration in Turkey Between 1992-1995. S. Özeren., İ. D. Güneş.**Understanding Terrorism: Analysis of Sociological and Psychological Aspects**.Amsterdam.IOS Press. 144-160.
- Tacar, P. Y.,(1999). **Terör ve Demokrasi**.İstanbul.Bilgi Yayınevi.
- Tan, A. (2010). **Kürt Sorunu**.5. Baskı. İstanbul.Timaş Yayınları.
- Tavas, T. (2000). Terörizm Psikolojisi ve Hedefleri. Ü. Özdağ.,O. M. Öztürk. **Terörizm İncelemeleri**.Ankara.Asam Yayınları.
- Terör Örgütleri İnternet Sitesi, 15 Haziran 2015, <http://www.terororgutleri.com/pkk-teror-orgutunun-10-kongresi/>
- Törel, T. (2002).**PKK Terör Örgütü (Tarihsel ve Siyasal Gelişim Süreci Bakımından İncelenmesi-1978-1998)**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta
- Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı. (2012). **Kim Bu Dağdakiler Raporu**. Hazırlayanlar: Nihat Özcan, Erdem Gürkaynak

- Türküne, M.(2008a).**Türklük ve Kürtlük**. İstanbul. Mavi Ufuk Yayınları.
- Townshend, C. (2002). **Terrorism A Very Short Introduction**. Oxford Pres.
- Türkdoğan, O. (2006). **Etnik Sosyoloji**.Genişletilmiş 5. Baskı. İstanbul.Timaş Yayınları.
- Türküne, M.(2008b).**68 Kuşağı**.5. Baskı. İstanbul.Nesil Yayınları.
- Uluslararası Kriz Grubu. (2012).**Türkiye: Kürt Sorununun Çözümü ve PKK**. Avrupa Raporu No:219.
- Urlu, M. (2008). **21. yüzyılda PKK Terör Örgütünün Türkiye’de Kullandığı Propaganda Stratejileri Ve Teknikleri**.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Marmara üniversitesi. İstanbul.
- Usta, A. (2009) Etnik Şiddet Olgusu Üzerine Sosyo-Psikolojik Bir Değerlendirme.**Polis Bilimleri Dergisi**, 11(2),87-106.
- Ward, R. H. (2005). The Economics of Terrorism.A. P. Schmid. (Editor). **Forum on Crime And Society**. New YorkUN Office of Drugs and Crime.4(1-2),17-31.
- Wilkinson, P. (2008). Liberal State Responses to Terorism and Their Limits. A. Bianchi., A. Keller. (Editors). **Counterterrorism: Democracy Challenge**.Hart Publishing. Canada. 71-93.
- Wilkinson, P.(2002). Terör ve Terörizm. C. Güzel.(Editör). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**.Ankara.Ayraç Yayınevi.
- Wilkinson, P. (2002). Terörizm Felsefesi. C. Güzel.(Editör). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**. Ankara. Ayraç Yayınevi.
- Wilkinson, P. (2002). Terörist İdeolojiler ve İnançlar. C. Güzel.(Editör). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**. Ankara. Ayraç Yayınevi.
- Wilkinson, P. (2010). **Terrorism Versus Democracy: The Liberal State Response**.3. Press. London.Routledge Pres
- Woods, A. (2007). Terrorist and İnternet.S. Özeren., İ.D. Güneş. (Editors).**Understanding Terrorism: Analysis of Sociological and Psychological Aspects**.Amsterdam.IOS Press.270-280.
- Vatan Gazetesi, “Amerikan karşıtlığı Türkiye’de yükselişte”, 17 Temmuz 2014, <http://www.gazetevatan.com/amerikan-karsitligi-turkiye-de-yukseliste-659105-dunya/>
- Volkan, V. (2013). Geniş Grup Kimliği ve Barış Sağlama Üzerine Düşünceler. **21. Yüzyılda Sosyal Bilimler Dergisi**. 2(1).
- Yalçın, K. (2000). Türkiye’nin Güvenliği Sorunu, Terörizm ve İran. Ü. Özdağ., O. M. Öztürk. Terörizm İncelemeleri. Ankara.Asam Yayınları.

Yaldız, F. (2012). TE-SAT Raporları ve AB’de Etnik Terörizm.***Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi***. 4(1),81-95.

Yamaç, F. (2006a).11 Eylül 2001 sonrası Fransız Terörle Mücadele Politikası.İ. Bal. (Editör). ***Terörizm***.Ankara.Usak Yayınları. 79-119.

Yayla, A. (1990). Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve.***Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi***, 1(45).

Yayla, A. (1989).Terrorism in Turkey.***Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi***.4(44).

Yılmaz, S.(2007).***21. Yüzyılda Güvenlik ve İstihbarat***.2. Baskı. Ankara.Milenyum Yayınları.

Yılmaz, S. Demokrasi ve Güvenlik.http://www.academia.edu/7647628/Demokrasi_ve_G%C3%BCvenlik adresinden 22.07.2015 tarihinde alınmıştır.

Zürcher, E. J.(2010). ***Modernleşen Türkiye’nin Tarihi***.25. Baskı. İstanbul.İletişim Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Soyadı,adı :SARAÇ, Orhan
Uyruğu :Türkiye
Doğumtarhiveyeri :10.03.1988
Medenihali :Evli
Telefon :5056354820
Faks :-
e-mail :orhansarac14@hotmail.com

**Eğitim**

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi	2015
Lisans	Polis Akademisi-Anadolu Üniversitesi	2010-2013
Lise	Polis Koleji	2006

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2010-2015	Ankara Emniyet Hizmeti	

Yabancı Dil

İngilizce
Fransızca

Yayınlar

-

Hobiler

Spor, Doğa Aktiviteleri, Futbol Antrenörlüğü



GAZİ GELECEKTİR...